

ROZRZĄDZENIA

Y

PISMA PASTERSKIE

ZA RZĄDOW

J. O. XIĘCIA JMCI

MICHAŁA JERZEGO

PONIATOWSKIEGO

BISKUPA PŁOCKIEGO &c: &c.

Libr. D O Angl. Missions

DYECYZYI PŁOCKIEY

WYDANE.

Domas Niatostoy

Dla wygody teyże Dyecyzyi zebra-

ne, i do Druku podane.

1810.

TOM I K IV. I OSTATNÝ.

W WARSZAWIE

w Drukarni Nadw: J. K. Mci i Prześw:
Komissyi Edukacyi Narodowej

Roku 1785.

S-4

34:2

REGESTR RZECZY

w Czwartym Tomiku zawartych.

na Karcie

- LXIII. Rozrządzenia wyciągnię-
ne z różnych dawniejszych
Ustaw względem Wizytato-
rów Generalnych, y coroc-
znych Dziekańskich Wizyt
dla Dyecezyi Płockiej wyda-
ne, z wyłożeniem potrzebnych
do tego uwag y objaśnieniom. 1.
- LXIV. Zalecenie do Dyecezyi
Płockiej względem trzyma-
nia się materyi w dwóch Nau-
kach Chrześcijańskich Wiek-
szych lub Kazaniach co Rok
do Kancellaryi Biskupiej po-
dawać się mających - 89
- LXV. Zalecenie do Konfysto-
rów Dyecezyi Płockiej
względem Examinatorów dla
Zakonników - - 91.

- LXVI. Przepisy dla examinującego w Dyecezyi Płockiej Kazania, y Nauki większe Chrześcijańskie lub Katechizmy podług nowego Rozządzenia od każdego, *in Cura animarum*, lub na Kaznodziejstwie zostającego po dwa na Rok do Kancellaryi Biskupiej przesyłać się mających - 101,
- LXVII. Przestrogi względem przyimowania Sakramentu, Bierzmowania y porządek w przystępowaniu do tego Sakramentu - - - 106,
- LXVIII. Zalecenie Modlitw za duszę ś. p. J. O. Xcia Jmci Augusta Czartoryskiego Woiewody Ruskiego - - - 114,
- LXIX. Nakazanie Opisów położenia Far Dyecezyi Płockiej dla ułożenia Mappy Geograficznej - - - 123,
- LXX. Zalecenie które się czyniło do Jchmć XX. Dyrektorów Rekolekcyi w Roku 1783.

- względem stałych dla Kapłanów Spowiedników - - 160
- LXXI. Zalecenie modlitwom Duszy ś. p. Adama Cieciszowskiego Pifarza W. Kor: - 169,
- LXXII. Zalecenie Modlitwom Duszy ś. p. J. O. Xcia Jmci Stanisława Lubomirskiego Marf. W. K. - - - 175,
- LXXIII. Zalecenie Modlitwom Duszy ś. p. J. W. Andrzeia Mokronoskiego Wwdy Mazowieckiego - - - 179,
- LXXIV. Przestroga o niedzwonieniu na chmury - - - 183,
- LXXV. Nakazanie Supplikacyi o szczęśliwe skutki Obrad Seymowych - - - 187,
- LXXVI. Zalecenie Modlitwom Duszy ś. p. J. O. Xcia Jmci Antoniego Ostrowskiego Prymasa Krolestwa y W. X. Lit; 191,
- LXXVII. Urządzenie Kassy Subsydyalney w Dyecezyi Płockiej - - - 197,

LXXVIII. Ecclesiæ Diæcesis Plo-
censis una cum suis Personis
Anno 1785. - - 211.

APPENDIX

- I. Epistola Encyclica Summi Pontificis ad Patriarchas, Primates, Archi-Episcopos, &c. Universæ Ecclesiæ Catholicæ 283.
- II. Breve Summi Pontificis de Diminutione festorum in Regno Poloniæ - - 310.
- III. Literæ Nuntii Aplei in Regno Poloniæ occasione diminutionis Festorum ad Celsum Loci ordinarium - - 319.
- IV. Literæ ejusdem Nuntii ad Provinciales & Superiores Ordinum Regularium ex occasione Brevis de Diminutione Festorum - - 328.
- V. Indictio Universalis Jubilæi 350.
- VI. Extensio ejusdem Universalis Jubilæi - - 367.

- VII. Literæ Nuntii Apostolici occasione Universalis Jubilæi ad Celsum Loci Ord: Plocen: - - 392.
- VIII. Ceremoniał pierwszego ofobistego Włtępu Xcia Jmci Biskupa Płockiego do Kate-dry swoiey - - 396.
- IX. Responsum S. Congregationis super Relatione Statūs Diæcesis Romam missi - 402.
- X. Resolutio a S. Congregatione Conc: Trid; occasione Visitationis SS. Liminum - 411.
- XI. Parafie Diecezyi Płockiey z wyrażeniem Wsiów y Dusz liczby - - 413.
- XII. Epitaphia Ecclesiæ Cathedralis Plocen: - - 470.
- XIII. Inscriptio super valvas Eccles: RR. Benedict: ac Epitaphium ibidem & in Eccles: S. J. Ploc: - - 489.

XIV. Epitaphia in Eccl: Colleg:
Pultov: descripta à Starovol-
fcio - - - 491.

XV. Epitaphia ibidem nuper
descripta - - - 495.

XVI. Epitaphia in alijs quibus-
dam Ecclesijs Diæcesis Plocen-
sis a Starovoscio relata - 515.

ROZKŁADZENIA
*Wyciągnione z różnych dawniey-
szych Ustaw względem Wizytato-
rów Generalnych i corocznych*
Dziekańskich Wizyt dla Dyecezyi
Płockiey wydane z wyłożeniem
potrzebnych do tego uwag,
i Objaśnienioy.

MICHAŁ JERZY
CIOŁEK XIAŻE
PONIA TOWSKI
Z BOZEY I STOLICY APOSTOL-
SKIEY ŁASKI BISKUP PŁOCKI, XIA-
ZE PUŁTUSKI, BISKUP KOADJU-
TOR KRAKOWSKI, XIAŻE SIE-
WIESKI, OPAT KOMMENDATARY-
USZ CZERWINSKI, DZIEKAN
WARSZAWSKI, ORDEROW OR-
ŁA BIAŁEGO I ŚWIĘTEGO
STANISŁAWA KAWALER.

CAtemu Duchowieństwu Dyece-
zyi Naszey Płockiey Błogosła-
wienie.

Tomik IV.

A

Nigdyśmy do Was, Bracia Najmilsi, nie od obięcia Rządów tego Biskupstwa, między tylu Pasterkami Listami nie pisałi, co by nową iaką miało być rzeczą, i co by w dawniejszych czasach Poprzednicy Nasi Biskupi nie ustanowili, i uskutecznić nie starali się, a co się potem przez nieszczęśliwość czasów w późniejszych latach zaniedbało; tym zaś mniej takowym duchem nowości teraźniejszy Pismo Nasze tchnąć komu zdawać się będzie mogło, bo nic takiego nie zawiera, co byśmy już tyle razy nie przypominali, i nie rozrządzali, Obowiązki same Urzędu Naszego Biskupiego, strzeżenia powierzonej Nam Trzody, i podległych Nam Pomocników Pasterzów, wyciągała tego, aby nie uślawać w pilności; bo coż nada rzeczy stanowiąc, żeby się nie miały wykonywać? i żeby to raczej było zaszczytem na papierze, iak do-

kładnym powinności dopełnieniem.

Teraźniejszy Pisma Naszego najszczególniejszym celem jest, ponowienie Rozrządzenia względem corocznych Dziekańskich Wizyt.

Jak wiele od częstych Wizyt całość opatrzenia Kościołów, utrzymywanie porządku i obyczajów, ożywienie ducha i wskrzeszenie karności Kościelnej zawisły, codzienne doświadczenia uczą, i dawne Prawa, a wszechgębności Zbor Trydentyński, oraz i Prowincyalne i Diecezjalne Nasze Synody konieczne przepisują, żeby te, co dwa lata od Biskupów przez siebie, lub drugich wszędzie ponawiane były: Ale kto zna rozległość tej Diecezyi Naszej, i wylewy w niektórych czasach wód, ciężkość przepraw, i inne trudności, oczywista jest, że nie tylko w takowym zawsze przeciągu re-

A j

gularnie te Wizyty od samych Biskupów, ale ani przez zażyte do tego osoby zręcznie odbywane być nie mogą. W takowym tedy rzeczy położeniu, chcąc pogodzić pilne a potrzebne wykonanie w tej mierze obowiązków z zachodzącymi trudnościami, taki za dołożeniem się Stolicy Apostolskiej przed się bierzemy środek, aby Dziekańskie Wizyty iak naytroskliwiej i nayporządniej były odprawiane, które potym, aby przez wyznaczone od Nas Osoby pod imieniem *Wizytatorów Generalnych* przeglądane były, uftanawiamy. A lubo te Punkta do samych Dziekanów i rzeczonych Wizytatorów nayszczegulniej się ściągają, chcemy iednak, aby oneż całemu Duchowieństwu Dyecezyi Naszey były obwieszczone, żeby wiedzieć, co do uskutecznienia w tej mierze od każdego

Kościoła i mieysc Rządzczy będzie potrzebnego.

PUNKTA.

Które się ściągają do samych Wizyt przez Dziekanów.

Naprzód czas wizytowania naczyna się XX. Dziekanom w Mieścach *Lipcu, Wrześniu, i Październiku*, i byle pierwey każdy Kościół, i mieysce wizytowaniu podległe przynaymniey dwiema Niedzielami obwieszczone zostało, żeby o tym dniu Ichmość *Kollatorów, Prowizorów, czyli Vitrici Ecclesiae*, i starši Bractw, Szpitalow, i inni Parafianie od swego Plebana uwiadomieni do Kościoła zebrać się, i potrzeby (ieśliby iakie zachodziły) przekładać mogli. *Naylepiej zaś zrobić, kiedy uczynią ciż XX. Dziekani podział swych Kościo-*

ów, aby corocznie w iednych czasach tych wyrażonych Miesięcy wizytowane były, a gdyby który sam dla prawdziwey słabości tey Wizyty którego Roku uczynić nie mógł, Pod-Dziekani, czyli Assessor, albo kogoby X. Wizytator w czasie o tym przestrzeżony na iego mieysce wyznaczył, zastąpić ten obowiązek powinien będzie.

Powtore. Każdy Pleban, lub Rządca Kościoła i mieysca, powinien wszystkie Księgi, i co więcey potrzeba będzie, według Opisu, iak niżey, mieć na ten czas w porządku pod ścisłą karą, według zdania swey Zwierzchności wyznaczyć się mająca.

Potrzenie. Dziekan przyiechawszy na Wizytę, naypierwiy każe sobie pokazać *Akt Wizyty Generalney ostatniey, i Dekret Reformationis*, potym zweryfikuje Opisy teyże Wizyty, i zkonfrontuje co do

naymnieyszey rzeczy *Odpowiedzi z pytaniami*, ieśli w nich czego nie uchybiono, lub nie opuszczono, lub inaczey iak w istocie iest, nie położono, a szczegulniey, co do dokładnego *Summaryszu Dokumentow*, a ieśliby się nalażło w tey mierze co takiego, osobny przydatek w tym Roku; lub gdyby iuż późno gdzie to Nasze Piśmo doszło, Roku przyszłego wiernie zrobi, i ieden Exemplarz tego na mieyscu przy Wizycie z swoim podpisem i Pieczęcią Dziekańską zostawi, a drugi Nam prześle, iakby, *Appendicem* do rzeczoney *Generalney Wizyty*. Wczasie zaś dalszym na konfrontacyą rzeczy przy coroczney Wizycie służyć i te opisy będą, które co czwarty Rok obszerniey czynić się mają, zażywając do pomocy w tym i Dziekańskich corocznych Aktow.

Poczwarte. Stofuiąc się do dawnieyszego Naszego w Roku 1774. Rozrządzenia, względem Dziekańskich Wizyt (a) mieć chcemy, aby iak wyżey dopiero wyraziliśmy, co czwarty Rok *Beneficiati* *quocunque Nomine*, stan *Beneficii* i Kościoła opisałi, według Punktów na Generalną ostatnią Wizytę od Nas wydanych (b) i te Opisy Dziekan w czasie swej Wizyty w takowym każdym czwartym Rokugotowe zaścić powinien z podpisem ręki *Beneficiati*, i na nie swoy także podpis położyć ma z pieczęcią swego Urzędu, ieden Exemplarz dla mieysca oddawszy, a drugi także przez ręce Generalnego swego Wizytatora do Kancellaryi Naszey Zadworney odsyłając, to iednak zawsze mając na żywey pamięci, aby wszystko było wypisano porządnie,

(a) Tom I Nro IX. pag: 257.

(b) Ibidem Nro XVI. pag: 309.

rzetelnie, i iak naydokładniey, oraz czytelnym Charakterem, dobrym atramentem, na białym ordynaryjnym nieprzebiłaiącym papierze, i na równych Arkuszach. Co się ma ściagać i do Aktów, i Rezolucyi dawanych na Kongregacye Dekanałne, i względem innych wszystkich do Kancellaryi Naszey, lub Konfystorzów przesyłać się mających Rapportów, Kommissyi i wszelakich Papierów. Co i my Kancellaryom Naszym zalecamy względem wszelkich po Dyecezyi rozsyłać się zwykłych tak drukowanych, iako i pisanych Listów okolnych, Proceśsów, i instrumentów, a to dla wygody i porządnego zbierania, trzymania i równości względem oprawy w swe Księgi. Początek zaś względem tego czwartego Roku i obszernieyszego pisania Rok przyśzły 1781. naznaczamy, aby każdy miał wygodny przeciąg do iak nay-

lepszego tey rzeczy dopełnienia i nieiako założenia nayzupełnieyszego raz na zawsze fundamentu, i ciągle na czas przyszły utrzymania w tym porządku. Przez trzy lata zaś między tym czwartym Rokiem Jchmć XX. Dziekani uczynią tylko na Wizytach nie iaki Zbior rzeczy do wiadomości potrzebnych podług punktów niżej w Tabelli na końcu tego pisma położoney wyrażonych i wpisanych w Księgę, czyli Protokół takowych Aktów, kopią tego ręką i pieczęcią swoją stwierdzona do Nas przez swego Wizytatora co rok odeszłą. A ktoby *ex Beneficiatis*, dla lepszej wiadomości chciał mieć kopią dla siebie, drugi Exemplarz tego z Księgi Dziekańskiej, sam postarać się ma o przepisanie onego.

I. Wiele jest Wsiow i Miałeczek, w Parafii, i iakich nazwisk, i kto ich *possessore*m czyli z Swieckich czyli

z Duchownych Osob, i to czyli prawem dziedzictwa, czyli zastawy &c: oprócz innych ważnych do tego porządku przyczyn, iest i ta, żeby i ztąd mieć wiadomość bezpieczeństwa funduszow Duchownych.

II. Dziekan obaczy, czyli Sanctissimum przyśtoynie chowane, iak często dzieie się *Renovatio* iego, czyli iest Tabliczka, iak się nie raz zalecało, w Zakrysty, do zakonnotowania *Renowacyi* dnia. *Expozycye* w które dni Roku bywają, czyli nie nadprzepisaną liczbę? i czyli iest otrzymane na nie nowe pozwolenie na piśmie od Juryzdykcyi Naszey, *po wypadłym Rozrządzeniu Czerdziesiątgodzinnego Nabożeństwa* (c) które gdzie iest wprowadzone, czyli się podług Przepisów Naszych odprawuie, i czyli się według Zale-

cenia Naszego odmawiaią Akty wyznaczone przy Kommunii? około sporządzenia Hostyi czyli się przyzwicie obchodzą? Lampa, kiedy się przed Sanctissimum pali, i czyli się w tym Ustawom Synodalnym i Naszym zadofyć staie?

III. *Fons Baptismalis*, czyli iest dobrze zamknięty, czyfity, czyli są naczynia wybielone, i ofobne, *ad Oleum Catechumenorum & infirmorum*, iako też *ad Chrifma*? o co się trzeba starać. Też *Olea Sacra*, czyli są w czasie prokurowane, i jakim się fposobem przywozić, i rozwozić po Kościołach zwykły, i czyliby łatwieyfzy i pedszy fposob nie mógł być obmyślony, iak dotąd bywał? o czym się ma zaradzić na naypierzwey Kongregacyi, a potym przy Akcie Wizyty donieść, równie iak względem rozefłania Rubrycelow to się ma czynić, i rozumieć.

IV. Pamiątka dnia Poświęcenia Kościoła, iefli to gdzie naftąpiło, tudzież imion Fundatorow, i Kollatorow, iezeli iest Tabliczka nad drzwiami Zakryfity, albo w innym przyzwoytym mieyfcu? iefli nie, to ią trzeba fporządzić. W które dni są Odpusty, a te, czyli na zawsze, czyli tylko do czafu? kiedy, i zkąd wyrobione? A tym ofatnim, czyli iuż nie wyszedł czas? aby ie przez Nas na dalsze lata fprokurować.

V. Ochędofstwo, i całość Kościoła, Oltarzow, Antepedyow, Mifzałow, Agendow &c. czyli się należycie zachowuie, czyli iakich fkrzynek i gratow nie mafz w Kościele lub w Kaplicaeh? *Vafa Sacra*, iako to *Pyxides*, *Calices*, *Datena*, czyli przynaymniefy wewnątrz są wyzłacane, a Krzyże, Statuy, Obrazy, mniefy kfztałtnie rznięte, lub malowane, a tym bardziey połamane, i podarte, czyli się gdzie nie znayduią

tak po Kościołach, iako też po Wsiach, i drogach? które z mieysc swoich aby zdjęte były, starać się koniecznie potrzeba, a w przypadku sprzeciwienia się, bez względu na Osoby, do Zwierzchności w Aktach Wizyt donosić. Lepiej też mieć choć trzy tylko Ołtarze, a porządnie wystawione, i w potrzebne opatrzone sprzęty, niżeli więcej, a takie, które tylko Kościół zastępują i przez swoy widok bardziey ku odrażeniu, iak ku Nabożeństwu pomagają. Jeżeli gdzie są łaskawe Obrazy, i mieysca, i co tego za fundament? oprócz ufności, i samego mniemania Ludu; czyli w to kiedy Duchowna Zwierzchność weyrzała, i jeżeli jest na to iaki dowód? trzeba na to mieć pilną baczość, aby takowey lekkowierności ludzi, mniej przyzwolicie, i gdzie nienależy, mieysca niedozwalać. Religia Nasza prawowierna nie potrzebuie

wyszukanych cudów, i owszem naganną i wielce sprzeciwiającą się iey godności jest rzeczą, takich pod pretextem Nabożeństwa, chcieć zażywać sposobow. Trzeba raczey wykladać wszystko Ludowi, iak jest wistocie, i zagrzewać do prawdziwego, i dobrze ufundowanego Nabożeństwa. Cmentarz, czyli jest tak dobrze okrażony, i zamknięty, iż do niego bydło wolnie wchodzić nie może? tudzież kości z umarłych, czyli osobno na ustroniu, i przyzwolicie są składane. Względem Cmentarzow także osobnych pamiętać mają ci, do których to należy, aby przepisy Nasze w tey mierze, iak nayskuteczniej, i nayprzyzwoliciej dopełnione były.

VI. Czyli są sprawione i dobrze opravne Kościelne Książki od Synodow i od Nas nakazane, iako to:

Pierwsza. W którą się mają wciągać corok imiona, i nazwiska

wszystkich dusz w Parafii zostających, tak przystępujących do spowiedzi, iako i nie przystępujących, zaczynając od dzieci rok mających, dystyngując w kratkach osobnych, Katolików, Dystrydentów, i Żydów, oraz doroslejszych od dzieci, według porządku Alfabetycznego Wsiow, i pod każdą Wsią lub Miastem summując liczbę, podług kratek. Kiedy zaś o liczbie dusz podług kratek do Kancellaryi Naszey przy Wizytach rocznych przez Dziekanów Summaryusz i Rapport Plebani do Nas z swym podpisem przesyłać będą, mają tylko wyrazić generalną Summę, *Naprzykład: Osob doroslejszych Katolickich Nro NN. Dzieci tychże od Roku aż do siódmego a naydaley do dziewiętego, czyli do czasu pierwszej Komunii Nro NN. Protestantów Nro NN. Dzieci tychże Nro NN. Ży-*

NN. Żydów Nro NN. Dzieci tychże Nro NN. Z tego znowu wszystkiego, osobną i generalną jeszcze wyciągnąć należy liczbę, iako też Dzieci przez rok urodzonych z Katolików, Dystrydentów i Żydów *Nro NN.* oraz umarłych przez rok z ludzi doroslejszych *Nro NN.* Dzieci *Nro NN.* tudzież i Zaślubionych *Nro NN.* Wyrazić także jeszcze trzeba osobną liczbę generalną ludzi od ośm-dziesiątego Roku, i w niej Rok życia najstarszey osoby wymieniając *Nro NN.* Czego względem Chrześcian, przy odwiedzaniu Wsiow, a nayszczegulniey przy Kolendach, których nigdy dla tego samego opuszczać nie mają, i przy innych podobnych okolicznościach łatwa wiadomość, (ile iuż Naszey Dycezyi od kilkulać takowe są zalecone Opiśy) a co do Żydów nie może także być zbyt trudno do uczynienia.

Tomik IV. B

Druga Księga, Ma być na wpisywanie porządkiem *Baptifatorum, Copulatorum, i Mortuorum*. A lubo życzyby trzeba, żeby i do tych trzech Artykułów dla lepszego porządku osobne być mogły sporządzone Księgi, iednakże można użyć do tego i iedney, tylko przygrubiey oprawney, podzieliwszy ją *natrzy osobne części*, a w każdej z *niey respective*, co należy, wpisując: A że Konstytucya kraiowa postanowiła, aby z Parafii każdej *specifice* wyciągnąć w każdym Roku z Ksiąg Kościelnych *Metryki Ochrzczonych*, z potrzebnym wszelkim w tey mierze wymienieniem, więc takowe nie raz uczynione zalecenia, iak najmocniey teraz ponawiamy, aby rzeczone Extrakty, z podpisem Rządzczy i pieczęcią Kościoła Farnego, tudzież i mieyscowego Dziekana, były przy Aktach Wizyt do Nas podawane, aby

potym przez swe Konfysytorze do własnych Grodow odesłane zostały. Względem czego także czas dla ważnych przyczyn teraz odmieniamy, który przed tym w Ordynacyach Naszych Generalney Wizyty do oddania tych Metryk przy Kongregacyach Maiowych był od Nas postanowiony. Forma, i sposób tego wpisywania w wspomniane Księgi ma być według przepisu Rytuałów w swych kratkach podzielonych, iak na końcu tego Pisma kładzie się. Co się zawsze czynić powinno w Zakrysty, czytelnym Charakterem i dobrym atramentem, bez omyłek, glosow, i skrobania zaraz po danym Chrzcie, Slubie, lub Pogrzebie dla uniknienia wszelkiego przypadku zapomnienia, i innych nieprzyzwoitości.

Trzecia i Czwarta Księga wszy-
skich Oryginanych Praw, Erekcyi,

B j

Obligaeyi, Mszow, *ac aliorum pium onerum*, i innych do tego ściągających się Autentycznych transakcyi w iedno *Volumen* porządnie i iak naywygodniey, za znieśieniem się rychłym *cum respectivis Visitatoribus* zebranych, i ułożonych, a w drugie *Volumen*, całych tychże *per Extensum* przepisaanych. Nawet z tego powodu, że wiele jest Papierow starym charakterem pisanym i nader trudnych do czytania, i które wprawnych, i umiejetnych potrzebuia ludzi, i dla samey ochrony ich, żeby się przez częste przeglądania (iak widzimy) i produkowania ich nie darły. A iezeliby gdzie dotąd, albo żadnych nie było, albo ieszcze nie które do wyśzukania zostawały Dokumenta, Jchmć XX. Dziekani swych Plebanow, iak nayżywiey do tego zachęca, i sami będą im do tego swym przykładem przodkować, a nawet

do Nas rekurs o to uczynia, którzyśmy iuż wiele kazali zbierać z wszystkich Naszych Archiwow i teraz ieszcze w tuteyszey Stolicy, a nayszczegulniey w Metryce Koronney Kwerendy się czynia, i Summarysze robia, aby potym każdy wiedział, których komu Dokumentow nie dostarcza i gdzie ich szukać. Po pierwszym i rychłym sporządzeniu takich Ksiąg, podpisze się Pleban, lub Rządca na ten czas będący, a potym Dziekan na pierwszey Wizycie lub Kongregacyi, a na reszcie każdy się Rządca postara, żeby albo Konsystorz, albo Grod lub Ziemstwo, lub dla większey ieszcze wagi Kancellarye oboyga tych Jurisdykcyi Swieckiey i Duchowney Autentyczne zaświadczenia, i zwykłe legalizacye w nich przy końcu zapisały; a gdyby się w dalszym czasie po takowym Akcie ieszcze co nalażło, podobnież w te Księgi wciągną

i podobnież, iak wyżej wyrażone, zlegalizować postaraią się.

Przy tey także okazji zaleca się też wyięcie przez każdego Kościoła Rządzcę nayrychleysze *Reductionis piorum onerum* z Konfysztorzow Plockiego, i Pultuskiego, którąśmy z niemałą pracą i przez nie krotki czasu przeciągiak naydokładniey pod dozorem Naszym zrobić kazali, a nareszcie iak nayuroczyściey za pozwoleniem Stolicy Apostolskiej utwierdzili. Będą i na to Ichmść XX. Dziekani mieć oko, aby to rychły skutek wzięło, i żeby na potym obligacye porządnie się odprawowały, i każdy Kapłan bez zawodu sumnienia, swoim na nowo teraz umiarkowanym obowiązkom, umiał i wiedział iak zadość czynić.

Piąta Książka podzielona na cztery części: W której pierwszej Inwentarz rzeczy, sprzętow Ko-

ścielnych, i Oltarzow iako też i Książek (ieśli które są mieyscowe) wpisany być powinien.

W drugiej Części Księgi, mają być wpisane dochody samego Kościoła wszelkie, iako to: *ex tertia parte funeralia*, z Offert, i z innych przychodow. Według tey pierwszej Części Księgi należy wszystko, cokolwiek *adu* iest, lub być ma, i co ubyło, lub przybyło zweryfikować na każdej Wizycie, i podług tego uwiadomienie do Nas w Akcie corocznym uczynić. Po sporządzeniu tych dwóch Części Księg, obiedwie będą podpisane przez będącego natenczas Plebana, tudzież przez Dziekana, & *a vitricis Ecclesiae*, lub przynajmniej w tychże przytomności, a potym przy każdej Dziekańskiej Wizycie corok ma być to samo ponowiono.

W trzeciej Części tey Księgi ma być specyfikacya Stanu Ko-

ściół, i innych Budynków, Inwentarza Beneficii, Wołów, Krow, Koni, Drobiu &c: iaki kto zastał, Albo żeby zadnego mu dawniey nie zostawiono, w tedy iakiego konieczna potrzeba gruntowa wymaga, i iaki podług generalney ostatniey Wizyty iest determinowany, wyrazić należy, a gdyby zaś gdzie do tych czas to uchybiono, XX, Dziękonom na to moc do uczynienia daemy, i aby to podług Boga, i sumnienia wykonali, obowięzujemy. I to ma być także od Plebana, a *Vitricis Ecclesiae* i Dziekana mieyscowego podpisano.

W Czwartej Części Księgi, opuszczać się nie powinna Konnotacyo Czynszow, Dzieścicin snopowych, i pieniężnych, uroczyście uczynionych kompozyt, czyli dawnością zagodzenia wspartych, i innych wszelakich przychodow, które ma każdy Pleban z gruntow, i funkcyi

Kościelnych, oraz expensę gruntową zapisywać powinien, tak iednak rozsądnie, żeby expensa ta z przyczyny niektórych uroionych sobie próżnych konsekwencyi, i boiaźni, nie przewyższała ułożoney podług siebie Percepty.

Gdyby się todawniey tak porządnie, i nieprzerwanie co rok bez względu na trochę pracy w pisaniu dotąd było czyniło (iak Synody Dyeceزالne, i stare Prowincyalne nakazały) mielibyśmy aż nad to teraz przeciw wszystkim odbiiające się wiadomości do ocalenia, a przynajmniey do poszukiwania Praw wielu Naszych Kościołow do szczeru podupadłych, i bronienia się o tak oczywistą, dowodną, i chronologiczną posleszłą przez oryginalne takowe Księgi, rękoma, i świadectwy tylu Plebanow, oraz różnych Wizytatorów, i samych Biskupow iednostaynie stwierdzone.

Szosta Książka. Ma zawierać wszystkie dawne rozrządzenia, iakie tylko mieć można od Poprzedników Naszych uczynione, a nayszczegulniey Nasze wszelkie Pisma, Proceśsa Konfystorskie, i Dziekańskie porządkiem Dat iak wypadły, tudzież Ordynacye z Generalney Wizyty zasfłe, i większy Liśt Pastercki. Gdzie też potrzebnych do czytania, i użycia w Urzędzie Kapłańskim, i Plebańskim przepisałiśmy Autorow. Tego wśzystkiego w iedno *Volumen* zebranie, i ciągle tym sposobem na potym trzymanie, iuż nie raz zaleciliśmy. Jeżeliby też iakie zasfły osobliwie *facta*, albo przypadki, lub osobliwości rozsądne, i wiadomości godne nadgrobniki, napisy po Kościołach, Kaplicach, lub Zakryftyach i tym podobne rzeczy, w takowe zbiory, i Księgi wpisywać się mają, które przy każdej Wizycie także Dziekan przezy-

rzy, (a w przyszłoroczney, i do Nas opisz) zawsze da także świadectwo o tey Książki Rewizyi, i gdyby gdzie potrzeba było, zdanie swoje da, i Nam Relacyą w porządku na ten Artykuł uczyni.

Z okazji napomknienia przepisanych w Liście Pasterckim Książek, czyni się zalecenie, aby Ichmość XX. Dziekani co rok przy Wizytach swych dali Informacyą, iakie kto, i oni sami Książki mają, i iakich co do Teologii, do Kazań, lub Nauk Katechizmowych Autorow zażywają, zachęcając, aby się każdy według swego przemożenia o nabycie tych Książ od Nas wyrażonych starał, iako też o nową teraz za zleceniem Naszym wydaną i wielce potrzebną do wiadomości samych Plebanow, i Nauk Ludu względem wyłuszczenia *Ceremonii Kościel-*

nych (d) nie zaniedbywając czytania najszczegulniey Pisma Świętego, przynajmniej codziennie jednego Rozdziału. Tudzież Oycow Świętych, ile tylko być może sposobności, bo z tych iedynie źródeł najistotniejszy względem Wiary, i obyczajow czerpa się Nauka, i prawidło.

Siodma Książka Dochodow Szpitala tak z Jałmużn, iako i zostających Obwencyi (ieśli na to iest iaki fundusz) o którym trzeba pil-

(d) Ze zlecenia J. O. Xiążęcia Jmci Poniatońskiego Biskupa Płockiego wyszła Książka pod Tytułem — *Ceremonie czyli Obrządki i zwyczaje, które bywają, w Kościele Katolickim w przypadających różnych okolicznościach zażywane dla wygodu Kapłanow Parafialnych, oraz dla potrzebnej i innym Wiadomości i Nauki zebrane, powagą Pisma Świętego i Świętych Oycow, tudzież dawnością używania ugruntowane* — drukowana w Kaliszu w dwóch Tomikach Roku 1780.

nie się wywiadywać, ieśli go kto nieprzyzwocie nie trzyma, żeby się przez tę niebacznosc nie stać uczestnikami winy przywłaszczających sobie dobra ubogich; a o tych dochodach przy Wizytach Dziekańskich donieść należy, i o pomnożenie ich naylepsze zdanie otworzyć. Przy Rozrządzeniu Bractwa Miłosierdzia szczegulniejszy mu pilność i w tey mierze zaleciliśmy. Tę Księgę nie tylko Pleban z Prowizorami lub starszemi Bractwa Miłosierdzia corok: albo i częściej (gdyby taka potrzeba, lub dawnieysza była Ustawa) podpisać powinien, ale i Dziekanna Wizycie toż samo uczyni. A gdzie i inne naydują się Bractwa, a mają swoje dochody (hy-le nie z Jałmużn, bo tych nikomu więcej iak Bractwu Miłosierdzia zbierać pozwalać nietrzeba) osobne, i dla tych Bractw Księgi być mogą, albo ieżeliby ie w iedno łą-

czyć chciano, tedy przynaymniej na części podzielić należy, aby każda fundacya miała część swoją dla wypisywania swych Percept, i expensow.

Przeestroga 1. do wyżej wyrażonych Ksiąg Kościelnych. Te wszystkie Księgi mają być na obydwóch stronach kart numerami wciąż znaczone, według Ustawy dawnych Synodow Prowincjonalnych i od tych (i ak jest wyżej wyrażono) podpisane, a w szczególności a *Beneficiatis* i Plebanow z przyciśnieniem pieczęci Kościelney, o którą się każdy Rządca Kościoła koniecznie starać powinien, i cośmy już tyle razy zalecali, a Dziekan co rok przy Rewizyi ma także swoim podpisem i Pieczęcią Dziekańską stwierdzić, napisawszy na każdej = *Revifum, & examinatum in Vifitatione Decanali die NN. Menfe NN. Anno NN.* i co dla wiado-

mości na potym lub poprawy potrzebnego *pro ratione contentorum* w tych Książkach osądzi, krótko dotknie. określi, i nam doniesie z Vizyty.

Przeestroga 2. Takowych Książek, ieśliby gdzie dla rodzaju rzeczy, i wygody więcej było potrzeba nad liczbę wyrażoną, wolno ie będzie mieć. Jeśliby zaś niektóre z tych, któreśmy osobno wyżej wyznaczili, w iedno połączyć chciano, i to się pozwala, byle się to tylko tym sposobem stało, aby te rzeczy, i opisy razem z sobą wciągnąć, które bliższy mają z sobą związek.

Przeestroga 3. Wydatek na Papier, oraz dobrą i mocną oprawę tych Ksiąg, osobliwie w lichych Beneficyach z iakichkolwiek Kościelnych Kollektow uczynić będzie można; bo kiedy to iedynie ku tak potrzebnemu porządkowi Kościołow, i Parafii zmierza, między naypier-

wszemi, i naypotrzebniejszy w wydatkami miejsce mieć powinno.

VII. Wybadywać się będą XX. Dziekani, aby porządek Nabożeństwa w dni Święte, Niedzielne był zachowany, i czyli ten podług przepisu Ordynacyi Generalnych po ostatniej Wizycie od Nas wydanych zachowuje się? czyli jest przybita Tablica w Zakrytyi na to, tudzież druga, na której wypisane są dni, i obligacye Mszow, Odpustow, i innych tym podobnych do wiadomości, tak dla samych Rządzców Kościołow, iako i dla Ludu potrzebnych rzeczy. Czyli Msze tak nazwane *Conventuales* za Parafianow co Niedziela i Święto odprawiają się? A nayszczegulniej wywiedzą się, i informować się będą, iżeeli Kapłani Kazania i Nauki przez rok o tych miewaiały Materjach, które im są wypisane w tychże

w tychże Ordynacyach, iako też i w kłiążeczce z okoliczności Misyi podczas Jubileuszu z zlecenia Naszego drukowaney, gdzie i podziały, i Autorowie o tych rzeczach traktujący, są wymienieni. Niech więc pokażą Kapłani swe Kazania, lub powiedzą o czym ie, i kiedy, w przeciągu Roku miewali, lub z których ie brali Autorow? iżeeli to wszystko zachowują, lub się też tego wystrzegają, co rzeczzone Ordynacye, a w nich wyrażone osobliwie *Innocentego Papieża* w tey mierze przestrogi postanawiają, lub zakazują. A że także przywiązaliśmy niektóre Materje Nauk do pewnych dni Roku iako to: w *Świątki* o Sakramencie Bierzmowania. Na *Świętą Troję* o Sakramencie Chrztu. Na *Niedzielę XIII. po Świątkach*. O Aktach Wiary, Nadziei, i Miłości. Na *Uroczysty Tomik IV.*

stość Wszystkich Świętych o czci przynależytey i powinney Świętym Pańskim. Czyli się to wypełnia? Jchmość XX. Dziekani informować się także będą. A na ten koniec niech sobie każdy przynajmniej treść materyi powiedzianych w Niedzielę i Święta Kazań, lub Nauk większych na konnotuie, kiedyby ie komu bez napisania mowić przyшло, a ztąd będzie miał wszelką łatwość pokazania ich Dziekanowi, i innym kiedykolwiek Wizytatorom: żądamy nawet dla lepszego wprawienia wszystkich w ten tryb, aby takowe konnotacye, z całego ciągu Roku przynajmniej do czasu od Nas upatrzonego oddawane były. A na każdej zaś oprócz tego Kongregacyi tak *wiosnowey* iako i *iesienney* każdy Kaptan, *in Cura animarum* zostający odda do tych *respectiwè* Aktow Dekanalnych z przepisanych od Nas mate-

ryi iedno Kazanie lub Naukę większą, to iest dwa Kazania, lub Nauki na rok, Dziekani zaś te dwa Kazania lub Nauki większe z *konnotacyami* innych w Roku, iak wyżej powiedzianych w osobną ułożywszy pakę od tey, w którey się znajdować Rezolucye Teologiczne mają, na wierzchu pierwszey napiszą = *Akta z Kongregacyi z Decanatu NN.* = Na drugiey zaś *Kazania i Nauki z Dekanatu NN.* z wymienieniem kto ich nie oddał. A te obiedwie potym paki w ieden razem papier zawinawszy i zapieczętowały na Kopercie wyrażą = *Papier z Dekanatu NN. w Miesiacu Maju, lub Septembrze* = dla przesłania ich Konfystorżom, z tamtąd przez XX. Wizytatorów i Teologow do Kancellaryi Naszey, gdyż odtąd żaden Dekanat Aktow Kongregacyi swoiey prosto na miejsce

wyznaczonych Teologow ordynować nie będzie, ale ie do własnego Konfystorza odeszle. Rzeczzone zaś dwa Kazania lub Nauki większe czytelnym Charakterem powinny być napisane, i na końcu, każdego podpisanę ręką. Drukują się już teraz podobne Nauki w Kaliszu dla wygody Plebanow przez Jmć Xiędza Wicherta Dyrektora Misji Należey Pułtuskiej ułożone. Najlepiej zaś będzie, gdy co do tych dwóch Kazań lub Nauk porozumieją się Kapłani z sobą na Kongregacyach, aby ie podług przepisanych w osobney do tego Tabelli wyrażonych (e) materyi podając, wielu razem o iedney materyi nie pisało. Do czego i my w tey mierze osobne uczyniemy Rozządzenie, kiedy i na Rewizyą tych Kazań i Nauk

(e) Infra Nro LXIV.

wyznaczymy osoby, aby równie iak inne do Nas przesyłane Papiery (które są dowodem pracowitości w Urzędach Plebańskich, i Dyecezalnych) na próżno nie były pisane, i żeby z Kancellaryi Należey Zdworney potrzebne nanie wychodziły zdania, i informacye, Bierzemy bowiem powód iz tey miary, że się przez to otworzy plac pokazania ielżoże więcej każdego zdaności, a ztąd ziednania sobie przyzwoitego szacunku, i należytych od Nas względow; iako też, że po czasie nieiakim te same Kazania zebrane, i pod każdego imieniem potym wydane (f) posłużą może i ku

(f) Z Rewizyi trzyletniej Kazań przez wyznaczonych Cenforow, czynioney wydrukowane są w Drukarni JJ. XX. Misjonarzow Warszawskich te Kazania, które osądzone za godne wyjść na widok publiczny.

chwale teraz ie piszących, i ku pomocy potym oneż używających.

Z żalością bowiem nie małą Naszą slyszemy, że mimo tyle Naszych naytroskliwzych użytych sposobow, po niektórych miejscach co Niedziela i Święto Kazań i Nauk nie bywa, albo też sposobem mniej pożytecznym, i byle ie tylko odbyć, mówią, a czafem z nieprzygotowaniem nawet czytane bywają. Jak naymocniey więc to przypominać i wrażać będą w umysły Plebanow Jchmć XX. Dziekani, i ieśliby kogo w tym opuszczającego się postrzegli, do Nas przez XX. Wizytatorów przy Akcie Wizyt doniosą, żeby sami i przed Bogiem i przed Nami naganie niepodlegali. Wszakże nie na próżno wspomniane wypisy tych materiy uczyniliśmy, ale żeby ułatwić dla wielu drogę i trudności, w tym porządku. To wszystko iak chcemy aby się ściągało i do wszystkich in-

nych Kaznodzieiow, nawet po Zakonnych Kościołach, tak też na Jchmć XX. Dziekanow wywiedzenia się o tym, i doniesienia obowiązku wkładany, a Jchmć XX. Wizytatorom wdanie powagi imieniem Naszym (gdzie by tego potrzeba) szczegulniey w tej mierze zalecamy, aby się to raz nazawsze wszędzie wprowadziło, i rzadnie dopełniało.

VIII. Spytaią się na rzeczonych Wizytach XX. Dziekani, czyli się czynią podług dawnych, i nowych Rozrządzeniow w niektóre dni Roku następujące obwieszczenia, po Kazaniach, i które w Synodzie Załuckiego są po Polsku wypisane, iako to. *Natrzy Króle i w Niedzielę Przewodnią* czytanie krotkiey Nauki i wiadomości o przeszkodach do Małżeństwa. *W Niedzielę zaś po w Nniebowstąpieniu Pańskim i w trzecią po Świątkach*, czytanie,

w rzeczonym Synodzie niektórych przestrog z przydaniem albo odmianieniem według potrzeby rzeczy, czasu, i osób słuchających. Wybadywać się będą, jeżeli się zaślubiać mający wprzód według Naszego przepisu w przytomności świadków zaręczają, i jeśli te wszystkie ostrożności lub poprzedzające zachowują się względem tego, któreśmy przepisali, rozrządzenia.

IX. Uczynią po tym ściśle *In-formacyą* i *Scrutinia* nawet z Ludzi ze Wsiow na tę Wizytę tym końcem zebranych, czyli nie masz opóźnienia iakiego co do Administracyi Sakramentow, czyli kto bez nich nie umarł? czyli nie wymagają przysyłania konia po siebie, lub wozka do chorego? czyli *Beneficiarii* nie wyciągają *extorsive* płacy nad *Pura Stola* od Nas postanowione? Czyli się niepostrzega iakie zgorzsenie lub nieprzyzwoitość

w Kapłanach? i jeżeli się na to nie skarży kto z Parafianow albo czyli do tego przynajmniej jest iaka pozorona suspicya? czyli chowają czeladz uczciwą? czyli w osobnym, iak Synod ostatni i Nasze przepisy zalecają, mieszkać domu? i czyli względem usłużenia około siebie wszystkie Rozrządzenia ściśle zachowują? czyli tak czeladzi domowej, iako i sługom Kościelnym ugodzoną zapłatę regularnie wydawają, albo się nad proporcją majątku nie dłużą? Weyrzenie i w tę ostatnią należytość jest wielce potrzebne, żeby iak się trafia nad to zadłużywszy się, nie uczynili się nieposobnemi do wyplacania, albo zakoczywszy ich śmierć, nie było zkąd temu zadość uczynić. Lub na reżcie, iak i to wiele razy bywa, nie dali z tej miary okazyi do podania Dobr Inwentarza, i sprzętow *Beneficii* w szarpaninę. Czyli Kapłani

faminie mięszią lud mniej przy-
zwoitemi zdaniem, osobliwie wzglę-
dem Dyspensy w dni postne z po-
zwolenia Stolicy Apostolskiej co
do potraw maślnych, a co do
Świecenia Świąt zniesionych, nie
stosując się do Naszych w tey mie-
rze wydanych Objaśnieniow. Czy-
li się inne Świąta nie zniesione, i
Niedziele przyzwolicie święcą? Czy-
li bywa po obiedzie, gdzie się Lud
zgrupować może, mniejszy Kate-
chyzm, według Naszego przepisu?
osobliwie gdzie go zrana dla czasu
nieposobności mieć nie można, i do
którego nauczania oprócz dawniej
wymienionych Ksiąg, nówo teraz za-
wdaniem naszym w Warszawie we
dwoch Częściach wydrukowany Ka-
techyzm, a co do trzeciej wynisć
także gotujący się zalecamy (g)

(g) Ten Katechyzm pod Tytułem
Nauka Chrześciana w trzech Częściach
całe porządnie i użytecznie ułożonego. i.
Dla

Czyli *Curati*, i Kapłani oprócz cza-
su Kolend, i innych upatrzonych
dni, i pory według Naszego zalece-
nia na Wsie wyjeżdżają dla naucze-
nia potrzebnych rzeczy w Religii,
osobliwie *małych dzieci, Paster-
chow, słabych*, lub *latami obcią-
żonych* i innych, którzy nie zawsze
bywać mogą w Kościołach. Jaka
jest tychże Kapłanów litość ku ubo-
gim i chorym? czyli ich nawiedza-
ją, kiedy ich potrzebują, i oni uczy-
nić to mogą? *Donieważ każdy
Pleban powinien być iak Ojciec
względem swych Parafianow.* Czy-
li Bractwo Miłosierdzia jest wpro-
wadzone, i iak się utrzymuje? czyli
według przepisow, czyli tylko na

Dla poczynających. 2 Dla postępujących
3. Dla doskonalących się w niej, a nayszcze-
gulniey do użycia w Szkołach Parafial-
nych wydany zupełnie inż jest wydruko-
wany u XX. Misyjonarzow Warszawskich
Roku 1784.

oko, i co do nazwiska, i w tym za-
grzeia każdego ochotę i staranie.
Niechay każdy czyta w tey mierze
Rozrządzenia Nasze, znajdzie
w nich i bardzo wiele rozmaitych, i
na gruncie Chrześcijańskiej pobo-
żności zaſadzonych pobudek, i po-
danych do tego (gdyby ſię tylko
ich chwycić chciało) ſpoſobow.
Wſtyd prawdziwie widzieć, i ſłyſzeć
wielką w tych oſobach z ſtrony tego
lub obojętność, lub niedbalſtwo, któ-
reby innym być powinny uſtawnym
i żywym przykładem. Czyli wſzyſcy
Spowiedz Wielkonocną odprawili
z odebranemi kartkami, od których
płaca żadna wymagać ſię nie ma?
Jeżeli gdzie ieſzcze nie trwa zwy-
czay wyieżdżania na benedykcyę
roznego iadła przed Wielkonocą?
Albo czyli ſię gdzie Nabożeństwo
poſtne z *tak nazwanemi Kapnikami*
ieſzcze odprawia po Swieckich
lub Zakonnych Kościołach? Albo

ieſli gdzie ſię nie znadują *tak na-
zwane Loterye* Modlitw za umar-
łych? Jeżeli Proceſſye należycie
ſię odprawiają? oſobliwie czy gdzie
pod czas nich nie czynią ſię ukłony
zobrazami iednych ku drugim? któ-
re bardziey do ſmiechu, iak do Na-
bożeństwa pobudzają. Czyli w O-
ktawę Bożego Ciała z zawieſzonemi
Wiankami nie obnoſi ſię w Mon-
ſtrancyi Sanctiſſimum? co wſzyſtko
dla wielorakich względow od Nas
ieſt zakazano.

Czyli niemaſz iakich zgorſze-
niow po Paraſiach, lub publicznych
niezgod, albo iawnych wyſtępkow?
Czyli około-wykorzenia guſtow,
zabobonow, czynią Plebani pilne
ſtanie? Czyli z ſtrony Zydowſtwa
nie maſz iakich niegodziwoſci? Czy-
li ſą wyuczone Niewiaſty w czacie
iakiego niebeſpieczeńſtwa ochrzczę-
nia ſłabych dzieci? I takowe Nie-
wiaſty mają także ſię ſtawić w cza-

sie wizyt, aby od Dziekanow, albo Wizytatora examinowane w tej mierze zostały. Z tej okoliczności opuścić nie możemy także iak najmocniejszych przestrog względem nie brania do łóżek przez Niewiaśty dzieci małych, i które karmią, oraz zabrania się i wychodzenia niewczesnego z uszczerbkiem, lub niebezpieczeństwem zdrowia do wywodów. Popelniane tak częste w tym nieuwagi i nieostrożności bardzo wielu przypadków, i nieszczęśliwości są przyczyną.

X. Wybadywać się będą XX. Dziekani Plebanow. w wszystkich Punktach względem Osob Zakonnych podług XI. Artykułu z pytań Naszych na Generalną Wizytę wydrukowanych (h), tudzież o

(h) Tom I. Nro XVI. pag. 324.

Indultach na Kaplice, czyli iuż wyznaczony czas wyszedł? kiedy otrzymane? czyli nieprzestępują Kapelani granic w nichże opisaných? i nie odprawiają w niepozwolone dni Mszy, lub nie czynią Benedykcyi, Exorcyzmow, albo czyli w nich nie administrują się Sakramenta, lub inne przepisane w Agendach Obrządki? Czyli bywają Kapellani w Kościołach Parafialnych, czyli pomagają swym Plebanom przynajmniej w Spowiedzi słuchaniu? A jeżeli gdzie Kapellanom, osobliwie mieszkającym przy Oratoryach publicznych w Niedziele, i Święta mniej pryncypalne z racyi złych przepraw lub wielkiej od Fary odległości, odprawiać Msze pozwolono, czyli Nauki do Ludzi tam mieszkających są obligowani przez List Nasz Pastercki.

Jeżeli do tych Kościołow i Oratoryow nie są wprowadzone Odpu-

sty, a ztąd nie dzieią się nieprzy-
zwoitości, albo ieżeli przy nich nie
mieszkaia tak nazwani Pustelnicy,
osoby podeyrzane, i złego życia?
Wniyda także w poznanie Altary-
stów, i innych Prebendarzów wzglę-
dem ich poszanowania ku swym
Plebanom, i pomagania im w Ple-
bańskich pracach, iako im to przez
Synody i Nasz List Pasterski mocno
wrażono iest.

Nie zapomną i o tych Ducho-
wnych tak Swieckich, iako i Za-
konnych, którzy po Parafiach, albo
przy krewnych się bawia, albo przy
swym Patrymonium siedzą. Czyli
Pielgrzymi, albo innego gatunku
osoby z cudzych stron, i ubodzy
zinnych Parafii nie wloczą się.

Ztąd wszelkiemi sposobami usilo-
wać będą Plebani, aby po Miałtach
Magistratom. i po Wsiach Possesso-
rom, i Dyspozytorom przekładali,
żeby

żeby tego nie cierpieli, a XX. Dzie-
kani tychże XX. Plebanów zagrze-
wać będą; aby i oni tych przestrog
czynić nigdy nie zaniedbywali, we-
dług tyłu Ordynacyi, i Praw Du-
chownych i Swieckich dawnych i
nowych. Jezeli są w Kościele Far-
nym iakie wystawione Karbony, lub
na innych po Parafii mieyscach, wie-
le ich, gdzie, i pod czyimi są klu-
czami? Czyli podług Dyecezalnych
Przepisów, i w czym się Dekretowi
ostatniemu, i innym nastąpionym po
nim *Reformationis* i drukowanym
Ordynacyom, z okazji Wizyty rze-
czoney Generalney wypadłym, za-
dosyć stało, lub tylko w części, albo
też w niczym? Wywiedzieć się o tym
dobrze należy, i *punctatim specifi-*
ce na to w Akcie Wizyty porządnie
bez omyłek, i błędów odpowiedzieć,
dla czego i Polskim ięzykiem opisać
wszystko będzie wolno; ale co się
Tomik IV.
D

dziewiątego Punktu tego Obwieszczenia tycze, zapieczętowaną Relacją *in feorsivo folio* do Nas przez XX. Wizytatorów odeszłą, Którym to XX. Wizytatorom w ich *respective* podzielenie zostającym, dać się pozwolenie odpieczętowania tego *folii*, a to dla wyrażenia nań swego zdania, jeżeliby tego rzeczy wyciągały, albo inne prywatne mieli, zkaż inąd potrzebne wiadomości. W otwartym zaś Akcie Wizyt, który do Nas będą przesyłać, i w Archivum Naszym zostawiać, gdy Dziekani do rzeczzonego dziewiątego Artykułu przyjdą, tak napiszą = *Ad Articulum IX. responsum in feorsivo & Sigillato folio, sub Litera NN.*

XI. Ichmość XX. Dziekani i o tym się informować będą, czyli są obrani Starši Kościelni, albo iak mówią *Vitrici*, a jeżeliby ich gdzie jeszcze nie było, sami w to wnidą, aby

zaraz byli obrani, żeby się to po tym zawsze tym sposobem utrzymywało, iak w Synodach i Naszych Ordynacyach jest przepisano. Inni także wszelacy funduszow Kościelnych i Bractw Prowizorowie, lub Zwierzchność iaką mający, na każdej Wizycie znajdować się powinni, i *respective* Regestra, i Księgi swego Urzędu tyczące się podpisywać.

XII. Nie tylko mają pamiętać Dziekani, aby wszystkie Akta Wizyt podpisem ich ręki, i Plebana, oraz Pieczęcią ich, i Kościelną miejscową zawsze były stwierdzone, ale też i w to wnidą, i postarają się z naydokładnieyszym o potrzebie tego, i pożytku przełożeniem, żeby Kollatorowie lub innego gatunku possessorowie Dobr po Wsiach, albo imieniem ich iacy wyznaczeni Urzędnicy, i Plenipotenci, a po Miastach

ofobliwie Krolewskich, i Magistraty dla więkzszego upewnienia i niezbi-
tey o prawdzie uśności i dowodach
podpisywali się. Do czego nawet,
gdyby gdzie tego potrzeba, Ichmć
XX. Wizytatorów powagi, i wdania
się wezwą.

XIII. Nikomu powszechnie to
tajno nie iest, iak wiele u Nas Ko-
ściołów dla nieszczęśliwości czasów,
dla zamieszanych Archywów, a
ztałd poginionych Dokumentów,
swoich nie mają Erekcyi, ani ube-
spieczenia w posiadanych fundu-
szach, co daie do niezliczonych po-
krzywdzeniów, kłotni, i sprzeczek
między Rządzcami Beneficyów, i
Ofobam i interesowanemi okazyą.

My nigdy tego spuścić nie mo-
żemy z pamięci i troskliwości Na-
szey, abyśmy o tym, ile z Nas tylko
podobna, nie zaradzali. Między
innemi i ten zdaie się Nam sposób
cale przyzwoity, aby gdzie Ere-

keyi, ani Oryginalnych, ani Auten-
tycznych iey Extraktów nie masz,
tam aby XX. Plebani z pomocą, i
wdaniem się swych Dziekanów lub
Wizytatorów, Konfystorzów, i Na-
samyh, razaz po odbieraniu tych
zleceń przekladać zaczęli
Ichmość Kollatorom, żeby do In-
nowacy Erekcyi tego (co *actu* Ko-
ścioły i Beneficia posiadają, jeżeli to
do utrzymania Rządzców podług
względu na wszystkie terażnieysze
okoliczności czasów wystarczyć
może, & *observatis aliis ex jure
formalitatibus*) przystąpili. A
gdzieby opatrzenia dostatecznego
nie było, żeby wszedłszy w sposoby
iakowego *dotis* przydatku, którego
i Konstytucya kraiova względem
Kościołów Parafialnych nie zabra-
nia, oneż ułożyli, i wspomnionym
sposobem wznowioney Erekcyi fun-
dusze Beneficyów na zawsze ube-
spieczyli; inaczey do przyłączenia

iednych do drugich, lub do dismembracyi Parafii przychylić się będziemy musieli. Osobliwie, co do tych Kościołów, które dla uszczuplonych Dochodów pod Kommendami bliższych zdawna zostawaia, i które obrzydliwość tylko pustek i nędzy w oczach wystawia, gdyż są u Nas takie Kościoły, które od niepamiętnego czasu, ani stałego Plebana, ani Kommendarza pewnego mieć nie mogły. Z czego iakie się dotąd w prowadziły w Naszą Dycezyą nieprzyzwoitości, szkody, i uszczerbki dla Ludu, raz pod temi, drugi raz pod owemi Rządzcami zostającego, arcy iawna jest. I gdy po wielu mieyscach, albo w części, albo cały fundusz od cudzych jest przywłaszczony, i trzymany, Papiery, i Dokumenta zabrane, iakże to daley cierpieć, chyba chcieć, żeby wszystko do szczeru zginęło?

Upewniamy przytym, iż chcemy chętnie, aby wszystkie fundusze, i Kościoły Farne upadłe, były utrzymywane (byle ie iak należy, i bez czego ostać się nie mogą opatrzyć) przynajmniej *pro ratione* przepisanej z Prawa Kościelnego *proportionate congrui* do *Tysiąc Złotych* rocznego dochodu. W każdym kraju i Religii do utrzymania Parafii, Rządzców i ich Urzędników, jeżeli zkad inąd nie starczy sposobów, i jeżeli się kto z majątniejszych do tego nie przyłoży, całe się Parafie przykładać powinny. Przy takich więc Innowacyach Erekyi, będzie czas do weyrzenia, i postarania się o iakiś sposob, albo gdyby w takich raziech żadnego nie było, każdy zobaczy słusność *Unii*, lub *dismembracyi*. Dosyć, że My dłużey obojętnym okiem patrzeć na to nie możemy. Zadać zaś, żeby Xiądz

mógł żyć, i Kościół utrzymywać, ile przy coraz ścisleyšzych dla ludzi czasach, przy dawnych upadłych dochodach, które po wielu mieyscach ledwo do 200, 300, lub 400, Złotych wynoszą, iest żądać rzeczy nie podobnych, albo też chcieć widzieć przy pustyach Kościołach, i z gruntu zruynowanych Beneficyach Księży, i do Urzędu swego nie zdatnych, lub na czas krotki do nich się przywieszać, a Kościoły, i Budynki nigdy niepowstające.

XIV. Szkoły Parafialne fundamentem są Edukacyi, a przeto i rozmaitego dobra, i pożytkow dla krain są źródłem, tych potrzebę przekładać w Pisinach do Dyecezyi Naszey w každy zdarzającej się okazyi nie opuściliśmy, i Jchmć też XX. Dziekani, i Wizytatorowie zechcą zażyć wszelkney sposobności, i najmocniyszego zachęcenia do tak chwalebnych skutkow, osobli-

wie po Miasztach według przepisow, które są przyłączone do *Elementarza* (h) i wyżej wspomnionego *Katechizmu*, w tym Roku w *Warszawie wydrukowanego*. Tudzież, jeżeli jakie są dla Szkołki dochody i iak się obracaia? donieść się powinno, oraz jeżeli iuż są wprowadzone na iakim mieyscu, w iaki się to dzieie sposob?

Te wszystkie opisanie na wyraźne punkta tym sposobem przez każde trzy lata (iак to Obwieszczenie opiewa) czynić zdaie się rzecz nayłatwieysza; ale gdyby kto ieszcze żądał zwiększey to i wygodney zrobić, kładzie się niżej na ten koniec forma Tabelli, byle to iednak iак naypilniy i iак napo-

(h) Z Drukarni Prześwietney Kommissyi Edukacyney ze zlecenia Zwierzchności Dyecezalney *Elementarz* dla tychże Szkoł Parafialnych bardzo porządnie ułożony wyszedł Roku 1781.

rzadniey wykonać. W czym Ichmość XX. Wizytatorowie z Dziekanami swemi naylepiey się porozumieć i urządzić potrafią, a nawet taż forma Tabelli służyć tym samym XX. Wizytatorom może do wyrażenia Nam zdania swego z strony każdego, z tych Punktow. gdzie potrzebne zachodzić będą okoliczności. Nie tylko ciż Ichmość XX. Dziekani w przepisanych corocznie do Wizyt czasiech, gdyby tego potrzeba wyciągała i niespodzianie nawet zieżdzać na mieyscach Beneficyatow mogą i powinni, i gdzieby rzecz zwłoki, osobliwie co do Exekucyi iakowych pilnych Rozządzeniow, albo oddalenia, uchoway Boże, zgorzeleniow zachodzić kiedy mogących, a nawet i na tym nie mają przestawać, lecz bacznością nieustanną tego przestrzegać, ieżeli się *inter Decanales*, co nie przyzwoitego nie dzieie, i w obo-

wiązkach się swoich nie opóźniaią, iak to wszystko Poprzednik Nasz ś. p. Chryzostom Załuski w Instrukcyi swoiey dla Dziekanow wydanej Roku 1693. a approbowaney przez Synod od Jego Następcy trzeciego z tegoż imienia Płockiego Biskupa Roku 1733. gdzie także na Dziekanow każe mieć podobną pilność *Pod-Diekanim* czyli *Affessorom*, od którego obowiązku, i My ich nie uwalniamy, choć i przy terażniejszym wyznaczeniu Ich XX. Wizytatorów, i owszem wszystko, co potrzebnego zobaczają i pomiarkują im donieść powinni, do czego i wsiężey inni Kapłani w Dyecezyi Naszey przez rzeczony Synod na sumnieniu są obowiązani,

PUNKTA

Które się ściągają do XX. Wizytatorów.

I. XX. Dziekani Akta Wizyt swoich corocznie przy samym końcu przez swe Konfyttorze do Wizytatorów własnych przesłać koniecznie starać się będą, których zaraz tym Pismem niżej i do czasu wyznaczamy.

Wyznaczenie Wizytatorów dla Dekanatów.

Ciechanowski	} Jmć Xiedza Jasińskiego Archy - Dyakona Pułtuskiego.
Janowski	
Makowski	
Nowomiejski	
Prański	
Zakroczymski	

Bodzanowski	} Jmć Xiedza Glińskiego Kancelerza Ku- jawskiego.
Dobrzyńskiego	
Lipińskiego	
Pułtuskiego	
Wyszogrodzkiego	

Bielskiego	} Jmć Xiedza Bykowskiego
Gostyńskiego	
Płockiego	
Racińskiego	
Sierpńskiego	

Bieżuńskiego	} Jmć Xiedza Łempickiego.
Golubio-Dulskiego	
Gorzeńskiego	
Mławskiego	
Rypińskiego	
Srzeńskiego	

Ostrołęckiego	} Jmć Xiedza Krajewskiego.
Ostrowskiego	
Wąsowski	
Wilki	
Wyszowskiego	

Kanoni-
kow Kate-
dralnych
Płockich.

Andrzeiowski	} Imię Xiedza Wyżkowickiego.
Kamienieckowski	
Łomżyński	
go	
Płońki	
Radzyński	
Stanisławowski	

II. Jak odbiorą teraz to Nasze Piśmo Jchmć XX. rzeczeni Wizytatorowie, postarają się mieć naprzód wiadomość z Konfistorzów, którzy *actu* są Dziekani w wyznaczonych dla nich Dekanatach, oraz i *de Beneficiatis fixis*, iako i o Kommandarzach, i o innych wszystkich Kapłanach, aby o każdym wiedzieli. Wczasie zaś dalszym sami z Aktów Wizyt o każdym z tych, lub o ich odmianie informacją mieć będą. Potym tychże Dziekanów, albo osobno każdego, albo razem, iak wygo-

dniej i pożyteczniej będzie im się zdawało, wezwą, a ci też takowe mu wezwaniu ochotnie powolnemi być mają, z którymi się według wszystkich przepisów Naszych, a nayszczególniej niniejszych porozumieją, iakoby naylepiej to Dzieło Wizyt do naymniejszego punktu uskutecznić, i też Wizyty naypożyteczniejsze uczynić można. Będą ich we wszystkim, co do tego Obwieszczenia należy informować, i onym Instrukcyę dawać, między innemi i względem porządnego Księg trzymania, dając im, gdzieby potrzebę miarkowali, nawet do tego i formy przyzwoite, i według Opisu tu Naszego okryśłone.

III. W żadnych zaś innych rzeczy rozprawę i exekucyą tym Jchmć XX. Wizytatorom wdawać się nie będzie wolno, nad iedne okoliczności porządnego Wizyt, podług prawa zrewidowania, lub tychże przez

siebie odprawienia, tudzież napomnienia, gdzie będzie potrzeba, względem iakowych bezprawioſ, i nieprzyzwoitoſci w Kapłanach. Co zaś wyſzſzey nad to poprawy lub odmiany wymagać będzie, do Nas trzeba, żeby ſię referowali, i Naſzey wymagali rezolucyi, co My poſług ſpoſobu Nam widzianego dopełniać będziemy.

IV. Nayiſſotniej zaś uſiłować o to będą, aby dobrze wyexaminowali, ieſli wſzytko od Dziekanow, iak ſię tu poſtanawia, ieſt opiſano i dokonano, a ieſliby w czym iakie zachodziły omyłki, lub uchybienia, mają ſię ſtarać choć powtórzonemi razami, nim Aktado Nas odeſzłą, iak należy, wſzytko poprawić, żeby raz wprowadziwſzy takowe Wizyty w nayporządnieyſzy tryb, nieprzerwanie ſię na potym kontynuowały.

V. Ko-

V. Kościoły zaś i mieyſca, któreby kiedy potrzebowały oſobiſtego przez nich koniecznie wizytowania dla iakowych waſnych przyczyn, oſobliwie, gdyby ſię kiedy dowiedzieli, albo pomiarkowali, że relacye z mieyſc odwiedzonych przez Dziekanow niezgadzaia ſię zupełnie z rzeczą ſamą, o co ſię iak nayuſilniej i ze wſzech ſtron wybadywaia, albo gdyby Jchmć XX. Dziekani iakowym potrzebom i nieprzyzwoitoſciom skutecznie ſami zarażać nie byli w ſtanie, na ten czas, i na takowym mieyſcu, albo ſami Jchmć XX. Wizytatorowie Wizyte odprawia, albo też innego z ramienia ſwego poſłać im będzie wolno, na przykłąd *Pod-Diekaniego*, czyli *Aſſeſſora*, lub kogo innego, według dawney nawet ſ. p. Chryzoſtoma Załuſkiego dla Dziekanow do Wizyt corocznych wyſzey wzmian-

Tomik IV.

E

kowaney daney Instrukcyi, byle się to wykonało, iakby to przez siebie odbyli, i nam sami z tego sprawę zdali. Toż samo ma się zawsze ściągać do Plebanii, które sami Dziekani posiadają, i które co dwa lata raz zwiedzone być mają, oraz to się rozumieć ma, nie tylko względem Klasztorow Panien, ale też i względem męskich, gdzieby tyle osób nie mieszkało, wiele do formalnego Konwentu potrzeba, i wszczegulności Nam o wszystkim, co względem tego trzeba, doniosła. Aże podług Erekcyci *Beneficii* w Krasnym inkorporowanego XX. Kanonikom Regularnym Kongregacyi Czerwinkiey należy do Kapituły Pułtuskiej co pol Roku posyłać *ex gremio sui* Wizytatora, przy dawnym tym ułożeniu to miejsce zostawiamy, i XX. Dziekanow Prasnyskich od wizytowania uwalniamy, a wyznaczonego do tego Dzieła *ex Ca-*

pitulo Pultourensi w czasie *Festi Visitationis B. V. M.* obowięzuieiny, aby tym sposobem wszystko dopełniał, iak Dziekanom względem innych mieysc wykonywać to Dzieło Wizyty tym Naszym Pisniem jest nakazano, i Nam *per respectum* rzeczzonego Dekanatu Prasnyskiego *Visitatore* swoy Akt prześyłał.

W tym sposobie rzeczy wzięte bez trudności wypadną, bo i podział Dekanatow jest według Uwag na wszystko, iak tylko można było naywygodniey, uczyniony; Praca zaś w tey mierze naywiększa tylko będzie w domu, przy pilnym rewidowaniu Aktow Wizyt, oraz Rapporow Dziekańskich, iako też w dyrygowaniu samemi względem tego Dzieła Dziekanami.

VI. Jchmć XX. Wizytatorom, Dziekanom należy mieć u siebie Synod Dyecezalny ostatni, i nastę-

pujące Nasze osobno drukowane Rozrządzenia, iako to: o Rekolekcyach, o Dziekańskich Kongregacyach, tudzież Ordynacye wypadłe z okazji Wizyty Generalney ostatniej, i Artykuły przed Nią poprzedzone, List Nasz Pasterski Większy, Instrukcyą dla Spowiedników z okazji Wielkiego Jubileuszu, ze zlecenia Naszego dla całej Dyecezyi wydaną, Ordynacyą o Czterdziestogodzinnym Nabożeństwie, o Zapowiedziach święcącego się Duchowieństwa Naszego, o Suffragiach za Zmarłych Naszych Dyecezalnych Kapłanów, Ustanowienie Bractwa Miłosierdzia, aby to wszystko *connexe* wiedzieli wzachodzących okolicznościach względem tego dzieła Wizyty czyli się wszystko, iak należy, zachowuje?

VII. Do Dziekani w czasie śmierci, albo iakowey potrzeby odmiany do zalecenia Nam zdatnych

osob prawo mieć będą. Bo na dobrych, i zdatnych Dziekanach cały grunt tego Dzieła naywięcey zależy. Agdyby im się zdawało do tego Urzędu Plebanow i z innego Dekanatu w pobliskości mieszkających wezwać, lub z osob *Regularia Beneficia* posiadających wybrać, uczynić to, za poprzedzonym dołożeniem się iednak Naszym, będą mogli.

VIII. Ze wszystkich Opisow Dziekańskich i ich informacyi, oraz z tego, coby z kąd inąd wiedzieć mogli, ułożą krotko, ale *punctatim* według Artykułow wyżej wyrażonych swe zdania i rady *per modum* Dekretu *Reformationis* bez żadnych formalności, i Aryngow, ale tylko iak nayzwiezley rzecz wykładając, co poprawić, co zaniechać, albo czynić powinien kazdy *Beneficiatus* i to ręką swą podpisawszy z całą Wizyty *Expedycyą*

dobrze zapieczętowaną do Kancelaryi Naszey Zadworney odeszłą. Tę zaś Expedycyą nikt, oprócz wyznaczoney od Nas Osoby, odpieczętować nie ma, abyśmy potym samą dalszą w tym przez nayzręcznieysze sposoby obmyślali exekucyą. Konsystorze też Nasze Iehmé XX. Wizytatorom, gdyby od Nich wiakiey potrzebie czego wymagali, we wszytkim co się tycze ich Urzędu i iak tu przepisano jest, asystować mają.

IX, Będą mieli Iehmość XX. Wizytatorowie baczność nietylko czyli XX. Dziekani zadofyć czynić obowiązkom co do Wizyt, ale też co do innych wszytkich ich Urzędów się tyczących, iako to: Kongregacyi Dekanalnych uczynienia, sporządzenia Opisów wszelkich, i czego od Nich Prawa, i Duchowne Swieckie wymagają, Nam iak rzecz przez każdego z nich wykonywać, doniosą.

Kiedy się dowiadujemy, że między innemi Naszemi Rozrządzeniami, nie zachowują się i te, któreśmy o porządku Nabożeństwa w Niedziele, i Święta, o Modlitwie wewnętrzney czyli Medytacyi, o usilnym doglądaniu uczenia Parafianow Nauki Chrześcijańskiej, i innych rzeczy potrzebnych, a to podług opisanego sposobu w Ordynacyi ostatney Generalney Naszey Wizyty (h) i w Procesie do Dziekanow (i) 20. *Maja Roku 1774*, postanowili; dopilnują więc i tego Iehmé XX. Wizytatorowie, żeby Nam Dziekani w Rapportach przy Wizytach wszystko według tych przepisów iak się dzieie, oznaymili, i Rządzców Parafii o tym przestrzegali.

(h) Tom III. Nro XLVII.

(i) Tom I. Nro III.

Oświadczamy także przez to Nasze Piśmo, iż prawa, które Ichmé XX. Archydyakonowie do Wizytowania mają, bynajmniej nie uchylamy, ale tylko do czasu zawieszamy, i w razie iakowego przypadku za wyraźną Naszą w potrzebie rekwizycją, temu obowiązкови zadość uczynić powinni będą.

Nie możemy nawet i tego opuścić, żebyśmy niedotknęli, iż gdyby się komu (czego się niespodziewamy) te Wszystkie wyżej wyrażone Opisanie, albo za trudne, albo za nie potrzebne zdawały, odsyłamy go po naydokładniejszy już daną odpowiedź i objaśnienie. do ostatniego Artykułu Rozrządzenia Naszego w Roku 1774. 30. Grudnia względem corocznych Wizyt Dziekańskich wydanego (k).

(k) Ibidem Nro IX.

Lubo następujący Artykuł nienależy do Wizyty, przecież, że ma bardzo bliski związek z nimi, i że My do ponowienia Rozrządzenia Naszego w tey mierze niemałe mamy powody, tenże tu przyłączamy, aby nie tylko każdy w Dyecezyi Naszey *ad Curam animarum* nowo przyzwany osobliwie gdzie przez iaki ciąg czasu stałe zostawać ma, podał Nam przez Konfystorze na piśmie iedno Kazanie i Naukę większą, wmateryach, które Mu będą od Examinatorów Dyecezał. nych, lub *ab Officiis Nostris*, albo przez Kancellaryą Naszą. Zadworką podane, ale też, aby wszyscy biorący Approbacją & *in Cura Animarum* zostający, podług wyraźnego przepisu Synodu Naszego ostatniego w Examinie, nie tylko co do Theologii, i Spowiedzi słuchania, ale też i co do zdatności w nauczaniu Lud zidoświadczani byli = *Exa-*

*minatorum Conscientias volumus esse oneratas, ut quandocunque pro Approbationibus ad excipien-
das Confessiones venient, habiles ad Catechizandum, & prompti in do-
ctrina reperiantur, serio in qui-
rant, & deficientibus in his, Testi-
monium capacitatis denegent &c:
Nobisque referant.* = Co także do
wszystkich, którzy albo z własnego
Urzędu, albo z podięcia się dobro-
wolnego do tego obowiązani będą,
roźciagniono mieć chcemy.

I tego opuścić niemożemy, aby-
śmy wszelkie strzelania z okazji ia-
kichkolwiek Nabożeństw i Odpu-
stów, lub przy Processyi w Niedzie-
lę Wielkonocną i w całą Oktawę
Bożego Ciała, lub inne tym podo-
bne, dotąd czynione, dla wielu bar-
dzo nieprzyzwoitości i niebezpie-
czeństw iak nayściśley nie zakazali,
żądaiąc, aby Jchmć XX. Dziekani i
na to oko mieli, i wrazie przestąpie-

nia tego Naszego zalecenia, oraz i
przy Akcie Wizyt donosili.

A Pismo to żeby wszystkich
w Dyecezyi Naszey, do których na-
leży, wiadomości doszło, zwyczaj-
nym sposobem rozestąć i żeby ie-
tak XX. Dziekani, iako wszyscy in-
ni, do których należy, często dla
mocnego wrażenia sobie w pamięć
czytali, usilnie zalecamy. Dan
w Warszawie dnia 30, Miesiąca Pa-
ździernika Roku 1780.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

Forma Inscribendi

Forma inscribendi in Librum Metricæ Baptifatorum

76

Nomina Vil- larum, aut Oppidorum.	Annus quō confertur Baptismus.	Mensis & Dies Baptismi collati.	Hora Nativitatis Baptifati, si sciri pōteſt, ſi non, ſal- tem exprimen- dum an ante Me- ridiem an poſt.	Nomen Ba- ptifati.	Nomen Ba- ptifantis.	Nomina & Cognomina Patris & Matris, con- ditio, & Re- ligio eo- rum.	Nomen Pa- trinorum, & ex qua Pa- rochia?	Varia exprimenda ſi contigerint, utpote de collato Baptiſmo ob peri- culum mortis domi ab Obſetrice aut alia Perſona, de Suppletis po- ſtea aut non ſuppletis Cæremoniis, ſi periculum mortis evaſit, nec ne? de incertis Parentibus, ſi de iſis non conſtat, & de loco reperti Infantis, ſi expoſitus fuerit, nec non de ille- gitimitate Natalium, & alia horum ſimilia.	Inter hujus lineæ ſpatium inſcribi poſſunt Nomina & Cognomina con- verſorum Chriſtianorum ad fidem Orthodoxam, Loca & Eccleſiæ, ubi publicam emittunt fidei profeſſio- nem dies Mēſis & Annus, ætas & conditio Ipſorum, Loca unde oriun- di, & ubi commorantur, ac quorum ſunt Parentum, ubi id raro contin- gere ſolet, & ubi Perſonæ diverſæ Religionis Parochiam non inco- lunt. Ubi vero frequentius id ac- cidere ſolet ſeorſus Liber, & ad formam Libri Baptiſatorum com- parandus eſt.
---	--------------------------------------	------------------------------------	--	-----------------------	-------------------------	--	---	--	---

No: a tmo. Ma być podobna Księga także i po Kościołach miejscowych Parafialnych etiam quo ad confirmandos, a to na ten koniec, żeby, gdzie się trafiać będzie dawanie Sakramentu Bierzmowania, wpisywać się to mogło, a to nawięcey dla wiadomości, z któremi się Osobami pokrewieństwo Duchowne przez ten Sakrament zaciąga, i żeby go (uchoway Boże) nie powtarzali, non attento, że i po Archiwach Kapitułnych lub Biskupich perzadne takowe trzymane być mają Opisy. Wielce zatym żądamy, aby corok, na początku Januarii od Jchmć XX. Suffraganow, lub od innych Jchmć XX. Biskupow za pozwoleniem Naszym w Dyecezyi ludzi Bierzmiących, zaraz wkrótce po administrowaniu tego Sakramentu specyfikacya z Ich Ksiąg Kancellaryi Naszey przez Konfystorze komunikowana była. Co Im Rządzczy Kościołow, w czasie przypominac, i prolic o to zawize będą Oraz iak najmocniey się przestrzegać powinno, aby i w rzeczone Księgi Parafialne takie zapisowania Osob opuszczane nigdy nie bywały. Bardzo bowiem ztąd częste wypadają zawilości i nieprzyzwoite przypadki z niemożności dostania pewnego uwiadomienia, i świadectwa, ile kiedy się trafia, że od różnych Jchmć XX. Biskupow ten Sakrament administrowany bywa. Gdzieby zaś zachodziła Rekwizycya dania świadectwa o Bierzmowaniu z tych Ksiąg, użyć się będzie mogła forma, iak jest przepisana pro Testimonio Baptismatis.

Nota 2do Wypisanie z tey Li-
nii nie ma się czynić w corocznym
Rapportcie o Metrykach do Gro-
dow, tylko przy Akcie Wizyt
Dziekańskich.

Forma inscribendi in Librum Metricæ Copulatum.

Nomina Vir- larum aut Oppidorum.	Annus, quo copulantur.	Mensis, & dies Copula- tionis.	Nomina Copulatum, cum expressione, an ce- libes, an Vidui.	Nomen assistentis Pa- rochi, aut Ejus Substi- tuti, & benedicientis Presbyteri, si distin- ctus sit ab Assistente Parocho.	Nomina Testium & ex qua Parochia.	<i>Varia exprimenda, de præmissis tribus Bannis in re- spectivis Parochiis, si sponsi ex diversis fuerint, expri- mendo dies festivos, quibus subsecutæ sunt, de omissis o- mnibus, aut saltem duabus, aut una ex facultate Loci Or- dinarii, atque de data Benedictione juxta Ritum Ecclesiæ necne? Plurimum etiam utile erit exprimere nomina & cognomina Patris & Matris sponsorum, ac de Sponsali- bus juxta præscriptum Ordinationum Diocesis Plocensis, si Matrimonii Benedictionem præcesserint necne? Ac de Dispensatione super Consanguinitate & Affinitate, si quæ, a quo, & in quibus gradibus emanaverit,</i>

Forma inscribendi in Librum Metricæ Mortuorum.

78

Nomina Villarum, aut Oppidorum.	Nomen Mortui & Condicio.	Annus quo mortuus	Mensis & Dies Sepulturæ.	Ortus & Ætas mortui, ac Loculus Sepulturæ.	Nomina & Cognomina Parentum Mortui, si de iis constare possit.	Mortuus an munitus Sacramentis omnibus, an aliquibus aut nullis?	Morbus & Causa inopinatus, ex quo mortuus, si de hoc constare possit.	Nomen Parochi, aut Sepelientis Presbyteri, si in alia, quam Parochia Ecclesia sepultus fuerit.

Nota. Za każdym wpisem Osoby Ochrzczoney, zaślubionej, lub pogrzebionej, trzeba pociągnąć Linją przez cały arkusz w tej Dyrekeyi prostej, na przykład iak w tej formie, widzieć i żeby wypadła przy mieyscu, gdzie Opis w iakiej kratce dłuższe nad inne spatium zabierze.

*Forma extradendi Testimonii
ex Libris Metricæ Baptifatorum.*

Die N. Mense N. Anno N.

Ego NN. aut alius NN. Parochus, aut Commendarius, aut substitutus in Cura Animarum Ecclesiæ NN. fidem facio baptisatum esse Infantem ab NN. in Parochia, aut in alia N. natum die N. hora N. (a)

(a) *Si de ea sciri potest, & ut in Libris Metricæ annotatum fuerit.*

Ex legitimis Coniugibus de Villa N. vel Civitate N. (b)

(b) *Hic exprimenda est Condicio & Religio Parentum, si autem quis ex incertis Parentibus natus fuerit, addiciendum est,*

Ex incertis Parentibus (c)

(c) *Si autem Infans expositus fuerit exprimendum.*

Baptisatum esse Infantem expositum in loco N. & ibidem repertum ab N. & verisimiliter tot & tot ab

hinc diebus natum. Aut baptisatum esse adultum Annorum N. ex Patre NN. & Matre NN. Cui impositum fuit Nomen N. Patrinus fuit NN. de Parochia N. Matrina NN. de Parochia N. (d)

(d) *Si vero domi ob periculum mortis baptisatus, ibi postea decessit, id exponendum est.*

Die N. Mense N. Anno N. natus est Infans filius legitimus ex Patre NN. & Matre NN. Conjugibus, Parochiæ N, qui ob imminens periculum mortis, quæ etiam secuta est, baptisatus fuit domi eorundem Parentum ab NN. Obstetrice approbata, aut alia Persona N. (e)

(e) *Si Infans periculum mortis evasit, & delatus ad Ecclesiam fuerit) quod omnino fieri debet) ut suppleantur Cæremonia Ritualis, tunc id adiiciendum sequenti modo:*

Qui ob periculum mortis baptisatus fuit domi die N. ab Obstetrice approbata NN. aut ab alia Persona N. sed eò periculò postea cessante, delatus est ad Ecclesiam, & per Parochum, aut Ejus Substitutum NN. suppletas esse Cæremonias, & preces præscriptas a Rituali (f)

(f) *Si domi non fuit ipsi impositum Nomen, exprimendum.*

Et quia domi non fuit illi impositum Nomen in Ecclesia per me impositum fuit Nomen N. (g).

(g) *Notandum. Quod doceri debent privati baptisantes ne Nomen imponant. Quando autem dubitatur de validitate Baptismi, ut pote: quia obstetrix vel alius in periculo mortis baptisans, postea examinatus formam non recte callere repertus est, aut quia aqua (quæ fuit usus) fuerit dubia aut ex alia simili causa, tunc erit baptisatus rebaptisandus sub condi-*

tionem & id in Libro sequenti modo exprimendum.

Qui ob periculum imminens mortis baptisatus fuit ab N. & postea mortis discrimine cessante, fuit delatus ad Ecclesiam N. pro supplendis solitis Cæremoniis, sed quia in Examine dicti baptisantis per NN. diligenter habito, super forma & modo Baptismi collati, iustum de validitate illius ortum est dubium, ideo per Parochum NN. aut substitutum in Cura animarum NN. baptisatum esse Infantem, aut adultum Annorum NN, Parentum NN. sub ea conditione = Si valide non es baptisatus &c: = Nomenque ipsi imposuit NN. &c: In quorum maiorem fidem præsens Testimonium manû propria subscribo, & Sigillum Ecclesiæ. N. appono. Datum Loco N. Die N. Mense N. Anno N.

Forma

Forma extradendi Testimonii ex Libris Metricæ Copulatorum.

Anno N. Die N. Mense N. fidem facio, quod Denuntiationibus tribus præmissis in respectivis Parochiis (a)

(a) *Si sponsi ex diversis fuerint.*

Aut omnibus ex facultate Loci Ordinarii omiſſis, aut solum duabus, aut una tantum. (b)

(b) *Cujuslibet tamen Denuntiationis dies, quò subsequuta exprimenda est.*

Nullò legitimo Impedimento detecto (c)

(c) *Si autem Impedimentum aliquod, præcipue Consanguinitatis, aut Affinitatis in gradibus prohibitis detectum esset, super quo dispensatum foret, exprimendum:*

Præviâ Dispensatione super Consanguinitate aut Affinitate in tertio vel quarto simplici aut mixto
Tomik IV. F

gradu, vel super Cognatione Spirituali ab N. emanata, per me NN. vel alium Parochum aut Substitutum in Cura animarum NN. Ecclesiæ Parochialis N. Civitatis N. aut Villæ N. conjuncti sunt per Verbade præsentis NN. Cælebs aut Viduus, ac NN. Virgo aut Vidua. (d)

(d) *Hic exprimenda est Condicio conjugum, & Nuptiæ secunda, aut tertia, si quis eorum successive plures Uxores aut Maritos habuerit.*

Parochiæ N. in Ecclesia N. eorum mutuó consensu habito; & explorata ratione de Solemnitatibus in Ordinatione Diæcesis Plocensis præscriptis, & promissione facta circa Sponsalia sive Matrimonium per verba de futuro, nec non præmissa benedictione ex Ritu Ecclesiæ. (e)

(e) *Si Sponsi benedicendierant.*
Præsentibus Testibus NN. & NN.
In quorum maiorem fidem &c. ut
supra.

Testimonium de morte & sepultura.

Ego Parochus NN. aut Substitutus in Cura animarum N. fidem facio sepultum esse NN. (a)

(a) *Hic exprimenda est conditio & Religio vitæ fundi.*

Parochiæ N. die N. Mense N. Anno N. in Ecclesia N. (b)

(b) *Si in alia, quàm in Parochiali depositus fuerit.*

Mortuum ante tot & tot dies, & ortum loco N. ex Patre NN. & Matre NN. (c)

(c) *Si de iis sciri potest.*

Munitum Sacramentis omnibus aut aliquibus tantum, videlicet his & his, abreptum vero morbo, aut casu inopinato NN. (d)

(d) *Hic exprimendus est Mortuus, aut Casus, si similiter de hoc constare potest.*

In quorum maiorem fidem &c.
ut supra.

*Testimonium emissæ publicæ
Professionis Fidei a Persona con-
versa ad fidem Orthodoxam.*

Ego NN. Parochus, aut Substitu-
tus in Cura Animarum NN. fidem
facio, in Ecclesia N. aut Loco N.
emisisse publicam Professionem fidei
NN. conversum ex Religione N. ad
fidem Orthodoxam die N. Mense N.
Annò N. ætatis N. conditionis N. (a)

(a) *Hic exprimenda est condi-
tio ipsius similiter, ut supra.*

Oriundum ex loco N. Parochia N.
commorantem in loco N. (b)

(b) *Si diversum ab eo, ubi pu-
blicam professionem fidei emittens
incoluerit.*

Observatis omnibus, quæ in simili-
bus rite observari, examinari, & de-
bitæ executioni demandari debent.
In cujus rei majorem firmitatem
præsens Testimonium manu propria
subseribo, & Sigillum Ecclesiæ N. ap-
pono. Dat. &c, ut supra.

ARTICULI

A R T I C U L I

Super quibus in Visitatione Decanali singulis tribus Annis, inquirendum, ac de quibus brevis danda ratio, & quæ a PP. RR. Visitatoribus denuò examinanda sunt, Casu quò in Articulis Decanorum aliquid contrarium infra scriptis Punctis, aut omissum ex mala Ipsorum Notitia reperiretur.

1mo. Oppidum, seu Villa, id est Loca & Nomen Parochiæ.	2do. Cui Archidiaconatus subest?	3tio. Cui Officialatus Foraneo & Generali, aut quot miliaribus distat ab iisdem?	4to. In quo Decanatu existit?	5to. In quo Palatinatu aut Terra & Districtu?	6to. Parochiæ, quæ limitrophæ, cum expressione sitûs ad Septentrionem, Meridiem, Orientem, & Occidentem?	7mo. Oppida quæ vicina, & quot miliaribus distant?	8vo. Quot, & quæ Villæ in Parochia, & culus sunt possessionis & juris an secularium & Ecclesiasticorum, an hereditarii, aut juris, ut vulgo dicunt, oppignoratiui.	9no. Ecclesia an murata, an ligneæ & quis ejus Status & mundities ac decor?
10mo Fundamenta & parietes.	11mo Tabulatum & pavimentum.	12mo Portæ & Porticus.	13tio Tectum, & Turricula.	14to Fenestræ, Confessionalia & scamna.	15to Campanæ & Campanile.	16to. Cæmeterium, & Ossarium.	17mo Qui redditus pro fabrica Ecclesiæ & unde?	18vo Altaria quot, & quis circa ea decor, & mundities?
19no Patronus, & Tutelaris Ecclesiæ tam principalis, quam minus principalis. An est aliqua Imago, quæ pro gratiosa colitur, quò id innitur documento & approbatione, & an aliqui ex hac ratione non irrepperint abusus?	20mo Dies anniversaria Dedicationis Ecclesiæ quæ observatur? & an Ecclesiæ consecrata, aut solum benedicta?	21mo Quale jus Patronatus an Laicale, aut an Ecclesiasticum? & quis Patronus?	22do Ciborium quomodo teneatur, Expositio quibus diebus fit per annum, an habeatur super eo facultas in scripto ab Officio, & an Quadraginta horarum devotio absolviatur?	23tio. Renovatio SSmi quando fit, & Lampas quando ardeat? Circa conficiendas hostias an omnia convenienter fiunt?	24to Olea Sacra, quando & per quem procurata, & alia circa hoc scitû necessaria.	25to Quæ Reliquiæ?	26to. Quæ Indulgentiæ perpetuæ an solum ad tempus, quando expirant, & an est determinatum altare privilegium pro defunctis. Concurfus populi maximus, quibus diebus fit anni, & in quo numero, & an ex hoc aliqui non promanant abusus?	27mo Quæ Confraternitates, & an Confraternitas Misericordiæ sit introducta?
28vo Missio an & quando peracta?	29no Sacristia, quis in ea ordo, mundities?	30mo Quale Inventarium suppellectilis Ecclesiasticæ?	31mo An est in eo Tabella Anniversariorum, Missarum & aliarum Obligationum ac piorum onerum?	32do Ordo Devotionis an præscriptus in alia Tabella juxta ordinationem Loci Ordinarii, & an servatur? ac præscriptæ cantilenæ an canuntur?	33tio Domus Rectoris in quo Statu?	34to Domus Vicariorum aut Promotoris, Altaristæ ac Præbendarij?	35to Domus Organarii & Rectoris Scholæ?	36to Domus pro familia an separata?
37mo In quo Statu sunt Stabula pro Equis, Vaccis, Bovibus &c.	38vo Horreum & Granarium.	39no An est Pomarium, & Hortus Olivarius, ac quo modo teneatur?	40mo Inventarium Beneficii quod & quale omnino est juxta Ordinationem relinquendum pro ratione fundi.	41mo Prædium.	42do Quot subditi, Coloni, aut Inquilini, & quæ eorum Obligationes?	43tio Agri, & Prata, ac eorundem extensio, ac Mensura, & an benè colantur?	44to Sylva an est, aut solummodo libera incisio?	45to Stagna, Piscinæ, ac Molendinum.

46to. Propinatio Liqueurum.	47mo. Census a summis in unum congestis, quam summam efficit, quo ad Capitalia, & quo ad Census?	48vo. Decimæ Manipulares, quot Sexagenas & Manipulos efficiunt?	49no. Messalia quot Modios Mensuræ Regni communis?	50mo. Decimæ pecuniariæ quot florenos?	51mo. Decimæ an sunt ad Mensuram Episcopalem spectantes intra Parochiam, aut ad alios extraneos Beneficiatos?	52do. Proventus Annui Beneficii?	53tio. Libri impressi locales?	54to. Liber Baptifatorum quomodo teneatur?
55to. Copulatorum.	56to. Mortuorum.	57mo. Alii Septem Libri Ecclesiæ a Loci Ordinario in hac ordinatione præscripti an sint, & an rite & bene teneantur?	58vo. Intra Annum currentem. NN. Baptifati Nro NN. Conuersi Christiani ad Fidem Orthodoxam Nro NN. Baptifati Hebræi Nro NN.	59no. Desponsati Nro NN.	60mo. Mortui. Nro NN.	61mo. Numerus Personarum ad Confessionem Paschalem accedentium. Masculorum Nro NN. Fæminarum. Nro NN.	62do. Numerus NN. Infantum Masculorum & qui ad Confessionem Paschalem non accedunt.	63tio. Infantum fæmellarum & quæ ad Confessionem Paschalem non accedunt.
64to. Diffidentium a 7mo Anno. Masculorum Nro NN. Fæminarum Nro NN. Infantum ante 7mum Annum Nro NN.	65to. Hebræorum Similiter.	66to. Numerus Personarum ab Anno ætatis 8mo. exprimendo ultimum Annum Personæ provectoris super alios ætatis.	67mo. Monasteria Virorum, & Monialium.	68vo. Capellæ publicæ aut aliæ Ecclesiæ intra parochiam?	69no. Oratoria privata quot & ubi? Capellani circa eadem fixi, an temporanei?	70mo. Loca Devotionis Diffidentium, nec non Synagoga, & schola Hebræorum.	71mo. In Monasteriis quæ ob servantia quo ad Clausuram, Mores, modum Devotionis, instruendi populum, & alia his similia ex jure & Nostris præscriptis stabilita?	72do. Rector Ecclesiæ quis & alii Beneficiati? & an resident circa sua Beneficia.
73tio. Ætas eorundem & unde oriundi, ubi ordinati, & in quo seminario educati?	74to. Recollectiones an absoluerunt, & Approbationes an habeant?	75to. Quis Organarius, aut quis Director seorsivus scholæ penes Ecclesiam, aut intra Parochiam? An sint Proventus seorsivi, & in quos Usus convertuntur?	76to. Qui Vitrici?	77mo. Quot, & quæ Obstetrices, & in quibus Villis, & an bene examinatae?	78vo. Xenodochium, ejus fundatio & obligationes, & proventus ac danda brevis ratio eorundem? in quos usus convertuntur?	79no. Alia Beneficia & Præbendæ & Præposituræ Hospitalis an sunt?	80mo. Quæ eorum Dos, & quis status tam spiritualis, quam temporalis?	81mo. Eremitæ, ac Devotæ an sunt, ubi commorantur, & quorum sunt morum?
82do. In quibus Decretis Reformationis ultimæ Visitationis satisfactum, aut non satisfactum?	83tio. In quibus posterioribus præscriptis Decanorum Loci Ordinarii, & PP. RR. Visitationum satisfactum sit, aut non?	84to. Epitaphia & Monumenta, Casus, & res singulares, & notitia dignæ, si quæ evenierint?	85to. Alia annotanda necessaria, & quæ in his præmissis Quæstionibus & Articulis non continentur?	86to. Judicia & consilia, si quæ opportuna danda fuerint.	87mo. Nota 1mo Quo ad Mores Rectorum Ecclesiæ, & Presbyterorum Diæcesis, nec non quo ad publica crimina, & scandala, atque res, quæ correctioni subsunt, in seorsivo folio sigillato exponantur.	88vo. Nota 2do Si aliqui intra Parochiam Regulares vel Sæculares sint Notarii, vel Pretho-Notarii Apostolici, adnotandi sunt & monendi, ut Nobis Instrumenta sua per respectiva Consistoria denovo exhibeant, alias Ipsis Officium suum exercere in Diæcesi ob diversas justas causas prohibemus, & eisdem Consistoriis, ut de hoc inquirent, commendamus.	89no. Nota 3tio In Visitationibus Decanalibus singulis Annis Decanus determinabit pro prudentia & opportunitate Beneficiorum quæ reparanda aut quæ noviter extruenda vel comparanda aut, tam quo ad ædificia & res æconomicas, quam etiam, quo ad suppellectilem Ecclesiasticam, & ipsam Ecclesiam, ita, ut quæ in optimo sunt statu ordinatissime semper conserventur, quæ autem deterioris sunt conditionis, sensim ad Statum perveniant meliorem, & RR. Visitatores serio invigilabunt, ut iis, omnibus satisfiat. Quæ vero longius tempus quam unius Anni, aut ob tenuitatem Beneficii, aut ob rationem perficiendorum requirant, illud quoque determinabunt, intra quod videlicet exequenda sunt, & in Actu visitationis de his omnibus, quæ aut omissa, aut executioni demandata sunt, Nobis plenam Noticiam dabunt.	Alia hic adnotanda quo ad omnia in præcedentibus spatiis non expressa Puncta, judiciale quæ tamen necessario apponenda, & exprimenda sunt, tam ex ipsa rei ratione, quam ex præscripto præsentis Ordinationis.

Nota 4to. Fornatey Tabelli iak tu iest wypisani, kladzie się tylko dla dania spsobu, nie zaś żeby koniecznie na iednym Arkużu wżytkie rzeczy mieszczono były; bo to powiono się miarkować podług potrzeby opifow każdego miejsca, tak, że gdzie i kilkuby potrzeba Arkużow, uczynić się to ma, i nawet podług tej potrzeby Opifow rzeczy, należy miarkować i pisać pod swym każdym respective tytułem na dole odpowiedzi, zdania, i informacye wyrażać powinny; ale gdy będzie potrzeba do tych Tabell kilku Arkużow przeznaczone i z listy tych rzeczonych linie i kratki poiągnąć się.

Unia Dekanatow i liczba Kościołow, oraz Mater

Andrzeiowski Bielki	Biezuński Bodzan	Ciechanowski Dobrzyński.	Golubiodulski Gorzeński	Gołyńsk
Nro. PRO	I. MAJO	Nro PRO	II. MAJO	
1. O Jęstestwie jednego Boga lub opamięci na przytomność Boską.	6. O Sprawiedliwości Boga.	1. O Znaku Krzyża S.	6. O stołowaniu się do woli Bożej.	1. O Dob
2. O Miłości Boga, lub o go-racy fluzbie P. Bogu.	7. O Chwale Niebieś chwałie Świętych.	2. O Modlitwie Paulkiew al-bo Pacierzu.	7. O uñości w Opatrzności Boskiej.	2. O Dob
3. Wykład Artykułu Wiary o Taieimnicy Troicy Sw.	8. O Karze wieczn grzelnym.	3. O gorliwości w pomnaża-niu Ciwały Boskiej.	8. O trzezeniu się okazy do pokus.	3. O Do
4. Tymże sposobem o Taieimnicy Weślenia Syna Bo-żego.	9. O Czczeniu.	4. O pilnym sprawowaniu łwego zbawienia.	9. O cierpliwości w znole-niu utrapienia.	4. O Dara
5. O Dobroci Boskiej, lub miłosierdzinu nad grzeźni-kami.	10. O Nieśmiertelnizy ludzkiej, lub o g-dulży teyże.	5. O darowaniu krzywd czyli miłości nieprzyjaciół.	10. O Pozdrowieniu Aniel-łkim według troiakley one-go części, z łow Archaniel-łkich, o godności P. Maryi, z łow Elzbiety, o czei P. Maryi, z łow Kościo-łka, o wzywaniu Iey Opieki.	5. O Kośc
Nro PRO	V. OCTOBRI	Nro PRO	VI. OCTOBRI	
1. O wżyfłkich obowiazkach Chrześcianłkch.	6. O Czei i wzyw	1. O lektornysłnym wśpo-minaniu łmienia Boskiego.	6. O przywiązaniu do rośto-pney otwartości, i prawdy.	1. O dobre
2. O Obowiazkach w fizee-gulańści tych którzy w Ko-sciele Katolickim zofłnią.	7. O uczanowaniu R i Obrazow.	2. O nienskrecaniu Płima S. ku żartom.	7. O kłamstwie.	2. O daw
3. O spłobie i czełłym czy-nieniu Aktow Murzy, Na-życiu i Miłści.	8. O prawdziwych	3. O niegodziwym naśnie-waniu się z innych rzeczy	8. O Słubach, z iaką ofroźno-ścią mają być czynione i wykonane.	3. O niepp
4. O Kołpaczy.	9. O bezprawiaach v	4. O Przyjędze	9. O obowiazkach Niedziel i Święt uroczyscie obcho-dzenia.	4. O pol
5. O zbytecznym zaufaniu w miłosierdziu Boskim.	10. O bezprawiaach dzanu mieysc S-dzie zwłktych.	5. O Kondycyach godziwey Przyjęgi.	10. O spłobie onych świę-cenia.	5. O obow
PRO MAJO	IX. OCTOBRI	PRO MAJO	X. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	IX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	X. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO MAJO	XI. OCTOBRI	PRO MAJO	XI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO MAJO	XII. OCTOBRI	PRO MAJO	XII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XIV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XIV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XIV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXIV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXIV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXIV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXIV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXIV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXIV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXV. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXV. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXV. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXV. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVIII. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXVIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXIX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXIX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXX. OCTOBRI	
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekan- atow pod liczbą Kościelną	XXXXX. Na drugiey stronie Karty	Tych famy które polo natow pod
PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	PRO OCTOBRI	XXXXVI. OCTOBRI	
Tych famych Mat				

W. Chrześcijańskich wielkzych lub Szamanach, co Rok do Szancellaryi Biskupiej podawać się mających. Ok dwóch Nauk Chrześcijańskich wielkzych, lub Kazan od Ołob in Cura Szannarum będących, jako i wizerunek uczynione, i ten był powód, aby z tych potom wybrane, dla wygody Kapłanów teży Dycezyi drukopodający oneż, względem wyboru Materyi, mieli się czego trzymać, wypisuje się na ten koniec następująca recepta, oraz zawartych w Modlitwie Pańskiej, Pozdrowieniu Anielskim, w Składzie Apollskim: w dziełach, z okoliczności ostatniej Generalney Wizyty, są wyrażone.

bow, oraz Materye do Nauk Chrześcijańskich, i Szaman.

Gostyniński Janowski.		Kamieniczukowski Lipiński.		Łomżyński Makowski.		Mławski Nowomiejski.	
Nro		III.		Nro		IV.	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
1. O Dobrodziejstwie stworzenia.		6. O Modlitwie w powiechności		1. O Sądzie powiechnym i szczegółnym każdego.		6. O powątpiewaniu w Artykułach Wiary.	
2. O Dobrodziejstwie odkupienia.		7. O Kondycyach dobrej Modlitwy.		2. O Zmarłych chwytaniu Ciał.		7. O słabym onych wierzeni.	
3. O Dobrodziejstwie do Wiary Świętej powołania.		8. O Intencyi		3. O grzechu w powiechności		8. O poddaniu rozkładu pod posłuszeństwo Wiary.	
4. O Darach Duchu S. lub o powołności łaski i natchnieniem Bożkim.		9. O gruncie prawdziwego Nabożeństwa <i>Psł. Lib: de certam. Spirit: czyli o woli Duchownej.</i>		4. O trojakim gatunku onego to jest: <i>pięrowodnym śmiertelnym i poukładanym jego własnościach i skutkach, o każdym z których może być miana osobna Nauka</i>		9. O życiu według Wiary.	
5. O Kościele S.		10. O Składzie Apoftełskim w powiechności.		5. O Wierze.		10. O gułkach, zabobonach, i kłuzeniu się leczenia przez nie chorob. O opętanych i wynikających ztąd zbrodniach, lub o nieczytaniu Księg zakazanych.	
P. Maryi, Archaniela.							
Xy, o ezeiow Kościoły Opieki.							
Nro		VII.		Nro		VIII.	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
1. O dobrych Edukacyi dzieci		6. O powinnościach Poddańnych ku Paom.		1. O obowiązkach Sędziów i Patronów.		6. O niezgodach i nienawiści	
4. O dawaniu przez Rodziców dzieciom dobrego przykładu.		7. O obowiązkach Czeladzi ku Gospodarzom		2. O obowiązkach Kupców.		7. O zemście.	
3. O nieprzytulaniu dzieci do szanu żadnego.		8. O obowiązkach każdego Obywatela, względem swej Oczyszcz, lub o łczerey kunoj miłości.		3. O obowiązkach stanu Zółnierkiego.		8. O Zaboystwie.	
4. O posłuszeństwie dzieci Rodzicom.		9. O obowiązkach każdego względem swej Naywyższej Władzy Kratowej.		4. O obowiązkach Rzemieśników.		9. O frzeżeniu się złego Towarzystwa.	
5. O obowiązkach Panow ku poddanym, lub Gospodarzów ku służącym.		10. O obowiązkach Panow czyli ołob mających.		5. O obowiązkach Rolników lub właścicieli naimników i Robotników.		10. O Poedynkach.	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XIV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - X.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - VI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - I.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - II.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - III.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - IV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - V.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - VI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - VII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - VIII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - IX.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - X.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XIII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XIV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XVI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XVII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XVIII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XIX.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XX.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXIII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXIV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXV.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXVI.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXVII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXVIII.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		MAJO		PRO		MAJO	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		- - - XXIX.		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	
PRO		OCTOBRI		PRO		OCTOBRI	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną		Na drugiey stronie Karty		Tych			

Ofirowiecki	Ofirowiecki	Płocki	Płońki	Prażniński	Putniski	Raciazki	Radzimiński	Kypincki
Nro PRO	IX. MAJO	1. O umartwieniu zmyślow. 7. O umartwieniu ciała dla podjęcia go pod rząd ducha. 8. O pilniejszej strażi zmyślow. 9. O zatrzymaniu cudzej rzeczy. 10. O uszkodzeniu w należonej.	1. O niedotrzymaniu Kontraków 2. O obowiązkach restrykcji. 3. O spóbach nadgodzenia krzywdy. 4. O fałszywym świadectwie. 5. O Potwarzach.	Nro PRO	IX. MAJO	6. O obnowie 7. O wielorakim rodzaju obnow. 8. O nadgodzeniu wziętej sprawy. 9. O Pożądaniu. 10. O Podchlebstwie.	1. O nieczystości 2. O zwierzętach 3. O podłożu 4. O rozliczności 5. O fałszywym świadectwie. 6. O potwarzach.	
1. O Jasnieniu. 2. O roztropnym udzieleniu oneż, przenosić wtydlwych, nad osmielonych do żebrani, pobożnych nad zleżających. 3. O obowiązkach żyjących znuj. 4. O potrzebie w prowadzeniu lub utrzymaniu niż wprowadzonego Bractwa miłośierdzia. 5. O peżytkach w dopełnieniu jego przepisanych obowiązków.	XIII. OCTOBRI	6. O niepokojeniu wyślepów, oświadczenia przez Ofiary na Urzędach będące. 7. O ciężkości grzechów wżeczgułności głównych nazwanych. 8. O Pyśle. 9. O Łakomstwie. 10. O Obżarstwie.	1. O Pianałwie 2. O gniewie 3. O zadrześci. 4. O lenistwie w służbie Bożej. 5. O fałszywym Nabożeństwie.	Nro PRO	XIV. OCTOBRI	6. O SS. Sakramentach lub skutkach i dyspozycjach do ich przyjęcia. 7. O rzeczach potrzebnych do ważności Chrztu. 8. O Bierznowaniu. 9. O nieodkładaniu pokuty. 10. O Rachunku Sumienia.	1. O Spowiedzi 2. O przeżyciu 3. O plany 4. O Złoty 5. O nocnym 6. O ludzkości 7. O doświadczeniu aż do snie	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	XVI.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	MAJO	XV.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	XII.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	MAJO	XI.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	VIII.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	MAJO	VII.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	IV.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	MAJO	III.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	I.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	MAJO	II.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod	
Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	V.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod liczbą Kościelną	PRO	MAJO	VI.	Tych samych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatów pod	

Nota imo. Kaznodzieje wiłzyfcy tak Zakonniki i Świeccy podawając po dwa co Rok tak *wyższy* Kazania, lub Nauki Chrześ-
wktorych zoftawiają, i poſępując takżę w ich wybietaniu rownym porządkiem Roku i Mieſiąca od pierwſzey aż do oſtatej
feywa braci beda) Examinatorowie lub wſſne Konſyſtorze podobnie wyznaczą.

Nota 2do. Pomięszawszy Tabellę, dla lepszego w ogólności rozłożenia, tylko jest po dzieńku dla każdego z podziałów Dekanatów. Wskazując na każdy z *republice Kongregacyi*, gdzieby dla których XX, nie było Wateryi, w tedy i po dwóch, o jednej do mówienia, między znawcą zbywało, do Dziekanów także należeć będzie udermowanie, i wybor, któreby z nich ofobliwie z polpolitycznych opunkt daną, ściśle dopirować, aby od wlyztych przepłane Kazania, i Nauki jako i *Serjes* przez Rok wlyztych fwyh także Nauk, *Nota 3to.* To rozłożenie Wateryi, do czterech połączonej, tak tu są Dekanatów, na dwie co Rok Kongregacye, jest tylko na Latę mieniac się niemialy, z tego może nayliczezułuej powodu, ażeby się wlyztykie jak tu są, wypłane, do każdego Dekanatów d *Orzewońskiego, Białskiego, Biełutkiego i Bożanowskiego*, w dafizych czterech tymże porządkiem, jak tu po sobie idą, będą *nouskiego, Kamieniczyskiego i Lipińskiego*, będą dla *Łomżyńskiego, Makowskiego, Mławskiego i Nowomiejskiego*, To są *Niego, Kaczkowskiego, i Radzyńskiego*, jako też które były dla *Rygińskiego, Sierpskiego, Szreńskiego i Stanisławowskiego*, będą po wlyztych ośm latkach, rzecz *de novo* tak chcące trzymać, i na dłużej przestęgi, ile by się podobalo, prowadzićby można. *Ja czerewnych Wzyskach przystosona być powinna.* Co aby wlyztykich (do kogo należy) wiadomości dołzlo, Jchmć XX.

Roku 1780.

LXV.

*Zalecenie do Konfystorzow
Diecezyi Płockiey względem Exa-
minatorow dla Zakonnikow.*

1. Gdy dawnieysze już iest przez Nas uczynione rozrządzenie, aby żaden z Kapłanow tak Zakonnych iako i Swieckich nie był approbowany do słuchania Spowiedzi, poki wprzod przed wyznaczonemi Osobami Examinu nieodprawi. Chcąc przeto dogodzić Zgromadzeniom Zakonnym, aby niepotrzebowały do Konfystorzow wszystkich swych Kapłanow posyłać, wyznaczamy na ten koniec osobnych Examinatorow, którzy dojadą do Klasztoru w czasie naznaczonym po zwyczajnych ich corocznych z mieysca na mieysce odmianach i *strictè* wyexaminują wszystkich, co należy

Tomik IV. K

do słuchania Spowiedzi, a potem *in Sigillato folio sub onere conscientiae* dadzą każdej osobie najsprawiedliwsze świadectwo, podług którego dopiero Konfysytorze z referencyą do Nas iak niżej wydadzą *in forma* approbacyą. Czas zaś do tych Examinów, aby nie dłużey był przeciągniony, iak do 15. Października w każdym Roku, do którego też dnia w roku następującym Approbacye wszystkie Zakonne z Konfysytorzów wydawane być powinny mieć chcemy.

2. Kaznodzieie Zakonnicy, oprocz Examinu *ad excipiendas Confessiones* na miejscach swych Konfysytorzów odprawiać ieszcze mają i examen *de capacitate praedicandi* według decyzji Klementa X. *Const.* 7. §. 3. i niektórych Synodów, a mianowicie podług rozrządzenia

Naszego (a) pod dniem dzisiejszym wydanego przed Examinatorami Dyecezałnemi, i wziąwszy świadectwo od nich zapieczętowane, produkować ie przed Konfysytorzami własnymi, które odeszłą do Kancelaryi Naszey Zadworney, wraz z Kazaniami dwiema przed zaczęciem swego na miejscach naznaczonych Urzędu & *ante solitam emittendam fidei professionem* z podpisem Ich rąk podanemi, ale zawsze z materyi iakiey wymienionej w Tabelli na ten koniec ułożoney (b) podług której też Kazania i Nauki przez cały rok od nich mowione będą, na co Konfysytorze i Dziekani mieć powinni baczność.

3. XX, Examinatorowie wyznaczeni do Examinów, gdy ziadą

K j

(a) Supra Nro LXIII.

(b) Supra Nro LXIV.

na miejsce *in ordine* do approbacyi, naypierwey dopomną się o register i specyfikacyą osob każdego Zgromadzenia, i która Osoba na iakimkolwiek będzie Urzędzie, lub też żadnego niema, bądź to Kapłan, bądź Kleryk, bądź Laik? wiele ma lat wieku, a wiele Professyi? z której jest rodem Dyecezyi? bo to wszystko według dawnych Synodow potrzebne jest do wiadomości Jurydykeyi Duchowney, i dla tego samego naylepiey będzie, żeby każdy Konfystorz wprzód *in forma* approbacyi niewydał żadnemu Zgromadzeniu i Osobom Zakonnym, osobliwie na przeciąg roku, poki się nie znieśie z Kancellaryą Zadworną.

4. Examinatorowie niżej wymienieni (i ak ich zaydzie od Zgromadzenia *respectivè* lub Konfystorzow rekwizycya) zniósłszy się z sobą o dniu, zjechać na miejsca wyrażone powinni będą, tak iednak

miarkuiąc czas, żeby na 15. Października w każdym Roku Testimonia ich w Konfystorzach już były złożone.

Wyznaczenie Examinatorow dla Zakonnikow w Dyecezyi Płockiey

Z KONSYSTORZA PŁOCKIEGO.

W Płocku XX Misyjonarze examinaować będą Osoby Zakonne wżytych Klasztorow tamże zostających.

Dla XX. Karmelitow w Płońsku.

Sigismundus Rudowski Curatus in Orszymowo

Thomas Guzowski Canon: SS, Sepulchri Curatus in Wyszogrod.

Dla XX. Reformatorow w Terominie.

Ignatius Rościszewski Canon: Ca-

thedralis Plocensis Curatus in Ro-
ściszewo.

Vincentius Zorawski Curatus in
Biezuń.

*Dla XX. Reformatow z Bro-
dnicy wyieżdżających do Dycezyi
Płockiej.*

Constantinus Pomianowski Cano:
Coadjutor Cath: Plocen: Officialis
Gorznieńsis.

Adalbertus Chwałkowski Curatus
in Naruszewo.

*Dla XX. Kanonikow Regu-
larnych w Czerwińsku.*

Jacobus Drozdowski Decanus Plo-
ncensis Curatus in Dziektarzewo.

Adalbertus Chwałkowski Cura-
tus in Naruszewo.

*Dla XX. Franciszkanow w
Wyszogrodzie.*

Franciscus Gorski Decanus &
Præpositus Zakroczymen:

Carolus Karwowski Promotor
in Gora.

*Dla XX. Bernardynow w Skę-
pym.*

Adalbertus Chwałkowski Decanus
Dobrzynensis Curatus in Sobowo.

Antonius Rakowski Curatus in
Lipno.

*Dla XX. Franciszkanow w Do-
brzyniu.*

Præpositus in Botkowo

Senior Vicariorym Ecclesiæ Ca-
thedralis Plocensis

*Dla XX. Karmelitow w Truto-
wie.*

Josephus Zakrzewski Decanus
Rypinensis Curatus in Swiedziebnia.

Antonius Rakowski Curatus in
Lipno.

*Dla XX. Karmelitow w Obo-
rach.*

Jacobus Ciecierski Decanus Go-
lubiodulscensis Curatus in Strzygi.

Christophorus Piszczałkowski,
Decanus Lipnensis, Curatus in Kikol:

Dla XX. Bernardynow w Ratowie.

Rochus Lechowicz Decanus Biezenensis Curatus in Lutocino cum aliquo Presbytero Congregationis Missionis, domus Mławensis, Designato ab eius Domus Superiore.

Z KONSYSTORZA PULTUSKIEGO.

W Pultusku XX. Professorowie Seminarii examinować będą Osoby Zakonne wszystkich Kłaztorow tamże zostających.

Dla XX. Augustyanow w Ciechanowie.

Josephus Poliwczyński Canonicus Livoniæ, Decanus & Præpositus Przasnensis.

Joannes Waśniewski Decanus Ciechanoviensis, Curatus in Łysakowo.

Dla XX. Bernardynow w Prasnyszku.

Michael Wichert Director Missionum, Curatus in Obryte.

Dla XX. Kanonikow Regularnych w Krasnym ciż sami.

Dla XX. Bernardynow na Pradze.

Thadaeus Paszkowski Canonicus Cathedralis Plocensis

Joannes Bohomolec Curatus in Praga.

Dla XX. Bernardynow w Kobyłce.

Mathæus Zaremba Canonicus Honor: Pultoviensis, Decanus Stanislavovieusis, Curatus in Okuniewo.

Andreas Dąbrowski Curatus in Cygowo.

Dla XX. Bernardynow w Strzegocinie.

Franciscus Orlański Canonicus Honor- & Professor Seminarii Pultoviensis

Sebastianus Rudawski Missionarius Pultoviensis.

Dla XX. Kapucynow w Zakroczymiu.

Stanislaus Wyszkowski Curatus in Radzikowo.

Z KONSYSTORZA ŁOMZYNSKIEGO.

Dla XX. Kapucynow w Łomzie.

Adamus Krolikiewicz Præpositus Coadjutor Łomzensis

Basilus Bruliński Decanus Łomzensis Curatus in Szczepankowo.

Dla XX. Karmelitow w Wałofzu.

PP. Scholarum Piarum è Collegio Szczucinenfi.

Dla XX. Franciszkanow w Stawiskach.

PP. Scholarum Piarum in Collegio Łomzensi Directores Recollectionum.

Dla XX. Bernardynow w Ostrołęce.

Martinus Szweykowski Decanus Ostrołęcensis, Curatus in Kadzidło.

Paulus Giziński. Præpositus in Myśzynie.

Dla XX. Reformatow w Zarembech.

Ignatius Obreński Canonic. Honorarius Pultoviensis, Curatus in Niegowo.

Carolus Arendt, Curatus in Andrzejow, aut loco eius.

Joannes Budziszewski Curatus in Troszyn.

LXVI.

Przepisy dla Examinującego w Diecezyi Płockiej Kazania i Nauki większe Chrześcijańskie, lub Katechizmy, podług nowego Rozządzenia od każdego in Cura animarum, lub na Kaznodzieystwie zostającego po dwa na rok do Kancellaryi Biskupiej przesyłać się mających.

1. Examinujący z wyznaczenia Naszego przepisane w Dyecezyi Płockiey Kazania lub Nauki (iako mówią) większe Chrześcijańskie i Katechizmy ma mieć naprzód dla swey do tego Informacyi = *List Pastercki* większy dla przepisanych w nim dla Dyecezyi Ksiąg; Ordynacye z okazji ostatniey generalney Wizyty wydane; ostatnie Rozządzenia względem Wizyt corocznych Dziekańskich, tudzież *Registr* Xięży porządkiem Archidiaconatów i Dekanatów pod każdym swym Kościołem lub mieyscem, nawet Kaplic publicznych, oraz Kaznodziejów Zakonników, i innych przy Kościołach nie Parafialnych do opowiadania Nauki Chrześcijańskiej obowiązanych.

2. Kazania takowe lub Nauki przez Kancellarye Konfysorskie lub Naszą Zadworną mając sobie oddane takowa naznaczona O-

soba rewidować ie będzie, a po wyexaminowaniu, da swoje o nich zdanie, i potrzebne uczyni objaśnienie i przestrogi, podług sposobu i Punktów w Tabelli na ten koniec ułożoney, i adinstar Rewizyi Aktów, względem Rezolucyi Kwestyi, & *Casuum* z Kongregacyi Dekanalnych, które wraz z Kazaniem od każdego iednym, tak w Maju, iako i Oktobrze przesyłać się mają. Potrzebna ztąd w tey mierze iest wiadomość, iż kiedy rzeczony *Judicia* Teologów, Przestrogi i Odpowiedzi nazad się na końcu naydaley Mieściąca Marca na te Kwestye, które się do Oktobrowey następującego Roku ściągają, a te które do Majowej, naydaley na końcu Mieściąca Sierpnia do swych *respective* Dziekanów dla przeczytania ich na Kongregacyi przez Kancellaryą Naszą Zadworną, za poprzedzonym iednak wczesnym porozumieniem się

wyexpedyuią. Konformować się będzie do rozrządzenia rewiduiący Kazania i Nauki, i odda w tych czasach wymienionych Kancellaryi Zadworney Biskupiey, dla przesłania ich, wprzód iednak przepisanych co dla każdego będzie należec Dekanatu przez rzeczoną Kancellaryą a *in Originali* też *Judicia* i wszelkie dodatki ręką jego pisane lub tylko podpisane *circa acta* tey Jego rewizyi Kaznodzieyskiej wraz z przyśłanemi Kazaniami i Naukami w Archiwum Naszym zostać powinny, Kazania zaś podane od Niemieckich Kaznodzieiow w swym języku i nie umiejących Polskiego, choć ich w Dyecezyi Plockiey iest mało, po podaniu onych komu inszemu do rewizyi, zdanie o nich będzie komunikowane iednak rewiduiącemu wszystkie inne Kazania i Nauki, żeby ie swoją drogą do wiadomości Osob należących przesłał.

3. Maią zalecenie przez ostatnie Rozrządzenie, względem corocznych Wizyt Dziekańskich w Punkcie VII. *in Cura animarum* zostaiący, aby sobie konnotowali treść Materyi, o których w iakie Święto i Niedziele przez cały rok Nauki lub Kazania do ludu mowili, i żeby takowe Konnotacye na Wizycie okazywane Dziekanom, i do Kancellaryi Naszey Zadworney oddawane były. Gdy takowe Konnotacye z Aktami Wizyt przez ręce swych wyższych Wizytatorów w przepisanym czasie, to iest na końcu Marca do teyże Kancellaryi przesłane zostaną, i od teyże rewiduiącemu będą oddane, przejrzy ie także, ico będzie rozumiał o nich, dawszy swoje zdania, i pożyteczne przełożenia, i sposoby określiwszy, i opisałwszy, teyże Naszey Kancellaryi o wszystkim uwiadomienie uczyni i przy swoich Aktach Oryginalne rzeczono-

ne Konnotacye z przypisami swemi zachowa. Dan w Warszawie dnia 30. Miesiąca Października Roku 1780.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXVII.

Przeestrogi względem przyimowania Sakramentu Bierzmowania i porządek w przystępowaniu do tego Sakramentu.

Wiadomo każdemu iest, co Ustawy Kościelne o Bierzmujących, i Bierzmowanych przepisały, i że między innemi, postanawiając powinowactwo Duchowne, podług swych danych prawideł, dla niezawodney o tym pewności, mieć chciały, aby to porządnie w Księgi wciągano, że zaś dla wielu w tym złożonych przyczyn zachodzić zwykłych

kłych trudności, a naybardziej dla mnogości cisnącego się razem ludu do tego Sakramentu, ile w proporcji względem rozległości kraiu, i Dyecezyi, małej liczby u Nas będących Biskupow, często się to (iako należy) nie dopełnia, zaczym takie się z tych powodow wypisują niektóre w tej mierze przeestrogi.

imo. Każdy z Ichmié Księży Biskupow w Dyecezyi Naszey bierzmujący, niech to niechodząc po Kościele, ale siedząc przed wielkim Ołtarzem sprawuje, czyli to czynić będzie dla Ludu w samym Kościele, czyli w inney iakiey pryncypalney Kościelney Kaplicy.

zdo Na boku niech będą wyznaczeni do proporcji liczby bierzmować się mających, dwóch lub trzech, albo i więcej na wygodnych tak rozstawieni mieyscach, albo przy stołikach umyślnie do tego postanowio-

Tomik IV.

ných, albo też przy Ołtarzach publicznych żeby łatwo wszystkich spisać można, i co do wszystkich potrzebnych w tej mierze okoliczności, a Biskup znowu tak zwolniech w tym odpoczywając postępuje, żeby także zostawił wygodny czas do tego naydokładniejszego wszystkich opisanja. Żeby zaś nikt nie był opuszczony, dobrzeby, aby nawet do tego ze dwie lub trzy osoby wybrać, któreby na to pilne dały oko, i oraz tego także doglądały, żeby nikt z miejsca Bierzmo-
wania niewychodził, aż do samego końca sprawowania Obrządkow tego Sakramentu.

3tio Według Ustaw Benedykta XIV. każdy przystępujący do tego Sakramentu powinien mieć świadectwo, albo od swego Plebana, albo od innych, do którychby to należeć mogło o umiejętności rzeczy do wiary potrzebnych, a wszczegulno-

ści i co do tego Sakramentu, bo doświadczenie uczy, że Nauki miewane w tym tylko czasie Bierzmo-
wania, choć naylepsze, nie są dostateczne do uwiadomienia, coby kto umieć w takim razie powinien, co uś-
nie się żąda; bo niech nareszcie będzie mało przyjmujących ten Sa-
krament, byle iak jest przyzwolita, a niżeli wiele a od przepisow Ko-
ścielnych oddalających się. Nie wiele to także zatrudnienia sprawić może, gdy kto kartkę ze swojej Pa-
rafii, albo od tego, do którego to nale-
żeć będzie *ad instar* Wielkono-
cney z zaświadczeniem o umiejęt-
ności dostateczney przyniesie, i odda wyznaczoney Osobie *immedi-
ate*, nim do Sakramentu Bierzmo-
wania przystąpi.

4to Ile tylko można przestrze-
gać należy, według tych przepisow
Kościelnych, aby ieden wielu do

Bierzmowania nietrzymał, ani nawet ci byli z liczby nowo Bierzmowanych = Taki jest zdawna Duch Kościoła, ponieważ i do Bierzmowania trzymający są obowiązani mieć także pamięć o Osobach trzymanych, iak i te, które do Chrztu trzymają, a to dla ściślejszego związku i powinności w Religii, aby ich w teyże wspierali i utrzymywali, i iak mogli dopomagali. Ani to nikogo dziwić nie ma, że to się zachować niezwykło, bo niezachowanie czego, nie może osłabić tego, co się z Prawa zachować powinno.

5to A co się względem czasu dania uwiadomienia do Kancellaryi Zadworney Biskupiey, i zapisywania w Księgę, według Rozrządzenia (a) dnia 30. Października Roku terażniejszego pod Annotacyą pier-

(k) Supra Nro LXIII.

wszą w Formie Tabliczney do wpisywania Metryk Ochrzczonych wyrażoną, postanowiło; to się i tym piśmem ponawia, z tym tylko ostrzeżeniem, aby przy wpisywaniu Imienia każdego z Bierzmowanych, dodać zaraz, z ktorey Parafii i Dyecezyi, ieżeli będzie z innych, iak gdzie się odprawować będzie Bierzmowanie, upraszając Ichmć XX. Suffraganow Dyecezyi, aby w upatrzonych zdalnych czasach, między innymi współ pracy Biskupiey pomocami po różnych tu i owdzie potrzebnie przypadających miejscach, ten Sakrament, i w tym iak wyżej porządku sprawować raczyli. Co się zaś do innych Ichmć XX. Biskupow, za pozwoleniem Najzym tenże Sakrament w Dyecezyi sprawujących ściągą, Rządzczy Kościołow, gdzie się Sakrament Bierzmowania odprawować będzie, o to wszystko Ich upraszać i przypomi-

nać mają. A nawet Konfysforze tego samego z baczności nie spuszcza, aby gdy się dowiedzą o dawaniu Bierzmowania, wyrażone te Nasze żądania, tym żywiej, im bliżej po swych Dekanatach ponowić i przełożyć niezaniebawiały.

6to Aże się zwyczajnie trafia, iż nie tylko z kilku Dyecezalnych Parafii, gdy się ten Sakrament sprawuje Ludzie się schodzą, ale też nawet z granicznych Dyecezyi; więc i w takich raziech dla niezawodney wiadomości potrzebnych Dyecezalnych, iako i poblizszych cudzych Kościołow, gdzie się Ludzie dla odebrania tego Sakramentu zgromadzą, ten Pleban, w którego się Kościele odprawować będzie, przezwawszy, iak wyżej *Confirmatorium* Regestr, obwieści każdego *respective* Plebana, aby dla siebie specyfikacją swoich Parafianow wypi-

sał. Co się jednak rozumieć nie ma o Osobach z odległych stron przychodnich, albo iakimkolwiek przypadkiem z daleka na czas tylko przybyłych; bo co do tych, dosyć będzie zapisanie na miejscu Bierzmowania, i w Konnotacyi do Kancellaryi Naszey odsyłać się mającey. Czego także Jchmć XX. Dziekani lub Wizytatorowie, przeglądając każdego Kościoła Księgi, według Rozrządzenia Dyecezalnego opisać się powinny doyrzą, ieżeli się temu zadosyć stało, albo też w czym uchybiono. Dan w Warszawie dnia 30. Miesiąca Grudnia Roku 1780.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXVIII.

*Zalecenie Modlitw za Duszę ś.
p. J. O. Xiążęcia Jmci Augusta
Czartoryskiego Woiewody Ru-
skiego.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu Świe-
ckiemu i Zakonnemu, tudzież wier-
nym Chrystusowym zdrowie i Bło-
gosiawieństwo.

Smutny odgłos nieodżałowaney
śmierci wszędzie po krainie sły-
szć się daie. Jżaliż niewiadomo, że *Xiążę
Wielki w Narodzie upadł?* (a),
przemóżny w dostatki, i Imiona ro-
zliczne, chwalebny w rodzaju
swym, ozdobiony dla zasług w Oy-
czyźnie krześłem Senatu, i Orde-

(a) 2. Reg. 3. v. 38.

rem Orła Białego od Nayiaśniey-
szego Augusta iészczę drugiego, ie-
dnakowo władnący umysłem wczą-
sie zamieszkań i pokoju, i tak rządny
w domu, iż ani hoyność co przy-
dać, ani oszczędność co uiąć miała,
umiejący zaradzać, i obmyślać sku-
tecznie poddanym, nadgradzać
swym sługom, wdzięczny Bogu, li-
tujący się nad bliźnim, wyrozumie-
wający nad nędzą i niedostatkiem
cudzym, świadczący zgola dobrze
wszystkim, miły, i kochany w naro-
dzie swoim, a w cudzey nawet prze-
sławny, i poważany krainie, ś. p. J.
O. AUGUST CZARTORYSKI
Woiewoda Ruski, dożywszy w zu-
pełney czerstwości do lat 80. i kil-
ku (*wiek to iest przewyższający
lata od Króla Proroka* (b) *dla mo-
żnych zamierzone*) w początku te-

(b) Pf. 1. 89. v. 10.

go Mieściąca, z tym się rozstał światem, i sama tylko, iak mowi Medyolaneński Biskup Ambroży S. *Żo-
warzyfzka umarłych Cnota po-
fzła za nim do grobu.*

Czyliż na to milczeć, albo w skrytości tylko serca naszego boleć, a żalu, którym z wielu miar bardziej nad innych przejęci jesteśmy z wami, najmilsi, dzielić niebędziemy? Urząd Pasterstwa być niememi, lub tylko w sobie samych czującemi, nam niedozwala.

Odzywamy się więc do was po śmierci tego ukochanego *Wuia
Naszego*, z temi słowy, z któremi niegdys na pogrzebie Brata swego dał się slyszec wspomniony Ambroży S. *Jasne światło Królestwa
zgasło, w którym całej Ojczyzny
wielka ozdoba upadła.* Panuiący krwią naybliższą złaczonego, Senat naydawniejszego Senatora, Rycerstwo znakomitego *Wodza, Potom-*

*stwo i spokrewnemi naytroskli-
wszego Ojca, i Domu głowę, kray
cały naycelniejszego Obywatela,
Gospodarza, Pana w iedney osobie
razem utracili.*

Nayżywszym tknięci byliśmy żalem z tylu płaczącemi, pozostałemi dobroczynności iego świadkami, ale wiadomi dobrze, iak w podobnym razie ostrzegał Trzodę swoję Pasterz niegdys Carogrodzki S. Jan Chryzostom, *iz umarłych ratować
trzeba nie łzami, lecz Modlitwa-
mi, iatmuznami, i Ofiarami,* aby gdy ten (c) wraca się do ziemi swej, z której był, duch wrócił się do Boga, który go dał, do takiej się pomocy, i ratunku udać i nam należy.

Nie wątpiemy w miłosierdziu Bożym, iż się go niezawždydził Chry-

stus przed Oycem swoim, którego on niewstydzit się (d), i iawnie wyznawał przed ludźmi. Nasłuchać się było nie raz od niego godnych Pana Chrześciańskiego zdań, przeciw tym, co ztąd *mądrymi są* (e) *aby czynili złe, a dobrze czynić nie umieli, i czegokolwiek* (f) *niewiedzą, bluźnią, cokolwiek zaś z przyrodzenia... rozumieją, w tym się pśuią. A co usły wyznawał, okazał uczynkiem w życiu, i przy śmierci. Dowodem są licznie wystawione ozdobne od niego Kościoły, bogate dawniey, i teraz przed kilką nawet Miesiącami do nich przesłane sprzęty Ołtarza, i dostarczające na opatrzenie ich dochody. Świadkiem iego nieobojętności w Wierze i Religii ku Bogu, między*

(d) Math: 10. v. 32.

(e) Jerem: 4. v. 22.

(f) Judæ 10.

innemi dowodami, uszanowanie i używanie pobożne Tajemnic Świętych, opatrzenie się nareszcie Sakramentami umierających na drogę wieczności, i wzięcie ostatniego rozgrzeszenia z nadaniem Odpustu od przytomnego w Królestwie Naszym Stolicy Apostolskiej Nuncyusza, z którym, iako też z wielu innemi Duchownemi miła mu zawsze była zabawa przestawać, i o rzeczach przyzwoitych miejscom i osobom rozmawiać, i na ostateczne rzeczy wielkim Duchem poglądać (g) *Spiritu magno vidit ultima.*

Przydaie nam ieszcze więcej zausania o zbawieniu iego uwaga na to, co świadczył bliźnim swoim. Jeżeli bowiem Prorok czyni tego *Błogosławionym* (h), *który wyrozu-*

(g) Eccles: 48. v. 27.

(h) Ps. 40. v. 2.

miewa nad niedostatnim i ubogim, i w dzień zły obiecuje mu wybaczenie od Pana, a Chrystus za kubek zimnej wody (i), w Imię jego podany, zaręczył nadgrode: Możemyż wątpić, aby tego do wiernych nie domiescił przybytków swoich, który wierząc dobrze, żyjąc wedle Wiary, tyle tysięcy na uciemnione członki Jezusa Chrystusa, te to widzialne Boga samego Obrazy, i żywe Ducha Najsświętszego Kościoły rozdawał chętnie, już to stateczny Szpitalom dostarczając corocznie dochód, i opatrzenie we wszystko, już wspomagając inne ubogie, i sieroty hojnie, już wielom krajowym, i obcym, bądź pod imieniem ialmużny, bądź pod innym iakiej łaski, lub wspomóżenia, albo usług, dając utrzymania się w przyzwoitym sta-

(i) Marci 9. v. 40.

nie sposob. Zaiście hoynego w nim Pana i Chlebodawcę błogosławić (k) będą usta wielu, a ialmużny jego (l) będzie wystawiało Zgromadzenie Świętych. On to albowiem jest, który bezpiecznie może się odezwać słowy Samuela mówiącego do Ludu Izraelskiego (m). Zestarczatem się i z światem, a dzieci moje są z wami, od młodości swą tedy mego obcowatem przed wami aż do dnia tego, otom już tu jest w tych śmiertelnych zwłokach, które żadne podchlebstwo nie wodzi — mowcież o mnie przed Panem — Jeślim wziął co komu, jeślim kogo spotwarzył, jeślim uciśnął kogo, jeślim z ręki czyiey wziął dar? Czyli nieraczey wielu w tym wszystkim wspomagałem, i

(k) Ecclesiast. 31. v. 28.

(l) Ibidem v. 11.

(m) I. Reg. 12. v. 4. & 3.

opatrywałem i nieprześlawałem
czynić dobrze?

Jeśli by jednak ten pobożny Pan,
miał się jeszcze Naywyższemu ży-
wych i umarłych Sędziemu, *który*
*i sprawiedliwości same rozstrzą-
sa* (n) w czym wypłacać, za pozosta-
łe jakie do usprawiedliwienia osta-
tki, wznosimy więc iak najmocniej
głos nasz do was Naymilsi Bracia,
współ służy Ołtarza, i współ Pracow-
nicy w Urzędzie Naszym Kapła-
ni, i mocą Pasterstwa Naszego zale-
camy, abyście i sami w Świętych
szczegulniey Ofiarach Ołtarza, i
z Ludem Prawowiernym w Modli-
twach, i innych dobrych uczynkach
Książęcia zmarłego Duszę, Bogu
polecali, i o domieszczenie iey iak
nayprędzje do Chwały wiekuiszey
upraszali.

Przeto za-

(n) ps. 14. v. 3.

Przeto zalecenie to Nasze, aby
doszło wiadomości każdego, List ten
wydrukować, po Dekanatach roze-
słać, z Ambon czytać i sposobem
zwyczajnym przez cztery Nie-
dziele następujące ogłaszać nakazu-
jemy. Dan w Warszawie dnia 6.
Miesiąca Kwietnia Roku 1782,

MICHAŁ BISKUP (L. S.)

LXIX.

*Nakazanie Opisów położenia
Far Dyecezyi Płockiey dla ułoże-
nia Mappy Geograficznej.*

MICHAŁ JERZY &c!

Wszystkim ogólnie Proboszczom,
Plebanom, Świeckim, i Zakonnym
zgoła wszelkim Kościołom Farnych
Dyecezyi Naszey Płockiey Rząd-
Tomik IV.

M

com, lub ich Namieśtnikom, zdrowie i Pasterkie Błogosławieństwo.

Ktokolwiek zastanawia uwagę nad sposobami pomagającymi wiele do sprawowania dobrze rządu, czyli to Cywilnego, czyli Duchownego, w iakiey kraiu rozległości, przekonany być musi, iż iednym z wielce użytecznych jest Mappa czyli Karta Geograficzna, położenie tegoż Kraju z osiadłościami przed oczy wystawiająca. Jako albowiem choć szczupłej Maiętności Rządzczy wiele to pomaga do rozrządzeń gospodarskich, gdy mu wszystkie tey miejsca są dobrze wiadome, tak w swoiey proporcyi, równieź pomaga takowa wiadomość w rozleglejszym Kraiu rządu sprawującym. Zazdrościć można innym Państwom, iż przyszły już do kart Kraiopisarskich w stopniu doskonałym, które naymnieyszy kąt Kraiu wystawiają. Losy Królestwa Naszego

zawsze kłeszkami różnych gatunkow przeplatane, dotąd Nam do tego porządku przyiść nie pozwoliły. Między Oycowskiemi staraniami które Nayiaśnieyszy KROLEJMOŚĆ Pan Nasz Miłościwy w wielorakich troskliwościach nieoszczędnie łoży dla dobra Ojczyzny, iez także i to usilne, aby Królestwo Nasze na porządne zupełnie Mappie mogło być wyłożone, bo wszelkie dotąd za granicą albo od zagranicznych Autorow robione, pełne są błędow i omylek; do takowey zaś porządney Karty ułożenia naywięcey dopomoz mogą Opisy szczegulne, a dokładne każdej Fary. Pomagając ile być mogło z strony Naszey tak zamysłem KROLA Jmci dla Ojczyzny pożytecznym, iako też dozor Rządu Pasterkiego załatwiając, podaiemy do tego Naszego Zalecenia *amo* Artykuły, podług których

M j

Jmé Xieża Rządzczy wszelkich Kościołów Farnych lub ich Namieśtnicy mają położenie Far swoich iasnie, kategorycznie, i dokładnie opisać. *addo.* Na wzor tey roboty przyłącza się opisanie Kościoła Tarchomińskiego Dyecezyi Płockiey, podług wspomnionych Artykułów uczynione, aby mający swoje Fary opisywać, przeczytawszy wprzód każdy Artykuł, i odpowiedź na niego, względem Tarchomina daną, miarkowali tak z brzmienia Artykułu, iako i osnowy odpowiedzi Tarchomińskiej, co, i iak na każdy Artykuł w opisanu wyrazić, i wyszczegulnić należy. Rozkazujemy przeto, aby się wszyscy Rządzcocy Kościołów Farnych lub ich Namieśtnicy iak nayprędzey około tego dzieła zakrzętneli, wykonywając ie podług przepisów w Artykułach, i wzoru Fary Tarchomińskiej, a sporządzone te Opisy podług re-

partycyi Dekanatom względem właściwych Konfysforzow Generalnych ułożoney to jest do Płocka Dekanaty *Bielski, Bieżuński, Bodzanowski, Dobrzyński, Golubiodulski, Gorzeński, Gostyński, Lipniński, Płocki, Płoński, Raciążki, Rypiński, Sierpski, Srzeński i Wyżogrodzki.* Do Pułtuska Dekanaty *Andrzejowski, Ciechanowski, Janowski, Kamieńczukowski, Łomżyński, Makowski, Mławski, Nowomieyski, Ostrołęcki, Ostrowski, Przasnyski, Pułtuski, Radzyminski, Stanisławowski, Wąsowski, Wiskzi, Wyżkowski, i Zakroczymski,* a potym Konfysforze te tak Płocki iako i Pułtuski rzeczony Opisy w formie przez Artykuły przepisaney ułożone *ad Officium Curiae Nostrae* do Warszawy przestac postaraia się. To zaś Nasze Zalecenie rozciąga się do wszelkich ogólnie Far całej Dyecezyi

Naszey Płockiey, bez żadnego wyłączenia, iako też do Kollegiat prawo Farne mających, i nawet do Kościołów Farnych w samym Płocku będących, które prawem Farnym Przedmieścia, lub bliskie Wsie obeymuia, gdyż i to położenie Fary swoiey rownym sposobem z innemi opisać są obowiązane. Które to Zalecenie Nasze razem z wspomnionemi Artykułami i wzorem z Fary Tarchomińskiej wydrukowane Jmć Xieża Dziekani zwyczajną drogą po wszystkich Kościołach nieodwłocznie rozefzłą. Dan w Warszawie Dnia 1. Miesiaca Grudnia Roku 1782.

MCHAL BISKUP. (L. S.)

ARTYKUŁY

Według których ma być uczynione iak naydokładnieysze opisanie całej Dyecezyi na uskutecznie-

nie Mappy, czyli Karty Geograficznej.

1mo. Każdy Jmć Xiądz Pleban wziawszy od swego Parafialnego Kościoła, i wyraziwszy w którym Archy - Dyakonacie, Dekanacie, Woiewództwie, Ziemi, Powiecie, iest położony, wyrazi wszystkie Wioski i mieysca należące do niego porządkiem Alfabetu, niezaniebdując nawet i nowych Osad, i oraz tychże Wiosek i mieysc położenie, i odległość od swego Parafialnego Kościoła.

Przy każdej z osobna Wiosce wyrazić Dziedzica lub Possessora tak Swieckiego, iako i Duchownego, lub Zakonnego &c.

Położenie, albo *situs* Wiosek i mieysc należących do Parafii wyrażać się ma przez ośm punktow, czyli stron Horyzontu, to iest: *Połnoc*, *Południe*, *Wschod*, *Zachod*, *Wschod letni*, *Wschod zimowy*, *Za-*

chod letni, Zachod zimowy co nayprostszezu Rolnikowi wiadomo jest.

NB. Podczas opisania naywygodniey będzie tak sobie uszykowac Stolik, żeby ukladwszy przy Stolicu tymże, obrocić się twarzą albo na samą Połnoc, albo na samo Południe, obrociwszy się twarzą, na samo *Południe*, wszystkie punkta i Strony *Wschodnie* będą w lewey ręce, *Zachodnie* zaś w prawey. Obrociwszy się twarzą na samą *Połnoc* wszystkie wyrażone Strony i punkta położenia *Wschodnie* będą w prawey ręce, a *Zachodnie* w lewey.

Miara odległości mieysc od Parafialnego Kościoła ma być zawsze wyrażona przez miarę mil, ponieważ zaś w Kraiu Naszym mile nie są równe, żeby tę trudność ile być może ułatwić, na trojaki gatunek mile podzielić można, to jest; na mile

wielkie, mierne, i małe, także też i części tychże mil; to jest trzy ćwierci mili, pół mili, ćwierć mili, pół ćwierci mili, mniej lub więcej, resztę odległości można wyrażać przez kroki.

addo. Wyrazić potrzeba odległość i położenie od Parafialnego Kościoła wszystkich w okolicy będących Sąsiedzkich Parafialnych Kościołów, nawet chociażby w inſzey Dyecezyi lub Dekanacie zostawały, z tym iednak przydatkiem, że Kościół ten położony jest na Połnoc, na południe &c. iak wyżej, w Dyecezyi NN. w Dekanacie NN. o milę, o pół mili, &c.

ztio. Pilnie się wywiedzieć o położeniu i odległości znaczniejszych mieysc od swojej Parafii, iako to Miast Grodowych, Powiatowych, Archi-Dyakonalnych, i iak też Miasta wzajemnie od siebie odległe i położone, naydokładniey wyrazić.

4to. Droga do tych wszystkich mieysc, ieżeli jest prosta, albo dla nieprzebytych lasów, bagnisk, i innych przeszkód, wiele zakrętów mająca, ieżeli równa, lub wzgorzysta, ieżeli twarda, kamienista, piaszczysta, bagna &c. i wieleby czasu, to jest godzin, półgodziny na iey odprawienie w zimie, i w lecie łożyć potrzeba, co *circiter* wyrazić może każdy, który te drogi często odprawia.

5to. Bagna, błota, jeziora, i ich Nazwiska, Stawy, Brody, Sadzawki, Kanały, Mosty, przeprawy, groble, Tamy, Kępy, Rzeki wielkie spławne, Rzeczki, Strugi, ścieki wod względem Wsi lub mieysca, przy którym są położone, trzeba wyrazić z której strony są położone, czyli z strony północney, czy wschodniej, czy południowej, czy Zachodniej, z kąd się poczynają? Pod które Wioski i mieysca rozciągają się, i płyną, gdzie. i przy której Wiosce lub Miasieczku łączą się z drugimi Rzekami, rzeczkami &c. i czyli nie graniczą iednego Powiatu, Ziemi, Woiewodztwa od drugiego.

6to. Góry znacznieysze, Wąwozy, Bory, Lasy, zarośle, krzaki &c. iak obszerne, i iak położone są, iakie po większey części gatunki Drzewa w sobie zawierają, sosnowe czyli dębowe. &c.

7mo. Młyny, Tartaki, Rudnie, Hamernie, Huty, Folusze, mieysca Starożytność iaką oznaczającą, słone wody &c. wiernie wyrazić.

8vo. Drogi partykularne, i Trakty publiczne, podług wyżey wspomnioney miary mil, porządnie Wioskę po Wiosce wymieniając, i wyrażając odległość iedney od drugiej, począwszy od Miasta lub Wsi, w której została Kościół Parafialny, iak naydokładniey opisać, nieopuszczając.

iąc żadnych okoliczności, iako się wyżey wspomniało, to iest, Lasow, Borow, Mostow, Mostkow, Groblow, Przewozow, przepraw, Wiofkow pobocznie położonych, i od Traktu tego, który się opisuie, nieco oddalonych, a dla otwartości pola widzialnych, Laskiem, lub Gorą zaslonionych, tak w prawą, iako i w lewą stronę tegoż Traktu. Co żeby tym porządniej i bez żadnego zamieszania uczynić się mogło, trzeba podzielić też opisanie drog. *amo.* Każdą z osobna drogę opisać, do wszystkich Wiosek w własney Parafii zawartych, kończąc zawsze przy Wiosce naydalszey teyże Parafii, z przydatkiem opisanie drogi do naybliżzey, graniczącey i przytykającej Wioski inney Sąsiedzkiej Parafii. *zdo.* Opisanie drogi do Sąsiedzkich w koło będących Kościołow. Gdzie zaś iest tak położony Kościół, że swoją Parafią

przytyka do infzego Dekanatu, lub nawet infzey Dyecezyi, tedy mieć pilną pamięć na to trzeba, żeby toż opisanie i do obcych Kościołow podobnym się sposobem rozciągało. *ztio.* Podobneż opisanie drogi do Kościoła, od którego Dekanat ma swoje Nazwisko. *4to.* Podobneż opisanie drogi do naybliższych okolicznych Miast Królewskich i do Miasta swego Archi-Dyakonalnego. Gdzie zaś Kościoły są na pograniczu Kraiowym, tedy opisanie drogi do Miast, Miaszeczek i Wsiow obcego Panowania przynaymniey na miłę iedną ma się rozciągać. Wyjąwszy gdzie Wisła iest dzisiay Granicą Kraiową.

ono. Ponieważ Granice Jurydykcyi Duchowney zazwyczaj różne są od Granic Woiewodzkich, Ziemskich, i Powiatowych, tak że w iedney Parafii różne od siebie Woiewodztwa, Ziemie, Powiaty, przyty-

kać do siebie, i graniczyć mogą, przeto jeżeliby się taka zdarzyła Parafia, potrzeba będzie dokładnie wyrazić o tychże Granicach z kąd się poczynaia, które dy się ciągną, i gdzie się kończą, i oraz Wioski, i mieysca Parafialne w którym Powiecie i Ziemi położone są. Rysunkow żadnych (chyba żeby kto miał już zrobioną Geometrycznie kartę swojej Parafii, ale opisanie według niniejszych Punktow koniecznie ma być przyślane) kosztow na sprowadzenie Geometrow nie trzeba, tylko szczerze, dokładnie, według niniejszych punktow opisanie na mieyscu ma być uczynione, i podpisem własney ręki Xiedza Plebana stwierdzone.

Nota 1mo. Opisanie to ma być na papierze Ordynarynym *pagina frada*, i żeby Arkusze co do wielkości zgadzały się z sobą i potym

w Ksiegi rowney miary bez obrzynania poprawne być mogły.

Nota 2do. Jak takowe opisanie będą od Plebanow wygotowane, i do swych Dziekanow dostaną się, trzeba, żeby ciż Dziekani przez Alfabet względem całych słow nazwisk Kościołow oneż ułożone *ad respectiva Consistoria* odesłali, a Konfystorze całe, tak przez Dziekanow odesłane, równie przez Alfabet co do swych Archi-Dyakonow ułożą, aby się tym sposobem uformowały Książki względem każdego Dekanatu iedna, lub dwie &c: a to wszystko dla łatwiejszego potym w całym dziele obeyscia się i porozumienia.

Przykład do opisania słosownie do Punktow dziewięciu na ten koniec wydanych.

PARAFIA TARCHOMIN W I E S.

Amo. Kościół Parafialny we Wsi Tarchominie nad Wisłą położony w Archi - Dyakonacie Pułtuskim, Dekanacie Radzywińskim, Woiewodztwie Mazowieckim, Ziemi i Powiecie Warszawskim. Wioski i mieysca należące do tey Parafii są położone w tymże Woiewodztwie, Ziemi, i Powiecie, są zaś następujące według porządku Alfabetu ułożone, iak tu po sobie idą.

Białotęka Wieś po Jezuitach Jeymci Pani Szamocki Miecznikowej Warszawskiej, względem Kościoła Tarchomińskiego mila mała iedna na Wschod letni.

Brzeziny Kąty Wieś po Jezuitach Teyże, pięć ćwierci mili na Wschod letni.

Dąbrowki

Dąbrowki Grzybowskie. Jmci Pana Ossolińskiego Woiewody Podlaskiego, ćwierć mili mierne, między Wschodem letnim, i północą.

Dąbrowki Szlacheckie. Wieś Tegoż, ćwierć mili mierne na północ.

Grabiny Kąty. Nowey Osady Wieś po Jezuitach Jmci Pani Szamocki wyzey wspomnioney, trzy ćwierci mili mierne, między Północą i Wschodem letnim, tamże *Wygodna Karczma.*

Lipiny Kąty. Nowey Osady Wieś po Jezuitach Teyże, pół mili małe na Wschod letni.

Nowydwor, Folwark Jmć Pana Ossolińskiego Woiewody Podlaskiego, pół ćwierci mili na Zachod letni nad łaczą Wiślaną.

Pludy Białotęckie. Karczma osobna w Boru do Białotęki należą-

Tomik IV.

N

ca, pół mili między Połnocą i Wschodem letnim.

Pludy Tarchomińskie. Karzma do Tarchomina należąca, pół mili między Połnocą i Wschodem letnim.

Swidry. Wieś, Części cztery Szlacheckich. 1mo. Jmć Pana Tarchomińskiego. 2do. Jmć Pana Swiderskiego. 3tio. Jmć Pana Filipowskiego. 4to. Jmć Pana Jakubowskiego, ćwierć mili na Wschod.

Tarchomin. Wieś, w której Kościół Parafialny Jmć Pana Ostolińskiego Wojewody. Wieś ta z Kościołem jest punktem, względem którego czyni się opisanie całej Parafii,

Zyranie. Wieś XX. Kamedułow Eremitu Warszawskiego, między Wschodem zimowym i południem.

2do. Od tego Parafialnego Kościoła, Kościoły w okolicy Sąsiedzkie są następujące.

Kościół w Chotomowie. Wsi, położony między Połnocą i Zachodem letnim, pięć ćwierci mili mierznych.

Kościół w Nisporecie. Na północ, dwie mili wielkie.

Kościół w Skaryszewie. Między Południem i Wschodem zimowym mila mierna.

Kościół w Wawrzyszewie. Za Wisłą w Archi-Dyakonacie Warszawskim, Dekanacie Błońskim, Diecezyi Poznańskiej, względem Tarchomińskiego Kościoła położony za Wisłą na Południe, półtóry ćwierci mili wielkie.

Kościół w Lesie Bielańskim. Na gorze XX. Kamedułow za Wisłą, w Diecezyi Poznańskiej, położony między Południem i Wschodem zimowym, półtóry ćwierci mili wielkie.

3tio. Miasta znaczniejsze oko-

ło tego Kościoła Tarchomińskiego, są: Warszawa Stołeczne Miasto położone między Południem i Wschodem letnim w Diecezyi Poznańskiej, odległa od Tarchomina za Wisłą milę iedną.

Zakroczym. Miasto Grodowe i Ziemskie położone nad Wisłą na Zachod letni, za uściem Rzeki łączonych Narwi i Buga, pół trzeci mili wielkie.

Puttusk. Miasto Archi-Dyakońskie, mil sześć miernych na Połnoc, wzajemnie zaś odległe od siebie też Miasto Zakroczym od Puttuska mil sześć na Zachod zimowy. Puttusk od Warszawy mil miernych sześć i pół, na północ, Warszawa od Zakroczyma mil miernych cztery i pół.

4to. Droga z Tarchomina do Warszawy piaszczysta, równa, prosta, ieden tylko zakręt dla brzegu wyrwanego od Wisły małąca.

Droga do *Zakroczyma* po większej części piaszczysta, równa, prosta: Do *Puttuska* po większej części piaszczysta, prosta, miejscami gorzyista, z Tarchomina do *Puttuska* jazdy miernej godzin sześć, i pół, w lecie; w zimie zaś można stanąć za godzin sześć; do Zakroczyma w lecie jazdy miernej godzin cztery, w zimie pół czwartey; do Warszawy i Pragi, jazdy godzina w zimie, w lecie zaś blisko pięciu kwadransów, reszta się wyrazi w opisanu Traktów pod Artykułem *Nro 8vo.*

5to. Bagnów i Błot znacznych, któreby własne nazwiska miały, albo granicę jaką wyrażały, nie ma. Jeziorko iedno bez żadnego nazwiska położone względem Kościoła między Południem i Wschodem zimowym, przy Wiśle rzece nakładałachy małej poczyną się o pół ćmierei mili od Swidrow, a kończy

przy Browarze i Ogrodzie Dworskim Tarchomińskim, który jest nad samą Wisłą, szerokość tego Jeziora nie będzie większa nad trzydziści kroków,

Stawek zarosły i Sączawka zarosła, z strony zachodniej przy Dąbrowkach Szlacheckich, na Strudze nazwaney *Skurcza*, która się poczyna od Zwierzyńca Królewskiego położonego w Parafii Skaryszewskiej, ciągnie się ku zachodowi, przez grunta Brudna Wsi teyże Parafii, przez Białoleckie pole i krzaki, potem w pada w bor sosnowy do Dąbrowek Grzybowskich należący, aż do samych Dąbrowek Grzybowskich, pod którą Wieś z strony południowej, łąkami i krzakami ciągnie się ku Dąbrowkom Szlacheckim, a po za Dąbrowki Szlacheckie, płynie stroną północną, potem się nachyla ku zachodowi, w którym to nachyleniu, jest Sta-

wisko zarosłe, przy końcu tegoż Stawilka jest Mostek na Gościńcu bitym od Warszawy do *Jabłonny Wsi* położoney w Parafii Chotomowskiej, od rzeczzonego Mostku, ciągnie się ku Sączawce, także zarosley, położoney z lewey strony Gościńca, i Mostku o kilkadziesiąt kroków; iadąc do Warszawy od *Jabłonny* od teyże Sączawki ciągnie się ku stronie Południowej, aż do *Ubieńdrza*, to jest gruntu wyższego nad łąkę Wiślaną, naostatek łączy się z łąką Wiślaną, na której są mokre łąki należące do Dąbrowek Szlacheckich, przytykające do kępy Tarchomińskiej z strony Południowej, a z zachodniej do Granicy Jabłońskiej. Ta rzeczka *Skurcza* wlecie wyfycha.

6to Bory sosnowe, i Lasy różnego gatunku drzewa, znajduią się w tey Parafii, *Nayprzód* w koło Tarchomina tak są położone, po-

cząwszy od Karczmy nowey Swiderkiej, i Tarchomińskiej przy Gościńcu od Warszawy, do Dąbrowek i Jabłonny, aż do pola Dąbrowek Grzybowskich bor sosnowy, potym dzieli się na dwoie, to jest, *imo*, w lewey ręce, iadąc tymże Gościńcem, ku Dąbrowkom Szlacheckim, jest lasek po polach podal po większey części Dębowy, który się ciągnie aż ku polu nazwanym *Nowiny* i ten załłania Tarchomin, o ćwierć mile od Dąbrowek położony, potym sosnowe zarośle ciągną się ku Jabłońskiej granicy z strony Wisły, *ado*. Z prawey strony rozciąga się Bor sosnowy wzdłuż po za Dąbrowki, aż do mieysca rzeczzonego *Łęgi*, czyli *Lugi*, które przytyka do granicy Jabłońskiej *wszere*, począwszy od Dąbrowek aż do Pludow Tarchomińskich, gdzie Cegielnia i Karczma przy Gościńcu od Łayfk Wsi do Warszawy idą-

cym, *ado*. W stronie na Zachod letni, zacząwszy od Folwarku *Nowodwory* rzeczzonego, aż do granicy Jabłońskiej las częścią dębowy, częścią sosnowy, częścią topolowy, po nad *łachą Wiślaną*. Na *Kępie* też, która położona jest przy łądzie Tarchomińskim na przeciw Burakowa Wsi, z tamtey strony Wisły, począwszy za Folwarkiem Nowodwory, aż ku granicy Jabłońskiej wzdłuż ma pół ćwierci mili, a wszere około 150. kroków, znayduie się drzewo różnego gatunku, po większey zaś części Topolowe i Olszowe.

Przy Młocińskim łądzie, jest także Kępa mała, przy Swidrach Kępa mała, przy Zeraniu, także Kępa młoda Olszyną i Topoliną okryta, lasek także po nad Wisłą Topolowy i Chrufty różnego gatunku, począwszy od Browaru Tarchomińskiego, po za wspomnionym Jeziorkiem ciągnie się prawą stronę, iak droga z Tarchomina do Swidrow

idzie, a kończy równo z Swidrami, opodal iednak od Swidrow, w pośrzed tego lasku są łąki należące do Swidrow. Białoleka ma w okolicy swoiey bory i lasy, to iest poczawszy od Płudow Białoleckich, Karczmy, i mieysca tak zwanych przy gościńcu Łayskim do Warszawy idącym, aż pod Kobiałkę Karczmę w Nieporęckiey i Grodziłko Wieś Skaryszewskiej Parafii wszerz, a wzdłuż poczawszy od Granicy Jabłońskiej aż do mieysca, gdzie się poczynaia chruasty i krzaki przy rozdzieleniu się dwuch Traktow i gościńcow bitych z Warszawy do Jabłonny i Łaysk idących. Gory znaczniejsze piaszczyste znajduia się w Boru Białoleckim, w stronie ku granicy Jabłońskiej i Nieporęckiey, pasmem się ku zachodowey od Grabin stronie ciągnące, osobliwie iedna strona przenosi Bor Białolecki i Dąbrowski

tak, że z niey dobrym okiem można widzieć Warszawę i Młociny.

7mo. Młynow dwa w *Tarchominie*, ieden przy brzegu Wisły pływający za Browarem wyżej wspomnionym *Nro 6.* na południe wprost ze 150. krokow od Kościoła.

Drugi Koński przy lewey stronie drogi do Swidrow, na wschod blisko 80. krokow wprost od Plebanii i Kościoła.

W Białolece także Młyn wietrzny ieden przy samey Wsi po lewey stronie drogi od Tarchomina, drugi *Koński* w samym Dziedzińcu Dworu Białoleckiego. Inszych machyn tak wodnych, iako i wietrznych ani Fabryk, ani mieysc starożytność oznaczających, ani co osobliwszego ściągającego się do Historii Naturalney nie masz.

8vo. Drogi partykularne w tey Parafii i Trakty Publiczne podług

miary mil, według zalecenia w Artykule *Nro 8.* tak się opisują.

1mo. Droga do Białoleki i Brzezina z Tarchomina począwszy od Kościoła Parafialnego, na Wschod polem otwartym, z kąd widać w prawey ręce Młociny, za Wiśłą do Swidrow ćwierć mili małe, przy końcu teyże Wsi zostawiwszy Gościniec do Pragi i Warszawy idący, udać w lewą polem otwartym, do *nowey Karczmy Swiderskiej*, od Swidrow poł ćwierci mili polem otwartym. Potym przy samey *Karzmie*, przez gościniec bity od Jabłonny do Warszawy idący, przeiechawszy drużyną bor sosnowy, który częścią należy do Dąbrowek Grzybowkich, częścią do Białoleki, wśrodku tego boru przejeżdża się pierwey przez Rzeczkę *Skurczę*, a potym o podal koło figury przez gościniec Łayski do Warszawy idący, potym resztą boru Białoleckiego,

wyjeżdża się na obszerne Białoleckie pole, którego aż do samey Wsi Białoleki od rzeczoney Karczmy będzie poł mili. Z *Białoleki* przez *Dziedzieniec Dworłki*, i Mostek który ieść na *Rewie* zaraz przy tymże *Dziedzińcu*, iedzie się przez łąki, mający zawsze po lewey stronie chrośty i krzaki aż do samey Wioski *Brzezina*: od Białoleki o ćwierć mili małe, odległej, położoney przy gościńcu bitym, z *Grodziska* do Pragi, od Warszawy idącym, i tu się kończy Parafia od tey Wioski *Brzezina*, wspomnionym dopiero gościńcem Warszawskim, w lewą się udawszy, iedzie się borem sosnowym około ćwierć mili do samego *Grodziska* Wioski należącey do Parafii *Skaryszewskiej*.

2do. Droga do Grabina przez Dąbrowkę, Grzybowkie Pludy, Tarchomińskie i Białoleckie. Począwszy od Tarchomina polem do Fi-

gury, która prawie wśrzed pola Tarchomińskiego na północ stoi, przy tęj figurze dzieli się droga w lewą do Dąbrowek Szlacheckich, w prawą zaś do Grzybowskich, przeiechawszy tąż drogą pole, wieżdza się w lasek dębowy, którym blisko ćwierć mili, potym polem do Dąbrowek Grzybowskich odległych od Kościoła ćwierć mili. Doiechawszy do tegoż przez Groblę sypaną i Mostek na Strużce *Skurczy* zwaney, między Folwarkiem w prawey, i Wsią w lewey, prosto w bor sosnowy, którym wciąż aż do Płudow Tarchomińskich, pół ćwierci mili, która to Karczma leży przy gościńcu Łayskim, wyiechawszy na ten gościniec i w lewą się obrociwszy, iedzie się do *Płudow Białotęckich* Karczmy przy tymże gościńcu po drugiey stronie położoney, potym porzuciwszy gościniec bity, mimo tęyż Karczmy, drużyną w prawą

stronę, udać się borem sosnowym aż do samey Wioski *Grabiny* zwaney, która leży przy gościńcu ciągnącym się od Nieporęta, przez Karczmę zwaną *Kobiałkę*, do *Białotęki*, i *Pragi*. Wyiechawszy z Grabin na wspomniany gościniec, iest Karczma nazwiskiem *Wygoda*, od której w prawą iedzie się do Białotęki i Pragi, a w lewą do Kobiałki miejsca należącego do Parafii Nieporętskiej.

5to. Droga do Lipin z Tarchomina do Płudow Tarchomińskich, iak wyżej, od Płudow w prawą mało co Gościńcem Łayskim, potym przykro w lewą drużyną borem z półćwierci mili do samey Wioski nazwaney Lipiny.

4to. Droga do *Dąbrowek Szlacheckich*, od Kościoła na Północ iak się rzekło do Figury, od Figury w lewą przez lasek dębowy na pole, potym tymże polem do Figury przy

gościńcu Warszawskim od Jabłonnicy ciągnącym się, a daley przez tenże Gościńiec do samey Wsi Dąbrowek, i tu się kończy Parafia.

Mimo tej Wioski iadąc drużyną borem, wyieżdza się na pole i miejsce nazwane *Lugi* czyli *Legi*, za którym w boru itykają się granice Białoleki, Dąbrowki i Jabłonna, tymże borem wprost iadąc granicą między Jabłonną i Białoleką wprzecz Gościńca Łayskiego, aż do samych kątów Rembielskich Parafii Nieporęckiej.

Droga do Folwarku rzeczzonego Nowodwory, poczawszy od Kościoła na zachod letni, polem do samego Folwarku pół ćwierci mili, nad Wislaną łachą położonego, i tu się kończy Parafia, Rzeczony Folwark w lewey stronie zostawiwszy przez lasek dębowy o pół ćwierci mili wieżdza się na Pole *Nowiny* zwane,

zwane, daley przez bor sosnowy wyieżdza się na brzeg pola Dąbrowek Szlacheckich, którą to Wioskę widać w prawey stronie, i tymże brzegiem pola iadąc, prosto wyieżdza się do rowu, którym się ciągnie Rzeczka *Skurcza*, będzie odległości od Nowin pół ćwierci mili, przeiechawszy rzeczoną Strugę, wieżdza się na pole Dęby rzeczone, potym borkiem częścią sosnowym, częścią dębowym, wyieżdza się aż na pole Jabłońskie, którym drogą piaszczystą, aż do samey Wsi Jabłonna należący do Parafii Chotomowskiej półtory ćwierci mile.

Droga do Zeranina. Poczawszy od Kościoła na Wschod do Swidrow, iak wyżej, ćwierć mili, od Swidrow w lewą przy Folwarku Swiderskim, otwartym polem (z którego widać w lewą z drugiey strony Wisły Kłasztor Bielański XX. Kamedułow) *Tomik IV.*

aż do samey Wsi Zerania, nad samą Wisłą, gdzie i przewoz, ćwierć mili drogi do Kościołow Parafialnych Sądiedzkich.

Droga do Kościoła Chotomowskiego, począwszy od Kościoła Tarchomińskiego na Wschod letni, mimo Folwarku Nowodworu, do Jabłonnay trzy ćwierci mili, z Jabłonnay ku Pułnocy do Chotomowa poł mili małe.

Droga do Kościoła Nieporęckiego. Począwszy od Tarchomina na północ mimo Dąbrowek Szlacheckich, iak wyżej, do kątow Rembielskich, z kątow Rembielskich do Węgierskich borem solnowym aż do samego Nieporęta dwie mili wielkie.

Droga do Kościoła Skaryszewskiego na Pradze. Począwszy od Tarchomina do Swidrow ćwierć mili, od Swidrow do Zerania, ćwierć mili iak wyżej, od Zerania, albo po nad samym brzegiem Wisły w prawą, albo udawşy się w lewą przykro na

gościniec bity, potym tymże gościńcem do samey Pragi poł mili.

Droga do Kościoła Wawrzyszewskiego za Wisłę w Dyecezyi Poznanińskiej, przewioşszy się z Tarchomina przez Wisłę do Młocin, poł ćwierci mili, na południe; z Młocin mimo lasku Bielańskiego, po większey części dębowego, w którym na gorze iest Klasztor Xięży Kamedułow, do Wawrzyszewa poł ćwierci mili.

Droga do Kościoła, od którego Dekanat ma swoje Nazwişko, to iest do Radzimina Miasteczka. Z Tarchomina do Białoleki i Grodziska, iak wyżej, z Grodziska do Słupna poł mili, ze Słupna przez Wiołkę Radzymińską do Radzimina poł mili.

Droga do naybliższych Miast Królewskich, i do Kościoła Archidyaconalnego.

Droga do Warszawy taż sama iako wyżey do Pragi, a z Pragi przez Most na Wiśle, do Warszawy, albo u Zerania przeprawiwszy się przez Wisłę, po nad brzegiem teyże Rzeki do Pulkowa półtory ćwierci mili, od Pulkowa do Warszawy Miasta Stołecznego w Dyecezyi Poznańskiej pół ćwierci mili.

Droga do Zakroczymia, z Tarchomina do Jabłonny, iak wyżey, trzy ćwierci mile, z Jabłonny do Reyszewa, ćwierć mili, do Wsi Nowodworu półtory mili, u Nowego Dworu przeprawiwszy się przez Rzekę Narew i Bug złączoną, i przy teyże Wsi Nowydwor łączącą się z Wiśłą, do Wsi Modlina, mimo *Utraty* Karczmy pół mili małe do Zakroczymia.

Droga do *Archi-Dyakońskiego* Miasta Pułtuska. Z Tarchomina, iak się wyżey rzekło do *Nieporęta*, z *Nieporęta* przeprawiwszy się

przez Narew i Bug łączące się pod Miałeczką Serockiem, do tegoż Miałeczka pół mili, z Serocka przez *Wierzbicę* Wioskę, i Młyn *Kłocak* do *Dzierzenina* Wsi półtory mili, od *Dzierzenina* do Kaczyc Wioski półtory mili, od Kaczyc do Pułtuska pół mili.

9no. Parafia *Tarchomińska* niezawiera w sobie żadnych Granic Woiewodzkich, ani Ziemijskich, ani Powiatowych, ale cała ze wszystkich Wioskami i mieyscami, położona jest w Woiewodztwie Mazowieckim, Ziemi Warszawskiej, iak się już o tym wyżey namieniło.

Ninieysze moiey Parafii opisanie dla lepszey Wiary ręką Własną podpisuję.

X. Czaykowski Kanonik Sandomirski, Pleban Tarchomiński. mpp.

LXX.

*Zalecenie które się czyniło do
Schmś XX. Dyrektorow Rekolekcyi w Roku 1783. względem sta-
łych dla Kaptanow Spowiedni-
kow.*

Koniec Rekolekcyi cały i szcze-
gulny jest ten, aby duchy tym wię-
cey wydoskonalic, albo przynay-
mniey ostygłe rozgrzać. Jakoż na
tychże Rekolekcyach zawsze na-
leży wszelkimi sposobami do tego
dążyć.

Srzodek między innemi od wszy-
stkich Ascetow naydoskonalszych i
nayrozsądniejszy, i tych, którzy
się nietylko za rasinowanym (iż tak
rzecz można udali sposobem, ale
którzy i naypospolitszemi prowa-
dzić chcieli drogami) jest ten uży-
ty, żeby nie tylko mieć naywybrań-
szego Oycę, iakiego Duchownego,

któryby sumienie każdego i życie
kierował, ale też żeby ordynaryi-
nych Spowiednikow iednych uży-
wać. Ktokolwiek zna się na sztuce
inspirowania, prowadzenia, i utrzy-
mywania ducha, niemoże nieprzy-
znać dowodney w tey mierze praw-
dy. A jeżeliż tego potrzeba wzglę-
dem tych, którzy mają być od in-
nych prowadzonymi, a coż dopiero
mówić względem tych, którzy ma-
ją innych prowadzić?

Chciały to mieć wiele naszych
dawnych Synodow, a w szczegol-
ności Płockie, żeby nasi Kaptani *in*
cura animarum będący, mieli swo-
ich stałych Spowiednikow, i za tych
samyh Dziekanow *ex Officio* posta-
nowiły, albo którychby oni wyo-
znacz yli, lub *loci Ordinarius*, co
się do terażniejszego czasu zdaie
stosować nayprzyzwoiciey. Tu-
dzież żeby się co tydzień przynay-
mniey, a naydaley co dwie Nie-

dzieli spowiadali, choćby się też w stanie grzechu śmiertelnego być nieznali, a do tego mieli sposobność, iak u Nas w Dyecezyi Płockiey na tym brakować niemoże, na to wszystko *in annexo folio* z rzeczonych Synodow przyłączaia się dowody. Dotąd żadnego wszczegolności ponowionego w tey mierze teraz za Rządow Naszych Biskupich niewyszło zalecenia, nie dla tego, żeby się o tym zaraz w początku zapomniało, ale że się to zofstawiało czasowi, aby naypopolitsza wznowiona dawność uciążliwą, iakby nigdy nieznana, niestała się nowością. A za tym zdaie się nayzręczniey i nayskuteczniey, żeby wprzód JJ. XX. Dyrektorowie Rekollekcyi rozegrzawszy Duchy, i przysposobiwszy umysły, chcieli to iak naywyrazniey zalecić wszystkim na tey Racie i na następuiących Zgromadzonym pokazując, iak

kie w tey mierze są Ustawy, tak względem wszystkich XX. iako i względem exekwować to mających Dziekanow, którymby iak nayzręczniey insynuować trzeba, żeby *in sequelam* dawnych Synodow, a nayszczegulniey Płockich na Kongregacyach za zdaniem zebranych Kapłanow, obrali do tego Urzędu nayzdadnieyszych dwóch lub trzech i na Wizytach swych corocznych *iuxta contenta Synodorum Plo-censium* to examinowali, a pod Artykułem *9tym Scrutiniorum* Osoby *Curati* donieśli. Da się widzieć iaki tego nastąpi początek, i będzie tym lepiey, gdy się obęydzie bez udania się do publicznego Pisma Naszego:

Nie masz racyi ogłaszać otwarcie, o tey zachodzącey teraz od nas insynucyi, a to dla wielorakich powodow i uwag, aby się zdawało, że to raczey pochodzi z potrzeby fa-

mej rzeczy, niżeli z pobudki koniecznego wykonania, co zalecają, a w tym razie JJ. XX. Dyrektorowie Rekolekcyi, iako już znają i naukę, i Duch Osob, podać zechcą na osobney karcie przy Rapportach do tego Urzędu Spowiedniczego Kapłanów, po Dekanatach takich, którzyby byli pełni rozsądnego Ducha, pobożności, i nauki.

Wielka i to prawda, że wyciągać od kogo, aby trzymał się iednych zawsze Spowiedników, mogą być przyczyny, złych konsekwencyi, ale kto dobrze rzeczy zna, większe jest złe ogólne z przeciwnego czynienia, ile że nie może być nawet i złe tak bardzo pospolite, kiedy będzie zostawiony wybor do dwóch lub treech Osob w Dekanacie.

Jeżeli by JJ. XX. Dyrektorowie Rekolekcyi, mieli iakie swoje reflexy, raczą one podać, a iednakowoż Insynuacyą i zalecenie, iak wyżej,

zaraz uczynić nieomieszkaia. Ow-
fzem iakiegoby nawet niektórzy
z pobożniejszych Kapłanów byli
w tym zdania, i sposoby uskutecznie-
nia, iakieby sądzili, wyrozumieią i ich
reflexyę wraz ze swemi przesłać
zechcą. Dan w Warszawie dnia 2.
Stycznia Roku 1783.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

*De Confessione Sacramentali à
Presbyteris facienda*

*Quo tempore, & coram quibus
peragenda.*

Synodus Culmenfis Anno 1585.
Omnibus Archi-Presbyteris facul-
tatem damus suorum Plebanorum
Confessiones audiendi, & eos absol-
vendi, in casibus tantum simplicibus,
& non reservatis, cum potestate e-
tiam illis Confessarios ad Annum
concedendi, quos singulis annis, vel

ab Ipsis Archi-Presbyteris, vel à Nobis, aut Officiali Nostro petere tenebuntur. Nec Sacerdos quispam semel in hebdomada confiteri missam celebraturus intermittat.

Innovatum Anno 1605.

Warmiensis 1610. Decanorum etiam erit Parochorum sibi subiectorum Confessiones excipere, vel alicui Alteri viciniori, & doctiori id ipsum committere, ita ut omnibus de idoneis confessariis prospiciatur in quo Ipsorum Conscientias oneratas esse volumus.

Cracoviensis Anno 1621. In Congregatione Decanali exhibeat quisque in scriptis factarum Confessionum testimonia, à Decano, vel alio substituto Decanali, statimque videat Decanus, an ille substitutus sit de numero Decanalium substitutorum ad excipiendas Plebanorum & Vicariorum Sacramentales Confessiones.

Warmiensis Anno 1623. Decani Confessarios Parochis suis deputent, quibus singulis Septimanis, ad summum verò intra duas hebdomadas teneantur confiteri.

Chelmenfis Anno 1624. Presbyteri puritati conscientiae (quam Examine quotidiano & confessione, octavo quoque die, approbato alicui Confessario facta, nisi remorsus conscientiae sæpius exigat non difficulter Domino Deo adiuvante assequi poterunt:) studeant.

Vladislavien: Anno 1634. Decernimus quatenus Decani rurales pro locorum & Sacerdotum, intra suum Districtum existentium commoditate Confessarios assignent, & ut omnes Presbyteri, octavo, vel ad summum decimoquinto die Sacramentalem reconciliationem, celebratione Missæ præmittant, diligenter attendant. Eiusque rei in Congregationibus suis Decanalibus,

feriam rationem, a singulis exigant, negligentes pænâ trium Marcarum pro necessitatibus illarum Ecclesiarum, quas obtinent, convertenda puniant. Quod si contumaces fuerint, eos Officio Nostro duplici pænâ puniendos deferant.

Samogitia 1635. Omnes Diæcesis Nostræ Beneficiati, & Presbyteri Confessarios suos certos habeant, iisdemque non tantum octavô die, sed quotiescunque à graviore aliquo conscientiam suam oneratam esse cognoverint, celebrationi Missæ, & administrationi Sacramentorum Confessionem peccatorum præmittant, Nisi verò hujusmodi Confessarios elegerint, Decani Foranei in Congregationibus suis Confessarios illis assignent.

Synodus Plocensis 1698. videat item Decanus in Congregatione Decanali testimonia factarum Confessionum, cum annotatione diei &

Mensis ab iis subscripta, qui eas suscipiebant. Item aliam schedam, qui coram Ipso confitebantur & quâ die, hæc autem testimonia Decanus ad se recipiat, & nobis postea cum Actis transmittat.

Item Plocen: 1753. Studeant præterea optimè cognoscere, ac sollicitè percontari, quoties in eorum Decanatu consistentes Presbyteri, vel Clerici exomologesim peragant, Deoque per Confessionem Peccatorum reconciliari curent.

LXXI.

*Salutacje modlitwom duszy s.
p. Adama Cieciszowskiego Pifarza
W. Koronnego.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu Swię-
ckiemu i Zakonnemu, tudzież Wier-

nym Chrystusowym, zdrowie i błogostawieństwo.

Z smutną znowu okolicznością odezwać się do Was Bracia Naymilsi, i kochane powierzonych Nam Trzod Owieczki przynagleni jesteśmy.

Mąż pełen Obywatelskich przymiotów, i cnot Chrześciańskich, wierny, i przywiązany Sługa Królewski, od wszystkich ulubiony, i Nam samym miły, i wielce przyjaźny, w naylepszej życia swego porze, bo dopiero w Roku czterdziestym, opatrzoney wszystkiemi SS. Sakramentzmi, z naydoskonalszym przygotowaniem, z nayzupełniejszyym stosowaniem się do woli Boskiej, z naymędrszym uznaniem próżności rzeczy ziemskich, i przedziwną umysłu, aż do ostatnich swych momentów przytomnością i mocą, z tym się onegdaj pożegnał światem, J. W.

tem, J. W. Imię Pan Adam Cieciszowski, Pifarz W. Koronny, Konfiliarz Rady Nieustającej, Kawaler Orderu S. Stanisława, którego sprawiedliwie żaluje Pan Nayjaśnieyszy za pilne i ochotne prace; z którego się straty powszechnią Współ ziomkowie smucą, o których się ziednanie przychylności usilnie zawsze starał; żywo nad nią ubolewając naybliżsi krewni, z któremi iednym łączył się sercem; a naytkliwiey to czuiał pozostała Małżonka i Potomstwo, dla których on słusznie naywiększą był pociechą, i oni mu nawzaajem naymilszą słodyczą, słowem: dobry Obywatel, przykładny Mąż, troskliwy i kochający Ociec, stały i doświadczony Przyjaciel; dokonał w nieprzeciągłym biegu życia, liczne obowiązki, i zaśluzzył na godne rzeczywiście chwalić owoce, ilzcząc na sobie, co powiedziano w Księgach

Tomik IV.

P

Mądrości w Rozdz. 4tym: *Sprawie-
dliwego, ieżeli śmierć wczesna u-
przedzi, w błogosławieństwie będzie,
i stawszy się w krotkim czasie do-
skonatym, dopełni czasów wiele.*

Naypierwsze swe na prace po-
święciwszy lata, przy niekazytel-
ney cnoty Meżu, i Przechacnym na
ów czas Kanclerzu, nietylko z rodo-
witych starożytney swey Familii,
ale i z osobistych zaszczytów zna-
komitym *Zamoyfkim*, gdy mu się po-
tym pomyślna zdarzyła sposobność,
z pierwszej urodzenia dostojności
Osobami, a pod nader chwalebnym
prowadzonemi dozorem, cudze ra-
zem zwiedzać kraie. daleki od zbyt
zwyczajnego drugim w takich ra-
ziech obyczajów zepsucia, umacniał
coraz więcej umysł i serce, do nay-
rozsądnieyszego, i naypoczeiwsze-
go, nadaley zawsze postępowania.
A przybrany potym, dla pomaga-
nia pracy Gabinetowey, pod ręką i

ityrem nieodżałowanego, a pełnego
doświadczenia ś. p. *Sekretarza O-
grodzkiego*, potrafił ziednać sobie,
nie tylko Jego poufałość i szacu-
nek, ale i doskonałość się bardziey
w potrzebney zdadności, i odbyć
z chwałą Urząd Sekretarza Seymo-
wego pod powszechnie poważanym
Marzałkiem *J. W. Mokrono-
skim*, a na Seymie zaraz następny
funkcyą odprawić Poselską, i na nim
być Kommissaryą Skarbu Koronne-
go zaszczyconym, i narefzcie ścia-
gnawszy na siebie łaskawe J. K. Mei
względy być naybliżej do Boku Je-
go zawołanym, i do naywyższej
Narodowey domieszczoney Rady.
wszędzie dając nader oczywiste
dowody naydoyrzalszey swey ro-
stropności. i uniarkowania.

I tu już stanął na tym stopniu, na
którym naygodniey także się spra-
wił, i kres swój dokonał, iż o nim

dobrze przypada, co się w Przypowieściach Salomonowych w Rozdziale 14. wyraża: *Studze rozszadnemu poszczęścią się sprawy, i za powodnictwem cnoty wyprostuie się droga Jego*, a Pan Nayaśnieysz, łaskawy, Mądry, i Sprawiedliwy, naylepiey to famo potwierdził, nie tylko przez pokazane swe zawsze ukontentowanie, ale i wspaniałą *według Eklezyastyka w Rozdz. 7* dla niego i Familii domowey nadgroda.

Za taką więc pełną przykładów, i cnot Osobę, kiedy nie tylko z powszechnych, ale i szczególnych, względów, Naywyższego wszech rzeczy Stworcy, i Pana Zastępów, w naygorętszych Modlitwach (ieżeeliby Sprawiedliwości Jego z iakich ułomności wypłacać się ieszcze miała) błagać należy; My też żebyśmy w tym należytości winney nieuchybili, tym mocniey Was Bracia, i Owieczki naymilsze, wszyft-

kich Kościołów, oboygą Dyecezyi Krakowskiej, i Płockiej Rządców, do tego pobudzamy, i obowiązuemy, abyście przez trzy dni Niedzielne lub Święte po sobie idące, Modlitwom Ludu zgromadzonego, pobożną tę Dufzę polecali, i sami w najsświętszych Ofiarach nayżywsze czynili modły. To zaś Nasze zalecenie do druku podać, i przez Konfysytorze do Dziekanów, a przez tych zwyczajnym sposobem na swe mieysca, wszędzie rozestłać nakazujemy. Dan w Warszawie dnia 21. Maja Roku 1785.

MCHAL BISKUP. (L.S.)

LXXII.

*Zalecenie Modlitwom Dufzy ś.
p. J. O. Xiążęcia Jegomości Stanisława
Lubomirskiego Marszałka
W. Koronnego.*

MICHAŁ JERZY &c.

Całemu Duchowieństwu tak Świeckiemu, iako i Zakonnemu, oraz wszystkim Wiernym Chryścyańskim Dyecezyi Płockiey zdrowie, i Błogosławieństwo.

Nie bez czułości Nam zawsze przychodzi smutne (i jakim jest i następujący) ogłaszać Wam przypadki.

Zszedł z tego świata przed kilką dniami w Dobrach swych Łańcucie J. O. Xiążę Stanisław Lubomirski Marszałek Wielki Koronny Orderow Polskich Kawaler. Wiadomo Wam dobrze, iak świętą względem wszystkich rzeczą jest, modlić się za Prawowiernych umarłych, a iak ścisłą względem Kapłanow wyższego mianowicie stopnia toż jest powinnością, *bo każdy najwyższy Kapłan mowi Doktor Narodow, z ludzi wybrany, dla ludzi bywa*

poślanowiony, w tym co do Boga należy, aby za nich czynił Ofiary. I lubo w tey mierze u Najwyższego Pana (który nie podług ułożenia świata w Osobach sobie podoba) ani sama zacność krwi, ani świętność Imienia, i dostojieństw, ani zaszczyt Przymiotow popłaca, tylko dobre tych darow z strony tegoż Boga, siebie, i społeczności użycie, przez nie iednak i w tym dopiero wyrażonym względzie, iak więcey przybywa obowiązkow do ziednania żyjącym szacunku, tak i do Duchowney umarłym (ieżeli by iakiey ieszcze podług Niebios wyrokow potrzebowali) pomocy. Wywodzić obfzerniey wszystkie okazałości, i zaszczyty s. p. J. O. Xięcia Marszałka z Urodzenia, z dostatku, z talentow, i znościomości rzeczy, z Urzędow tyłu w tey Rzeczypospolitey sprawowanych, i z innych zasług pochodzące, byłoby to

famo chcieć powtorzyć, co w krajach
iz tylu okoliczności, i przeciągu
czasu powszechnie tajno być nie
może. W Stanie Rycerskim tyle
razy na Sejm Posel — przy nowym
ustanowieniu Magistratury Skarbo-
wey, z wybranymi innemi Mężami
do wielce iej chwalebego urzędze-
nia nayznacznię przykladający się
Kommissarz — Pierwszy potym
w Królestwie i w mieszkalni Królów
Minister — czyż może być u całego
dobrze nie znany Narodu? z któ-
rym, gdy i my go po Chrześcianańsku,
i iak powinowatego, i iak w oby-
dwoch powierzonych Nam Dyece-
zyach Obywatela, i Owieczkę z ser-
ca żałujemy, *nie na tym jednak sa-
mym*, według przestrogi Pawła A-
postoła (*iako ci, co o lepszym życiu
nadziei nie mają*) *przeistaiąc*, po-
lecamy pobożnemu ratunkowi Du-
szę Jego, aby ią Kapłani nie tylko
fami Bogu przy swych SS. Ofia-

rach, ale i zebranego Ludu gorącym
Modlitwom przez trzy dni Niedziel-
ne po sobie idące przypominali. A
XX. Dziekani, aby to Pismo Nasze
wydrukowane zwyczajnym sposo-
bem do wszystkich tak Swieckiego,
iako i Zakonnego Duchowieństwa
Kościołów przeszali, rozkazujemy.
Dan w Warszawie dnia 16. Miesiąca
Sierpnia Roku Pańskiego 1785.

MICHAŁ BISKUP (L. S).

LXXIII.

*Zalecenie Modlitwom duszy s.
p. J. W. Andrzeja Mokronowskie-
go Woiewody Mazowieckiego.*

MICHAŁ JERZY &c.

Całemu Duchowieństwu, tak
Swieckiemu, iako i Zakonnemu, oraz
wszystkim wiernym Chryścijańskim

oboicy Dyecezyi Naszey zdrowie i Błogosławieństwo.

Do czego Nas Urząd Pasterki, i prawdziwa przyiaźń pobudza, z tym się do was Wielebni Bracia, i najmilsze w Chryście Owieczki odzywamy. Przestał żyć z nami na dniu onegdajszym ś. p. J. W. Andrzej Mokronoski Woiewoda Xięstwa Mazowieckiego, Konfiliarz Rady Nieustającej, Kawaler Orderow Polskich; śmierć wprawdzie była nagła, ale przygotowanie się do niey osobliwie, w niedawney chorobie wczesnej, i dni iego przeszło siedemdziesiątletne w miłości dobra powszechnego strawione, i ostatnie na usłudze Króla i Narodu dokończzone, iak żał powszechny w sercach wszystkich zostawiły, tak pewną w Bogu czynią nadzieję, że się na lepsze przeniosł życie.

Nie tajno albowiem wszystkim, iak w różnych burzliwych krajach

żyjąc okolicznościach, a będąc na czele interessow, dochował wierności Ojczyźnie, wrażał w serca Współ-Obywatelów pożądaną spokojność, ziednał u obcych rzadką przychylność i zaufanie w Osobie swoiey, zasłużył na reszcie na pochwałę niepołpolitą. *Męża, w którym zdrady niebyło.* Co między innemi, i na Seymach tyle razy Posłując, a na jednym przed lat kilku Marszałkowski i prawując Urząd nayniepośledniey dowiodł. Czy nit on przysługę obcym bez szkody swoim, udzielał się Współ-Obywatelom, bez poszukiwania podłego zysku, wspierał udających się do siebie rada, i wstawieniem się, bez uciśnienia drugich, zył zgola w stanie Rycerskim, zasługując na szacunek u Króla, i powagę u Senatu, a w Senacie żył władaiąc sercem, i umysłem Rycerstwa. Tak tedy w Kraiu i za kraiem użytecznie lu-

dzkiemu towarzystwu życie swoje prowadząc, jeżeli w jakie przewinienia z ułomności, i krewkości ludzkiey popadł, *obfitemi to iatmużnami*, stosownie do rozkazu w Piśmie S. okupował, i *dobremi innemi uczynkami nadgrażał*: a trzymając się nauki Kościoła, *wiary nie zbłądził, ani zaprzął*, zostawiając ku naśladowaniu przykład prawowiernego Chrześcianina, i dobrego Obywatela.

Z tych więc powodów zaufani mocno o wiecznym jego zbawieniu, Wiernych i Duchowieństwa oboiey Dyecezyi Naszey wzywamy, aby idąc za tym przykładem, gorące oraz modły do Boga zanosili o naysprędsze domieszczenie do chwały wiekuiştey jego, który zostając w drodze do niey, *niechodził ścieżkami bezbożnych, ani zsiadł na Stolicy nieprawości, ale postawił kroki swoje na drodze prawey*, aby

doszedł zamierzonego Nam wszytkim końca i celu.

Co aby łatwiey wiadomości wszytkich doszło, zalecenie to Nasze wydrukować, do Kościołow oboiey Dyecezyi rozestąć, i z ambon przez trzy Niedziele ogłaszać nakazujemy. Dan w Warszawie dnia 16. Czerwca Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXXIV.

Przeſtroga o niedzwonieniu na Chmury.

Czynię przelożenie Jchmć XX. Dziekanom, aby na ninieyszey Oktobrowey Kongregacyi chcieli z swemi Kondekanalnemi Kapłanami namowić się, żeby odtąd więcej na Chmury niedzwoniono.

Z Nauki bowiem Fizycznej, i doświadczeń rozlicznych, już to nie wątpliwa, iż każde Metale, a tym bardziey, które gwałtem poruszane bywają nayłatwiey piorunową ściągają Materyą, coteż i w tym nawet Roku kilka nieszczęśliwych po Dyecezyi wiadomych przykładów oczywiście dowiodło; a ztąd zamiast pomocy, i ratunku według opaczego mniemania, ściągają się raczey nędze i upadki na mieszkańców Wsiow i Miałeczek.

Zaniechania więc tego sama miłość bliźniego wymaga. Już po innych krajach takowe Rozrzędzenia dawniey powypadały. Zechcą tedy Ichmć XX. Plebani lub Komen-darze, iako też Kapłani Zakonni, gdzie są iakie Klasztory (których o tym należy przestrzedz) wszelkie w tey mierze naganne i uporne złożywszy uprzedzenia, Ludowi przyrzecznych do tego okazyach prze-

kładać i nauczać, iż wstrzymanie się od takiego dzwonienia nieczyni się bynajmniej z żadnego do nowości przywiązania, albo też (ucho-way Boże) iakowey pogardy Nabożeństwa, z których dawniey pomocnych spodziewano się skutku. Ale że się to tylko dzieie z powodu powziętych niewątpliwych Informacyi i odkrycia szkodliwych ztąd dla ludzi i ich majątku przyczyn. Niechay raczey ludzie sami nauczani dobrze od Duchowieństwa iak naygorętsze Modlitwy o oddalenie szkod piorunowych do Boga. Zastępow w czasie nawałności i burzy w tym upokorzeniu Duchą (w którym Biskupi przy poświęcaniu Dzwonow między innemi i o oddalenie takowych dopraszają się przypadkow zanoszą) która przestrzega, aby nie tylko przy Aktach Dziekańskich, ale i przy Kościołach przez każdego z XX. Kondekanalnych

wprzód od nich przepisana, zachowana była, zaleca się.

Niemożna także z tey okoliczności nieinsynuować nabycie małej Książeczki kosztującej tylko Złoty 1. Polski przez Jmć X. Ossńskiego Scholarum Piarum niedawno w Warszawie wydanej o *Konduktorach*, czyli o bardzo doświadczo- nym iubełspieczającym małątki ludzi od piorunów, a nie wiele kosztującymi sposobie.

Wszakże też do Pasterzów należy, nie tylko w Duchownych, ale i w Cywilnych, i doczesnych potrzebach, Owieczki swe oświecać, i im dobrą przynajmniej radą, gdy innej niema sposobności dopomagać. Dan w Warszawie dnia 30. Sierpnia Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXXV.

LXXV.

Nakazanie Supplikacyi o szczególne skutki obrad Seymowych.

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu, tak Świeckiemu iako i Zakonnemu, oraz wszystkim Wiernym Chrystusowym Dyecezyi Naszey Płockiej zdrowie i Błogosławieństwo.

Seym walny w Grodnie blisko następujący powodem jest Naymilszyniey do Was odezwy, Wiadomo wam, iż z Konstytucyi Kraiu Naszego do Obrad Seymowych przywiązane są losy Ojczyzny Naszey, które iako Naywyższy Świata Rządca różne podług upodobania swego między Królestwa Ziemi- skie podziela, tak znając niezliczone potrzeby Ojczyzny Naszey, po-
Tomik IV.

Q

winniśmy się w upokorzeniu udawać do Miłosierdzia Jego, aby ku tymże potrzebom umysły Stanów Seymujących iednomyślnie kierował. Niepotrzeba Nam zasiagać dowodów z historyi Narodów (osobliwie, które kiedyś pod wolnym rządem zostawały:) że wszystkie niezgodą Obywatelską upadły, bo własna domowa historya nadto okropnym przekonywa Nas doświadczeniem, iż nieszczęśliwe skutki niezgody Narod Nasz z najpiękniejszego niegdyś St. nu pomału ztrącając, do tey przywiodły nędzy i choroby polityczney, w której dzisiaj zostaie. O wieleż to zaradzeń, wieleż to lekarstw koniecznych dla Oycyzny, umysł Obywatelski oczekiuwa od Obrad Seymowych! które aby w skutku kray odniosł, potrzeba Naymilsz naygorętszemi od Boga wypraszać modłami. On iako Naytąskawszy wszystkich Oyciec żadnemu Króle-

stwu nieumyka szczęśliwości doczesney, byle Obywatele powodując się miłością Oycyzny (którą z woli swoiey za sprężynę czynności publicznych w sercach ludzkich osadził) ku nabyciu tey zgodne i iednomyślne starania natężali. Niechayże ku temu porządnemu zamierzeniu iednoczy serca Stanów Seymujących, niechay ie spaja węzłem miłości Oycyzny, aby się Dobrem iey powszechnym zapalały. Niechay błogosławi Patryotycznym zamysłom najlepszego z Królów, który codzienną troskliwość ku tym wielkim celom obraca, niechay naydroższe zdrowie Jego iako zasadę i twierdzą szczęścia kraiowego w najlepszey czerstwości przy pracach i trudach dla Narodu poświęcanych utrzymuie.

Na ten więc koniec rozrządza my, aby zaczynając w Niedzielę o-

Q j

śmnaftą po Świątkach iako otwar-
cie Seymu poprzedzającą, w fześciu
dniach Niedzielných po sobie naftę-
pných po wfzyftkich Kościołach
Dycezyi, Katedralnym, Kolle-
giatach, Farných i Zakonnych
fpiewane były zwyczajne Suppli-
kacye przed wyftawionym w Pu-
fzcie Nayświętżym Sakramentem
z Litaniami o WW. SS. z fpiewa-
niem Święty Boże — i kończeniem
Modlitwą zwyczajną o Duchu Nay-
świętżym, a oprócz tych Supplika-
cyi, aby się w Kościołach Katedral-
nym Kollegiatach i Zakonnych
w ſam dzień zaczynającego się Sey-
mu, to ieſt czwartego Października
Wotywa Uroczyſta o tymże Duchu
Nayświętżym odprawiła. Tu-
dzież Paſterze i Kaznodzieie, przez
tencały czas Wiernych Chryſtuſo-
wych do czynienia na tę intencyą
Modlitw zagrzewać, a wfzyſcy Ka-
plani Świeccy i Zakonnicy przy

Mſzach Świętych, w których się
Kollekta brać może, *Colledam
pro Concordia* przybierać będą, łą-
cząc wfzyſcy z Ludem Wiernym go-
rące do Boga wſtchnienia o pomy-
ślne dla Ojczyzny z Obrad Seymo-
wych owoce; o którym Rozrządze-
niu i pragnieniu Naſzym, aby wfzy-
ſtkim wiadomo być mogło Proceſs
ninieyſzy wydrukowany, Jchmć
XX. Dziekani drogą zwyczajną ro-
zeſzłą, a Paſterze mieyſc i Kazno-
dzieie kilka go razy Zgromadzoným
Wiernym przeczytaią, Dan w War-
ſzawie dnia 6. Mieſiaca Wrzeſnia
Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L. S.)

LXXVI.

*Zalecenie Modlitwom duſzy ś.
p. J. O. Xiążęcia Jmci Antoniego*

*Ostrowskiego Prymasa Królestwa
i W. X. L.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu, tak
Świeckiemu iako i Zakonnemu, oraz
wszystkim Wiernym Chrystusowym
oboicy Dyecezyi Naszey zdrowie i
Błogosławieństwo.

Którego życia wieczna pamiątka
będzie w Narodzie, nad tego śmier-
cią ubolewając, odzywamy się do
Was Naymilli, abyście za onego do-
mieszczenie nayprędzże do chwały
wieknistej i Przybytkow Pańskich
gorące zanosili modły.

Antoni Ostrowski Arcy-Biskup
Gnieźnieński *Legatus Natus Pry-
mas Królestwa i W. Xięstwa Litew-
skiego i Pierwszy Xiążę na dniu 26.
zeszłego Miesiąca w Stolicy Króle-
stwa Francyi, do której się dla pora-
towania zdrowia udał, z tym się*

rozstał światem. Wiek siedmdzie-
fiat i dwa lat zaprowadził go na
drogę, w którą nakoniec wchodzi
wszelkie żyjące ciało. Ale dzieła
poszły za nim, aby gdy ciało (iako
mowi Mędrzec Pański) powraca się
do ziemi, z której wyszło, duch
poszedł do Pana, który go dał.
Jakoż niewątpiemy, iż gdy ten ś. p.
Mąż, stanął przed Sądem Bożym i
wyznał z Jobem, że go równie iako
innych utworzył Ludzi. Uczynki
zań mówić zaczęły, iżby iak w życiu
za ich pośrednictwem naywyższej
doszedł dośtoyności Kościelney
w Kraiu Naszym, tak i po śmierci
w tymże Kościele cieszącym się już
chwałą zwycięstwa, do przyzwoitej
został domieszczony nadgrody.
Przyświadczyły to Świątynie Pań-
skie w Dyecezyach następnie rząd-
zonych od niego Instantkiej, Ku-
iawskiej, i Metropolitańskiej Gnie-
źnieńskiej, wystawione lub ozdobi-

ne kosztownie; urządzone dla młodych zabierających się do stanu Kapłańskiego Seminarja; ustanowione starych i zasłużonych Kapłanów Domy. Mieszkania na reszcie Biskupie wielkim staraniem i kosztem, ku publiczney ozdobie i pożytkowi przekształcone, i Stan Biskupstw polepszony. *Opowiedziało Jakkż mużny iego Zgromadzenie Świętych. I iako litość* (co mówił Job o sobie) *zrosła z nimi od dzieciństwa tak i pamiętnym go o Domownikach swoich wedle upomnienia Apostolskiego, a ludzkim dla obcych uczyniła.* Uwielbiły sprawiedliwość Iego sprawowane Posługi Kościelne i Świeckie, gdy przystęp wolny wszystkim do siebie dając, iakby sobie i Domowi swemu zaradzić mogli, pouczał wielu. I toć to było właśnie, co Go uczyniło miłym w oczach Biskupów, kiedy początkowie Kapłanem został, toć to było

co Go daley godnym okazało do rządzenia Kościołem Bożym, *że umiał* wedle słów Apostolskich *zarządzać Domem swoim.* Ale na co rozszerzać się? miał On z przyrodzenia przymioty, które Go zdającym do stanu Duchownego uczyniły. Złączył w stanie Duchownym, co go w Kościele Bożym godnym Kapłanem i Biskupem, w Rzeczypospolitey przezornym Obywatel y Senatorem, w Domu swoim zaradnym Gospodarzem y Panem, a wszędzie dobrym i czułym Chrześcianinem rozumiejącym i Opatrującym *wcześniej ostateczne rzeczy* okazało. Tak tedy żyjąc nieomylnie tuszemy, że *drogą w obliczu Pańskim śmierć iego*, i preto, aby zupełnie oczyszczony został *przez te ofiary, bez których iak z Kościołem świętym w modlitwach za umarłych mowiemy, żaden nie był uwolniony od winy, mocą U-*

rzędu Naszego Pasterkiego zalecamy, aby w oboiej naszej Dyecezyi przez tydzień po wszystkich Kościołach trzy razy na dzień, rano w południe i wieczor dzwoniono, i przez cztery dni Niedzielne Ludowi Kapłani po Kościołach z Ambon to obwieszczenie Nasze ogłaszali i do modlitw gorących za Duszę jego, iako też innych dobrych uczynków zachęcali, sami zaś iako za Arcybiskupa Metropolite całego Królestwa dwie Msze Święte odprawili, i przy innych Duszę jego Bogu polecali, w Kościołach zaś Katedralnym i Kollegiatach *Officium Defunctorum* i Mszą żałobną z konduktem spiewaną mieć chcemy. Co dla lepszey wiadomości wydrukować i do Kościołow Świąteczkich i Zakonnych zwykłą drogą po Dekanatach rozesłać nakazujemy. Dan w Warszawie dnia 15. Miesiąca Września Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L. S.)

LXXVII.

Urządzenie Kassy Subsedyalney w Dyecezyi Płockiej.

Zło: Gro:

Z Ustawy Kongressu Duchowieństwa Koronnego na Sessyi czterdziestej dla rozłożenia *subsidii charitativi*, podług Konstytucyi 1775. do proporecy kwoty 60,0000. Dyecezya Płocka płacić powinna corocznie *hoc Titulo* do Skarbu Rzeczypospolitey - - 470¹/₄. 21.

A ta znowu kwota osobnym podziałem na Kongressach wyznaczonych Dyecezalnych w Płocku i Pułtusku podług daney mocy od rzeczzonego Generalnego Kongressu, i po-

Zło: Gro:

dług ułożoney z przepisa-
ney Instrukcyi Taryffy,
i jest na każdą fundacyą
Duchowną proporcjonal-
nie rozłożona, i u determi-
nowana, aby rzeczona iak
wyżey kwota Zł: Pol:
47074. gr: 21. wypadła.
Do wybierania zaś tych
pieniędzy i miana, na to
należytego dozoru, y za-
chowania porządku, konie-
czna jest potrzeba wyzna-
czenia do tego Osob dla
ktorych: ponieważ nikogo
darmo służyć obowiązac
nie można: determinowa-
na jest Summa - - - 2900.

To jest dwom Kommissa-
rzom postanowionym, dla
tego dwom, żeby porzą-
dniey i pewniey ta Kassa u-
trzymana być mogła, a ie-

Zło: Gro:

dnak, aby do proporcyi
wybieraney Summy, pro-
porcyonalny był także
expens, iak po innych Dy-
ecezyach. Kommissarzowi
więc.

*Z Dyspartymentu Pło-
ckiego.*

Którym jest J. X. Suf-
fragan Gadamski - - 800.

*Z Dyspartymentu Put-
tuskiego.*

Którym jest J. X. Ka-
nonik Łuba, i który ma
więcey drugie tyle, do
wybierania iak Płocki - 1000.

I dla tego ma ieszcze do
pomocy i dwóch Sukkol-
lektorow, iednego w Put-
tusku, którym teraz jest

Zło: Gro:

P. Dzierwiński mający wyznaczone - - - - 300.

A drugiego w Warszawie Kollektora, a razemi nakłztałt Kontraregestranta, dla tego, że gdy po innych Dyecezyach są Kassy Skarbowe w pryncypalnych mieyscach tychże Dyecezyi, a w Płockiey nigdzie takiey Kassy niemaż, pieniądze do Kassy Generalney przywozić trzeba. Ten tedy wspomniony Kollektor, Warszawski, nie tylko do odbierania kwot z okolic Warszawskich, ale też przez niego i do wypłacenia Skarbowi Koronne-
mu całej summy iak wyżej Subsidyalney na Dyecezyą Płocką przypadają-

Zło: Gro:

cey, i znosząc się z dwiema rzeczonymi Dyecezalnymi Kommissarzami, podług poślanych od nich Generalnych, w Tabellach Rachunkow, Remanenta na Delatę czyli Exekucyą Woyskową podania, i kwit Generalny od tegoż Skarbu odebrania, i któryby siedział w Warszawie lub na Pradze, a co wszystko teraz sprawuje Jmć X. Kanonik Paszkowski - - 300.

W Pensyi dwóch Kommissarzow i Kollektorow zawiera się i expens, dostawiania do Warszawy pieniędzy do Generalney Kassy, i dania kwitow, a to bez najmniejszey już nadgrody.

Ta tedy Summa, iak wy-

Zło: Gro:

żey na dwóch Kommissarzow i dwóch Kollektorow Zło: Pol: 2900. złączoną z Summą do Kassy Skarbu Rzeczypospolitey, corocznie oddawaney Zło: Pol: 47074. gr: 21. wynosi na rok - - - 49974. 21.

Ze zaś do Skarbu Rzeczypospolitey, ustanowiona i podana na Dyecezyą Płocką, iak i na wszystkie inne Summa bez defalki żadney, co rok importować się powinna, należało za tym mieć baczność na klęski czasów i różne przypadki, które się corocznie z różnych stron przytrafiać zwykły, aby mieć fundusz do zastąpienia, coby się dla takowych

przyczyn

Zło: Gro:

przyczyn zkaąd dobrać, lub exekwować nie dało, albo przynajmniey czasem posługowania w poczekaniu na inny rok, ile z beneficjow i fundacyi uboższych potrzebowało.

Z tey tedy uwagi, i tym końcem Summa Subsydjalna dla Dyecezyi Płockiey, iak i po wszystkich innych, większa do wybierania ustanowiona jest, iak się do Skarbu Rzeczypospolitey importuje, tak dla rocznych ordynaryjnych wydatkow, iako i dla namienionych dopieroracyi, i rozmaitych zastąpienia przypadkow, Percepta tedy ogólna Subsydjalna, iak się aktu wybiera,
Tomik IV.

R

Zło: Gro:

podług ułożoney na wy-
znaczonych Dekanalnych
w Płocku i w Pułtusku Kon-
gressach wynosi Summę 56371. 16.

To jest z Dyspartymen-
tu Pułtuskiego - - 38515. 23.

Z Płockiego - - 17191. 7.

Z przydatkiem z reszty
Dobr Klucza Gorzeńskie-
go, po ułożoney Taryffie
Subsidii, z Kordonu Pru-
skiego wypadłych, a co się
ustępowało, iako i tego ro-
ku dla Officyała Gorzeń-
skiego na expens Poczty
i Tłomacza dla niego, do
pisim niemieckich, i Edy-
ktow - - - - - 474.

Z Miasta Torunia, które
przez Kongres General-
ny Duchowieństwa, na
Sessyi 41, do Dyecezyi
Płockiej, *quo ad subsi-*

Zło: Gro:

dium jest przyłączone, bo
to iedno jest miejsce, z
Dyecezyi Chełmińskiej,
które w Polsce pozosta-
ło. Tenże Officyał Go-
rzeński bierze Zło-
tych - - 190. Gr. 6.

Co uczyni Summę o-
gólną Percepty iak wy-
żey - - - - - 56371. 16-6.

A expens *imo.* na za-
płacenie do Skarbu, Sum-
my należącey się, z Dye-
cezyi Płockiej, i na Kom-
missarzow, i Kolektorow
wynosi Zło: 49974. gr: 21.

2do. Opuszczonych Mis-
syonarzom Mławskim z ra-
cyi utrzymywania Poczty
Dyecezalney, z Mławy do
Ciechanowa Złotych 80.

3tio. Wikaryuszom Ka-
tedry Płockiej z racyi z re-

R j

Zło: Gro:

dukowanych Prowizyi Toruńskich Złot: - - 100.

4to. Kamedułow Warszawskim, retent coroczny zatrzymany przez ociągania się oddania, iakoby z przyczyny zabranej iedney więkzey części wiołki przez kaduk Złotych 178. Gr: 15.

5to. Officyałowi Górzeńkiemu iak wyżej Złotych 664.

Która więc Expens Ordynaryjna, i wyrażone wytrącenia razem zebrane wynoszą Summę Złotych 51017. Gr: 6.

A zatym Percepta przewyższa Expens i wytrącenia Ordynaryjne - - 5564. 10.

Ale do tego przydać ieszcze trzeba, iż po uło-

żoney Taryffie z kilku fundacyi, innym odpadły wiołki, z racyi kaduku, a innym Kościołom Propinacye, które się defalki zawsze dopominają, i wypadają też często i inne okoliczności istotne i potrzebne, o których niżej będzie wzmianka, a zkad inąd niemalż na to Funduszu. Ze zaś takowe składki, czynić *obbo-num commune* Dyecezyi, i rząca jest prawą, przyzwoitą potrzebną i nie nową, ale zdawna u nas zwyczajną, dosyć tylko jest przywieść, postanowienie Sixti V. Anno 1589. w Bulli Prowincjonalney zaczynającej się *Pastoralis* dla Polłki wydanej, *Propter omnes subitas dicti Regni Polonia necessitates & im-*
„ provisos eventus, Thesaurus
„ sive AErarium Publicum, &
„ commune Regni praedicti Eccle-
„ siarum in aliqua Ecclesia arce
„ sive Castro, aut loco undique be-
„ ne tuto, provide & accurate in-

„*situatur, & cum omni diligentia asservetur.* Anawet w Kasse dla takowego powszechnego dobra, i po Dekanatach, nie raz w tym Kraiu ustanowienia już czynione, iak to w Dyecezyi Płockiej, widzieć w Instrukcyi dla Dziekanow, za Andrzeia Chryzostoma Załuskiego, Roku 1693. która potym i przez Synod Roku 1733. za drugiego Załuskiego, Andrzeia Stanisława, była potwierdzona.

Zeby zaś ta Kassa, w iak najlepszym, i naybezpieczniejszym, co do wybrania i utrzymania pozostałej iakowey od *subsidium* remanentowey Summy, porządku zachowana była, należy, aby Jchmć dway Kommissarze, porachowawszy się, i porozumiawszy z Kollektorami, osobliwie Kommissarz Dyspartymentu Pułtuskiego, corocznie na Kapitulie Narodzenia Nayświętszey Panny zaczynając to zaraz, w blisko nastę-

puiącym Roku 1785. przed wyznaczonym *ex Turno* iednym Prałatem; a drugim *ex gremio* Kanonikiem Katedralnym, albo też, gdyby co rok iednego sam *Loci Ordinarius* na ten czas wyznaczyć chciał, a Kapituła drugiego wybierać, kogoby chciała, przed takowemi wyznaczonemi, Regestra Subsydyalne produkować, z nich się rachować, i kwity z punktualney Kalkulacyi odbierać powinni, reszta zaś pozostałej Summy, ma być gdzie w Płocku, na bezpiecznym miejscu pod trzema Zamkami, i Kluczami, to jest: iednego z Kommissarzów Dyspartymentu Płockiego, iako na miejscu zawsze zostającego, i dwuch innych, których do tego Kapituła Katedralna, co rok przed czasem wyznaczenia innych dwuch, iak wyżey, do tych przeyrzenia Regestrow wybierze, z specyfikacyą wielości i gatunku zamknięta będzie.

Przy których to Rachunkach rze-
czeni Delegowani, ieżeli co zważą,
do porządku lepszego tey Kassy u-
trzymania, wyrażą to na piśmie,
& *Capitulo & Loci Ordinario* po-
dadzą. Z tey zbywającej Summy,
w tey Kassie, nie będzie można nic
obrocić na użytek Kapituły, lub
Loci Ordinario, ale tylko na do-
bro, wsparcie, i potrzeby pilne, i i-
stotne, tyjące się *directè* Dyecezyi,
iako to na poparcie Ipraw sprawie-
dliwych, ubogich Kościołów, na
pensye iakie małe Dziekanom, któ-
rzy będą zdadni, a uboższe benefi-
cya posiadają, i na tych Kapłanow,
którzy od Beneficiow oddaleni, dla
ważnych racyi być muszą gdzie na
ustroniu osadzeni, aby ich nie mie-
ścić ani w Seminarium, ani w Domu
Emeritorum, i na inne tym podobne,
a gwałtownie potrzebne rzeczy, i
gdy z ich Beneficyow nic wyciągać
nie można. A zatym, gdyby iaka

potrzeba takowa zachodziła, *Loci
Ordinarius* uczyni do Kapituły re-
kwizycyą, a ta choć by na Septi-
malney Sessyi, niebawnie do wyda-
nia takowego Osobom Kapitulnym
Klucze od Kassy mającym, uczyni
zalecenie, którzy przy zamknięciu
znowu Kassy, i to zalecenie Kapi-
tulne z wyrażeniem pozostałej
wielości pieniędzy i gatunku ich
przyłożą. &c. &c. Na co dla lepszej
wiary &c. Dan w Warszawie dnia 20.
Miesiaca Listopada R. 1784.

MICHAŁ PONIATOWSKI BISKUP
PŁOCKI NOMINAT PRYMAS.

LXXVIII.

*Ecclesia Diocesis Plocensis una
cum suis Personis, Anno 1785.*

Ecclesia Cathedralis Plocensis.

P R Æ L A T I.

*Prapostitus Christophor: Szembek
Dux Siehun: Can: Cathe: Crac:*

*Coadju: Episc: Ploc: qui trans-
lato Prædecessore suo ad Ar-
chiepiscopatum Gnesnen: re-
gimen Diacesis huius mense
Martio anni currentis au-
spicatus est.*

Coadiutor, Martinus Szepticki.

Decanus. Adalbertus Mokronoski.

*Archidiac: Plocen: Franciscus
Małowieski.*

*Scholasticus Stanisl: Potkański
Abb: Suleiow:*

Coadiutor. Victor Wyżkowski.

*Primicerius Adalbert: Gadomski
Suffr: Ploc:*

*Custas Joan: Dembowski Schol: &
Suffr: Vlad:*

*Coadiutor Joachim Dembowski
Archid: Gnezni:*

Cancellarius Constantin: Zboński.

*Archidiac: Dobrzyń: Michael:
Mdzewski Offic: & Vic: Gen:
Ploc:*

*Archidiac: Pultovi: Jacobus Jasiń-
ski.*

Coadiutor. Thaddeus Paszkowski.

C A N O N I C I.

Mathi: Rokitnicki.

Josep: Kochanowski.

Josep: Luniewski.

Coadjut: Constantin: Pomianowski.

Offi: Gorzn:

Joan: Bykowski.

Coad: Florent: Glinński.

Ant: Gorski.

Joan: Lempicki.

Andr: Szoldrski.

Gregor: Gostkowski.

Coadjut: Adalber: Gostkowski.

Anton: Zdzenicki.

Martin: Kraiewski.

Andr: Wołłowicz.

Andr: Chaliński.

Coadiutor Casimir: Mdzewski.

Augustin: Lipiński.

Joseph: Zorawski.

Ignat: Łączyński.
 Victor Wylzkowski.
 Joan: Gościmiński *Jud: Sur: Pult:*
 Thad: Paszkowski.
 Franc: Borg: Pęczkowski.
 Ignat: Rościszewski.
 Victor Wargawski.
 Celestin: Cielecki. (*)

(*) *Prælati & Canonici hujus Capituli in Sacello eorundem Ecclesiæ recens inscriptum Marmori in scriptum monumentum sequens:*

MICHAEL GEORGIUS
 PRINCEPS PONIATOWSKI
Episcopus Plocensis
 UT

Quibus Adjutoribus Cathedralē Ecclesiā Universamque Diocesim suam ornasset, excoluissetque.

Gratus Gratas Posteritati commonstraret
 Sacri Senatus sui Album

Heic describi ultimis ætatibus legendum
 voluit.

Annō R. S. MDCCLXXXIV.

Christoph:

Canonici Honorarii.

Josep: Aloj: Putanowicz S. T. D.
 & Prof. in Univ. Crac. ac
 Colleg. OO. SS. Crac. Prapof:

Christop: Szembek Præp: Dux Sielun:
 Episcop: Coad: Ploc: Nuntii Apostolici in
 Regno Polon: Vices Gerens.

Adal: Mokronoski Dec: Franc: Małowski
 Archid: Pl: Stan: Potkański Schol:
 Adal: Gadomski Primic: Suffra: Pl: Joan:
 Dembowki Cust: Suffr: Vlad: Constan:
 Zboiński Canc: Mich: Mdzewski Archid:
 Dobr: Jac: Jasiński Archid: Pulto:

Archieppus Gnef: nec non Abbas
 Cerven: Canonici Nati. Mathi: Rokitnicki.
 Jos: Gliński. Jos: Kochanowski. Jos: Łuniewski.
 Joan: Bykowski. Ant: Gorski: Joan:
 Łempicki. And: Szoldrski Greg: Gostkowski.
 Ant: Zdzenicki Præf: Fabr: Eccles:
 Martin: Kraiewski. Andr: Wołkowiez:
 Andr: Chaliński. August: Lipiński. Jos: Zorawski
 Ign: Łączyński. Vict: Wylzkowski.
 Joan: Gościmiński. Thad: Paszkowski.

Borg: Pęczkowski Proreft: Schol: Ploc:
 Ignat: Rościszewski. Celestin: Cielecki.
 Qui nomina legis, facta imitare.

Josep: Szabel S. T. D. & Profes.
in Univ: Crac: ac Colleg: S.
Annæ Crac: Archidiaconus.

Vicarii.

Sunt Presbyteri e Congregatione Sacerdotum Sacularium in Communi Viventium. Nempe.

Ecclesia Collegiata Pultoviensis.

P R Æ L A T I.

Drapos: & Suffr: Ant: Narzymiski
Præp: Inful: Laszen: Can:
Nat: Gnesn: Coadju: Abb:
Suleiow:

Archid: Jasiński

Coadj: Thad: Paszkowski Can- Pl.
Decanus Joan: Dembowski Suffr:
Vlad:

C A N O N I C I.

Stan: Potkański Ab: Suleiow:
Andr: Hasman,
Coad. Nepom: Modzelewski.
Jof: Luniewski Can: Pl.
Coad: Ant: Laskowski.
Adalb: Słomiński.
Coadj: Michael Jłmiński.
Jofep: Gogolewski.
Franc- Gostomski.
Coad: Victor Wargawski Can: Pl;
Ignat: Luba.
Florent: Gliński Can: Coad: Pl.
Ant: de Tilli.
Petr: Gościcki.

Canonici Honorarii hujus Ecclesie & Vicarii Eiusdem suis locis indicantur inter Parochiales Ecclesias.

Ecclesia Collegiata Plocensis.

PRÆLATI.

Drapof. Antoni: Zdzienicki *Can:*
Cath: Pl:
Decan: Adalb: Gadowski *Suffr:*
 & *Primi:* Pl:

CANONICI.

Ant: Gorki *Can:* *Cath:*
Greg: Gostkowski *Can:* *Cath:*
Adalb: Ubyfz.
Maximil: Szaniawski.
Vincentius Zorawski.

Canonici Honorarii hujus Ec-
clesiæ & Vicarii ejusdem suis locis
indicantur inter Parochiales Ec-
clesias.

Ecclesiæ Parochiales Archidia-
conatus Plocensis.

Decanatus

Decanatus Bielscensis.

Biatta Josephus Czermiński
Can: Honor: Colleg:
Plocen: Curatus.
Bielsko Nicolaus Rowicki *Se-*
Senior Collegii Vica-
riorum Ecclesiæ Cathed:
Ploce: Commendarius.
Bonisław Jacobus Ossowski Cu-
 ratus.
Ciachcino Gregorius Boguski Cu-
 ratus *Consist:* *Snalis*
Plocen: *Instigator.*
Gora Adamus Kukowski Cu-
 ratus.
 Carolus Karwowski
 Promotor.
Lag Ludovicus Kuczkowski
Cano: *Cathedr:* *Pladi-*
slavien: Curatus.
 Bonaventura Nowa-
 kowski Ordinis S. Fran-
 cisci Vicarius.

Tomik IV.

S

Probofzczewice

Joannes Sieciński *Decanus Loci* Curatus.

Stupia

Florianus Jaroszewski
Commendarius.

Ignatius Czerwiński
Ordinis Prædicatorum Altarista.

Starozreby

Franciscus Orlański
Can. Honor. Colleg. & Prof. Sem. Pult. Curatus.

Joannes Krykant Vicarius.

Zagroba

Valentinus Kozłowski
Can. Helm. Curatus.

Decanatus Bieżunensis.

Bieżun

Vincentius Zorawski
Curatus *Can. Coll. Plo.*

Chamfk & Poniatowo

Filia

Antonius Federowicz
Curatus.

Lubowiedz

Adamus Wieluński Curatus.

Lukomia

Adalbertus Smoleński Curatus.

Lutocina

Rochus Lechowicz Curatus *Decanus Loc.*

Rościszewo

Ignatius Rościszewski
Can. Cath. Ploc. Curatus.

Skrwilno

Adalbertus Dmochowski Vicarius.

Skrwilno

Gregorius Zawadzki Curatus.

Zawidz

Adamus Sikorski.

Zgliczyno

Mathæus Gutkowski Curatus.

Decanatus Bodzanoviensis.

Blichowo &

Lubki Filia

Ludovicus Załęski Curatus.

Bodzanowo

Victor Wyszkowski

Can. Cath. Ploc: Curatus.

Adamus Horbowski Vicarius.

Simon Vinnicki.

Bulkowo Paulus Luberadski Curatus.

Daniszewo Joannes Dziewiecki Curatus *Dec: Loci.*

Kucice Josephus Modzelewski *Commendarius in Gumno* Curatus.

Miszewo

Garwowskie Joannes Kariski *Ordinis Prædicatorum* Vicarius Institutus

Lętowo Thomas Smoleński *Ordinis S. Benedicti* Commendarius.

Orszymowo Sigismundus Rudowski Curatus.

Mathæus Winnicki Vicarius.

Pilichowo Paulus Lissowski Curatus.

Święcieniec Andreas Chaliński *Can: Cat: Ploc:* Commendarius.

Decanatus Ciechanoviensis.

Ciechanow

Oppid Mathæus Rydzewski Curatus.

Ignatius Kozłowski Promotor.

Czernice Andreas Grzebski Curatus.

Grudusk Antonius Grabowski Curatus.

Koziczyno Andreas Roman Curatus.

Lekowo Adalbertus Mchoński Curatus.

Dysakowo Joannes Waśniewski Curatus.

Patuki Stanislaus Ostrowicki

Curatus & Promotor
Rosarii.

Adamus Chmielewski
Altarista

Sulcerzysz Fortunatus Kobyleński
Ordinis S. Augustini
Eremitarum Commenda-
darius.

Zymbok Adalbertus Modzelew-
ski Commendarius.

Decanatus Gostynensis.

Białe Ora-
torium Pertinent ad Gostynin
Dobrzykowo
& *Ciechomice* Joannes Gilewicz Cu-
ratus.

Duninowo Michael Ryziński Vica-
rius Institutus perpe-
tuus.

Gostynino Jacobus Cudnicki Vi-
carius perpetuus & *De-*
canus Loci.

Adalbertus Przezdzie-
cki Vicarius.

Mnich Sub Commenda Deca-
ni Loci Curam anima-
rum PP. Paulini gerunt
ex *Oporowo.*

Radziwie Laurentinus Kostrzew-
ski *Ordinis Minorum*
S. Francisci de Obser-
vantia, Curatus.

Sokolowo Laurentinus Sułkowski
Commendarius.

Solec Ob insufficientiam do-
tis Clausa. Parochiani
vero pro divinis ad *Go-*
stynin frequentant.

Decanatus Janoviensis

Białutzy Antonius Jaworski
Commendarius.

Chorzele
Oppidum Josephus Black Cu-
ratus.

Duczymino Idem qui in Chorz, e,
Commendarius.

Dzierzgowo Thomas Maykowski
Curatus.

Grzebsk Andreas Gadomski Can:
Honor: Pult: Curatus.

*Janow Op-
pidum* Petrus Jurasz Can:
Hon: Pult: Decanus
Loci Curatus.

Janowiec Michael Mostowski Cu-
ratus.

*Krzynowto-
ga Major* Valentinus Gierwa-
towski Curatus

Kuklino Lucas Plewczyński Cu-
ratus.

Wieczfni Joannes Krajewski Com-
mendarius.

Decanatus Mlavenfis.

Bogurzyno Joannes Loiewski Cu-
ratus.

Dąbrowa Joannes Krzykowski
Commendarius.

Lipowiec Antonius Tolksdorff
Curatus.

*Mława Op-
pidum* Adamus Wierzbicki
Cong: Miss: Curatus.

*Niedzborz
Oppidum* Stanislaus Zgliczyński
Decanus Loci Curatus.

Stupsk Joannes Wyszczelski
Commendarius.

Szydłowo Disjunctis nonnullis
Villis ad Parochias Vi-
cinas sub Commenda
Præpositi Mlaven:

Wojnowka
Filia Mlavi: Missionarii Mlaven: cu-
ram animarum exer-
cent.

Wyżyny Joannes Wyszczelski
Coratus.

Leromino

Kapitulne Basilius Zembrzucki
Commendarius.

Zmiwio Iosephus Ciecierski Com-
mendarius.

Decanatus Novomestensis

Ciemniewko Andreas Troianowski
Curatus & Decanus
Ciechanoviensis.

Cieixino Iosephus Filipowicz
Can: Reg: Lat: Curatus.

Klukowo Valentinus Obrebski
Curatus.

Kraszewo Benedictus Daniłowski
Ord: S. Augustini Com-
mendarius.

Krolawo Jacobus Cieszkowski
Ord: S. Benedidi Cu-
ratus.

Lopacin Andreas Troianowski
Commendarius idem qui
in *Ciemniewko*.

Joannes Kaliński Vica-
rius.

*Nasielsk Op-
Oppidum* Antonius Dramiński
Can: Reg: Lat: Curatus,
Nicodemus Milewski
Can: Reg: Lat: Deca-
nus Loci.

*Nowe Mia-
sto Oppid:* Antonius Szadziwski
Curatus.

*Sochocin Op-
pid & Filia*
Gromadzyno Joannes Modzelewski
Can: Coad: Pult: Curat:
Iosephus Zebrowski Can:
Reg: Lat: Vicarius.

Sońsk Gregorius Gostkowski
Can: Cath: Ploc: Cura:
Iosephus Borski Cano-
nicus Regul: Later:
Vicarius.

Decanatus Plocensis.

Brwilno Joannes Chorzewski Cu-
ratus.

Jemielnica Pius Loga Ord. Prad:
Commendarius.

Miszewo
Murowane Simon Dulnikowski
Curatus
Antonius Roiewski Vi-
carius.

Miszewo
Sledziowe Stanislaus Kolczyński
Commendarius.

PlockCivit. Vicarii quatuor Ec-
clesiæ Collegiatae.
Adalbertus Bogucki.
Bartholomæus Mire-
cki.

Nicolaus Cmielewski.
Josepbus Piwnicki.

Radzanowo Josepbus Tatarowicz
Curatus.

Sikorz Adalbertus Chwałkow-
ski Curatus & Decanus
Loci.

Itidem Oratorii Kam-

koviani in quo cursus de
Beata cantatur Rector.

Stupno Stanislaus Koleczyński
Commendarius idem qui
in *Miszewo Sledziowe*.

Trzepowo Antonius Bienkowski
Curatus & Secretarius
Reveren: Capit: Cath:
Plocen:

Wozniki Rochus Rogozieński
Curatus.

Decanatus Plonscensis.

Baboszewo Josepbus Pyrzanowski
Curatus.

Dziektarzewo Jacobus Drozdowski
Curatus Dec: Loci.

Glinowieck Antonius Białobrzeski
Curatus.

Joannes Kołodzieński
Promot: SS. Rosarii.

Malużyno Mathias Włoczewski
Curatus.

Plonisk in-
corporat: Christophorus Polejow-
Conventui ski *Ordinis Carmelita-*
Carmel: rum Conven: *Ploscen:*
Plonfce: Prior: Curatus.
Ambrosius Modrzyń-
ski Vicarius.
Valerius Romanowski
Promotor)

Ibidem *Præ-*
benda S. De-
tri Canonici
Cathe: Ploc: Antonius Gorski Can:
Plocen: Rector:

Radzymino Thomas Maykowski
Commendarius.
Martinus Roman ante
actus Curatus.

Sarbiewo &
Filia Nicodemus Sielski Cur:
Smardzewo Idem qui in *Sarbiewo.*

Wierzbowiec Mathias Pisanka Cu-
ratus.

Decanatus Przasnensis.

Bogate Joannes Langhangi Cu-
ratus.
Gotymin Josephus Niski Curatus
Krasne Josephus Sosnkowski
Abbas *Claustr:* Can:
Reg: *Later:* Præpositus
Stanislaus Opoliski
Antonius Cywiński
Adalb: Dłużniewski
Joannes Jozefowicz

Vicari:

Krzynowło-
ga Minor Joannes Lasocki Cura:
Franciscus Chamski *Or-*
dinis S. Francisci Vica-
rius.

Pawłowo Thomas Maykowski Cu-
ratus in *Dzierzgowo*
Commendarius.

Przasnysz
Oppidum

Josephus Poliweczyński
Can. Hon. Livon. Cu-
ratus Decanus Loci.

Franciscus Celiński Vi-
carius.

Węgra

Josephus Nasierowski
Curatus.

Węgrzynowo

Petrus Maiewski Cu-
ratus.

Zielona

Gregorius Grabowski
Curatus.

Decanatus Raciążensis.

Drobin

Ignatius Małowiecki
Curatus Decanus Loci,
idemque Oratori S.
Praxedis Rector.

Valentinus Włoczkow-
ski Vicarius.

Gralewo

Sylvester Zieliński Inst:
Vicarius perpetuus.

Koziebrody

Valentinus Szatowicz
Ordin. Pradic. Com-
mendarius.

Kraykowo

Kraykowo
& Filia in
Drozdowo

Adamus Sikorski Com-
mendarius.

Raciąż

Adalbertus Gorski Cu-
ratus.

Rogotworz

Joannes Duchnowski
Commendarius.

Strzegowo

Vincentinus Miałkie-
wicz *Ordinis Pradi-*
catorum Commendarius

Unieck

Casimirus Kosiński Cu-
ratus.

Henricus Kosiński Vi-
carius,

Unierzysz

Mathias Grzankowski
Curatus.

Łochowo

Sub Commenda con-
tinua Curati in Gora.

Decanatus Sierpscensis.

Borkowo

Apolinaris Czyżewski
Ordinis Pradicator;
Commendarius.

Tomik IV.

T

Borzewo Thadaeus Palmowski
Curatus.
Golezdyn Bartholomæus Jasiński
Curatus.
Goyfk Damianus Kepieński
Ord: Pradi: Commendarius idem, qui in
Szcutowo.
Gozdowo Antonius Jozefowicz
Commendarius.
Jeżewo Joannes Bogurski Cu-
ratus.
Kurowo Antonius Pawłowski
Ord: Cust: Sep: Comm:
Mockowo Hyacinthus Brzezicki
Ord: Prad: Comm:
Sierpc Josephus Rościszewski
Curatus.
Josephus Przed- }
peński *Decan: Loci.* } *Mansionarii*
Josephus Laskiewicz }
Antonius Trzasko- }
wski Conf: Moni: }

Josephus Przedpeński
Decanus Loci Prabem:
S. Spiritus.
Thomas Muchowicz
Prabend: S. Laurent:
Szcutowo Damianus Kempieński
Commendarius, idem
qui in *Goyfk.*
Decanatus Szrenensis.
Dłutowo &
Filia Nicko Carolus Gułkowski
Commendarius.
Sradzanowo Bernardus Rudnicki
Ord: S. Pauli am: Ere-
mita Curatus.
Kudzbork
Oppidum. Franciscus Bońkowski
Curatus *Dec: Loci.*
Srzeńsk *Opid:* Joannes Modzelewski
Can: Coad; Putt: Præ-
positus.
Rochus Pełki }
Michael Langhan- } *Vicarii*
gi. }

Ignatius Dziupczyński
Præbend: S. Barbara.

Sarnowo &
Filia Niech-
tanina

Joannes Majewski Cur:

Radzenowo

Oppidum Franciscus Kosieński
Curatus.

Zielona Andreas Staszewski
Curatus.

Zielun Andreas Kawczyński
Curatus.

Decanatus Vissogrodenfis.

Czerwiński Antonius Dramiński
Can: Reg: Lat: Prior:
Curatus.

Sumino Josephus Modzelewski
Curatus.

Kobylniki Laurentinus Konopa-
cki Commendarius.

Naruszewo Adalbertus Chwałko-
wski Ord: Præmonstr:
Curatus.

Radzikowo Stanislaus Wyszkowski
Curatus.

Skotatowo Valentinus Załęski Can:
Reg: Lat: Curatus.

Wyszogrod Thomas Guzowski Ord:
& Filia Cust: S. Sepul: Curat:
in Rembowo Theophilus Sobleniew-
ski Epusdem Ordinis Vi-
rius.

Lakrzewo Simon Woyciecki Ord:
S. Sepul: Commenda:
Idem Rector Oratorii
in Kempa.

Zukowo Joannes Baranowski
Ord: Custodum Sacri
Sepulchri Curatus.

Decanatus Lakroczymentis.

Chociszewo Valentinus Szulborski
Can: Reg: Lat: Comen-
darius.

Grodziec Adamus Switkiewicz
Decanus Vissogroden-
fis Curatus.

Joniec Jacobus Kalinowski.

Kamienica Vincentius Cmielewski
Curatus.

Mathæus Lubański Vi-
carius.

Kroczevo Dominicus Kocięcki
Commendarius.

Kryfk Nicodemus Mazucho-
wski Ord: S. Francisci
Conventualium Curat:

Migaczyno Extincta & unita Ec-
clesiæ Chociszewien:

Pomichowo Nicolaus Mieszkowski
Can: Reg: Lat: Curat:

Smofzewo Valentinus Szulborski
idem, qui in Chociszewo
Commendarius.

Wrona &

Wronska Antonius Radomiński.

Lakroczyzm

Oppidum Franciscus Gorski Dec:
Loci Curatus.

*Ecclesia Parochiales Archidia-
conatus Dobrzynensis.*

Decanatus Dobrzynensis,

Batkowo Adalbertus Krzem-
kowski Superior Cong:
Miss: Seminari: Plo:
Curatus.

Pater Franciscanus ex
Dobrzyn Vicarius.

Dobrzyń Opp: Melchior Stawiski
Decanus Loci Curatus.

Grochowalsk Mauritius Frączkie-
wicz Ordinis Minor:
S. Francisci de Obser-
vantia Commendarius,

Ligowo Franciscus Sosnowski
Curatus.

Mokowo Amandus Kaweczyński
Ordinis S. Francisci
Conventual: Curatus.

Rokicie
cum *Siecz-*
nie unita.

Paulus Cortes Curatus,
Sub Commenda Cura:
Ligovien:

Skempe PP. Bernardini *Skepen*
curam animarum exer-
cent.

Sobowo Valentinus Kapuściński
Ordinis Carmelitarum
Curatus.

Fluchowo Paulus Sułkowski Cu-
ratus.

Ludovicus Urzędowski
Ord. Prædi: Promotor.
Clemens Bolek *Ordin:*
Prædic: Curatus:

Wielgie Decanatus *Golubiodulscensis.*
Ofiek Magna Constantinus Pomia-
nowski Canon. Coadiu:
Cath: *Plocensis* Cu-
ratus.

Plonne Petrus Trembecki Cu-
ratus.

Radziki Josephus Wieluński Cu-
ratus.

Radomino Andreas Truszczyński
Curatus.

Strzygi Jacobus Ciecierski Cu-
ratus *Decanatus Loci.*

Swiedziebna Josephus Zakrzewski
Curatus *Decanus Ry-*
piniensis.

Trabino Valentinus Dziegielew-
ski Curatus.

Księża Unita *Swiedziebna:*
Decanatus Gorznenfis.

Brzozie

Polskie Paulus Arciechowski
Can. Reg. Later:

Brodnica,
Suburbium
Ecclesia S.

Gregorii Valentinus Załęski Ca-
nonicus *Regula. Late-*
ranensis Idem, qui in
Szczuka.

Gorano Oppidum
& *Szczutowo Filia*

Casimirus Pieczyński
Ord: S. Sepul: Curatus,
Fridericus Walenkiewicz Vicarius.

Grażawy Alexander Owsiany
Curatus.

Gorzenica Filia Ofiek Magna

Constantinus Pomianowski Officialis Gorzenensis, idem qui in Ofiek Curatus.

Jastrzembie Paulus Biedrzycki Curatus Decanus Loci.

Szczuka & Filia Cieleta

Valentinus Załęski Canonici Regu. Latera. Curatus.

Decanatus Lipnensis.

Czernikowo Thomas Slepkowski
Curatus.

Działyn Mathias Sumieński Canonicius Vladislavieffis & Varfaviensis Curat: Ex Ord: Carmelit: Vicarius.

Kikot & Filia Grodzien

Gregorius Kołodziej-ski Decanus Loci Curatus.

Karnkowo & Filia

Wierzbisko Mathaus Truszczyński Curatus.

Lipno Oppidum

Antonius Rakowski Curatus.

Łązino

Laurentinus Maławski Ordinis Prædicatorum Commendarius.

Mazowfze Ambrosius Jastrzembski
Ord: Præmonst: Commendarius.
Osiek parva Daniel Hepner *Ord:*
Prædic: Commen:
Sumino Laurentius Jwellski *Ord:*
S. Sepul: Curatus.
Wola post
Incorpora:
Ord: Carm: Placidus a S. Thoma
Convent:
Frutovien: Prior Convent: Frutovien: Curatus.

Decanatus Rypinensis

Chrostkowo Molus *Ord: S. Francis*
cisci de Observantia
Commendarins.
Dulsko Reginaldus Gurkowski
Ord: Carmelitt: Comm:
Rogowo Clemens Zuchowski
Ord: S. Sepul: Commendarius.

Roże Simon Krzywkowski
Curatus.
Rypino Stephanus Zaleski *Ord:*
Præmont: Curatus.
Ibidem S.
Spiritus Joannes Kędzierski *Or:*
S. Sepul: Commen:
Sadtawo Stanislaus Miecznikowski *Canoni: Regul:*
Latera: Curatus.
Zale Antonins Lificki Curatus.

Decanatus Andrzeiowiensis.

Andrzeiow
Oppid: Carolus Arendt Curatus.
Czyżewo Joannes Saniewski Curatus *Decanus Loc.*
Bartholomeus Zaremba Promotor.
Kulaki Thomas Lasocki.

Nur Opp: Antonius Godlewski
Curatus.

Rochus Tyminiński Vica-
rius.

Boguty Fil: Martinus Łazowski
Commendarius.

Rosochate Laurentinus Zaremba
Curatus.

P. Joannes Cantius Za-
remba *Ord: S. Augusti-
ni* Vicarius.

Rutki Nicolaus Kosiakowski
Curatus.

Stanislaus Jamiołkowski
Promotor.

Zambrowo

Oppidum Martinus Kraiewski *Ca-
nonicus Cathe: Plocen:*
Idem qui in *Novogrod*
Curatus.

Andreas Roman Vi-
carius.

Zaremby Joannes Kopyciński.

Zawady Victor Sokołowski.
Michael Zaykowski Pro-
motor.

Zużel Antonius Wołowski *Ca-
nonic: Reg: Late:*

Decanatus Camenecensis.

Ładowo Franciscus Zambrzycki
Suffr: Kiowiensis Cu-
ratus.

Christophorus Kosiera-
dzki Vicarius.

Kamieńczyk

Oppidum Alexiu Krajewski Cu-
ratus.

Antonius Kobyleński
Promotor.

Kamionolas Joannes Długolecki
Curatus.

Joannes Kraiewski Al-
tarista.

Korytnica Josephus Zieliński Cu-
ratus.

- Antenius Boxicki Vicarius.
- Niegowo* Ignatius Obrebski Can: Honor: Kijov: & Pult: Curatus Decanus Loc.
- Podstoliska* Antonius Zelażowski Curatus.
- Sadowne* Adalbertus Szydłowski Curatus.
- Stoczek* Franciscus de Tylli Curatus.
- Suleiow* Josephus Gogolewski Canon: Infig: Col: Pulto: Curatus.
- Gaspard Langhangi Vicarius.
- Decanatus Lomzensis.*
- Kleczkowo* Franciscus Czyżewski Curatus.
- Lomża Opp:* Christophorus Zorawski Canon: Cathedralis Cracoviensis & Var-mien-sis, Decanus Collegiata

- Collegiata Varfaviensis & Index Generalis Præpositus.*
- Adamus Krolikiewicz Præpositus Coadjutor.
- Bartholomæus Stepiński.
- Franciscus Korytowski.
- Melchior Stawiski Not: Conrii.
- Miastkowo* Carolus Bońkowski Curatus.
- Mathias Sułkowski Vicarius.
- Nowogrod* Martinus Krajewski Can: Plocen: in Lambrou Curatus.
- Mathias Borowski Can: Reg: Lat: Vicarius.
- Duchaty* Benedictus Dobiecki Curatus.
- Rościślaus Meister Or-
- Tomik IV.*

vinis Prædicat: Promotor.

Smłódów Martinus Zembrzowski Curatus.

Szczepankowo Basilus Bruliński Ord: S. Benedicti Decanus Loci Curatus. Laurentinus Młodziański Ord: S. Benedicti Promotor.

Decanatus Macoviensis.

Czerwonka Jacobus Ciemniowski Commendarius.

Gąsewo Franciscus Meline Can: Varšaviensis Curatus. Franciscus Kokowski Vicarius.

Karniewo Franciscus Snarski Curatus. Adamus Obreński Vicarius.

Makow Opp: Joannes Zaleski Curatus.

Podofie Mathæus Zaremba Can: Hon: Pult: Decanus Stanislavovien: Cura: in Okuniewo.

Rożan Oppi: Joannes Opęchowski Curatus.

Szelkowo Carolus Smoleński Curatus.

Szwelice Casimirus Szczepkowski Decanus Loci Curatus.

Adamus Szczepkowski Vicarius.

Zawady Familia Rożan: Fabianus Szypulski Commendarius.

Decanatus Ostrolęcensis. Kadziło Martinus Szweykowski Can: Honor: Plocen: Decanus Loci Curatus.

Baranów Sylvester Bobiński.
Krasnopol Jacobus Dybkowski
 Curatus.

Myszyniec Paulus Giżyński Cu-
 ratus.

Josephus Mucharski.	} Vicarij.
Michael Skrzypski.	
Stanislaus Zdrojew- ski.	
Valentinus Her- mański.	

Nowa Wieś Laurentius Kościele-
 cki Curatus.

Osrołęka
Oppidum Antonius Dzierżański
Can: Hon: & Decanus
Pultov:

Stanislaus Zacharkie-
 wicz *Can: Hon: Pult:*
 antea *Can: Curatus.*

Josephus Budny Vica-
 rius.

Rzekuń Carolus Kołakowski
 Curatus.

Sieluń Felix Wodziński *Can:*
Warsaviensis Curatus.

Bartholomeus Filip-
 kowski Vicarius.

Laremby Sub Commenda Præpo:
 Myszyneccensis.

Decanatus Ostroviensis.

Brok Oppi: Antonius de Tylli *Can:*
Pult: Curatus.

Mathæus Makowski
 Vicarius.

Czerwin Michael Załęski Cu-
 ratus.

Franciscus Skarzyński
 Vicarius.

Selonki Sub Commenda Paro-
 chi *Ostroviens:*

Josiennica
Filia Zto-
toryen

Thomas Gutowski Com-
 mendarius.

- Lubotyn* Joannes Garliński *Canc.*
Reg. Lat: Curatus.
- Ostrow Opp:* Jacobus Chrostowski
 Curatus.
- Piski* Simon Więckowski Cu-
 ratus.
- Szumowo* Franciscus Mierzeiew-
 ski Curatus.
- Troszyn* Joannes Budziszewski
 Curatus.
- Andreas Rostkowski
 Vicarius.
- Wasewo* Felix Bardzikowski Cu-
 ratus.
- Złotorya* Michael Dłuski Curatus
Decanus Loci.
- Decanatus Pultoviensis.*
- Dzierżenin* Ignatius Łuba *Can.*
Pult: Curatus.
- Adalbertus Daniłowski
 Vicarius.
- Sasiorowo* Joannes Gliński *Curat:*
Gzy Casimirus Borysowski
 Curatus.

- Pokrzywnica* Petrus Chmielewski
 Curatus.
- Przewodowo* Victor Wargawski *Can:*
Cat: Ploc: & Pult: Cur:
- Pultusk Ci-*
vitas. Laurentinus Guto-
 wski *Can: Hon: Pult:*
 Custos Vicariorum.
 Stanislaus Zagro-
 ba.
- Vincentius Niedział-
 kowski.
- Paulus Zakrzewski.
 Thomas Wardyński.
 Andreas Gmurzeń-
 ski.
- Anto: Wildenauer.
 Josephus Chelchow-
 ski.
- Michael Wichert *Cur-*
ratus Obryt: Altarista.
 Alexander Grabowski
 Altarista.

Josephus Wenda Alta-
rista.

Stanislaus Zagroba
Altarista & Promotor
SS. Rosarii.

Ibidem Eccl:

S. M. Ma-

gdalena.

Stanislaus Wyżkow-
ski *Can. Hon. Pult.* Cura-
tus in *Radzikowo* Præ-
positus.

Ibidem Eccl:

B. V. M.

Andreas Hassman
Can. Pult. Præpositus.

Ibidem Ca-

pella Hospi-

tal. S. Spiritus Adalber: Flor: Lu-
becki *Can. Hon. Pult.*
Præpositus.

Serock Opp: Antonius Dzierżański
Can. Hon. Pult. Deca.
Loci Curatus.

Josephus Glinka Vi-
carius.

Smogorzewo - - - - *Mintu-*

szowiki Ordinis S. Aug:

Szybski

Antonius Laskowski *Ca-*
non. Coad: Pultov: &
Consistorii ibidem No-
tarius.

Josephus Zbikowski Vi-
carius.

Winnica

Didacus Jagielski *Cur:*

Decanatus Radzyminensis.

Chotomowo

Adalbertus Grot-
kowski *Decanus Loci*
Curatus.

Dąbrowka

Adam: Sienkowski *Cur:*

Nieporęt

Petrus Gościcki *Can:*
Pultovien: Curatus.

Okunin

Stanislaus Nadolski
Commendarius.

Ex Conventu Jarzaw:

Carmel. Calcea: Vicar:

Radzymin

Casimirus Narbutt *Cur-*
ratus.

Pater Bernardinus
Vicarius.

Tarchomin Franciscus Salesius
Czaykowlki Cano: San-
domirien: Curatus.

Skaryszewo

Oppidum. Joannes Bohomolec
AA. LL. & Philæ Do-
ctor Curatus.

PP. ex Conventu Prag.
Vicarii.

Wieliszewo Mathias Ulatowski Ca-
nonicus Reg: Latera:
Curatus.

Valentinus Zaboklicki
Can. Reg: Lat: Coadju:

Decanatus Stanislavoviensis.

Cygowo Andreas Dabrowski
Curatus.

Dobre Valentinus Olszewski
Curatus.

Klembowo Adalbertus Chrzanow-
ski Curatus.

Ibidemque Hospitalis
Præpositus.

Gregorius Gacki Vica:
P.P. Bernardini Pro-
vincia Minor: Polonia.

Kobyłka

Duśtelnik

Adalbertus Damiński
Curatus.

Dniewnik

Benedictus Ogonowski
Curatus.

Okuniewo

Oppidum

Mathæus Zaremba Ca-
nonic: Hon: Pult: Deca:
Loc: Curatus.

Stanisławow

Oppidum

Joannes Gościmiński
U. J. Doctor Can: Cath:
Plocen: Consistorii Pul-
toviens: Index Surra-
gatus.

Leo Porzycki Vica-
rius.

Decanatus Vifnensis.

Burzyno Franciscus Rutkowski
Curatus.

Dobrzyńsk Grogorius Kowalew-
ski Curatus.

Drozdowo Lucas Rogiński Caratus.

Jedwabne Melchior Stawiski No-
tarius Conrui Lom-
zensis Commendarius.

Piatnica Stanislaus Zyznowski
Deca: Loci Curatus.

Plock Parva Adalbertus Swider-
ski Can: Pult: Jud:
Surrogat: Lomzen: in
Radzilowo Curatus.

Petrus Polakowski Vi-
carius.

Poryte Casimirus Krzyżanow-
ski Curatus.

Przytuty Franciscus Gorski Cu-
ratus.

Wizna Opp: Sebastianus Lachow-
ski Canon: Lwo: Curat:

Antonius Krajewski
Vicarius.

Decanatus Waffossensis.

Biatlaszewo Simon Ramatowski
Curatus.

Grabowo Stanislaus Gniewacki
Curatus.

Graiewo Opp: Joannes Zelechowski
Curatus.

Kolno Opp: Adalbertus Kotomy-
ski Deca: Loci Curatus.
Mathias Milewski Vi-
carius.

Lachowo Valentinus Struniawski
Curatus.

Niedzwiadna Hilarius Biedrzycki
Commendarius.

Romany Antonius Wroblewski
Curatus.

Radzilowo Adalbertus Swiderski
Canon: Pultav: Judex
Surrog: Confist: Lom-

zenfis in Parva Plock
Curatus.

Calixtus Golaszewski
Vicarius.

Stucz Jacobus Swięzdkowski
Curatus.

Szczucin PP. Scholarum Pia-
rum.

Wafosz Andreas Hassman *Can:*
Pult: Curatus.
Joannes Rakowski Vi-
carius.

Decanatus Wyżzkoviensis.

Barcice Stanislaus Zdroiewski
Commendarius Zatorie:
Curatus.

Brańszczyk Franciscus Drewnow-
ski *Can: Varf:* Curatus.
Nicolaus Milewski Vi-
carius.

Długosiodło Gregorius Milewski
Curatus.

Goworowo Philippus Komorowski
Curatus.

Joannes Kaczyński Al-
tarista.

Theophilus Gątecki
Ordi: S. Augustini
Altarista B. V. Mariæ,
Joannes Zaleski Vica-
rius.

Lubiel Martinus Rhenki Cu-
ratus.

Obryte Michael Wichert *Can:*
Hon: Pult: Dir: Miss:
Curatus.

Mathæus Rutkowski
Vicarius.

Pniewo Petrus Gutowski *Can:*
Hono: Plocensis Deca:
Loci Curatus.

Popowo Sub Commenda Paro-
chi Barcien:
Justus Chrodecki *Ber-*
nard: Capellan.

Foremba Paulus Różanowski Cu-
ratus.

Wyżzkow
Oppidum Ignatius Luba Canon:
Pult: Curatus.

Thomas Rozanowski
Altarista Cordis Jesu.
Mathæus Borowski Vi-
carius.

Zatory Alexander Grabowski
Commendarius.

Zamski - - - Milewski
Ord. S. Benedicti.

Sokolowo Fi-
liaZamscen Benedictus Ubyśz *Ord.*
S. Benedicti Capel-
lanus.

SEMINARIUM

Seminarium Plocense.

Professores sunt Presbyteri
Congr. Miss.

Adalbertus Krzem-
kowski Superior.

Bartholomæus Jeżew-
ski Prof: S. Scripturæ.

Adalbertus Dąbrowski
Theolog: Dogm: Prof:

Vincentius Smugle-
wicz Mathe: Professor.

Josephus Machowski
Theolog: Moralis Prof:

Michael Tuliński Juris
Canonici Professor. (*)

Tomik IV.

W

(*) Eorundem Professorum munus est in-
struere Alumnos in Cantu & Cæremoniis
Ecclesiasticis ac Ritibus Sacris,
nec non in Historia aliisque rebus sta-
tum Clericorum spectantibus. *Vide*
Tom. 1. Pag: 69. & sequent: Ordina-
tio & Regula pro Seminariis.

Alumni

Tertii Anni Antonius Ziolkiewicz.
Josephus Chrzanowski.
Michael Langhangi.
Valentinus Debicki.
Valentinus Sokolnicki.

Secundi Anni Andreas Liszczyński.

Primi Anni Antonius Bukowski.
Franciscus Zglenicki.
Jofep: Dzwonkowski.

Seminarium Pultoviense

Professores Seminarii. ()*

Victor Wargawski Ca-
nonicus Cath: Ploc: &
Coad: Pultovie: Cura-
tus Przevodovien: Di-
rector & Prof: S.
Scrip: &c:

Antonius Muszyński
Philosophia Doctor Ca-

(*) De horum præterea munere vide pagi-
na præcedente 267, in simili nota.

nonicus Collegiata Cra-
coviæ: OO. SS. Theo-
logia Dogmatica &c:
Professor.

Franciscus Orlański
Can: Honor: Pultovie:
Instituti Sacerdotum
Sæcular: in Com: Viv:
Theologiae Moralis &c:
Prof:

Alumni

Tertii Anni Antonius Lipka.
Mathæus Borowski.
Mathias Maliszewski.
Romuald: Woiewodzki.
Valentin: Szypniewski.

Secundi Anni Franciscus Maicki.
Joannes Koskowski.
Joannes Lempicki.
Joannes Sleszyński.
Joannes Tomaszewski.

W j

Joannes Swiatecki.
Leo Dabkowski.

Primi Anni Cajet: Budziszewski.
Franciscus Zaleski.
Henricus Chaliński.
Joannes Chrzanowski.
Joannes Meybaum.
Josephus Zaręba.

*Domy Zakonne w Dycezyi
Płockiej.*

XX. Djarowie w Szczucinie Ma-
zowieckim Prowincyi W.
Polskiej.
- - w Łomży Prowincyi Mało
Polskiej.

XX. Kanonicy Regularni Lat:
w Czerwińsku.
w Krasnym.

XX. Benedyktyni w Pułtusk.

XX. Dominikanie w Płocku.

XX. Karmelici stridioris Obser-
vantium w Płońku Pro:
W. Polskiej.

- - w Oborach Prowincyi teyże.
- - w Trutowie Prowincyi Mało
Polskiej.

XX. Augustynianie w Ciechanowie
Prow: Mało Polskiej.

XX. Franciszkanie w Dobrzyniu
Prow: Kor:

- - w Wyszogrodzie Prow: teyże.
- - w Stawiskach Prow: Litt:

XX. Bernardyni w Przasnyszu
Prow: Litt.

- - w Ostrołęce Prow: W. Pol.
- - w Ratowie Prow: teyże.
- - w Strzegocinie Prow: teyże.
- - na Pradze Prowincyi Mało
Polskiej ()

XX. Reformaci w Płocku }
- - w Pułtusk. } Pro: Pr:
- - w Zerominie. }
- - w Zarembach. }

(*) *Nota.* XX. Bernardyni w Kobylce na
leżą do Parafialnego ułożenia. Patrz
na karcie 261.

Klasztory Panien.

Klasztor D.P. Norbertanek
w Plocku.
D.P. Benedyktynek
w Sierpcu.
- - - w Łomzie.
D.P. Bernardynek
w Przasnyszu.
- - - na Pradze.

Judices Pro - Synodales.

Illustrissimi Reverendissimi

Adalbertus Gadowski Suffraganeus Plocensis.
Antonius Narzymiski Suffraganeus Pultovien:

Perillustres Reverendissimi

Michael Mdzewski Archidiaconus

us Dobrzynen: Vicarius & Officiarius Generalis Plocen:

Antonius Zdzienicki Canonicus Cath. Ploc:

Andreas Wolkowicz Can: Cath: Plocen:

Joannes Gościmiński Can: Cath: Ploc: Judex Surr: Pult:

Examinatores Pro - Synodales.

Perillustres Reverendissimi.

Franciscus Małowiecki Archidiaconus Plocensis.

Stanislaus Potkański Scholasticus Plocensis, ex Synodo ultimus Examinator designatus.

Josephus Luniewski.	} Canoni: ci Cath: Plocen:
Thadæus Pażkówski.	
Ignatius Rościszewski.	
Victor Wargawski.	

Perillustr: Admo: Reveren:
Franciscus Księżkiewicz Can

Hon: Pult: & tunc cum designaren-
tur Examinatores Director Semina-
rii, qui Anno hoc ineunte vitâ cessit
Præp: Wylzk:

Adalbertus Swiderlki Can: Hon:
Pult: Judex Surr: Łomzen:

Joannes Bohomolec Præpositus
in Skaryszew & Praga.

Adm: Reverendi.

Adalbertus Krzemkowski Supe-
rior Seminarii Plocensis, aut alius
si intra biennium succederet in offi-
cium.

Piaſeckſi Pro - Rector Łomzen:
Scholarum Piarum, qui recenter
obiit.

Thadaeus Bukowski Dir: Exerc:
Spiritual: Łomzen: & Theologus
Diac: S. P. aut alii qui intra bienni-
um succederent in Officiis.

*Examinatorowie dla Zakonn-
kow in Ordine do Approbacyi wy-
znaczeni.*

Z Konfystorza Plockiego

*W Plocku XX. Misſyonarze exa-
minować będą Zakony tamże zo-
ſtaiaace.*

*Dla XX. Karmelitow w Płoh-
ſku.*

Sigismundus Rudowski Curatus
in Orszymowo.

Thomas Guzowski Curatus in
Wyszogrod.

*Dla XX. Reformatow w Le-
rominie.*

Ignatius Rościszewski Curatus in
Rościszewo Canonicus Cath: Ploce:

Vincentius Zorawski Can: Coll:
Ploc: Cur: in Biezuń.

*Dla XX. Reformatow z Bro-
dnicy wyieżdżających do Dyecezyi
Plockiey.*

Constantinus Pomianowski Cano-
nicus Coadiutor Plocensis Officialis
Gorzniensis.

Jacobus Ciecierski Decanus Go-
lubiodulscensis Curatus in Strzygi.

*Dla XX. Kanonikow Regular-
nych w Czerwińsku.*

Jacobus Drozdowski Decanus
Plonscentis Curatus in Dziektarzewo.

Adalbertus Chwałkowski Curatus
in Naruszewo.

*Dla XX. Franciszkanow w Wy-
jzogrodzie.*

Franciscus Gorski Decanus &
Præpos. Zakroczymensis.

Carolus Karwowski Promotor in
Gora.

*Dla XX. Franciszkanow w Do-
brzyniu.*

Præpositus in Batkowo Congr:
Mission:

Nicolaus Rowicki tunc Senior
Vicari: Cath: Pl: vel aliquis Professor
Congr: Missionis ex Seminario Ploce:

*Dla XX. Bernardynow w Sko-
pym.*

Adalbertus Chwałkowski Deca-
nus Plocensis Curatus in Sikorz.

Antonius Dmochowski Curatus
in Kikoł.

*Dla XX. Karmelitow w Tru-
towie.*

Josephus Zakrzewski Decanus
Rypinensis Curatus in Swiedziebna.

Antonius Rakowski Curatus in
Lipno.

Dla XX. Karmelit: w Oborack.

Jacobus Ciecierski Dec: Golubio:
Curat: in Strzygi.

Gregorius Kofodzieyski Cur: in
Kikoł Dec: Lipnen:

*Dla XX. Bernardynow w Ra-
towie.*

Rochus Lechowicz Decanus Bie-
zunen: Curatus in Lutocino.

Cum aliquo Presbytero Cong:
Miss: Domus Młayen: designato ab
eiusdem Domus Superiore.

Z Konsystorza Pultuskiego.

W Pultusku XX. Professorowie
examinować będą Zakonników tam-
że zostających.

*Dla XX. Augustynianów w Cie-
chanowie.*

Josephus Poliwczyński Canonicus
Livoniæ Curatus in Przasnysz.

Andreas Trojanowski Decanus
Ciechanowien: Curatus in Cie-
mniewko.

Mathæus Rydzewski Curatus in
Ciechanow.

*Dla XX. Bernardynów w
Przasnyszu.*

Franciscus Xfieżkiewicz Cano-
nicus Honor: & Director Seminarii
Pultovien:

Michael Wichert Curatus in O-
bryte & Director Mission: vel Jose-
phus Poliwczyński Canon: Livoniæ
Curatus in Przasnysz.

*Dla XX. Kanoników Regular-
nych w Krasnym.*

Ci sami.

*Dla XX. Bernardynów na
Pradze.*

Thadæus Paszkowski Cano: Cath:
Plocen:

Joannes Bohomolec Curatus in
Praga.

*Dla XX. Bernardynów w Ko-
byłce.*

Mathæus Zaremba Canonicus Ho-
noriarius Pultov: Decanus Stanisla:
Curatus in Okuniewo.

Andreas Dąbrowski Curatus in
Cygowo.

*Dla XX. Bernardynów w
Strzegocinie.*

Franciscus Orlański Canonicus
Honorarius & Professor Seminarii
Pultovien:

Sebastianus Rudawski Miss: Diæc:
vel Isidorus Schwartz Prior Mon:
Pult: Ord: S. Benedicti.

Dla XX. Kapucynow w Zakroczymiu.

Victor Wargawski Canonicus Cathedral: Pl: Dir: Sem: Pultov:

Stanislaus Wyżkowski Curatus in Radzikow.

Z Konsystorza Łomżyńskiego.

Dla XX. Kapucynow w Łomży.
Adamus Krolikiewicz Præpos: Coadjutor Łomzensis.

Basilus Bruliński Decanus Łomzensis Curat: in Szczepankowo.

Dla XX. Karmelitow w Wąsoszku.

PP. Scholarum Piarum è Collegio Łomzen:

Dla XX. Bernardynow w Ostrołęce.

Martinus Szweykowski Canon: Honor: Collegiatæ Plocen: Decanus Ostrołecen: Curatus in Kadzidło.

Paulus Giziński Curatus in Myśzynie.

Dla XX. Reformatorow w Zarembocku.

Ignatius Obrębski Canonic: Honorarius Pultovien; Curatus in Niegowo.

Carolus Arendt: Curatus in Andrzeiow aut Joannes Budziszewski Curatus in Troczyn.

Theologi Dioceſani ()*

Thad: Paſzkowski Can: Cath: Pl: Examin: Gener: ad latus Celf: Loc: Ordin: S.T. & U. J. Dr: Prot: Ap:

Stan: Bienkowski Congr: Miſſ: Mławæ.

Thad: Bukowski Sch: Piar: Łomſæ.

Proviſores Semin: Ploc:

Adalb: Gadoński Suffr Pl:

Michael Mdzewski Archid: Dob:

(*) De horum Officio ſpeciali vide Tom: 2. pag: 251.

Provisores Semin. Pultov:
 Franc: Gostomski Can: Pultov:
 Petr: Gościcki Can: Pult:

*Provisor Semin: utriusque
 Extraord.*

Thadæus Paszkowski Can: Cath:
 Plocensis.

NOTA

*Nomina Vicariorum Ecclesiæ
 Cathedralis Plocensis omissa pa-
 gina 216. post vocem Nempe sunt
 sequentia.*

Joseph: Radzikowski Vice Dec: &
 Senior: Colleg:

Michael Chryst Vice Cust; Cath;

Joseph: Trzeński.

Georg: Reübelt.

Gaspar Seüfferth

Joan: Prażkiewicz.

Joan Michalski.

APPENDIX

APPENDIX

I.

*Sandissimi in Christo Patris &
 Domini Nostri PII Divina provi-
 dentia Papa VI. Epistola Encycli-
 ca ad Patriarchas, Primates, Ar-
 chiepiscopos, & Episcopos Univer-
 sæ Ecclesiæ Catholicæ.*

Venerabilibus Fratribus. Patriar-
 chis, Primatibus, Archiepiscopis, &
 Episcopis.

PIUS PAPA VI.

Venerabiles Fratres Salutem, &
 Apostolicam Benedictionem.

Inscrutabile Divinæ Sapientiæ
 consilium, cuius semper mirabilia
 sunt opera, quemadmodum David
 natu minimum elegit inter mille.
 sustulitque de gregibus ovium, ut in
 excello folio gloriæ positus popu-
 lum suum regeret, atque in virga di-
 rectionis Deo redderet acceptabi-
Tomik IV.

X

lem: sic adeo non sprevit humilitatem Nostram, ut quamvis in Purpuratorum Patrum Senatum novissimi omnium essemus adscripti, atque postremum locum teneremus, Nos tamen præ cæteris, qui Pontificio Diademate digniores videbantur, voluerit Episcopalis Officii habere Principatum, & ad tanti honoris sublimitatem erectos universæ Ecclesiæ suæ esse Rectores. Quam dignationem plane admirandam, & bonitatem in Nos immensam, quum taciti & grato animi sensu assidue consideramus, a lacrymis temperare non possumus, beneficentissimam illam Misericordiam, simul atque omnipotentiam perpendentes, qua in eum munera sua contulit amplissime: in quo nulla meritorum suffragia invenit; constituens Nos infirmos, & immerentes in Caput Gentium, ut æterni Pastoris Vicariam Procurationem gerentes in Terris,

pascere Israel hæreditatem suam, eamque adduceremus in Montem Sanctum Sion, Cælestem Hierusalem. Et quoniam maxime convenit, ut obsequium Nostrum, & oblatio consecrati Pontificis a Sacrificiis Dominicæ laudis inchoetur; non possumus non erumpere in voces exultationis, consistentes Domino, & clamantes cum Propheta (a): Laudem Domini loquatur os Nostrum; & nomen Sanctum eius Anima Nostra, ac Spiritus, Caro, & Lingua benedicat. *At si religiosum est gaudere de Dono; necessarium est etiam trepidare de merito. Quid enim tam pavendum, quam labor fragili, sublimitas humili, dignitas non merenti? (b).*

X j

(a) Ps. CXLIV. 21.

(b) S. Leo M. Serm. I. Cap. II. & Serm. II. Cap. I. post: Venetæ Edit. FF. Ballerin.

Quem non terreret præsens Christiani Populi status, in quo Divina illa Caritas, qua in Deo manemus, & Deus in nobis, plurimum refrigescit; scelera autem, ac iniquitates magis in dies invalescunt? Cuius non obrueret animum gravissima illa consideratio, quod Ecclesiam Christi Sponsam custodiendam, ac tuendam, suscipimus eo tempore, quo Orthodoxæ Religioni tot struuntur insidiæ; quo salutaris Sacrorum Canonum norma tam impudenter contemnitur; quo denique turbulenti homines immani quadam novitatum prurigine furentes, vel ipsa rationalis naturæ adgredi non dubitant fundamenta, atque item conantur, si fieri posset, subvertere? Profecto in hac tanta materia trepidationis nulla Nobis esset dependendæ fiducia servitutis, nisi non dormitaret, neque obdormiret, qui custodit Israel, & qui Di-

scipulis suis ait = Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi =, nisi dignaretur non solum Custos ovium, sed ipsorum etiam Pastor esse Pastorum (c).

Quoniam vero tunc maxime, & abundantius in Nos munera divina descendant, quum Nostra ad Deum adscendit Oratio; Vos VENERABILES FRATRES, Adjutores, & Consultores Nostros nunc primum adlocuti, illud etiam in primis a Vobis magnopere expetimus pro ea, qua in Domino unum sumus, caritate, proque ea Fide, quæ in unum Corpus coalescimus, ne cessetis quotidianis obsecrationibus vestris instare enixius apud Deum, ut confortet Nos in potentia virtutis suæ, effundatque super Nos Spiritum Consilii, Spiritum Fortitudinis, quo

(c) Id S. Leo Serm. V. al. IV. Cap. II.

inter tot rerum, ac temporum difficultates, & quæ agenda sint, videamus, & ad implenda, quæ viderimus, conualecamus. Orate igitur in Spiritu; & sit Oratio vestra, & Invocatio erga Nos amoris, & fraternæ conjunctionis probatio certissima. Atque ut promptius, quod Nobis necessarium est, impetremus, Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ, cuius Patrocinio maxime confidimus, totiusque cælestis Curia merita interponite; præsertim vero tutelam Nobis, & præsidium implorate Beatissimi Petri Apostoli, cuius *Sedi, non tam præfidere, quam servire gaudemus, sperantes orationibus ipsius esse præstandum, ut Deus Misericordiarum Ministerii Nostri tempora benignus aspiciat, Pastoremque ovium suarum custodire semper dignetur, & pascere (d).*

(d) S. Leo ibid: Cap: V.

Jam vero hoc ipso assumptæ a Nobis Apostolicæ Servitutis initio, quanto possumus Paternæ Caritatis studio, Vos, **VENERABILES FRATRES**, excitamus, & commonemus, ut fideles habeamini Dispensatores Mysteriorum Dei. Vos, quorum pars Dominus est, non ignoratis, quid Vos facere oporteat, quos labores pro Ecclesia Dei sustinere, ut fortiter impleatis Ministerium Vestrum. Hortamur itaque Vos, atque obsecramus, ut suscitetis gratiam, quæ est in Vobis per impositionem Manuum; nec quidquam prætermisum velitis, quod ad augmentum ejus Corporis pertineat, quod *compadum ex Christo est, & connexum per omnem munduram subministrationis (e) in Fide, & Caritate.* Quamo-

(e) Ad Ephesios IV. 16.

breum quum satis persuasum Vobis omnibus arbitremur, præcipuum Ecclesiæ bonum ex eo derivari, ut nemo, nisi per omnia probatus, Clericali adscribatur militiæ; necesse non est; ut eorum, quæ in hanc rem sanctionibus sunt constituta Cononicis, diligentissimam Vobis commendemus observationem. Pro eo enim, quo incensi estis studio, id accuratissime perficietis, ut qui sanctitate morum non præstant, qui docti in Lege Domini non sunt, qui demum aut nullam, aut tenuissimam de se, suæque industria præbent expectationem, illis ad Ecclesiasticam Militiam nullus pateat aditus; ne qui Vobis manus debent adjutrices in pascendo, regendoque Grege exhibere, in labori Vestro addant laborem, molestiam molestiæ, sintque Vobis impedimento, ne eos Vineæ fructus Dominus a suis Cultoribus accipiat, quos in futuri retributio-

ne Judicii a Vobis severissimus æque, ac justissimus exactor Christus requireret. Sanctitate præcellat oportet, & doctrina, qui Sacerdos est futurus: repellit quippe a se Deus, ne Sacerdotio sibi fungantur, qui scientiam a se repulerint, nec Operarius ad Messiem par, aptusque esse potest, qui morum pietatis scientiarum non conjunxerit studia. Quod quum fieri sine accurata institutione non valeat, ea propter opportunè decretum est, ut in unaquaque Diœcesi Clericorum Collegium pro modo facultatum, si deesset, institueretur; institutum autem studiofissime conservaretur. Nisi enim a teneris annis ad Pietatem & Religionem informetur, atque in Litterarum Palæstra exerceatur ad lubricum iter prona ac proclivis Adolescentium ætas; quo pacto fieri poterit, ut vel in Disciplina Ecclesiastica sanctè perseveret, vel eos in huma-

nis, ac sacris Litteris progressus faciat, quos ad populi fidelis exemplum, atque institutionem, Ministerium Ecclesiae postulat? Collegia hujusmodi recte instituta, sancte conservata studio vestro, atque aptissimis Legibus diligenter communita, multoque magis, quam antea amplificata esse in singulis Diœcesibus facile Nobis persuademus; præsertim posteaquam; immortalis memoriae Benedictus XIV. Prædecessor Noster id operis, tanquam muneri Vestro pernecessarii, unicuique Vestrum tantopere commendavit (f). Quamobrem, sicuti Apostolicæ laudationis præconio eximios labores, ac diligentiam in iisdem colendis, augendisque fraudare non possumus; ita, si forte in aliqua Diœcesi aut instituta adhuc non essent, aut otiosa detinerentur, non possumus non ve-

(f) Epist. Encycl. Ann: 1741.

hementer eos, ad quos spectat, impellere, illisque etiam præcipere, ut in rem adeo utilem omni virtute enitantur.

Ob eandem causam suspicari non licet, quin id, quod maxime Fidelium animos commovere, atque in sacrarum rerum venerationem solet adducere, decorem videlicet Domus Dei, & eorum, quæ Divino cultui sunt addicta, nitorem, dignitatemque omni tempore adprime curetis. Quam absolum esset Episcopi Domum mundiorum esse, & elegantius ornata, quam sit Sacrificii Domus, Sanctitatis Hospitium, Aula Dei vivi? Quam absurdum Sacras Vestes, Altarium ornamenta, atque universam Suppellectilem vel vetustate squallentem, & conscissam, vel sordibus sedatam intueri; Mensam autem Episcopi splendide paratam, Sacerdotis indumenta nitidissima, & ad multam

venustatem composita? *Quanta confusionis opprobrium est, ut præclare scripsit S. Petrus Damiani (g), quod nonnulli in squallida linceo. Dominicum Corpus & offerant, & involvant; & quod non dignaretur Potens quilibet, qui tamen Vermis est, propriis adhibere labiis, in hoc isti Corpus non verentur imponere Salvatoris!*

At Vos certe quidem, **VENERABILES FRATRES**, ab hujus negligentiae crimine disjunctissimos, existimamus, cui obstrictos maxime vult Sanctus idem Cardinalis eos, qui ex acquisitis Ecclesiae Bonis non *Codices* emunt, non *ornamenta*, non *utensilia suis Ecclesiis* comparant, sed in suos usus, quasi *necessitudinis sumptus*, cuncta prodigere non perhorrescunt.

(g) Lib. IV. Epist. 14. Tom. I. Opp. Edit. Rom. 1606.

De his igitur Vobiscum amanter loqui, **VENERABILES FRATRES**, non inutile esse putavimus ad optimae voluntatis Vestrae confirmationem. At multo gravius aliquid sermonem Nostrum, seu potius Nostrarum vim lacrimarum exquirat, & vindicat, pestilens nimirum ille morbus, quem Nostrorum temporum nequitia parturit; ut unanimes, conjunctisque viribus necessariam adhibeamus medicinam, ne dissimulatione Nostra insanabilis in Ecclesia nutriatur, atque excresecat pestilentia. Videntur enim novissimis his diebus instare *tempora illa periculosa*, de quibus prænuntiavit Apostolus Paulus (h); quando nempe erunt *homines se ipsos amantes, elati, superbi, blaſphemi, proditores, voluptatum amatores magis quam Dei, semi-*

(h) II. ad Timoth. III.

per discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes; habentes speciem quidem pietatis, Virtutem autem ejus abnegantes; corrupti mente, reprobi circa Fidem. Hi se erigunt in Magistros mendacissimos, ut eosdem appellat Apostolorum Princeps Petrus, atque introducunt sectas perditionis; & eum, qui emit eos, Dominum negant, superinducentes sibi celerem perditionem. Dicunt se esse, sapientes, & stulti facti sunt; & obscuratum est insipiens Cor eorum. Quam multos plena fallaciis jactet ubique triumphos Philosophia, ea nimirum, quæ tam honesto vocabulo suam abscondit impietatem, quantaque facilitate ad se trahat alliciatque Populorum multitudinem, Vos ipsi bene prospicitis, qui Speculatores constituti estis in Domino Israel. Dogmatum iniquitatem ac nequissima deliramenta, quæ

insinuat, quis aut dicendo persequi poterit, aut cogitando comminisci? Dum videri volunt sibi quærere hujusmodi homines Sapientiam, quia non rite quærunt, prolabantur longius; & intantos errores incidunt, ut etiam communem sapientiam non teneant (i). Atque equidem eo usque deveniunt, ut impiissime effingant, aut non esse Deum, aut otiosum esse & desidem, nihil nostra curantem, nihil hominibus revelantem; ut proinde mirandum non sit, si quidquid Sanctum, atque Divinum est, blaterent esse inventum atque excogitatum ab imperitorum hominum mentibus, inani futurorum metu percussis, & vana immortalitatis spe illectis. Sed fraudulentis isti sapientes tan-

(i) Lactant: Divin: Instit: lib. III. Cap. 23. Edit: Paris 1748.

tam Dogmatum perversitatem iis verborum, ac sententiarum lenociniis emolunt, & occultant, ut infirmiores, qui plurimi sunt, quidam esca capti, miserandum in modum irretiti, aut fidem prorsus abiiciant, aut certe labefactari magnopere sinant; dum quasi præclaram aliquam scientiam consectantes aperiant oculos ad falsam eam lucem hauriendam ipsis tenebris deteriore. Nimirum hostis noster nocendi cupidus, & peritus, sicut decipiendis primis hominibus ministerium sibi serpentis adsumpsit; ita horum linguas, linguas sane dolosas, a quibus Animam suam liberari postulat Propheta (k), ad seducendos Fidelium animos veneno suæ falsitatis armavit. Itaque suo hi sermone *humiliter irrepunt,*

blande

(k) Ps. CXIX. 4.

blande capiunt, molliter ligant, latenter occidunt (l). Quanta hinc in moribus corruptio, quanta in cogitando loquendoque licentia, quanta in omni actione arrogantia, & temeritas!

Et vero his offusis tenebris, atque evulsa e cordibus Religione, id præterea adgrediuntur perditissimi hi Philosophi, ut quibus homines vinculis inter se, atque cum Dominantibus conjunguntur, & in officio continentur, ea omnia dissolvant; liberum hominem nasci ad nauseam usque clamitant, regeruntque, nec cuiusquam obnoxium imperio; Societatem propterea multitudinem esse hominum ineptorum, quorum se prosternat stupiditas coram Sacerdotibus a quibus decipiantur, coram Regibus, a quibus opprimantur, adeo

Tomik IV.

Y

(l) S. Leo M. Serm. XVI. al. XV. Cap. 3.

ut concordia inter Sacerdotium & Imperium nihil sit aliud, quam immanis conspiratio contra insitam homini libertatem. Quotus autem quisque non videt hujusmodi deliramenta, atque horum similia multis simulationum involucris contexta, tanto majorem quieti & tranquillitati publicæ adferre perniciem, quanto tardius Auctorum coercetur impietas; Animabus vero Christi sanguine redemptis eo esse graviore detrimento, quo, ut cancer, sermo eorum latius serpit, atque se intrudit in publicas Academies, in Magnatum Domos, in Aulas Regum, &, quod horrendum dictu prope est, etiam in Sanctuarium se insinuat!

Vos propterea, VENERABILES FRATRES, qui estis Sal terræ, Custodes Dominici Gregis, & Pastores, quorum est præliari prælia Domini. exsurgite, & accingimini gladio

Vestro, qui est Verbum Dei, atque a sinibus Vestris improbam contagionem depellite. Quousque tandem communem Fidei, & Ecclesiæ contumeliam dissimulamus? Tamquam clamantis Christi Sponsæ gemitu Nos excitari putemus illis Bernardi Verbis: (m) *Olim prædictum est, & nunc tempus impletionis advenit: Ecce in pace amaritudo mea amarissima; amara prius in nece Martyrum, amarior post in conflictu Hæreticorum, amarissima nunc in moribus Domesticorum.... Intestina est plaga Ecclesiæ; & ideo in pace amaritudo mea amarissima. Sed in qua pace? & non est pax. Pax a Paganis, & pax ab Hæreticis; sed non profecto a Fi-*

Y j

(m) Serm: XXXIII. super Canti: n. 16. T. IV.
Tom: IV. Opp: Edit: Paris 1691.

*lis. Vox plangentis in tempore isto: Filios enutrivī, & exaltavi; ipsi autem spreverunt me. Spreverunt & maculaverunt me a turpi Vita, a turpi quæstu, a turpi commercio, a negotio denique perambulante in tenebris. Lacrymosis his quæstibus pientissimæ Matris quis se commoveri, atque impelli vehementer non sentiat ad præstandam omnem suam, quam Ecclesiæ arctissime pollicitus est, industriad atque operam? Vetus igitur fermentum expurgate; auferte malum de medio Vestri, idest venenosos Libros ab oculis Gregis magnavi & sedulitate extorquete; Animos autem infectos prompte fortiterque segregate, ne sint ceteris nocumento. *Aliter enim, aiebat Sanctissimus Pontifex Leo (n), No-**

(n) Ep: VII. al: VIII., ad Episc: per Italiam Cap: 2.

tis commissos regere non possumus, nisi hos, qui sunt perditores, & perditī, zelo fidei Dominica persequamur; & a sanis mentibus, ne pestis hæc latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscondamus. Qua in re perficienda Vos hortamur, obtestamur, & monemus, ut quemadmodum in Ecclesia, una est Fides, unum Baptisma, unusque spiritus; sic unus omnium Vestrum sit Animus, & concordia individua, una eademque & jugis contentio; & qui juncti estis institutis, pari etiam Virtute, ac voluntate jungamini. De summa re agitur, quia agitur de Fide Catholica, de Ecclesiæ puritate, de Sanctorum Doctrina, de tranquillitate Imperii, de salute Populorum. De eo agitur, quod ut ad universum Ecclesiæ Corpus, sic ad Vos maxime pertinet, qui Pastores estis in partem sollicitudinis Nostræ vocati, & quorum vigilantia puritas

Fidei est singulariter commendata. Nunc itaque, Fratres, quoniam Vos estis Episcopi in Populo Dei, & ex Vobis pendet Anima illorum, ad eloquium Vestrum corda eorum erigite (o), ut stent in fide, & ingredi valeant in illam requiem, quæ solis credentibus parata esse dignoscitur. Obsecrate, arguite, corripite, increpate, nolite timere; indiscretum quippe silentium hos, qui erudiri poterant, deserit in errore, illis, & Vobis, a quibus depelli debebat, damnosissimo. Sancta Ecclesia tunc valentius in veritate reficitur, quam ardentius pro veritate fatigatur; neque in divino hoc opere aut potentiam adversariorum, aut gratiam pertimescatis. Absit timor ab Episcopo, quem unctio Sancti Spiritus roboravit: Absit a Pastore metus, quem Princeps

(o) Judith: VIII. 21.

Pastorum suo docuit exemplo vitam ipsam pro salute Gregis contemnere: Ab Episcopali pectore absit vecordia mercenarii, & abjectio. Egregie pro more suo Magnus ille Antecessor Noster GREGORIUS (p), Ecclesiarum Præsides erudiens, inquebat: *Sæpe Rectores improvidi humanam, amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, & juxta veritatis vocem, nequaquam jam gregis custodia Pastorum studio, sed Mercenariorum vice deserunt; quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt. . . . Pastori enim recta timuisse dicere, quid est aliud, quam tacendo terga præbuisse?* Quod si nequissimus humani generis hostis, quo conatibus Vestris acrius obstat, illud aliquando

(p) Reg: Pastor: Part: II Cap: 4. Tom: II. Opp: Edit: Paris. Monach: S. Mauri.

efficiet, ut Religiosis Sæculi Potestatibus abscondita sit grassantis morbi pestilentia; ne quæso concidatis Animo, sed ambulate in Domo Dei cum consensu, cum oratione, & veritate, quæ sunt Arma Militiæ Nostræ. Mementote, quod contaminato Judæ Populo, nil ad illius purgationem aptius visum est, quam ut Liber Legis, quem paullo ante invenerat Helcias Pontifex in Templo Domini, cunctis a parvo ad maximum audientibus, promulgaretur; & statim consentiente universo Populo, abominationibus destructis, *sacrus percussus coram Domino est, ut ambularent post Dominum, & custodirent præcepta ejus & testimonia, & caeremonias in omni corde, & in tota anima* (q). Non dissimili ratione Sacerdotes & Levi-

(q) IV. Reg: XXII & XXIII.

tas misit Josaphat, qui habentes Librum Legis circumirent Civitates Juda, atque erudirent Populum (r). Vestræ Fidei, **VENERABILES FRATRES**, Divini Verbi promulgatio non humana, sed divina est auctoritate commissa. Congregate ergo Populum, adnuntiantes illi Jesu Christi Evangelium; atque e divino illo penu, e cælesti illa doctrina succum veræ Philosophiæ in Vestrum quisque Gregem derivate. Suadete subditis servandam esse fidem, & exhibendum obsequium illis, qui Dei Ordinatione præsumunt & imperant: Date addictis Ecclesiæ Ministerio documenta Fidei, continentia, sobrietatis, scientiæ, ac liberalitatis, ut placeant ei, cui se probaverunt; nihilque præferant, nisi grave, moderatum, ac religione ple-

(r) II. Paralipom. XVII. 7. sequi.

num. Super omnia autem in cunctorum Animis ignem mutuæ illius Caritatis accendite, quam tam sæpe, tamque singulariter Christus Dominus commendavit, quæque una est Christianorum Tessera, & Vinculum perfectionis.

Hæc sunt, **VENERABILES FRATRES**, de quibus potissimum Vos adloqui in Domino cupiebamus; & quæ a Vobis ardentissimo studio, & omni contentione expetimus, ut proprio experimento probemus, quam jucundum sit Nos omnes unanimes esse in fideliter servando Deposito custodiæ Nostræ concredito. Ast peccatis Nostris impediens, consequi illa eadem non possumus, nisi cito anticipent Nos misericordiæ Domini, qui præveniat propitius suis Benedictionibus. Quapropter, ut expeditius introeat in conspectu ejus communis Oratio Nostra, & ipse reconcilietur

Nobis, & adjuvet infirmitatem Nostram; quo tempore has Litteras Vobis mittimus, eodem alias damus, quibus Universis Christifidelibus **JUBILÆUM** concedimus, sperantes in Eo, qui est miserator, & misericors, ut sicut dedit Nobis ligandi ac solvendi potestatem in Terris ad ædificationem sui Corporis, sic & Vobis, & Vestris Gregibus ad salutem sit largiturus, ut ab omni semper errore alieni de virtute in virtutem proficiatis. Quod plane ex Animo adprecamur, dum Apostolicam Benedictionem Vobis, Populisque Curæ Vestræ commissis amantissime impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum die XXV. Decembris **C13CCLXXV**. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Nota Liś ten po Polsku znajduje się w Tomiku I. Kazania na wszystkie Uroczyste w Roku Święta &c: przez X. Grzegorza Zachariaszewicza Kanonika na ten czas Inflanckiego &c. teraz Metropolitę Gnieźnieńskiego w Kaliszu R. 2776.

II.

Breve Sandissimi Domini Nostri
PII PAPÆ VI.

De Diminutione Festorum in
Regno Polonia. (**)

PIUS PAPA VI.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Paternæ charitati, qua Christi Fideles omnes in Domino complectimur, illud maxime consentaneum videtur, ut eorum temporalium, & commodorum rationem habeamus, quibus præsertim illi ad spiritualia confectanda, fieri promptiores alacrioresque possint. Utraque enim ita componi, & constitui debent, ut altera obesse alteris nequeant, sed mutua inter se temperatione, quoad fieri poterit maxime provehantur. Quapropter & præcipuè ad Divinum cultum animarumque salutem nostra Aposto-

(**) Promulgationem huius Brevis vide
 Tom 1. pag. 367. & sequent:

lici ministerii sollicitudo conversa sit, tamen ea interdum minimè neglecta, temporalium rerum opportunitate, non solum impedimenta, si quæ sint averti, sed & multò potiora ad eum finem adjumenta comparari posse cognoscimus. His inductum rationibus fel. rec. Benedictum PP. XIV. Sapientissimum Prædecessorem Nostrum fuisse scimus, Qui nonnullorum Catholicorum Principum, & Ordinariorum sibi porrectis precibus annuendo indulgit, ut fideles populi plurimum Civitatum, & Diæcesum, quibusdam festivis diebus, servato in eorundem Festorum, vigiliis, in quibus præceptum erat, jejunio, ac auditâ tantum in iisdem Festis Missâ, laboriosis suarum artium exercitationibus, servilibusque operibus vacare possent: sed ex eadem dispensatione illud postmodum, sicut accepimus, evenisse deprehensum est, ut

alii in suo artificio nimis occupati, præceptum audiendi Missam omnino negligerent, alii verò ex obligatione jejunandi in vigiliis, & audiendi Sacrum in Festis, occasionem caperent à laboribus abstinendi, & otio indulgendi. Quæ incommoda agnoscens charissimus in Christo Filius noster **STANISLAUS AUGUSTUS** Poloniae Rex Illustris, pro eximia, qua pollet pietate obviam iisdem ire nunc statuit, proindeque à Nobis enixè flagitat, nomine & Inclytorum Reip: Poloniae Ordinum in generalibus Comitibus congregatorum, ut eosdem Christi Fideles, & à præcepto jejunandi, & audiendi Missam iis diebus, quibus operi vacare permittitur, solutos esse Apostolica Authoritate velimus. Nos igitur Ejusdem votis, quantum in Domino possumus, obsequendum, & populorum conscientiae consulendum esse judicantes, Fraternitati

tuae committimus, & mandamus, ut in ista Civitate, & Diœcesi tua, hanc omnibus Christi Fidelibus, Ritus Latini, in Civitate & Diœcesi præfata existentibus, de diebus Festis legem, in quam maturò consilio & expensis omnibus descendimus, Auctoritate Apostolica denunties, & dicas. Retineantur nempe, ac celebrentur Festivi dies *Resurrectionis*, cum sequenti. & *Pentecostes* item cum sequenti, aliisque per Annum dies Dominici, nec non *Nativitatis Domini Nostri IESU Christi*, *Circumcisionis*, *Epiphaniae*, *Ascensionis*, & *Corporis Christi*, tum quinque dicati **B. MARIE** Virgini, scilicet *Purificationis*, *Annuntiationis*, *Assumptionis*, *Nativitatis*, & *Conceptionis*: præterea retineantur Festa SS. Apostolorum *Petri & Pauli*, *Omnium Sanctorum*, *S. Stephani* Prothomartyris, & unius tantum principa-

lioris Patroni. Sed si alicubi plures Patronos æquè principales haberi contigerit, diligenter inquiras, necesse est, Venerabilis Frater, quinam ex dictis principalioribus Patronis potiore cultum, & venerationem in ea, vel Civitate, vel Oppido, vel Pago habeatur, & in Ejus tantum propria die Festivitatis præceptum designes. In his igitur omnibus Festis diebus, pro veteri Ecclesiæ Catholicæ instituto, Christi Fideles sacris abesse, à servilibus operibus abstinere, & jejunium in eorundem vigiliis, quibus adnexum est, observare debeant, & teneantur. In reliquis verò Festis, non solum laboriosas artium exercitationes, & servilia opera permittimus, & indulgemus, sed insuper eosdem Christi Fideles, à quacunque vigiliæ, seu jejunii diebus præcedentibus, dummodò aliunde vel ratione Quadragesimæ, vel ratione

ratione Quatuor temporum non præcipiatur, & audiendi Missam in præfatis Festis obligatione absolvi-
mus, & liberamus. Sed quoniam, dum populorum conscientia confu-
limus, & eorum, qui in sudore vultus
sui panem comedunt, indigentia
providemus, Sanctorum veneratio-
nem, & salutarem Christi Fidelium
pœnitentiam, minuere non intendi-
mus, idè Sanctorum, & solemnitatum
Officia & Missas, tam in iisdem
abrogatis Festis, quàm in eorum vi-
giliis retineri, & sicut prius in qua-
cunque Ecclesia celebrari manda-
mus. Sacrum verò jejunium, quod
in præfatis vigiliis habebatur, ad
quartas & sextas Ferias Adventus
transferendum, ibidemque servan-
dum edicimus, & constituimus, ut
autem non solum Clerici, & divites
homines sæculares, qui & diebus non
Festivis Sacrosanctæ Missæ Sacrifi-
Tomik IV. Z

cio & divinis Officiis, quod vehementer cupimus, adesse possunt, sed etiam ii, qui rusticis detenti laboribus, Ecclesias diebus tantum Festis adeunt, Sanctorum Apostolorum, & Martyrum, Quorum solemnitates superius abrogavimus, memoriam fervent, & venerentur, volumus ac præcipimus, die 29. Junii, ultra præcipuam SS. *Petri*, & *Pauli* solemnitatem, & aliorum Apostolorum, & die 26. Decembris, ultra præcipuum S. *Stephani* Festum, & aliorum SS. Martyrum memoriam celebrari. Quare die 29. Junii, in Calendariis Ecclesiasticis, ita Festum inscribendum erit = SS. *Petri* & *Pauli*, & commemoratio omnium Apostolorum = ac tam in Officio, quam in Missa addatur = Commemoratio de communi Apostolorum. = Die verò 24. Decembris ita notetur Festum = S. *Stephani* *Protomartyris*, & commemoratio o-

mnium SS. Martyrum = ac tam in Officio quam in Missa addenda erit = commemoratio de communi plurimorum Martyrum = Hæc Nos Venerabilis Frater non minùs spirituales, quam temporalem istius populi utilitatem intuentes, sancienda esse judicavimus, in quo plurimum sollicitudini, ac Pastoralivigilantiæ Tuæ confidimus, qui illud profectò sedulitate studiòque tuo efficias, ne quid è Divino cultu detractum videri possit, sed quò minor Festorum dierum factus est numerus, eò major sit in populorum animis pietas, fervor, ac devotio. Proinde vehementer cupimus, ac in Domino Fraternitatem Tuam hortamur, ut populos Tibi commissos diligenter edocendos cures, quæ ad justam, legitimamque dierum Festorum celebrationem pertinent, quò ardore, quæve humilitate spiritus

adstare Sanctissimo Altaris Sacrificio, quò studio, quâ frequentia Divinis Officiis, sacris Concionibus, ac Christianæ doctrinæ institutionibus interesse debeant, & ne per eos dies Christi Fidelium corda graventur crapulâ, & ebrietate, ac sæcularibus cogitationibus, quam diligentissime operam dare debebis, ut profana quæque, ludicra, & minùs religiosa à publicis locis amoveantur; contrà verò, in conspectu illa sint, abundèque suppetant, quæ ad fovendam devotionem pietatemque plurimum prodesse possint. Quæ quidem cuncta à perspecta Pastoralis fedulitate Tua Nobis maximè pollicemur. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus Provincialibusque & Synodalibus Conciliis, editis generalibus, vel specialibus, constitutionibus, & ordinationibus cæterisque contrariis quibuscunque.
Datum Romæ apud S. Petrum sub

Annulo Piscatoris, die XXIII. Maji. MDCCLXXV. Pontificatus Nostri Annò primò.

I. Card: de Comitibus.

III.

Litera Excellentissimi Nuntii Apostolici in Regno Polonia () occasione diminutionis Festorum ad Celsissimum Principem Michaellem Doniatowski Episcopum Plocensem directæ.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine Patrone Observandissime = Sanctissimus Dominus Noster PIUS Papa VI. habita benignè ratione precum, quæ Serenissimi Regis ac Reipublicæ Polonæ nomine de imminuendo dierum festorum numero, qui ex Ecclesiæ præscripto, vel consuetudine celebrantur, ad Ipsum haud pridem pervenerunt, expensis

(*) *Jos: Comitis Garampi nunc S. R. E. Cardinalis.*

que aliis ejusmodi postulationibus ac precibus, ad summos Pontifices Prædecessores suos delatis; tum relationibus ab Illustrissimis & Reverendissimis Regni Archiepiscopis & Episcopis hac de re alias acceptis, haud amplius differendam censuit Dispensationem, quæ illud spectat, ut populus commodioribus sibi comparatis vitæ sustentandæ rationibus, nova hac excitetur Ecclesiæ indulgentiâ, atque in accuratiorem cæterorum festorum dierum, qui erunt ex præcepto colendi, observantiam alacriter ferantur.

Hujusmodi igitur pro Gente Polona indulgentiam Sanctitas sua ad normam ordinavit illarum, quæ locum jam habuere, in partibus Diæcesium, quæ alienas attingunt dominationes, nè cultûs diversitas in ejusdem ritus populis, ad unam eandemque Diæcesim spectantibus ullam parere possit inter idiotas.

præsertim, confusionem, vel perturbationem, & conscientiæ simul solitudinem. Quod verò in iis locis jam laudabiliter obtinuit, ut & festivi, qui retinentur dies majori nunc celebrentur veneratione, & reliqui in pauperum redundaverint utilitatem, illud itidem a pia Polona natione summus Pontifex sibi cumulate pollicetur.

Ægre tamen graviterque accipit, pravam in hoc Regno invaluisse consuetudinem, ipsismet Constitutionibus Synodalibus (*lib. 2. tit. de Feriis*) reprobata, ut nundinæ ac venalium rerum publici mercatus, ut plurimum, festis diebus habeantur: quod quantum Christianæ ipsorum observantiæ obsit atque adversetur, & experientia docet, & sapienter Prædecessorum suorum vestigiis inhærens admonuit s. m. Benedictus XIV. in suis literis sub Anno Piscatoris die 5. Novembris An-

no 1745. datis, quarum initium:
Ab eo tempore: Cæterum, ex quo
 ejusmodi Pontificiæ dispensationes
 concessæ Austriacis ditionibus fuê-
 re, oculatus egomet ipse testis sui,
 quanta & quam singulari vigilantia
 Fæstorum dierum sanctificationi
 consultum fuerit, eorumque proin-
 de exactior observantia accreverit;
 quam severè mundinæ & mercatus
 omnes interdican-
 tur; imò nullæ pe-
 nitus officinæ vel tabernæ venden-
 tium, velementium commodo pro-
 fient, ac certæ duntaxat, eæque
 paucæ præfinitæ sint horæ (quæ
 nempe sacris exercitationibus, ac
 divinis vacant Officiis) quibus ven-
 dere atque emere liceat res quoti-
 dianæ victui omninò necessarias; sed
 hoc ipso intervallo omnes in offici-
 nis ipsis, vel tabernis, conventus,
 convivia, ac ludicra quæquæ & pro-
 fana, omnino prohibentur. Præ-
 clarum fanè, ac nunquam satis lau-

dandum Augustorum in Deum pie-
 tatis documentum ?

Hoc igitur proposito exemplô,
 nihil est, quod à Nationis etiam Po-
 lonæ pietate sibi Sanctissimus Pater
 non polliceatur: atque hoc ipsum
 mihi plane mandavit Illustrissimæ &
 Reverendissimæ Dominationi Ve-
 stræ, non minus quàm cæteris Colle-
 gis suis disertè significandum, ut
 dum novæ Pontificiæ dispensationis
 beneficium populis, eorum fidei cu-
 ræque commissis, erunt promulga-
 turi, iidem eo ipso tempore justis-
 sima, ac piissima Sanctitatis suæ
 consilia ac monita patefaciant:
 adeo ut Pastoralis sollicitudo nullis
 parcat rationibus, quibus possint ta-
 les abusus, ubi invaluerint, coerceri.
 Hinc unumquemque moneant, in
 Domino hortentur, excitentque ad
 exactam hanc dierum Fæstorum
 observantiam, ac si opus est, adver-
 sus transgressores, opem etiam im-

plorent sæcularis Auctoritatis, ut qui Ecclesiæ conscientiæ causa obsequi detrectaret, panarum saltem metu refrænetur, & adigatur.

Audivit etiam Sanctissimus Dominus Noster, eam esse alicubi *Cmetonum* seu glebæ adscriptorum conditionem, ut vix ullum hebdomadæ diem ab operis domino præstandis exceptum habeant, vel eas statis diebus ita assignatas, ut nisi Festum aliquod iisdem diebus inciderit, non possint ab operibus domino præstandis se abstinere. Verum ea est Sanctitatis suæ fiducia, quam in huius nationis religione, pietate, & æquitate locavit, ut sibi in animum nequeat inducere, futuros esse dominos, qui miseros homines adigant ad deferendas festis diebus abrogatis eas operas, quas, stante ipsorum dierum præcepto exigere ab iisdem usque adhuc non potuerunt. Nihilominus ad magis ma-

gisque bonorum animos excitandos, operæ præmium Sanctissimus Pater arbitratur, per sacrorum Pastorum vocem & dominos, & servos admonere, se novo huiusmodi beneficio illud præcipue spectasse, ac sperasse futurum, ut eorum, qui in sudore vultus sui panem comedunt, indigentiae commodius provideretur: optare propterea, vehementerque petere, ut cum domini nullum opus, aut ministerium diebus festis, qui ex præcepto vel consuetudine servabantur, a servis suis, alterutri conditioni, ut supra, obnoxiiis exigere usque ad huc potuerint; ita neque in posterum repetant, etsi earundem dierum servandorum præceptum ex benigna erga pauperes Pontificia miseratione abrogetur.

Hæc igitur habui ex Sanctitatis suæ supremis mandatis Illustrissimæ Dominationi Vestræ ac cæteris Collegis suis, novæ Pontificiæ indulgen-

tiæ participibus, communicanda. Doctrina, studio, atque obsequio erga Ecclesiæ Caput suo vehementer confusus, dubitare nullo modo possum, quin Illustrissima Dominatio Vestra singulis cujuscunque statûs personis, spirituali curæ suæ subjectis, manifestam Sanctitatis suæ mentem non sit declaratura, easquæ etiam ad ejus executionem excitatura iis hortationibus & monitis, quæ tum perspecta sua prudentia, tum rei argumentum atque ipsæ Apostolicæ literæ Sanctissimi Domini Nostri Illustrissimæ Dominationi Vestræ abunde suppeditabunt. Hæc autem omnia in Edicta referre iuvabit, quæ vulgo *Processus* dicuntur, quibus populo suo novam pontificiam dispensationem denuntiabit. Omnes autem Parochos, Verbi Dei prædicatores & Confessarios tam sæculares, quàm Regulares moneat, ut populos diligenter, uti opus est, in-

struant, tum de ratione, qua dies Festi sanctificari debeant, quò ardore, quò pietatis studio, quâ frequentia divinis Officiis, sacris concionibus, & Christianæ doctrinæ institutionibus; tum denique de Sanctissimi Patris mente & consiliis, quæ supra in diligentiore festorum dierum sanctificationem adimplenda declaravi, si Populi Dei & Ecclesiæ præcepto satisfacere, ac debitæ erga Sanctissimum Patrem Obedientiæ meritis, gratiæque suæ Pontificiæ beneficio frui perpetuo voluerint.

Atque interim studium & observantiam meam Illustrissimæ & Reverendissimæ Dominationi Vestræ deferens, me esse ex animo profiteor = Illustrissimæ ac Reverendissimæ Dominationis Vestræ = Addictissimus & Observantissimus Servus = *Josephus Archiepiscopus Beriten.*
Nuntius Apostolicus = Datum
Varsaviæ die 30. Junii 1775.

IV.

*Litteræ Excelletissimi Nuntii
Apostolici in Regno Poloniae ad
Provinciales & Superiores Or-
dinum Regularium datæ ex occa-
sione Brevis de diminutionem Fe-
storum.*

Ex adjuncto Epistolæ exemplo, quam ad Illustrissimos & Reverendis: Archiepiscopos & Episcopos Regni Poloniae, & Magni Ducatus Lithuaniae scribo, ut eis mentem Sanctissimi Domini Nostri PII PAPÆ VI. præcipuasque significarem rationes, quibus maximè permotus, ad enixas Serenissimi Regis ac Reipublicæ preces, de imminuendo Festorum numero dispensationem benignè concessit, Vestra etiam Paternitas plane cognoscet, quid ipsi & religiosi Provinciae suæ viris faciendum sit, quidve populis inculcandum, ut

se & ad Sanctitatis Suæ consilia ac voluntatem conforment, & monitis, cohortationibus ac mandatis obsequantur, quæ proinde desiderari Sacrorum pastorum prudentia ac sollicitudo minimè patietur.

Mihi verò, pro ea peculiari cura & studio, quò ex mei Ministerii munere Regulares Ordines ex animo complector, nihil modo aliud superest addendum, quàm ut zelum, doctrinam ac prudentiam religiosarum familiarum magis magisque excitent ad populos ea recte edocendos, quæ ad justam legitissimamque festorum dierum, quibus annexum supererit præceptum, pertinent sanctificationem; quæque fuerint Sanctissimi Patris rationes, ut reliquorum Festorum imminutionem indulserit. Cum enim ita provide consuluerit, ut iacturam illam compensent, quam in comparandis necessariis vitæ subsidiis patiebantur ex præcepto, quod

pluribus infra Annum diebus erat adjunctum, fore iudicavit, ut omnes prorsus temporales curas & cogitationes deponerent diebus, qui super sunt, dominicis & festis mysteriorum Christi, Beatæ Mariæ Virginis atque eorum Sanctorum, qui in Pontificiis literis annunciantur, in iisque ad animarum suarum salutem tantummodo incumberent.

Hinc verò inferendum neutiquam videtur summum Pontificem ad hos dumtaxat dies curam circumscribere, quæ de propria sanctificatione, de omnipotentis Dei cultu, deque Beatæ Mariæ Virginis ac Sanctorum veneratione inesse cuilibet debet. Hôc enim studio quotidie affici & continenter Christi fidelem oportet, qui tenetur *orare semper & non deficere*; quinimo quæ facit, licet ad communes vitæ actiones ea pertineant, omnia ad
Dei

Dei gloriam, honorem & cultum referre, verum tamen quædam externæ actiones, quædam Christianæ pietatis exercitationes ad festivos potius dies reservantur, in quibus, sepositis omnibus sæcularibus curis, animum possit attentius colligere; atquæ hinc, si quid antea deliquerit, agnoscere & corrigere, novumquæ eodem tempore hominem induere in iustitia & sanctitate veritatis.

Videte, edicit Dominus, ut Sabbatum meum custodiatis, quia signum est inter me & vos in generationibus Vestris, ut sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico Vos (Exodi Cap: XXXI. v. 13.) Ideoque, dominico die a labore terrenocessandum, at omni modo orationibus insistendum, ut quod negligenter per sex dies agitur, per diem resurrectionis dominicæ precibus expietur: Hæc S. N. Tomik IV. Aa

colaus 1. pontif. max: in *Respons.*
ad *Bulgaros* cap: 10. Concil: tom.
VIII. col: 22.) Debet ergo, *ut opti-*
me notat S. Antoninus) Summæ
Theolog Par: II. tit: IX. cap: VII.
§. 4.) „ die festo infisti operibus Spi-
„ ritualibus orationis, meditationis,
„ auditionis divinorum, lectionis, &
„ eleemosynis, & huiusmodi: & in-
„ ter cætera debent homines vacare
„ compunctioni & contritioni pec-
„ catorum, recogitantes, quæ ege-
„ runt aliis diebus, in quibus fue-
„ runt occupati; dicitur enim Levi-
„ tici cap: XVI. *Sabbatum requie-*
tionis est: affligetis animas ve-
stras; „ scilicet per contritionem
„ secundum Origenem.

Hæc omnia ac multo alia plura,
perspecta quidem Paternitati Ve-
stræ ac Religiosis viris, haud æquè
tamen cognita idiotis sunt & popu-
lis, qui Dei & Ecclesiæ præceptorum
vim non satis sentientes, se festorum

dierum sanctificationem adimplevisse
arbitrantur, quod sacro adstent, at-
quæ ab omni servili opere vacent:
dum tamen, quod reliquum est diei,
in otio tenent; in comestationibus, in
ebrietatibus, in impudiciis. San-
cti Patres Maiores Nostri nunquam
non destiterunt huiusmodi corruptæ
& fragilis humanæ naturæ vitia
coercere, modo legibus, modo hor-
tationibus. „ Idne est o/ Christiani,
ajebat S. Cyrillus Alexandrinus (lib:
VIII. cap: V. in Joannem) „ celebra-
„ re diem festum, indulgere ventri,
„ & inconcessis voluptatibus habe-
„ nas laxare?... Diebus ad exer-
„ cenda servilia opera concessis, u-
„ nusquisque suo intentus est operi,
„ & abstinet à crapula, ludis, & vani-
„ tatibus: diebus autem festis passim
„ concurritur ad cauponam, ad lu-
„ dos, ad spectacula, ad choreas, in
„ derisionem divini numinis & diei

„ pravaricationem ? „ Quare appo-
 „ site ad rem Nostram S. Augu-
 „ nus monebat: „ Judæi serviliter
 „ observant diem Sabbati ad luxu-
 „ riam, ad ebrietatem. Quanto
 „ melius sæminæ eorum lanam face-
 „ rent, quam illa die in menianis sal-
 „ tarent! Absit Fratres, ut illos dica-
 „ mus observare Sabbatum (Tract:
 „ III. in Joannem §. 10. Tom: III. Par:
 „ 2. pag: 311. edit: Parisien).

Absit igitur ne Christiani Judæi cæ ne-
 quitia imitatores videantur. Atta-
 men si attentius consideremus, non
 „ ne apud multos tota eorum occupa-
 „ tio in festis est circa corpus ? ...
 „ Quia scilicet non Deo, sed sibi va-
 „ cant, ventri & dæmoni.... Mulie-
 „ res vacant, & non parum tempo-
 „ ris expendunt in se ornando ad ca-
 „ piendas animas, famuli & famulæ
 „ ad præparandum Cibos, accuratius
 „ solito: mercatores ad faciendos
 „ suos computos, & ratiocinia, ad

„ scribendum Libros & literas: infe-
 „ rioris conditionis homines ad au-
 „ diendum de palatinis, vel spectacu-
 „ la vana: nulla cura filiorum & fa-
 „ milia, sed omnes liberi dimittun-
 „ tur ad facienda mala: & quod cum
 „ multo labore per hebdomadam
 „ lucrati sunt, in festis, in tabernis
 „ & ludis, non in Eleemosinis expen-
 „ dunt. „ Quæ animadvertens S.
 „ Antoninus (loc: cit:) quæstio-
 „ nem sibi proposuit „ utrum quis,
 „ abstinendo se à Criminalibus, & o-
 „ peribus manualibus, per hoc so-
 „ lum quod non vacat divinis, nisi
 „ audiendo Missam, vel non audien-
 „ do quia non potest, sed per totum
 „ Festum solatiatur & ratiocinatur
 „ de otiosis, peccet mortaliter ? Et
 „ respondet: videtur quod sic; quia
 „ maxime cadit sub præcepto, quod
 „ est de intentione legislatoris. Sed
 „ ad hoc intentio legislatoris hujus
 „ præcepti est ut vacetur Deo. Ta-

„ lis autem non vacat Deo: quia
 „ etsi audit Missam, illud valde mo-
 „ dicum est respectu totius diei; &
 „ modicum pro nihilo reputatur...
 „ Non vacare Deo pro maiori par-
 „ te diei, peccatum est. His & hu-
 „ iusmodi aliis rationibus bene per-
 „ pensis Cardinalis Cajetanus, vir
 „ inter Theologos valde gravis, serio
 „ fideles admonuit, quod „ licet cum
 „ abstinentia a servilibus, solius Mis-
 „ sæ cultus sufficiat in Festo ad evi-
 „ tandum peccatum mortale; te-
 „ nentur tamen Fideles diem ex-
 „ pendere in Divinis laudibus, sal-
 „ tem eundo ad prædicationem, &
 „ ad vespèras. Unde, qui post Mis-
 „ sam festos dies vane consumunt,
 „ ludendo, jocando, otioseque va-
 „ gando, aut venando, spectaculis
 „ intendendo, licet ex ipsis operi-
 „ bus, ut pote non servilibus, mor-
 „ tale non incurrant; ex omissione
 „ tamen divini cultus, ad quem se-

„ sta instituta sunt, graviter pec-
 „ cant: -- quia non reddant, quæ
 „ sunt Dei, Deo: & quia quantum
 „ est in re, ridiculo exponunt Chri-
 „ stiana festa, iuxta illud: *viderunt*
 „ *eam hostes, & deriserunt Saba-*
 „ *ta eius.* Et hoc præcipue tangit
 „ viros graves, & maiores dominos:
 „ cæteri namque eos imitantur.

Quos igitur supra memoravimus
 abusus, si qui irrepsere, ii sunt, no-
 stra præcipue opera corrigendi; hu-
 jus generis errores, sunt nobis in o-
 mni patientia & doctrina refellendi,
 ac fideles omnes sanis doctrinis in-
 struendi, quibus ipsi inhæreant oportet,
 in retam gravi, quæ animarum
 suarum salutis potissimum interest;
 ne falso sibi ivadeant, magnam se
 assumpsisse religionem, quod Festo-
 rum numerum ultra Ecclesiæ præcep-
 tum sponte sua multiplicent, dum
 interim eorum, qui ex præcepto re-
 tinentur, accuratam negligunt ob-

servantiam. Quod si qui facerent, merito corripere eos Deus per os prophetarum suorum: *dispergam super vultum Vestrum stercus solemnitatum vestrarum.* (Malachiae cap. II. ver: 3.) „

„ Neomenias, &
„ Sabbatum, & festivitates alias non
„ feram: iniqui sunt cæus Vestri:
„ calendas Vestras & solemnitates
„ Vestras odit anima mea: facta
„ sunt mihi molesta, laboravi sustinens (Isaia cap. I. v. 13.) Quæ est
„ hæc res mala, quam facitis, & profanatis diem Sabbati (2. Esdr: XIII.

Voluntas igitur Sanctissimi Patris ea quidem minime est, ut Fideles ipsi a Religionis ac pietatis actibus, vel a Sanctorum veneratione in abrogatis Festis arceantur: sed dum manuum opus antea interdictum iisdem liberaliter indulget, ut propriis ac domesticis commodius consulant necessitatibus, vult etiam ac præcipit,

ut festi dies, qui sunt ex præscripto colendi, sobriè, justè, ac pie transigantur.

Huc autem referri debet maximè concionatorum & Confessoriorum studium ac vigilantia. Cum enim Ministri Christi sint & dispensatores mysteriorum Dei, fideles non inveniuntur in eorum Ministerio, nisi Filios, qui eorum fidei, curæquè se committunt, uti Spirituales decet patres, rectè instruerent, assiduè monerent. ac opportune corrigerent. Quare, & si mihi dubium non sit, quin ipsi hæc omnia populis opportune inculcare usque adhuc non destiterint; nunc tamen, ex quo talis incidit opportunitas Pontificiæ promulgandæ dispensationis, id faciendum diligentius ac frequentius omnino videtur, neque desistendum, quo ad usque populus necessaria quæ sunt, rectè addiscat, calleat & adimpleat.

Itaque operæ prætium ex Officio suo Paternitas Vestra faciet, si con-

cionatoribus & Confessariis Provinciae suae monita ejusmodi frequenter graviterquè commendet & inculcet. Pari vero sedulitate curandum est, ne ab ejusmodi, quæ Concionatoribus & Confessariis inesse debet sollicitudine, cæterorum Religiosorum ratio & actiones ullo modo discrepent. Singuli enim, ac nos præcipuè, qui Ecclesiae mancipati sumus, ad animarum salutem, ac sanctificationem, cogitationes, curas, & operam, *secundum propriam virtutem*, conferre tenemur. Qui enim plura talenta acceperit, ea omnia diligenter negotiari debet, ut, veniente Domino, concreditam sibi summam. *utique usuris*, reddere ei possit. Non enim excusatur, qui, cum unum talentum acceperit, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Inutilem servum hujusmodi præcepit Dominus in tenebras eici exteriores.

Maximam autem apud sæculares, & idiotas vim habere poterit Superiorum localium exemplum, in Ecclesiae bonorum, si quæ habent, administratione. Quæ de servis & adscriptitiis ex Sanctissimi Patris voluntate in memorata ad Illustrissimos & Reverendissimos Episcopos Epistola admonui, ea ipsi accurate exequantur. Quod si is, qui suorum non habet curam, fidem abnegavit, & est infideli deterior, qui suos etiam violat, ubi constituetur, cum quibus assistet? (S. Joannes Chrys. homil: 53. in Math:) Quis autem post eos, quos jura sanguinis jungunt, magis *servus* cuique est, quam servus Domino? Nam, si inter eos status & fortunarum impar est conditio, debet tamen utrosque æqualis caritas jungere, quos junxit non modo æqualis natura, sed & æqualis vocatio in Christo Jesu. Apud Deum enim & Domi-

num Nostrum, ut ait Apostolus,, non
 „ est servus, non est liber; omnes
 „ nos unum sumus in Christo Jesu
 (ad Galat: III. ver: 28.) quia si-
 „ ve servi, sive liberi, omnes in unum
 „ Corpus baptisati sumus, & omnes
 „ in uno spiritu potati sumus....
 „ Imo corpus Christi sumus & mem-
 „ bra de membro. Si quid igitur
 „ patitur unum membrum, compa-
 „ tiuntur omnia membra (1. ad
 Corinth: cap: XII.) *Servos igi-*
 „ *tur Nostros diligamus*, non ver-
 „ bo, neque lingua, sed opere & ve-
 „ ritate (1. Joh: cap: 3, v. 17.) Porro
 „ unusquisque quodcumque fecerit
 „ bonum, hoc recipiet à Domino,,
 „ sive servus, sive liber; & vos Do-
 „ mini eadem facite illis (*servis*),
 „ remittentes minus, scientes, quod
 „ & illorum & vester Dominus est
 „ in cælis, & personarum acceptio
 „ non est apud Deum (ad Ephes:
 „ cap: VI.)

Insuper „ cum validiora sint
 „ exempla) quam verba, & plenius
 „ sit opere docere, quam voce,,) S.
 Leo Serm: de S. Laurent:) studio-
 fè invigilent superiores, ut quod ad
 eos spectat, nihil in executionem
 eorum, quæ summus Pontifex m-
 nenda mandavit, desiderari contin-
 gat; statuantque hac in re obsequii,
 & obedientiæ Jesu Christi Vicario
 debitæ, primum ac singulare docu-
 mentum. Præcaveant igitur, ne in
 Festis, quibus adjunctum superest
 præceptum, quidquam in suis locis
 vel fundis peragatur, quod eorum
 sanctificationi adversaretur, ne in
 Religiosorum locis renovari contin-
 gant profanationes de quibus Si-
 mon Archiepiscopus Cantuariensis
 in Synodo Machfeldensi Anno 1332.
 graviter conquerebatur „ Quod, in
 „ Electorum Dei receptum erat ho-
 „ norem, conversum est in blasphe-
 „ miam, & abominationem, dum vi-

„ delictet conventicula negotiatio-
 „ nis & alia exercitia illicita diebus
 „ hujusmodi potissime ingeruntur;
 „ quod vero ad devotionis paraba-
 „ tur compendium, in dissolutionis
 „ erigitur cumulum; dum in ipsis
 „ festivitibus taberna colitur po-
 „ tius, quam Ecclesia, comessatio-
 „ nes & ebrietates uberius abun-
 „ dant quam lacrymæ & oratio-
 „ nes.... Tanquam solemnitates ipsæ
 „ ad profanationis, & perversitatis
 „ exercitium gratis fuerint institu-
 „ tæ (Concil: Tom: XI. Edit: La-
 „ beanæ

Cum vero nullo tempore destite-
 rit Ecclesia, quin mercatus & nun-
 dinas, quæ diebus festis agerentur,
 reprobaverit, caveant præcipuè Re-
 ligiosi, ne in eorum locis Ecclesiasti-
 cis hujusmodi negligi videantur. In
 iis igitur, non modo mercatus &
 nundinæ non permittantur, verum
 etiam rusticis & vicariis, qui ex eo-

rum pendent imperio, quo minus eas
 alibi frequentent, severe interdican-
 tur, & ad jussa adimplenda modis o-
 mnibus alliciantur. Comperta o-
 mnibus esse debent, quæ diversis
 temporibus & locis his de rebus
 Sanctæ decreverunt Ecclesiæ, & ma-
 xime in Conciliis Turonensi III. &
 Arelatenſi VI. Anni 813. Toletano
 an 1473. Mediolanenſi (An. 1505.
 III. an: 1573. & VI. an: 1579. Nar-
 bonenſi an: 1551. Rethomagenſi an:
 1581. Rhemenſi & Burdegalenſi an:
 1583. Vobis autem ante oculos
 præcipuè habendæ sunt decretales
 Epistolæ Summorum Pontificum S.
 Pii V. = cum primum = & Benedi-
 cti XIV. = ab eo tempore; = atque
 Synodales constitutiones provinciæ
 Vestræ Gnesnensis: quarum omnium
 ad executionem præsto Vobis erit
 gratia & auctoritas Illustrissimorum
 hujus Regni & magni Ducatus Li-
 thuanie Episcoporum, qui in eam rem

curas & sollicitudines suas omnes impendent.

Tabernæ vero in Religiosorum prædiis aut pagis prorsus claudantur; neque ullum permittatur convivium aut compotatio in domo Parochiali seu Religiosa, ac multo magis in cænobiis: uno verbo ab Regularium exemplo discant sæculares omnes, & intelligant, summi Pontificis, atque Episcoporum consilia & monita dura minime esse, imo perfici facile posse, modo Spiritu Dei, ac salutis animarum zelo agamur: „ Honorasti „ Martyres, aiebat *S. Ioannes Chrysostomus*: dum adfuisisti, dum audivisti, „ dum studium præ te tulisti, honora „ etiam illos modestè domum recedendo; ne quis ubi te parum decore gerentem viderit in popina, te „ non propter Martyres venisse dicat, sed ut vitium augeres, ut improbæ cupiditati servires.... Si ergo

„ ergo postquam ad Martyres „ accessisti, postquam hinc discesseris, ebrietati vacaturus es, melius „ est, ut domi maneas, nec indecore te geras, neque Martyrum solemnitatem probro afficias, neque „ proximo sis offendiculo, neque „ mentem obsideas, neque peccata „ tibi accumules (*Homil. in Martyres tom. II. col. 668. edit; Montfauconii*)

Contra vero, si ipsi Religiosi viri, qui propter eorum vocationem ad perfectiora quæque assequenda adstringuntur, quique peculiari obsequii vinculo Sanctæ Apostolicæ sedis se devinctos profitentur, si inquam, desides se ac segnes ostenderent ad ea exequenda, quæ ab eadem Sancta Sede proponuntur & iniunguntur, neque vellent non solum proprio exemplo cæteros anteire, sed quod absit, cum rudibus populis se committere.

Tomik IV. Bb

scere non dubitarent: ita ut non iam sanctificare Festa, uti decet & oportet, sed profanare viderentur; quid inde, quæso, consequeretur, nisi Dei offensio, maior errorum propagatio, Ecclesiæ dedecus, at que ipsorum deniquè Regularium Ordinum contemptus & abjectio?

Ex his igitur, ne quidquam forte contingat, præveniedum maturè censui Paternitatem Vestram, ut de omnibus Religiosas sibi subiectas familias diligenter præmoneat. Hoc autem potissimum non ideo animadverto, quod dubitem fore quemquam, qui & consilio & voce & exemplo suo ad meas vel potius supremi Ecclesiæ Capitis ac sacrorum pastorum cohortationes non se alacriter conformet; sed quod video, si quid contra vel culpa vel negligentia unius vel alterius Religiosi accideret, quo sæculares homines offenderentur, id non solum illi ad-

scriptum imputatumque iri, sed etiam, per summam licet injuriam & iniquitatem, universæ ejus Congregationi, imò cunctis quoque Ordinibus Regularibus, & Ecclesiasticis: ac sic in corpus & Collegium jure possint eæ culpæ & crimina transferri, quæ unius aut alterius membri propria fuere.

Hæc habui, quæ hoc in argumento Paternitati Vestræ, pro debita Apostolicis mandatis obedientia, meoque erga ordinem suum studio significarem. Hæc autem Epistola in singulis legatur cænobiiis Fratribus in unum congregatis, atque iis qui literas nesciunt vulgari idiomate explicetur. Concionatoribus vero & Confessariis in promptu semper sit, ut nullam omittant occasionem, qua salutaria monita atque ea omnia, quæ supra innui, insinuent & inculcent. Interea Paternitati Ve-

Bb j

stræ fausta omnia ac salutaria ex animo apprecor. Josephus Archiep: Beprit. Nuntius Apost: Datum Varsaviæ die 30. Junii Ann 1775.

V.

*Indictio Universalis Jubilæi
Anni Sancti Millesimi septingentesimi septuagesimi quinti.*

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei Universis Christi-fidelibus præsentibus Literas inspecturis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Salutis nostræ Auctor Dominus Noster Jesus Christus, cum ab antiqua peccati servitute ad vitam, ac libertatem sua passione, ac morte vindicasset homines, atque in suæ gloriæ cohæredes, ac Dei filios constitasset, immensum hoc eisdem beneficium adjunxit, nimirum, si qui naturæ infirmitate, suæque pravitate ab

hac præclara divinæ hæreditatis conditione misere deciderent, ut paratam rationem expiandi criminis haberent, & potestate illa remittendi peccata, una cum cœlestis Regni Clavibus Apostolorum Principi tradita, ad pristinam justitiam, atque ad Redemptionis fructus percipiendos reintegrari possent. Cum hæc una divinæ gratiæ, ac salutis restituendæ via relicta sit iis, qui à lege Domini aberrarint, nullam majorem curam Beati Petri, ejusque potestatis Successores adhibuerunt, quàm ut omnes ad hos misericordiæ fontes evocarent, pœnitentibus veniam pollicerentur, atque offerrent, & scelerè alligatos, ac nexos modis omnibus ad remissionem allicerent. Quæ quidem in re ad æternam hominum incolumitatem pernecessaria, quamquam assiduæ Apostolici eorum ministerii curæ sint versatæ, tamen opportuniora quædam tempora constitue-

re, ac feligere voluerunt, quibus peccatores ad placandam Divinam iustitiam, atque ad pœnitentiam, tanquam ad unicam post naufragium tabulam, ampliori reconciliationis, ac veniæ spe proposita, excitarent, sibi que concediti Indulgentiæ thesauri copiam omnibus facerent. Propterea, ne qua hominum ætas, hac maxima propitiationis utilitate careret, Jubilæi Annum Sanctam, annum scilicet remissionis, & gratiæ, singulo quoque vigesimo quinto anno celebrandum, & hoc misericordiæ persugium in ipsa Religionis Sede aperiendum instituerunt. Quorum saluberrimam consuetudinem Nos item consecrati eundem Annum jam appropinquantem Vobis Universis, dilecti Filii, qui in unitate, & confessione fidei Nobiscum, & cum hac Sancta Catholica Romana Ecclesia conjuncti estis, mature nunciamus, vosque ad animarum vestrarum sa-

lutem operandam, & ad ea, quæ maxima esse possunt, sanctificationis vestræ comparanda præsidia cohortamur. Quæcumque dispensationi nostræ sunt traditæ à Christi Sanguine profluentes clementiæ, & miserationis divitiæ, universas, reserabimus. Præterea locupletissimam satisfactionum copiam, quæ Beatissimæ Dei Matris, atque Apostolorum meritis, Sanguine Martyrum, Bonorum omnium denique sanctæ piæque factis continentur, vobis affatim patefacturi sumus, quo facillio-rem pacis, ac veniæ consequendæ aditum, tam amplis subsidii à Sanctorum Communione profectis præstemus, Sanctorum siquidem præclara societate, ac communione conjungimur, quicumque in unum Ecclesiæ corpus, quod Christi Corpus est, colligati sumus. Omnes illius sanguine irrigamur, ac vivificamur, & singulis prodesse sin-

guli possumus. Quo enim clarior esset, atque illustrior sui amoris, ac misericordiæ magnitudo, atque infinita Passionis, ac meritorum suorum vis, atque efficacia, redundare eandem voluit, ac adjungi reliquis mystici corporis partibus, ut ipsæ etiam mutua inter se operâ, atque utilitatum communicatione ab illo gratiæ fonte derivata propter unitatem juvarentur, utque hunc in modum æterni Patris benignitas ad clementiam erga Nos adhibendam, & immenso Filii sui sanguinis pretio, & illius causâ, ac virtute, Sanctorum etiam meritis, ac suffragationis accessione moveretur. Ad hanc igitur Indulgentiæ participandam ubertatem, atque ad hos Ecclesiæ thesauros vos compellamus; & more, institutoque majorum, ac de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consensu, universalem, ac maximum Anni Sancti

Jubilæum in hac alma Urbe nostra celebrandum, anno proximo Millesimo septingentesimo septuagesimo quinto, à primis Vesperis vigiliæ Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi hujus Anni inchoandum, & per totum sequentem annum duraturum, auctoritate Omnipotentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & Nostra, ad ipsius Dei gloriam, Catholicæ Ecclesiæ exaltationem, & totius Christiani Populi sanctificationem indicimus, ac promulgamus.

Quo quidem Jubilæi anno durante, omnibus utriusque sexûs Christi fidelibus vere pœnitentibus & confessis, sacraque Communione refectis, qui Beatorum Petri & Pauli, necnon Sancti Joannis Lateranensis, & Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe Basilicâ semel saltem in die, per triginta continuos, aut interpolatos dies, sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos,

nimirum a primis vespers unius diei, usque ad integrum ipsius subsequenti diei vespertinum crepusculum computandos, si Romani vel Incolæ Urbis, si vero Peregrini, aut aliâs externi fuerint, per quindecim saltem huiusmodi dies devote visiterint, & pro Sanctæ Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani Populi salute, & tranquillitate, pias ad Deum preces effuderint, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Et quoniam evenire potest, ut ex iis, qui hac de causa iter aggressi fuerint, vel ad Urbem se contulerint, aliqui in via, aut etiam in ipsa Urbe, morbo, vel alia legitima causa detenti, aut morte præventi, præfinito dierum numero non completo, ac fortasse, ne inchoato quidem, præ-

missa exequi, & dictas Basilicas visitare nequeant: Nos piæ, promptæquæ illorum voluntati, quantum in Domino possumus, benigne favere cupientes, eosdem vere poenitentes, & confessos ac sacra Communione resectos prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes perinde fieri volumus, ac si dictas Basilicas diebus à Nobis præscriptis, re ipsa visitassent, ut præfatis necessitatibus impediti, desiderii sui effectum, dono Sancti Spiritus consequantur.

Agite igitur universi Ecclesiæ Filii, tempus hoc acceptabile; hos dies salutis præterlabi minimè finite, quin tantam propitiationis opportunitatem ad divinam conciliandam iustitiam, & assequendam gratiam adhibeatis. Nolite committere, ut itinerum labores, & commeandi difficultates moram vobis afferant. Neque enim convenit, cum rei augendæ cupidos, ac Urbium visendarum

studio incensos nulla incommoda, atque impedimenta retinere, ac remorari possint, Vos in comparandis cœlestis gratiæ copiis, atque in Atriis Domini adeundis esse tardiores. Labores ipsi, tam præstanti consilio suscepti, magno vobis adjumento esse poterunt ad uberrimos Pœnitentiæ fructus referendos. Ac propterea vetus hæc peregrinationum consuetudo plurimæ semper utilitatis in Ecclesia fuit habita, quod molestiæ, ac tædia in iis perficiendis percepta, & compensationes præteritorum scelerum essent, & pœnitendi voluntatem confirmarent. Ac si vestri animi ardor, atque accensa in Deum charitas hujusmodi molestiæ sensum vobis adimet, aut leniet, tamen hæc spiritus alacritas maximam vim obtinendæ veniæ habebit, & in partem satisfactionis pro peccatis debitæ accedet, cum eidem, qui multum diligit, multum etiam remittatur. Qua-

re ascendite in Civitatem Sion, & Domûs Domini ubertate replemini. Ipse huius Urbis Fidei, ac pietatis domicilii aspectus, sepulcra Apostolorum, Martyrum monumenta, Vos ad pœnitentiam agendam, & Deum vobis placandum commovebunt. Cum Terram hanc eorum sanguine imbutam lustrabitis, cum tot eorum Sanctitatis vestigia in vestros oculos undique incurrent, fieri non poterit, ut quorum instituta, ac Leges, quas secuti illi sunt, & consecrari Vos profiteamini, ab eorundem imitatione longissime abesse non vehementer Vos pœniteat. Templorum autem majestas, divini cultus dignitas quantopere Vos excitabit, ut cum Dei vivi Templum Vos esse memineritis, eo studiosiores in illo divinæ gratiæ muneribus exornando sitis, quo antea procliviores in eodem violando, ac Spiritu Sancto contristando, fuistis. Jam vero alio-

rum etiam lacrymæ, & sua delicta plorantium, sibi que à Deo veniam expetentium gemitus, mirifice Vos ad parem pietatis, & doloris sensum impellent, Sed in hoc vestro mœrore, ac luctu maximum unâ voluptatis fructum Vobis pariet hæc ipsa tot Gentium, ac Nationum ad pœnitentiæ, & justitiæ opera confluentium multitudo. Neque enim ullus Vobis illo gratior, atque pulchrior esse poterit conspectus, qui præclarissimum Crucis, ac Religionis triumphum omnium oculis quodammodo præseferet. Sed maxima potissimum erit nostra ex hoc pene universo Ecclesiæ Liberatorum conventu jucunditas. Ex mutua hac vestra charitatis, & pietatis contentione magna item præsidia, atque adjumenta Nobis minime defutura arbitramur. Confidimus enim in vestris ad Deum precibus memores Vos futuros communis vestri, ve-

strumque omnium amantissimj Parentis, & cum una Nobiscum precati eritis summum bonorum largitorem pro Fidei Catholicæ incolumitate, pro Populorum omnium ab ejus unitate aberrantium reditu, pro tranquillitate Ecclesiæ, ac Principum Christianorum felicitate, nostram infirmitatem in gravissimo sustinendo munere votis, ac obsecrationibus vestris sublevaturos.

At vos, Venerabiles Fratres Patriarchæ, Primates, Archi-Episcopi, Episcopi, Nostras has sollicitudines adjuvate, & Nostras unâ partes, ac Vestras agite: Tempus hoc pœnitentiæ, ac propitiationis annunciate Populis sedulitati Vestræ conceditis, omnique opera, atque Auctoritate Vestra curate, ut hæc comparandæ veniæ opportunitas, quam paternæ charitate omnibus ex veteri Ecclesiæ instituto suppeditamus, maximam utilitatem ad animarum

salutem afferat. A Vobis audiant, quibus Christianæ humilitatis, ac misericordiæ operibus exerceri eos oporteat, quo paratiores veniant ad præclaros hos cœlestis Gratiae fructus hauriendos: In jejuniis esse verandum, orationes, atque eleemosynas adhibendas. & præceptis, & exemplis Vestris intelligant.

Vos ipsi Venerabiles Frâtres, siqui ad Pastorales Vestras vigilias id adjungetis, ut partem aliquam Vestri Gregis ad hanc Religionis arcem, ad hos Indulgentiæ fontes, ad Nos, qui paterno animo Vos excepturi, & complexuri sumus; deducatis: præterquam, quod, plurimus accedet ad hanc celebritatam splendor, maximas sane divinæ misericordiæ opes ex tam egregia opera, ac labore comparabitis, & eandem tamquam uberrimas merces referentes, cum
reliquo

reliquo Vestro Populo jucundissime communicabitis.

Minime quoque dubitamus, Charissimos in Christo Filios Nostros Imperatorem Electum, Reges, ac Principes omnes Catholicos Nobis auctoritate sua præsto futuros, ut hæc de animarum salute consilia Nostra, eximios, quos optamus, eventus habeant. Eos itaque vehementer rogamus, atque hortamur, ut pro præclaro suo Religionis studio Venerabilium Fratrum Episcoporum sedulitati consentiant, eorumque curas adjuvent, commendantibus itinera, atque hospitia tuta reddant. Profutura hæc illis magnopere ad Regni tranquillitatem non ignorant, sibi que propitium, ac placabilem Deum ipsum eo magis effectura, quo sua ipsi opera in illius augenda apud populos gloria, erunt accuratiores.

Tomik IV.

Ce

Ut vero præsentēs Litteræ ad omnium fidelium, quibuscunque in locis existentium, notitiam facilius perveniant, volumus eorum Exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ sigillô munitis, eamdem prorsus fidem haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si exhibitæ forent & ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Indictionis, Promulgationis, Concessionis, Hortationis, Rogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo

septuagesimo quarto, Pridie Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Quinto.

A. Card: Nigronus:

C. Ferrus Sub-Datarius.

V I S A

De Curia J. Manassei.

Loco ✕ Plumbi.

L. Eugenius.

*Registrata in Secretariæ
Brevium*

Anno à Nativitate Domini Millesimo septingentesimo septuagesimo quarto, indictione septima, die vero duodecima Mai, Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Domini CLEMENTIS Divina providentia PAPÆ XIV. Anno quinto, præsentēs Litteras Apostolicas in
Cc j

Atrio Sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ de Urbe, adstante Populo, legi, & solemniter publicavi.

Ego L. Manassei Abbreviator
de Curia.

Anno à Nativitate Domini
Millesimo septingentesimo septua-
gesimo quarto, Indidione septima,
die vero Duodecima Maji. Ponti-
ficatus SS. D. N. CLEMENTIS
PAPAE XIV. Anno quinto, fu-
pradicta Litera Apostolica in A-
trio Basilicæ Principis Apostolo-
rum, ut supra publicata, ad val-
vas ejusdem Basilicæ affixæ fue-
runt, ac eadem postea publicata in
Basilicis S. Pauli, Lateranensi, &
S. Mariæ Majoris, & ad earum
valvas affixæ fuerunt, prout simili-
ter ad valvas Cancellariæ Aposto-
lica, & Magnæ Curia Innocentia-
na in Monte Citatorio, & in Acis

Campi Floræ ac aliis locis solitis
& consuetis Urbis dimissis copiis,
ut moris est, per Nos Antonium
Befani, & Josephum Pelliccia
SS. D. N. PP. Cursores.

Petrus de Ligne Magister Curso-
rum.

VI.

Extensio Universalis Jubilæi in
Urbe Celebrati Anno Domini Mil-
lesimo Septingentesimo Septuage-
simo Quinto. Ad Universum
Catholicum Orbem.

PAPUS EPISCOPUS Servus
Servorum Dei.

Universis Christi fidelibus præsen-
tes Literas inspecturis salutem &
Apostolicam benedictionem.

Summa DEI in nos benignitate ac
singulari beneficio utrumque factum
est, ut scilicet Annò magno Jubilæi
revertente, Sanctas Portas, veteri
servatâ Sanctissimarum Cæremonia-

rum Religione, auspiciato recluderemus & easdem certa consuetaque die clauderemus, atque illud quidem IV. Calendas Martii per nos gestum est, duodecimo nimirum die, ex quo Petri Cathedram adepti summi Pontificatus apicem tenebamus. Hoc officium statum atque solemne, quo Pœnitentiæ tempus acceptabile die, que salutis advenisse, atque ad Divinæ misericordiæ Thesauros Christi fidelibus aditum patere amplissimum significatur, ex humanarum rerum vicissitudine, fluxaque natura contingit, ut aliquandiu non sine Divino Consilio retardatum, Nobis reservaretur. E vivis enim erepto Sancti Mem: Clemente XIV. Prædecessore nostro, qui & Jubilæum vulgatis per universam orbem Pontificiis Literis indixerat, & rite Sanctissimas Fores aperire in ipso Nativitatis Domini Nostri JESU Christi per vigilio statuerat, locus humilitati nostræ reli-

ctus est aggrediendi, perficiendique, quod ipse ceptum imperfectumque reliquit. Nos igitur per nos ipsos ad Sancti Petri Apostolorum Principis Basilicam ritum illum sanctissimum, non sine magna adfluentis populi celebritate ingentique animi nostri gaudio persolvimus. Nam ut eodem officio ad D. Pauli, ad Lateranensem, & ad Sanctæ Mariæ Majoris Basilicas nostro nomine atque autoritate persungerentur, Venerabiles tres Fratres Nostros S. R. E. Cardinales designavimus, & Legatos a latere creavimus. Itaque dispensatione Divina factum est, ut a solemni Anni Jubilæi celebritate Pontificatus nostri ipsæ bene initia ducerentur.

Eandem autem rationem nuper etiam nos ipsi servavimus, cum Divinæ bonitatis largitate ad Natale Servatoris nostri festum pervenimus, qui dies Portæ Sanctæ clauden-

dæ prisca summorum Pontificum consuetudine statutus est, eundemque ritum ante dicti Cardinales, eodem legationis honore ornati, in suis quisque Basilicis persequuti sunt. Atque ipse etiam exitus præclare faustissimis initiis respondit.

Benedictus sit omnium bonorum & omnis egregiæ voluntatis Author, moderator, perfector Deus, qui nobiscum misericordiam hanc magnam facere non est dedignatus. Uni Trinoque Numini gloria, lausque omnis in hominum memoriam sempiternam, quod in ipso Pontificatus nostri initio hoc in nos veluti signum sui favoris extare voluerit, quod ad bene sperandum de re Christiana erigeremur.

Sane in maxima animi nostri perturbatione, qua dies noctesque angimur ob Ecclesiarum omnium sollicitudinem nobis licet immeritis nuperime demandatam, non leve timori

nostro offerri solamen sensimus, quod Divina aspirante gratia tantum opus, Urbique huic nostræ & Reipubl: Christianæ universæ tam salutare feliciter ad exitum perductum esse perspeximus. Exultavimus in Domino, lacrimas etiam lætitiæ indices non semel emisimus, cum Urbis amplissimas vias maximæ fidelium multitudine redundantes intuebamur, quorum omnium una mens esset, Divinam sibi misericordiam in fletu & cordis amaritudine conciliare. Mirifice quidem recreabamur, cum intelligeremus Civium religionem, cum advenarum pietate mutua inter se æmulatione decertare: atque illos quidem Christiana erga hospites charitate incitados, nullis impensis pepercisse novimus, nullum refugisse laborem, molestiam nullam averfatos, ut advenientes exciperent, itineribus fractos resciperent, atque omni assiduitate & cura

sublevarent. Illi verò dignam Christiano nomine humilitatem præferentes, habitu ipso atque incessu declararunt, quanta ipsos fides a patriis regionibus evocasset, atque ad Sanctorum Apostolorum limina adduxisset. Mirus enim in omnibus ardor eminebat, cum supplicantium ritu Sancta Urbis adirent monumenta, cum sacratis liminibus oscula fingerent, cum longissimos viarum tractus Sacris Psalmorum atque hymnorum canticis, flebilique concentu complerent; ut vere dici prædicarique possit nullas ab iis partes esse prætermissas, ut veterem illam penitentiae formam priscis Ecclesiae sæculis usitatam, nostra hac ætate representarent.

Illud vero incredibili nostrum animum voluptate perfudit, & præcipuum lætitiæ nostræ addidit cumulum, quod Regium Juvenem Maximilianum Austriacum ad Sanctam

Civitatem advenisse conspeximus, & coram alloqui complectique in Domino potuimus. Cujus egregia indoles præclare instituta, virtutum omnium exempla non pauca quamdiu apud nos versatus fuit, Civibus plaudentibus, exteris admirantibus, edidit, cum præsertim Jubilæi Thesauro se se locupletare sategerit.

Neque vero Venerabilium Sacerdotum tum secularium, tum Regularium hoc loco prætereunda laus est, quorum opera diligentiaque potissimum effectum est, ut penitentium multitudini ad misericordiae fontem quam facillime aditus pateret. Nam Sacramentum reconciliationis, quod Christus Dominus in Ecclesia posuit in sanguine suo, fideliter ut par est administrantes, ægrotorum atque languentium vulneribus mederi nullo unquam tempore destiterunt. Quapropter in Domino confidimus & certa spe deducimur sol-

 vendi potestatem tempore illo acceptabili, quam latissime ex Apostolica indulgentia amplificatam, nulli fidelium in condemnationem, plurimis vero ad salutem valuisse. Speramus itaque debiles languore liberatos, ægros ad sanitatem restitutos, devios ad angustum salutis tramitem reductos, omnes denique ita mente & spiritu renovatos, ut immutabili summoque bono in Fide, spe, & charitate adhærentes, non modo nequitie fermentum omne deponerint, sed amplissimum, etiam Indulgentiarum Thesaurum qui singulis propositus erat, plenissime sint consecuti.

In hoc enim Jubilæi summa est, huc recidit illius anni saluberrima institutio, ut Christi Fideles omnes, qua honorum exemplis, qua exhortationum incitamentis, qua crebris iteratisque Ecclesiæ universæ ad Deum precibus excitati, revertentes

 ad cor, & peccatorum in fletu & gemitu pœnitentiam agentes primò quidem ex Clavium potestate a culpa penitus liberentur, mox etiam ex Christi Domini Sanctorumque omnium & præsertim DEI Paræ Virginis satisfactionibus, quarum dispensationem nobis commissam Divina liberalitas voluit, pœnæ reatu absolvantur.

Uberrimus hic fructus, hoc summum Divinæ largitatis donum, ut ad fideles omnes perveniret, nos quidem pro amore illo paterno, quo singulas Dominici gregis oves prosequimur, enixis a Deo precibus semel atque iterum singulis ferme diebus flagitavimus, remque ex voto cessisse iis argumentis ad sperandum adducimur, quæ hactenus commemoravimus. Iterum igitur Patrem misericordiarum bonorumque omnium largitorem Deum collaudamus, gra-

tias illi referentes, qui super nos magnificavit misericordiam suam.

Sed Apostolatus nostri munus haud cumulate explevisse videremur, nisi ad cunctos Ecclesiæ filios oculos animumque convertentes, & charitatis spatia dilatantes, illis quoque plenissimam reatum expiationem per Domini nostri JESU Christi merita exhiberemus. Quare de Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio decrevimus universis Christi Fidelibus, qui ubique locorum & gentium sunt, Thesauros Indulgentiarum aperire, eosque ad societatem spiritualis hujusmodi boni advocare & vehementissime hortari, ut dum ad eosdem Thesauros assequendos se se comparabunt, ac pietatis & debitæ erga Sedem Apostolicam observantiæ exempla præferentes indictis se operibus exercebunt, maculas peccatorum eluant, & magis magisque in conspectu JE-

SU Christi nitidiores appareant.

Itaque de Omnipotentis DEI misericordia ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi ex suprema ligandi atque solvendi potestate, quam nobis Dominus licet indignis contulit, omnibus & singulis utriusque sexûs Christi fidelibus, in quacunque mundi parte existentibus, & in Apostolicæ sedis gratia & obedientia manentibus, etiam iis, qui forsan elapso anno Romanam venerunt, ibique seu alibi quavis ratione hoc idem Jubilæum a nobis concessum adepti sunt, vere pœnitentibus & confessis & Sacra Communione refectis, qui intra sex menses a die publicationis præsentium in qualibet Diœcesi faciendæ computandos Ecclesiam ipsius Cathedralē seu Maiorem aliasque tres ejusdem Civitatis aut Loci sive in illius suburbiis existentes ab Ordinariis locorum, vel eorum vicariis

aliisque de ipsorum mandato designandas semel saltem in die per quindecim continuos vel interpolatos dies sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos, nimirum, a primis vespere unius diei-usque ad integrum ipsius subsequenter diei crepusculum vespertinum devote visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, Hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia & Christiani populi salute & tranquillitate pias ad DEUM preces effuderint, ut plenissimam ejusdem Anni Jubilæi omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam semel consequantur, perinde, ac si quatuor Basilicas seu Ecclesias intra & extra Urbem pro consequendo Jubilæo hujusmodi a nobis designatas statutis ad id diebus personaliter visitassent, & alia quæ ad id requirebantur, adimplevissent, misericorditer in Domino concedimus & impertimur.

379

Navigantes verò & iter agentes, ut si post elapsos menses hujusmodi ad sua se domicilia, seu alio ad certam stationem se receperint, supradictis peractis & visitatâ totidem vicibus Ecclesia Cathedrali, vel majori, aut Parochiali loci eorum domicilii, seu stationis hujusmodi, eandem Indulgentiam consequi possent & valeant: Nec non prædictis Locorum Ordinariis, ut cum Monialibus, Oblatis, aliisque puellis, aut mulieribus, sive in monasteriorum clausura, sive in aliis religiosis aut piis domibus & communitatibus vitam ducentibus: Anachoretis quoque & eremitis, ac aliis quibuscunque tam Laicis, quam Ecclesiasticis personis, Secularibus vel Regularibus, in carcere aut captivitate existentibus, vel aliqua corporis infirmitate, seu alio quocumque Tomik IV. Da

que impedimento detentis, quamvis supra expressas visitationes exequi possint super præscriptis hujusmodi visitationibus tantummodo: cum pueri autem, qui nondum ad primam Communionem admissi sunt, etiam super Communione hujusmodi dispensare, ac illis omnibus & singulis, sive per se ipsos, sive per eorum, earumque Regulares Prælatos, aut superiores vel prudentes Confessarios, alia pietatis charitatis aut Religionis opera in locum visitationum hujusmodi, seu respective in locum Sacramentalis Communionis prædictæ, ab ipsis adimplenda præscribere: atque etiam Capitulis Congregationibus tam sæcularium, quam Regularium Sodalitatibus, Confraternitatibus, seu Collegiis quibuscunque Ecclesias hujusmodi processionaliter visitantibus easdem visitationes ad minorem pro suo prudenti arbitrio reducere possint & valeant, earundem tenore

præsentium concedimus, pariter & indulgemus.

Insuper iisdem Monialibus earumque Novitiis, ut sibi ad hunc effectum Confessarium quemcunque, ad excipiendas Monialium Confessiones ab actuali Ordinario loci, in quo earum Monasteria constituta sunt, approbatum, cæteris autem omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, tam laicis, quam Ecclesiasticis, sæcularibus, & cujuscunque Ordinis, Congregationis, & Instituti etiam specialiter nominandi Regularibus licentiam concedimus, & facultatem, ut sibi ad eundem effectum eligere possint quemcunque Præbyterum Confessarium, tam sæcularem quam cujuscunque etiam diversi Ordinis & Instituti Regularem ab actualibus pariter Ordinariis, in quorum Civitatibus, Diæcesibus, & territoriis, Confessiones hujusmodi excipiendæ erunt, ad personarum sæcularium

Confessiones audiendas approbatum, qui intra dictum semestris spacium, illa, & illos, qui scilicet præsens Jubilæum consequi sincere, & serio statuerint, atque ex hoc animo ipsum lucrandi, & reliqua opera ad id lucrandum necessaria adimplendi, ad Confessionem apud ipsos peragendam accedant, & in foro conscientie duntaxat ab Excommunicationis, suspensionis, & aliis Ecclesiasticis sententiis & censuris a jure, vel ab homine qua vis de causa latis seu inflicis, etiam Ordinariis Locorum, ac nobis & sedi Apostolicæ etiam in casibus cuicunque ac summo Pontifici & sedi Apostolicæ speciali licet forma reservatis, & qui alias in confessione, quantumvis ampla, non intelligerentur concessi, nec non ab omnibus peccatis, & excessibus quantumcunque gravibus, & enormibus, etiam iisdem Ordinariis ac nobis & sedi Apostolicæ ut præfertur refer-

vatis, injuncta ipsis pænitentia salutari, aliisque de jure injungendis absolvere: nec non vota quæcunque etiam jurata, & sedi Apostolicæ reservata (Castitatis, Religionis, & obligatorii, quæ a tertio acceptata fuerint, seu in quibus agatur de damno tertii semper exceptis, nec non pœnalibus, quæ præservativa a peccato nuncupantur, nisi commutatio futura judicetur ejusmodi, ut non minus a peccato committendo refrenet, quam prior voti materia) in alia pia & salutaria opera commutare, & cum pænitentibus hujusmodi in Sacris Ordinibus constitutis etiam Regularibus super occulta irregularitate ad exercitium eorundem Ordinum & ad superiorum ascensionem ob censurarum violationem duntaxat contracta dispensare possint & valeant, eadem auctoritate, & Apostolicæ benignitatis amplitudine concedimus & indulgemus.

Non intendimus autem per praesentes super aliqua alia irregularitate vel publica, vel occulta, seu defectu aut nota aliaque incapacitate aut inhabilitate quoquomodo contractis dispensare, vel aliquam facultatem tribuere super praemissis dispensandi seu habilitandi & in pristinum statum restituendi etiam in foro conscientiae; neque etiam ulli Confessario facultatem absolvendi complicem, in quolibet inhonesto contra sextum praecipuum peccato, aut complici. Confessarium huiusmodi ad effectum praesentium eligendi licentiam impertiri, ut jam in fel. rec. Benedicti XIV. Praedecessoris nostri incipien: Sacramentum Penitentiae Anno Incarnationis Domini MDCCXLI. Calendis Junii Pontificatus sui ano rmo. editis literis generaliter declaratum fuit, neque demum easdem praesentes iis, qui a nobis, & Apostolica sede vel ab ali-

quo Praelato, seu Iudice Ecclesiastico, nominatim excommunicati, suspensi, interdicti, seu alias in sententias, & censuras incidisse declarati vel publice denunciati fuerint, nisi intra tempus dictorum sex mensium satisfecerint, & cum partibus, ubi opus fuerit, concordaverint, nullomodo suffragari posse aut debere.

Cæterum, si qui post inchoatum huius Jubilæi consequendi animo, praescriptorum operum impletum, morte praeventi, praefinitum visitationum numerum complere nequiverint: nos piæ promptæque illorum voluntati, benigne favere cupientes: eosdem vere pœnitentes, & Confessos ac Sacra Communione resectos, praedictæ Indulgentiæ & remissionis participes perinde fieri volumus, ac si praedictas Ecclesias diebus praescriptis re ipsa visitassent. Si qui autem, post obtentas vigore praesentium absolutiones a censuris,

aut votorum commutationes, seu dispensationes prædictas, serium illud ac sincerum, ad id alias requisitum propositum ejusdem Jubilæi lucrandi, ac proinde reliqua ad id lucrandum necessaria opera adimplendi mutaverint, licet propter id ipsum a peccati reatu immunes censeri vix possint: nihilominus huiusmodi absolutiones, commutationes, & dispensationes ab ipsis cum prædicta dispensatione obtentas in suo vigore persistere decernimus ac declaramus.

Sed hujus nostri consilii explicatam rationem mittimus præsertim ad omnes Patriarchas, Primates, Archi-Episcopos. Episcopos, aliosque Ordinarios Locorum, Prælatos, sive ordinariam localem jurisdictionem in defectu Episcoporum & Prælatorum huiusmodi legitimæ exercentes, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentes, per No-

men Domini nostri & Principis Pastorum omnium JESU Christi obsecramus, atque enixe rogamus: ut populis suæ curæ ac fidei creditis hoc tantum bonum annuntient, quod inexplicabilem DEI providentiam, summamque erga nos charitatem ostendit. Etenim, qui tam ampla veniæ facultate proposita, si non utatur, eam contemnere existimabitur, & propterea indignus erit, cui DEUS misericordiam suam impertiatur. In eam igitur curam incumbant Episcopi necesse est, quæ est propria eorum muneris & Officii, ut Christi fideles primum per pœnitentiam, veræ Salutis Authori DEO reconciliati Jubilæi gratiam ad salutem animarum suarum religiose convertant.

Quod postremum est ad Charissimos in Christo Filios nostros Imperatorem Electum ac Reges & Principes Catholicos omnes, quorum plerique pro hujus Jubilæi ad eorum

Regna atque Dominia extensione suum nobis desiderium significarunt, supplices nobis Authoribus tendit manus Christiana Respub: ut qua autoritate & potentia præditi sunt, adjumenta omnia præstent ad operandam salutem animarum. Hic enim est finis, quo nostræ Pastorales curæ diriguntur; cæterum sic pro eorum sapientia probe intelligere debent una Religione tanquam firmissimo fundamento inniti subditorum populorum erga Principes obedientiam & fidem.

Præsentēs quoque Literas per omnia validas & efficaces, suosque plenarios effectus ubicunque publicæ & executioni demandatæ fuerint, sortiri, & obtinere omnibusque Christi fidelibus in Apostolicæ sedis gratia & obedientia manentibus, in hujusmodi locis commorantibus, sive ad illa postmodum ex navigatione, & itinere se recipientibus plenissime

suffragari volumus, atque decernimus; non obstantibus de Indulgentiis non concedendis ad instar & universalibus Provincialibus & Synodalibus Conciliis, Edictis, Constitutionibus, Ordinationibus, & generalibus, seu specialibus absolutionum seu relaxationum, ac dispensationum reservationibus, nec non quorumcunque etiam Mendicantium & Militarium Ordinum, Congregationum & Institutorum, etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, legibus, usibus, & consuetudinibus privilegiis quoque indultis & Literis Apostolicis eisdem concessis, præsertim in quibus caveatur expresse, quod alicujus Ordinis Congregationis & Instituti hujusmodi Professores extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur. Quibus omnibus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis

eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa. & individua mentio facienda, vel alia exquisita forma ad id servanda foret, hujusmodi tenores pro insertis, & formas pro exactissime servatis habentes; pro hac vice, & ad præmissorum effectum duntaxat plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

Volumus autem ut earundem præsentium transumptis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ extensionis, hortationis, commissionis, concessionis; derogationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem

hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri ac Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Quinto *VIII.* Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri anno primo. A. Card: Pro-Datarius J. Card: de Comitibus.

*Visa de Curia l. Manassei
Loco † Plumbi.
L. Eugenius,*

*Registrata in Secretaria Bre-
vium.*

Anno a Nativitate Domini Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Sexto, Indictione VIII. die verò decima Januarii, Pontificatus San-

etissimi Domini Nostri PII Papæ VI.
Anno primo, Supradictæ Literæ A-
postolicæ ad Valvas Basilicæ Princi-
pis Apostolorum, & Lateranensis &
Sancti Pauli extra Muros: nec non S.
Mariæ Majoris, prout similiter ad
valvas Cancellariæ Apostolicæ &
Magnæ Curiae Innocentianæ in mon-
te Citatorio, & in acie Campi Floræ,
ac aliis locis solitis & consuetis
Urbis dimissis copiis, ut moris est, as-
suxerunt per nos Antonium Befani
& Iosephum Pellicia SS. D. N. PP.
Cursores.

Petrus de Ligne Magister Cur-
forum.

VII.

*Literæ Excellentissimi Nuntii
Apostolici occasione Universalis
Jubilæi ad Celsissimum Principem
Episcopum Ploensem directæ.*

Illustrissime ac Reverendissime
Domine Patrone Observandissime

Placuit Sanctissimo Domino Nostro,
ut Universi Christi fideles peculiari
ratione ea audirent & edocerentur,
quæ pro suprema sollicitudine & cu-
ra sua hoc præcipue tempore ab
ipsis vehementius expetit; nec deest
summa ejus benignitas Spiritualem
iisdem offerre remunerationem,
communicationem nempe Jubilæi,
quod Anno superiori fuit in Alma
Urbe celebratum. Id vero ex im-
pressis duabus Ponticiis Literis,
quas cum hisce conjungo, Illustrissi-
ma ac Reverendissima Dominatio
Vestra liquidius cognoscet. Nunc
igitur Officio & Pastoralis sollicitu-
dini suæ relinquitur ea omnia statu-
ere & ordinare, quæ usui & adju-
mento esse possint præparandis Fi-
delium animis ut Sacram Indulgen-
tiam facilius assequantur. Porro
SS. Missiones quas in Diæcesi sua
peragendas Illustrissima Dominatio
Vestra prudentissime constituit, sin-

gulari plane emolumento commissis curæ suæ populis esse poterunt. Nihil enim hujusmodi Missionibus opportunius, ut Fidelibus ea omnia assidue & graviter inculcentur, quæ summus Pontifex docet, & mandat, & cætera simul corrigantur, quorum communior fortasse invaluerit inter populos vel abusus, vel ignorantia.

Quod vero spectat ad instruendos cum Fideles de ratione qua S. Indulgentiam nanciscantur, tum Confessarios pro Judicio & solutione casuum, qui in eorum exercendo Ministerio possint iisdem usu venire, quum fortasse singulis præsto non sint Constitutiones a S. M. Benedicto XIV. 26. Junii, 7mo Kalendas Decembris, 17mo Kal: Januarii Anno 1749; 8. Kal: Januarii 1750, & 7. Januarii 1751. hac de re editæ, operæ pretium videretur eas in unum colligere, vel saltem præcipuas earum

earum definitiones excerpere, quæ Confessariis singillatim distribuèrentur. Sed quum Illustrissimam ac Reverendissimam Dominationem Vestram zelo, studio, ac Pastoralis cura in animarum salutem magis magisque præmovendam sine intermissione incumbere, & ad Pontificiam voluntatem plene exequendam sponte sua ferri videam, pluribus supersedeo, meque omni observantia atque exultatione esse profiteor. Illustrissimæ ac Reverendissimæ Dominationis Vestræ = Addictissimus & Observantissimus Servus = *Josephus Archiepiscopus Beriten: Nuntius Apostolicus* = Datum Varsaviæ die 10. Februarii 1776. (*)

Tomik IV.

Ee

(*) Promulgationem Jubilæi ejusque in Diocesi executionem. Vide tom: II.

VIII.

Ceremoniał pierwszego osobistego wstępu Xiążęcia Imci Biskupa Płockiego do Katedry swojej, stojuąc się do Pontyfikatu y opisania podobnych takowych dawnych Obrazadkow, nie tylko przez Biskupow Płockich, ale y przez różnych innych użytych.

Xiąże Imć Biskup Płocki przybywszy do miasta prywatnie, udał się prosto do Seminarium, gdzie odprawivszy Rekolekcyę, wstęp pierwsz y do Katedry uczynił dnia 24. Maia następującym sposobem.

Tego rzeczónego dnia o godzinie 6. z rana Delegowanych dwóch *ex Praelatis* przybyło do Xiążęcia Imci do Seminarium, w którym w Rokietę y Mucet, ubrawszy Go, na przodku w Karecie siedząc do Kościoła Katedralnego poiechali, gdzie już Clerus tak *facularis*, iako y *Re-*

gularis, oraz y lud zgromadzony czekał na niego, przed wielkimi drzwiami Kościoła, gdy Xiąże wysiadł, witany był od Magistratu Miasta, y krotko odpowiedział, a potym przy nagotowanym *in Porticu Ecclesiae* Stoliku, ubrał się w Albę, y w Kapę, y postąpiwszy za prog Kościoła, mając sobie podane Kropidło odiednego *ex Capitularibus*, pokropił siebie, y w koło stojących, a po odebraney ód teyże Osoby Kapitularney Turyfikacyi, za włożeniem wprzód od Xiążęcia Kadzidla, witany od niey był. Xiąże odpowiadziawszy krotko, poszedł daley pod Baldakinem przez cztery Osoby Magistratowe miasta niesionym, wystąpiwszy z pod tego Baldakinu na Genuflexorium na przeciw Ołtarza SSmi na to nagotowanym pokleknął, y tym czasem *toto tradu* przeyscia przez Kościół Clerus

Ee j.

y Lud spiewał Hymn *Te Deum*. Wstawszy z przed Ołtarza Słmi poszedł do Ołtarza Wielkiego, y iak się *Te Deum* skończyło, klęknął przy Faldistorium w środku *infimi gradus* przy wielkim Ołtarzu, a potym pierwszy Pralat zaraz poizeł *ad Cornu Epistolae* tegoż Ołtarza, y obrociwszy się ku klęczącemu Xiążęcin, sposobem, iako na Ewangeliu przy Ołtarzu spiewał *hos versus: Protector Noster aspice &c. & sequentes*, któremu Chor odpowiadał, a potym zaśpiewał *Orationem: Deus omnium Fidelium Pastor*. Po intonowaniu Antyfony y wierszu *per chorum, de Patro no Ecclesia*, Xiąże Biskup przystąpił do Ołtarza łamego *ad Cornu Epistolae* y o tymże S. *Orationem* na tymże mieyscu zaśpiewał.

To skończywszy, na śródek tego Ołtarza poszedł, y z szedłszy *ad ultimum gradum* Ołtarza, zdiawszy

Kapę, wziął na siebie Ornat, y Mszą Lektę, przy graniu Kapeli odprawił, a nakoniec przed daniem Benedykcyi, ieden *ex Capitularibus* ogłosił Odpust Zupelny z Rzymu pozwolony, przy pierwszym razie Biskupiego Osobistego wstępu do Kościoła swego Katedralnego, w te słowa „Z łzczegulney łaski „Stolicy Apostolskiej pozwolony „jest dziś Odpust zupelny w tym „Kościele z okoliczności pierwsze- „go Osobistego wstępu J. O. Xiąże- „cia Jmci Pasterza Naszego tym „ktòrzyby tu byli przytomni, y na „intencyą zwyczajną Kościoła tu „modlili się „a Xiąże dał Benedykcyą zwyczajną, zaczawszy od tego: *sit nomen Domini Benedi- dum*. Skończywszy zaś Mszą, wziął na siebie Kapę, y usiadłszy *in Sede Episcopali* witany znowu był od iednego *ex Capitularibus* Katedry, któremu Xiąże także odpowiedział,

a potym Jchmć Capitulares suo Ordine & pracedentia przystąpi-
li ad oscula manus Xiecia. Jak to
odbył, złożył z siebie Xiaże stroy
Pontyfikalny, a ubrawszy się w Ro-
kietę y Mucet, poszedł z Kanonika-
mi na Kapitularz, y usiadłszy in Sede
pod Baldakinem, zaprowadzony do
niey przez dwóch Prałatow, od Pre-
zydenta Kapitularnego był przywi-
tany y zwykłą przysięgę uczynił.

Fundowanie Jurysdykcji Sądowey dnia 24, Maia.

1mo. Sady o godzinie po obie-
dne y według woli J. O. Xiażecia
Jmci determinowane; o które y Mu
pierwsza Osoba Konfystorska dała
znać y do stołu sądowego zaprosiła.

2do. J. O. Xiaże Jmć wyszedłszy na
Sala, stanowią przy stole nagoto-
wanym, zmówił stojąc: *Veni Sande
Spiritus.*

*V. Emitte Spiritum tuum &
creabuntur.*

R. Et renovabis faciem terra.

O r e m u s.

*Adiones Nostras quafumus
Domine aspirando praveni, & ad-
juvando prosequere, ut cuncta no-
stra Oratio & operatio à Te sem-
per incipiat & per Te cepta finia-
tur per Christum Dominum No-
strum R. Amen.*

Usiadł, y obok Sędziowie Kon-
fystorza y zaproszeni Kanonicy.

3tio. Mowa przez pierwszą osobę
Sędziow mieyscowych miana była.

4to. J. O. Xiaże Jmć na nią od-
powiedział.

5to. Xiądz Pifarz przeczytał:
która sprawa miała być indukto-
wana.

6to. Indukta sprawy była; y od-
powiedź.

7mo. J. O. Xiaże Jmć po wysłuchaney Indukcie y odpowiedzi w sprawie, o *Inwentarz Bątkowski*, wydał Dekret = *Committitur negotium causæ Perillustri Gadomski Primicerio Cathedrali cum facultate decidendi.*

8vo, Przeczytany Dekret od Pifarza.

9no. Limitowane Sady w ten sposób = *Limitantur Iudicia ad primam Iuris non impeditam.*

IX.

Responsum Sæ Congregationis super relatione Status Diœcesis Romam missi. ()*

D O M I N E.

Singularis Tua erga Apostolicam Sedem observantia, & fides cum

(*) *Vide statum Diœcesis missum Tom: III. N. LV. pag: 295.*

præclara sapientiæ laude conjuncta enituit etiam indeligendo, ex lege Sixtina, Augustino Lipińskio Canonico istius Cathedralis, qui Tuo nomine SS. Apostolorum Limina visitaret, ac veneraretur. Et isquidem, quo tempore Romæ commoratus est, ejusmodi documenta pietatis, diligentiae ac Religionis edidit, ut Tuo judicio, Tuæque expectationi mire satisfecerit, Is igitur reddidit literas Dominationis Tuæ de statu, & rationibus istius Ecclesiæ copiose, accurateque perscriptas; ex quibus Eminentissimi Patres Tridentinarum Legum Custodes, interpretes, ac vindices, magna cum voluptate intellexerunt, & mirum in modum gravisi sunt, Te gravissimo tuo Officio minime deesse, sed Regiam Fratris virtutem & gloriam ita æmulari, ut istius Regni temporali, ac Spirituali bono, & felicitati uterque Vestrum natus esse videatur.

Et Tu quidem primum omnium curasti, ut Clerus Tuæ Episcopalis sollicitudinis particeps esset, atque adiutor in sana doctrina, & morum sanctitate. Quodque ut facilius assequereris, sapienter induxisti laudabilem illam, ac fructuosam consuetudinem Spiritualium exercitiorum, uti vocant, quæ efficit, ut Ecclesiastici in solitudinem vocati, ea cogitent & meditentur, quæ propria Dei sunt, quæque necessaria ad salutem animarum. Si qui autem erant ovium tuarum Rectores negligentes in Divino pabulo præbendo, hos edictis & legibus excitasti, præbensque singulis methodum, qua uti deberent, juxta Tridentini decreta in Parochiali munere rite sanctèque obeundo; quibus etiam libros dono dare consuevisti ad rem Catholicam tractandam opportunos ac necessarios. Cavisti præterea quam diligentissime, ne Populus tuæ curæ fideique concredi-

tus ab ea mendaci Philophia, effrenataque vivendi, scribendique licentia seduceretur, quam in istis Regionibus late manare doles, propter vicinitatem, & contagionem Hæreticorum. Hæc aliaque a Dominatione Tua peracta, cum cognoverint Patres, gratias egerunt Deo, quod in Te renovatum viderunt exemplum illorum Antistitum, qui priscis temporibus in Ecclesia Dei floruerunt.

Nonnulla tamen in ipsa Tua relatione Patres animadverterunt. Et primum quidem ex descriptione Canonorum conjecerunt, desiderari in Cathedrali Canonicum Theologum, qui Sacræ Scripturæ explanationem ex *Concil. Trid. Sess. 5. Cap. 1. de Refor.* peragat. Vide tur enim Tridentinum decretum non fatis adimpleri, si per Magistros Sacra Scriptura publicè in Scholis legatur. Quare ad ampliorem Tuæ

diligentiæ atque industriæ laudem, Patres confidunt fore, ut ad formam ejusdem Tridentini Concilii Præbendam Theologalem instituendam cures, tum in ipsa Cathedrali, tum etiam in Collegiatis existentibus in Oppido Insigni, & ubi Clerus numerosus fuerit, ut ait ipsum Concilium Tridentinum.

Quod autem pertinet ad Paræcias de Jure Patronatus, quas ob paupertatem uniendas, aut transferendas meditaris, quod illarum Patroni vix & ne vix quidem compelli possunt ad illas instaurandas juxta Sacros Canones, Eminentissimi Patres Tibi Authores sunt, ut antequam devenias ad prædictam unionem, sive translationem, rationes illas persequaris, quæ habentur in *Conc: Trid: Sess. 21. C. 7. de refor ibi* „*Parochiales vero Ecclesias etiam si Juris patronatus sint, ita collapsas, refici et instaurari procurent ex fructibus, & proventibus quibus-*

„*cunque ad easdem Ecclesias quo*
 „*modocunque pertinentibus, qui si*
 „*non fuerint sufficientes, omnes Pa-*
 „*tronos, & alios, qui fructus ali-*
 „*quos ex didis Ecclesiis provenien-*
 „*tes percipiunt, aut in illorum de-*
 „*fectu, Parochianos omnibus re-*
 „*mediis opportunis ad prædida*
 „*cogant, quacunque appellatione*
 „*remota, quod si nimia egestate o-*
 „*mnes laborent, ad Matrices seu*
 „*Viciniores Ecclesias transferan-*
 „*tur &c: neque tamen quid remit-*
 „*tendum de Tua vigilantia, ut quo-*
 „*ad eius fieri potest, quidquid hac de*
 „*re Jus Canonicum præcipit, fideliter*
 „*a Patronis adimpleatur.*

Quoad Canonicos Cathedralis, quibus pro Divinorum celebratione tenues assignatæ reperiuntur distributiones, responderunt Patres; ad augendam distributionum earundem Massam, habere Episcopos, quid facto opus sit, ex eodem *Conc: Trid: Sess. 24. C. 15. de ref. vers. liceat Ep*

scopo. Sed nunc ad postulata. Primo exponis Prædecessorem Tuum Anno 1768. ad augendum splendorem Collegiatae Plocensis auctoritate Sedis Apostolicæ erexisse quinque Canonicatus, additis, atque unitis quibusdam Beneficiis, quorum Possessores Canonicos creavit, atque nominavit. Nunc autem experientia docuit, nihil splendoris Ipsi Collegiatae accessisse, quin & contentiones exortas fuisse propter participationem Mensæ Capitularis, a qua cum prædicti quinque Canonici arceantur, Canonicale munus cum dignitate obire nequeunt. Quare postulas 1. ut unus ex prædictis Canonicatibus nuncupatus *Fun- di Cappella Regia* restituatur Cathedrali, a qua iam antea avulsus fuerat ad augendam Massam Distributionum Collegii Vicariorum. Insuper petis, ut reliqui quatuor Canonicatus supprimantur, unianturque

eidem Collegiatae ad quotidianas distributiones augendas, Demum petis facultatem supprimendi novem Canonicatus ipsius Cathedralis, eorumque redditus attribuendi Massæ Capitulari Cathedralis ad incrementum distributionum. Cum itaque ex prædicta unione Beneficiorum eæ utilitates, & commoda non sequantur, quæ cau' am præbuerunt unioni, quin & turbæ excitentur, æquitas expostulare videtur, ut res in pristinum reducantur; idcirco Patres respondentes ad 1. existimant a Dominatione Tua posse procedi ad prædictam restitutionem, eadem tamen Auctoritate, hoc est Sedis Apostolicæ, qua unio facta fuit, audito prius Capitulo, aliisque interesse habentibus. Ad 2. quanquam *Conc. Trid. Sess. 24. C. 15. de ref.* facultatem tribuat Episcopis supprimendi aliquot Canonicatus ad augendos redditus Præbendarum, non vero

Massam distributionum, nihilominus Patres Tibi rescribendum putant, fervari oportere methodum ab eadem Tridentina Synodo præscripta, quæ tunc licere declaravit aliquos Canonatus suppressere, habito Consensu Capituli, & Patronorum, si de Jure Patronatus Laicorum sint, dummodo per unionem aliquot simplicium Beneficiorum provideri non possit. Antequam igitur hac de re Patres Tibi indulgeant, scire cupiunt, an per unionem simplicium Beneficiorum, ut supra, vel alia opportiori ratione possit provideri? Ad 3. denique annuendum censent, habito, ut supra consensu Capituli, ac Patronorum, & ad formam Trid. Conc. *Sess. 21. C. 3. & Sess. 24. C. 15.* de Reform: ita tamen, ut quemadmodum hac ratione augentur redditus, augetur etiam ejusdem chori servitium, uti docet Benedictus XIV. in Synod

nod: Diæces: lib: 11. Cap: 3. Nro 3. Et libro 13. C. 9. Nro. 11. atque idem prudentiæ Tuæ statuendum relinquunt (*).

Hactenus ad Literas Dominationis Tuæ cui summam incolumitatem precor. = Domine — Servitor Cardinalis Pallavicinus = Romæ 14. Majj 1779.

X.

Resolutio a Sacra Congregatione Concilii Tridentini occasione Visitationis Sacrorum Liminum.

Cum ex Literis Romam missis occasione solitæ Visitationis Liminum a Cellissimo Loci Ordinario Plocen: clare colligi nequibat, quo deinde Anno similis Visitatio fieri & transmitti deberet, ne igitur suo proprio tem-
Tomik IV.

FF

(*) Omittuntur quatuor responsa, ut pote ad illa postulata, quæ in impressione Status Diæces: Tom: III. pag: 372. extendere in hoc libro & perscribere minus opportunum judicatum est.

more omittatur, petita fuit Romæ Informatio per Marchionem Antici Ministrum Plenipotentiarium S. R. Maiestatis Poloniarum, quo præcise Anno id denuò præstandum sit? Respondit super hoc dictus Marchio die 4ta Aprilis Anno 1780. eum in modum: annecto ad dubium propositum resolutionem, a Sacra Congregatione Concilii mihi datam, ex qua Celsissimus Princeps certior redditur quid hac in re secure agendum sit. Responsum vero est à Sacra Congregatione his sequentibus verbis—Cum facta fuerat novissima Visitatio Diæcesis Plocen: pro Currenti quadriennio quadragesimo nono, quod expirat die 20. Decembris 1781. idcirco nova Visitatio Diæcesis prædictæ pro futuro quadriennio quinquagesimo expleri, ac transmitti debet intra Terminum diei 20. Decembris 1785. quod die expirat quadriennium prædictum.

XI.

Parasie Dyecezyi Plockiey stosownie do Woiewództw i Ziem, w których zostają, ułożone, z wyrażeniem liczby wsiow do nich należących, oraz osób, w tychże wsiach osiadłych. w Roku 1776.

WOIEWODZTWO PŁOCKIE

Dekanat Bielski.

Parasie	Liczba wsi	Liczba Dusz za czaswly od lat siedmiu.			Liczba dzieci do ar 7.
		Katolicki.	Dyflide:	Zyd.	
Biała	6	504		7	99
Bielsk miastecz:	14	812		11	203
Boniflaw	26	890		13	270
Ciachcino	9	415		8	53
Gora	19	750		19	191
Ląk	19	640		14	71
Probošzczewice	17	754		7	491
Stupia	14	450		9	114
Starozrzeby	2	238		13	55
Zagroba	18	654		11	105
Summa	144	6107		112	356

Dekanat Biezuński

Parafie	licz- ba Wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- licki:	Dyf- fyd:	Zyd:	
Biezuń M.	8	955	56	174	241
Lubowidzkiej				18	140
Parafii Część	7	498			
Lutocino	10	855		7	203
Łukomia		172			70
Rościszewo	18	893	1	24	249
Zawidz	6	356		5	144
Zgliczyński					
Parafii Część,	3	197		6	60
Lubowidzkiej y Zgliczyńskiej Parafii Część o raz inne wśie y Kościoły obacz w Ziemi Zaw skrzeskiej Skrwino zaś w Ziemi Dobrzyń-					
Summa	52	3926	57	234	1107

Dekanat Ciechanowski.

Parafie	licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Kato- licki:	Dyf- fyde- Zyd:	
Unierzysz	8	450	3	126
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Zaw skrzeskiej y Ciechanowskiej.				
Summa	8	450	3	126

Dekanat Płocki.

Bewilno	3	212			20
Jemielnica	15	1050	53	23	110
Miszewo Muro- wane	6	408	26	13	115
Miszewo Sło- dziowe	5	342		14	100
Płock M.	3	536		365	410
Radzanowo	4	247			62
Sikorskiej Pa- rafii Część	9	481		10	90

* Teraz już Unierzysz w Dekanacie Raci-
szim.

Parafie

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.

	Kato- licki:	Dy- fyd:	Zyd:		
Słupno	6	390	53	24	50
Trzepowo	9	527			113
Wozniki	12	535		6	67
Część druga					
Sikorskiej Pa- rafii obacz w Ziemi Dobrzyń- skiej.					
Summa	72	5728	132	455	1142

Dekanat Płoński.

Baboszewo	10	1109		43	287
Dziektarzew- skiej Parafii				17	25
Część	5	172			
Glinowieckiej					
Parafii Część	1	66		1	16
Maluzyn	8	562	3	20	145
Płońsk M.	25	1500		1000	360
Sarbiewskiej					
Parafii Część	7	340		18	88

Parafie

Parafie	Liczba Wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.	
Strzegowo	3	198	13	33
<i>procz połowy Wsi Strzegowa na Zawskrzu, y utworzy połowy Wsi Rydzyna do Parafii Unieckiej należącej. Wierzbowskiej Parafii Część Inne Kościoły y Wse obacz w Ziemi Zawskrzeskiej y Ciechanowskiej.</i>				
Summa	70	4118	31121	978

Dekanat Raciński.

Drobin M.	21	176	2	400	258
Drozdowo	12	500		10	37
Gralewo	25	1021		26	109
Koziebrody	13	460		18	50
Kraykowo	10	500		6	100

Parafie

Liczba wsi	Liczba dusz za cały rok od lat liczby.			Liczba dzieci do lat 7.
	Kato- licki.	Dy- fede.	Zyd.	
Raciąż M.	19	977	16	255
Rogotworsk	16	790	22	172
Unieck oprócz dwóch Wsi na Zawskrzu y po- tomy Wsi Ry- dzyna do Strze- gowskiej Para- fii należący.	25	1188	36	260
Summa	4	6610	2	524

Dekanat Sierpski.

Borkowo	5	29	8	71
Borzewo	5	385	2	162
Golefino	10	490	27	120
Gozdowo	22	831	21	204
Jezewo	23	850	22	225
Kurowo	22	650	56	180
Sierpskiej Para- fii Część	8	1058	285	164
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Dobrzyńskiej.				
Summa	95	4557	421	1126

Dekanat Strzeński.

Parafie	Licz- ba wsi	Liczba dusz za cały rok od lat liczby.			Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Kato- licki.	Dyf- fede.	Zyd.	
Radzanowskiy M. Parafii Część Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Zaw- skrzeskiej.	4	220		70	20

Dekanat Wyszogrodzki.

Skolnowskiy Parafii Część Zakrzewskiy Parafii Zukowskiy Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Wysz- ogrodzkiej y Cie- chanowskiy.	7	203		4	49
	1	51		3	4
	1	61		3	13
Summa	9	317		10	66

*Rekapitulacya Dekanatów w Woiewodztwie
Płockim.*

Dekanaty	Licz ba wsi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu			Licz ba dzie- ci do lat 7.
		Kato- likow	Dyf- fyde:	Zyd:	
Bielski	144	6107		112	1356
Biezoński	52	3926	57	234	1107
Ciechanowski	8	450		3	126
Płocki	72	5728	132	455	1143
Płoński	70	4118	3	1121	978
Raciński	141	6612	2	534	1241
Sierpki	95	4557		431	1126
Srzeński	4	220		70	20
Wyżogro- dzki	9	317		10	66
Summa	595	32035	194	2960	7162
Dyflydentow		194			
Zydow		2960			
Dzieci		7162			
Summa Sum- marum		42351			

WOIEWODZTWO PŁOCKIE
Ziemia Zawkrzyńska.

Dekanat Biezuński					
Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
		Katolicki	Dyfsyde:	Zyd:	
Chamsk z Poniatowem y, z Zerominem M.	9	925		40	300
Lubowidzkiej Parafii Część	8	698	7	23	175
Zgliczyńskiej Parafii Część	10	591		19	82
Lubowidzkiej y Zgliczyńskiej Parafii 2gą Część, oraz innych Wsi y Kościołow obacz w Woiewodztwie Płockim					
Summa	27	2214	7	82	57

Dekanat Ciechanowski

Parafie]	licz- ba wsi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	za- lat	licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Lato licki:	Dyf- syde:	Zy d:	
Ciechanowskiy	16	708		64	112
Parafii Część					
Grudowskiy	6	312		12	78
Parafii Część					
Lekowskiy Pa- rafii Część	12	616		38	144
Szulerszys	10	691	2	16	172
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Województwie Płockim y Ziemi Ciechanowskiy.					
Summa	44	2327	2	130	506

Dekanat Golubio - Dulski

Zielon	7	371	10	15	90
Inne wszystkie Kościoły obacz w Ziemi Do- brzyńskiej.					

Dekanat Janowski

Parafie	Licz- ba wsi.	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	za- lat	Licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Kato- licki.	Dyf- syde:	Zyd:	
Grzebsk	14	832	12	5	192
Janowiec	41	1086	24	95	245
Kuklino	7	427	8	12	52
Wieczfina	21	825	2	24	192
<i>Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Ciechanowskiy.</i>					
Summa	83	3170	46	136	681

Dekanat Mławski

Bogurzyno	5	542	5	17	107
Dąbrowa	6	500		20	75
Lipowiec	12	841	65	21	211
Mława M. z					
Woynowką	13	1500	40	57	382
Niedzborz M.	5	365		31	86
Stupsk	6	424		13	129
Szydłowo	10	574	5	36	120
Wyszyny	7	650	15	38	112

Parafie	Liczba wfi	Liczba dusz za czawfzy siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Zmińwewo	22	731	19
Zeromino Kapi- tulne	5	430	15
Summa	91	6557	131

Dekanat Płoński

Dziektarzew- fkiej Parafii			18	25
Część	5	175		
Glinowieckiej			6	89
Parafii Część	5	334		
Strzegowa pol Wfi		34	2	8
Resztę Kościołow obacz w Woie- wodztwie Pło- skim				
Summa	10	543	26	122

Dekanat Raciński

Parafie	Liczba wfi	Liczba dusz za czawfzy siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Unieckiej Para- fii Część	2 $\frac{1}{2}$	96	3
Resztę Wfiow y Kościołow obacz w Woiewodzt- wie Płockim	ypul		

Dekanat Szczyński

Dłutowo	8	520	10	9	193
Gradzanowo	20	606		17	741
Kuczbork M.	9	795	16	63	278
Radzanowski					
M. Parafii Część	6	240	90		40
Sarnowo	14	1078	40	120	238
Szczyńsk M.	25	1285	34	83	115
Zielona	3	300	6	11	81
Radzanowski					
Parafii 2ga					
Część obacz w Woiewodztwie Płockim					
Summa	85	4884	196	303	1019

*R. kapitulacya Dekanatow Ziemi Zaw-
skrzyńskiej.*

Dekanaty	Licz- ba wfi	Liczba duiz za- czawszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7
Biezuński	27	2214	7 82 557
Ciechanowski	44	2327	2 130 506
Golubio - Dul- ski	7	371	10 15 90
Janowski	83	3170	46 136 687
Mławski	91	6557	131 267 1443
Płoński	10	543	26 122
Raciński	2	96	3 29
Srzeński	85	4884	196 303 1019
Summa	349	20162	392 962 4453
Dyflydentow		392	
Zydow		962	
Dzieci		4453	
Summa Su- marum		25969	

ZIE-

ZIEMIA DOBRZYŃSKA
Oprocz tey Części która do Biskupstwa
Kujawskiego należy.

Dekanat Biezuński			
Parafie	Licz- ba wfi	Liczba duiz za- czawszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7
Skrwilno	14	785	7 203
Inne Kościoły o- bacze w Wote- wodztwie Pło- ckim y Ziemi Zawskrzyńskiej			

Dekanat Dobrzyński			
Bątkowo	14	752	26 197
Dobrzyń M.	10	881	58 426 280
Grochowski & Filia Wielgie	3	212	16 4 54
Ligowo	13	558	18 51
Mokowo	14	610	3 15 150
Rokicie	7	489	9 120
Skąpe M.	4	503	18 198
Siecienie	5	244	13 63

Tomik IV.

Gg

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
		Kato licki:	Dyś syde:	Zyd:	
Sobowo	10	549	47	10	154
Tłuchowo	13	685		41	171
Wielgień	3	277		10	31
Summa	96	5762	124	590	1469

Dekanat Golubko Dulski					
Dulsk	3	576	21		200
Ofiek bez Gorczennicy Filia					
w Prusiech	13	420	450		180
Płonne	9	357	127	20	20
Radziki Wielkie	11	579	30	200	118
Strzygi	9	692	144		173
Świedziebna z Xietem	14	714	179	2	186
Szczutowo Fi	1	62			15
lia Gorzna					

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7		
		Kato licki	Dyś syde	Zyd:	
Trąbin	7	445	20	8	115
Inne Wsie y Ko ścioły obarcz czę ścią w Kordonie Pruskim, częścią w Woiewodztwie Płockim Ziemi Zawkrzyńskiej					
Summa	6	3845	91	23	1007

Dekanat Lipniski					
Czernikowo	12	805	38	5	192
Działyn	3	446		108	57
Karnkowo	17	859	28		135
Lipno	19	947	153	72	351
Łązyna	3	347	76		106
Mazowsze	9	487	100		205
Ofiek			80		20
Sumino	2	46	45	6	105
Wola	1	395	389		96
Summa	75	4868	909	191	1327

Dekanat Płocki.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czas wsi od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.
Sikorskiey Parafii Część Drugą Część teyże Parafii oraz y trzy chaty w Wsi Sikorzu. inne Kościoły obacz w Województwie Płockim.	2	159	5 34

Dekanat Rypński.

Chrostkowo	8	450	6	13	108
Radomino	3	241	170	5	40
Rogowo	13	300	9	19	90
Ruż	16	1054	296	40	419
Rypino M.	19	1408	224	36	337
Sadłowo	10	751	271	30	191
Zale	11	500	116	16	120
Summa	80	4704	1092	159	1305

Dekanat Sierpski.

Parafie	Liczba Wsi	Liczba dusz za czas wsi od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.
Goyk	6	300	8 106
Mochowo	10	323	20 74
Sierpskiey Parafii Część Sudrugi	4	352	15 57
Szczutowo	5	117	27
Inne Wsie y Kościoły obacz w Województwie Płockim.	5	330	78
Summa	30	1422	43 342

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Dobrzyńskiej.

Dobrzyński	96	5762	124	590	1469
Biezuński	14	785		7	203
Golubsko Dulski	67	3845	971	230	1007
Lypniński	75	4868	909	191	1327

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf- syde:
Płocki	2	159	5
Rypinński	80	4704	1092
Sierpiski	30	1422	43
Summa	365	21545	3096
Dyflydentow Zydow		3096	1225
Dzieci		5687	
Summa Sum- marum		31553	

Część, która została w Kordonie Pruskim.

Parafie	Dekanat Gorzeński			
Brzozie	6	533		1-8
Cieleśa	7	152	60	36
Gorzno bez Szczutowa				
Filia która le- ży w Polśce	7	1006	8	225

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf- syde:
Gorzenica	6	180	202
Grązawy	3	190	
Jastrzębie	3	231	
Szczuka	5	150	13
Summa	37	2442	283

Dekanat Janowski

Białuty w Sta- rych Prusiech	4	150	13	27
---------------------------------	---	-----	----	----

Rekapitulacja Dekanatow w Kordonie Pruskim.

Gorzeński	37	2442	283	706
Janowski	4	150	13	27
Summa	41	2592	296	733
Dyflydentow Dzieci		296	733	
Summa Sum- marum		3621		

W WOIEWODZTWIE RAWSKIM
Część Ziemi Gołtyńskiej

Dekanat Gołtyński				
Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za- cząwszy od lat śiedmiu	za- od lat	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato- licki:	Dyf- syde:	Zyd- :
Ciechomice	5	240		78
Dobrzykowo	3	198	68	5 82
Duninowo	5	336		20 118
Gołtyń M.	11	80	1	41 51
Mnich	5	200		18 48
Radziwie	4	748		15 197
Sokołowo	3	426		5 70
Szolec	8	155		10 20
Summa	44	3103	69	114 664
Dyffidentow		69		
Zydow		114		
Dzieci		664		
Summa Sum- marum		3950		

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Ciechanowska

Dekanat Ciechanowski				
Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za- cząwszy od lat śiedmiu	za- od lat	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato- licki:	Dyf- syde:	Zyd- :
Ciechanowskiej				
Parafii Część	28	109		131 238
Grudowskiej Pa- rafii Część	17	888	5	34 227
Lekowskiej Pa- rafii Część	8	408		16 79
Łysakowo	17	650	1	15 120
Koziczyno	16	760		12 194
Pałuki	43	1800		10 79
Zembok	3	202		10 50
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz, czę- ścią w Woiewodz- twie Płockim, czę- ścią w Ziemi Zawkrayńskiej.				
Summa	132	5809	6	228 987

Dekanat Janowski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba Dusz za czaswzły od lat siedmiu.	Lat	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato-licki	Dyf-lyde	Zyd:
Chorzele	20	1900	200	356
Duczymin	4	264	5	66
Dzierżgowo	38	1718		127
Janowo M.	11	1086	24	95
Krzynowłoga Wielka	56	1730	7	30
Inne Wsie y Kościoły obacz częścią w Ziemi Zawkrzyńskiej częścią w Koronie Pruskiej.				
Summa	129	6698	236	302

Dekanat Makowski

Podofie	12	1040		219
Inne Kościoły obacz w Ziemi Rozaniskiej.				
Summa	12	1040		219

Dekanat Nowomiejski

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswzły od lat siedmiu.	Lat	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato-licki	Dyf-lyde	Zyd:
Ciemniewko	14	785		38
Ciecholino	16	548		15
Czernice	17	763		5
Kraszewo	15	506		39
Krolewo	7	150		3
Lopacino	5	250		11
Sochocino M.	7	500		5
Sońsk	39	1439		12
Inne Wsie y Kościoły obacz w Ziemi Zakroczyńskiej.				
Summa	120	4941		128

Dekanat Ostrołęcki

Baranowo	16	790	6	10
Kraśnoślece	14	1307	15	25

Parafie	licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	licz- ba dzie- ci do lat 7.
---------	--------------------	--	---

		Kato- licki	Dyf- syde:	Zyd:	
Zareby	10	490			67
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Łomżyń- skiej y Rożań- skiej.					
Summa	40	2587	21	260	766

Dekanat Płoński.

Gromadzin	2	115	4	20
Radzyński				
Parafii Część	12	404		81
Sarbiewskiej				
Parafii Część	6	340	19	188

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7.
---------	--------------------	--	---

		Lato- licki	Dyf- syde:	Zyd:	
Wierzbowiec- kiey Parafii Część	1	44		3	6
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Województwie Płockim, y w Ziemi Zaw- krzeńskiej. Ra- dzyński agg Część w Ziemi Wyżogrodzkiej					
Summa	21	903		26	295

Dekanat Przasnyski

Bogate	5	495		8	80
Gólymiński					
Parafii Część	17	745			103
Krasne	25	1775	20	26	862
Krzynowłoga					
Mała	46	1597	84	67	289
Prasnyś M.	20	1798		26	424

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Kato licki:	Dyt- syde:
Pawłowo	4	315	6 72
Węgra	20	1300	34 434
Węgrzynowo	10	431	8 50
Zielona	22	948	60 83
<i>Golymieński Pa- rafii są Część obacz w Ziemi Zakroczymskiej</i>			
Summa	169	9404	104 235 2397

Dekanat Wyszogrodzki.

Czerwieńsk Miał- to y Wsiow	4	250	10 90
Naruszewo	9	410	38 94
Radzikowskiej			
Parafii Część	1	115	16 38
<i>Inne wszystkie wsie y Kościoły obacz w Ziemi Wyszogrodzkiej</i>			
Summa	14	775	64 222

Dekanat Zakroczymski.

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Kato licki:	Dyt- syde:
Grodziec	8	634	30 153
Jonieckiej Pa- rafii Część	1	90	10
<i>Inne wszystkie wsie y Kościoły w Ziemi Zakro- czymskiej.</i>			
Summa	9	724	30 163

*Rekapitulacja Dekanatow Ziemi Ciechanow-
skiej.*

Ciechanowski	132	5800	61 228 087
Janowski	120	6698	236 302 1443
Makowski	12	1040	219
Nowomiejski	120	4941	128 1216
Ostrołęcki	40	2587	21 260 766
Płońki	21	903	26 295
Przasnyski	169	9404	104 235 2397

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za czas wsi od lat siedmiu	Liczba dusz za czas wsi od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Katolikich	Dyf. fyd.	Zyd.
Wyszogrodzki	14	775		64
Zakroczyński	9	724		30
Summa	646	32872	367	1273
Dystrydentów		367		
Zydów		1273		
Dzieci		7708		
Summa Summarum		42220		

Dekanat Stanisławowski w Ziemi Czerwieckiej.

Pustelnicki				
Parafia Część Stanisławowski	2	114		12
Parafia Część Stanisławowski	2	152		14
Summa	4	266		26
Zydów		26		
Dzieci		41		
Summa Summarum		333		

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Łomżyńska.

Dekanat Andrzejski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czas wsi od lat siedmiu.	Liczba dusz za czas wsi od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.
		Katolikich	Dyf. fyd.	Zyd.
Kolaki	31	1170		71
Rutki	36	1420		108
Zambrowo M.	39	2297		207
Zawady	26	1530		150
Inne Wsi, y Kościoły obacz w Ziemi Nurckiej.				
Summa	132	6417		536

Dekanat Łomżyński.

Dobrzyńskowski				
Parafia Część	9	450		71
Kleczków	13	700		26
Łomża M.	9	1500		32
Miałków	15	846		200
Nowogród M.	28	2265		213

Tomik IV.

Hh

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz całkowicie	za ostatnie 7 lat	Liczba dzieci do 7 lat
		Kato- likich	Dyf- fyde:	Zyd:
Łatnickiey Pa- rafii Część	6	701		38 44
Puchały	22	1715		29 437
Smłodowo M.	3	1836	5	554 354
Szczepanko: M.	29	1583		89 459
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Wiskiej.				
Summa	134	11590	5	1252 3038

Dekanat Ostrołęcki.

Kadzidło	31	2000	4	3 498
Mylzyniec	34	3334	49	23 989
Ostrołęckiey Parafii Część	15	1485	5	48 545
Rzekuń	21	1327		60 390
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Ciecha- nowskiej y Ro- żańskiej.				
Summa	101	8146	58	134 2332

Dekanat Ostrowski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz całkowicie	za ostatnie 7 lat	Liczba dzieci do 7 lat
		Lato- licki:	Dyf- fyde:	Zyd:
Łubotyń	17	920		50 230
Piski	22	1005		60 90
Szumowo	15	994		56 90
Troszyn	16	836		59 237
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Nurskiej.				
Summa	70	3755		225 647

Dekanat Wąsowski

Graboskiej Pa- rafii Część,	11	583	10	22 99
Kolno	25	2871	45	11 600
Lachowo	28	1500	51	167 375

Hh j

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Romański Pa- rafii Część	12	560	5 28 196
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Wiskiej.			
Summa	76	5514	111 228 1270

Dekanat Wiski.

Płock Mały	28	2162	6 160 326
Poryte z Stawi- skami M.	8	799	50 2000 191
Inne Kościoły o- bach w Ziemi Wiskiej.			
Summa	36	2961	56 2160 517

Dekanat Wyżkowski.

Górowickiej Parafii Część	15	1000		249
Inne Kościoły o- bach w Ziemi Nurskiej.				

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Łomżyń-
skiej.

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
		Kato- licki:	Dyf- syde:	Zyd- :
Andrzejowski	132	6417		536 1828
Łomżyński	134	11596	5	1252 3038
Ostrolęcki	101	8146	58	134 2332
Ostrowski	70	3755		225 647
Wasowski	76	554	11	228 1270
Wiski	36	2961	56	2160 517
Wyżkowski	15	1000		249
Summa	564	39389	230	4535 9881
Dyffidentow		230		
Zydow		4535		
Dzieci		9881		
Summa Su- marum		54035		

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE Część Ziemi Liwskiej.

Dekanat Kamieńczykowski				
Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
Korytnica	19	1300	4	90
Jadówskiej Pa- rafii Część	6	462		18
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Nurskiej.				
Summa	25	1762	4	114

Dekanat Stanisławowski.				
Dobre M.	13	360	35	55
Przewnik	17	799		75
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Warszawskiej y Nurskiej.				
Summa	30	1159	35	130

Rekapitulacja Dekanatow Ziemi Liwskiej.

Dekaty	licz- ba wsi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	licz- ba dzieci do lat 7.	
Kamieńczykow- ski	25	1762	4	114
Stanisławowski	30	1159	35	130
Summa	55	2921	39	244
Dyflydentow		39		
Zydow		244		
Dzieci		766		
Summa Sum- marum		3970		

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE Ziemia Nurska.

Dekanat Andrzejowski.				
Andrzejow M.	31	1780	100	470
Czyżewo	58	1800	313	500
Nur M.	56	2239	100	500
Rosochate	32	1510	75	153
Zaremby	21	850	150	150

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Zuzel	34	1764	120
Inne Kościoły obacz w Ziemi Łomżyńskiej.			
Summa	232	9943	858

Dekanat Kamieńczukowski.

Brańszczyk *	6	654	17	177
Jadowski Pa				
rasii Część	8	629	31	180
Kamieńczyk M.	17	740	47	315
Kamienolas	11	700	25	302
Niegowo	14	1000	29	20
Podstolisko	8	532	58	120
Sadowne	10	850	20	247
Stoczek	6	700	90	400

* Teraz już Brańszczyk w Dekanacie Wyżukowskim.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Sulejowo	8	819	48
Korytnice oraz Jadowski Pa			
rasii drugą Część obacz w Ziemi Liwskiej.			
Summa	88	6624	365

Dekanat Ostrowski.

Brok M.	10	1523	52	313
Czerwin	30	1286	20	270
Jelunki	7	720	50	55
Ostrow M.	14	870	100	135
Wąsewo	13	660	64	218
Złotorya	15	1200	40	170
Inne Kościoły obacz w Ziemi Łomżyńskiej.				
Summa	89	6259	326	1161

Dekanat Radzyński

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba Dufz za cząwszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Kato licki:	Dyf- syde	Zyd:
Dąbrowka	15	752		40 220
Radzyński	1	77		6 15
Parafii Część				
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Warszaw- skiej.				
Summa	16	829		46 235

Dekanat Stanisławowski

Klembowo	20	1340		50 400
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Warszaw- skiej y Litwskiej.				
Summa	20	1340		50 400

Dekanat Wyszowski

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dufz za czawfzy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Kato- licki:	Dyl- syde:	Zyd:
Barcice	4	330		94
Długosiodło	19	854		12 107
Goworowskiy				
Parafii Część	15	1000		249
Lubiel	11	530		19 120
Obryte	8	1127		60 225
Pniewo	19	1310	2	72 360
Poremba	6	614		30 144
Wyszów M.	13	1500		99 450
Zambskiey Pa- rafii Część	4	29	4	8 68
Zatory	5	315		19 55
Część drugą Go- worowskiy Pa- rafii obacz w Ziemi Łomżyń- skiej a Zamb- skiej w Rożań- skiej.				
Summa	104	7872	6	310 1872

Rekapitulacja Dekanatow Ziemi Nurckiej.

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf: syde:
Andrzelewski	232	9943	858
Kamieniczowski	88	6624	365
Ostrowski	89	6269	326
Radzyminski	16	829	46
Stanisławowski	20	1340	50
Wyszowski	104	7872	6
Summa Dyfidentow	549	32877	6
Zydow		1955	
Dzieci		7650	
Summa Summarum		42488	

WOIEWODSTWO MAZOWIECKIE Ziemia Rożañska

Dekanat Makowski

Czerwonka	7	500	4
Gąsowo	36	1700	100

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf: syde:
Karniewo	20	1030	46
Makowo M.	12	937	1000
Rożan M.	38	1783	10
Sieluń	34	1500	60
Szelkowo	10	703	207
Szwelcie	12	750	35
Podofie obacz w Ziemi Ciechanowskiej.			
Summa	169	8903	10

Dekanat Ostrołęcki

Nowawies	8	525	12
Ostrołęckiej Parafii 2ga Część	9	889	17
Inne Kościoły obacz w Ziemi Łomżyńskiej y Ciechanowskiej.			
Summa	17	1414	12

Dekanat Wyszkowski

Parafie	Licz- ba Wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Kato- licki.	Dyf- syde:	Zyd:
Zambskiej Pa- rafii Część Drugą Część tej Parafii oraz in- ne Kościoły o- bacz w Ziemi Nurskiej	8	587	22	141

Rekapitulacja Dekanatów Ziemi
Rogańskiej.

Mak wki	169	8903	19	1589	2318
Ostrołęcki	17	1414	12	77	598
Wyszkowski	8	587		22	141
Summa	194	11904	22	1688	3057
Dyśsydentów		22			
Zydów		1688			
Dzieci		3057			
Summa Sum- marum		16671			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Część Ziemi Warszawskiej.

Dekanat Radzyński

Parafie	Licz- ba wsi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- licki	Dyś- syde:	Zyd:	
Chotomowo	4	350	4	21	114
Nieporęt	5	450	3		138
Okunino	7	564	47	22	174
Radzymin, M. opócz ledney Wioski w Ziemi Nurskiej	7	546	2	42	105
Skaryszewo czy- li Praga M.	7	2628	5		1372
Tarchomin	7	300	3		100
Wieliszewo	5	730			125
Dąbrowkę y ie- dnę Wies Ra- dzymiński Pa- rafii obacz w Ziemi Nurskiej.					
Summa	42	5568	109	85	2128

Dekanat Stanisławowski

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- licki:	Dyf- syde:	Zyd:	
Cygowo	12	1341		57	405
Okuniewo M.	7	620		45	239
Puśelnickiey Pa- rafii Część	7	395		35	74
Stanisławow- skiey Par. Część	8	580	1	58	151
Summa	34	2936	1	195	869

*Rekapitulacya Dekanatow Ziemi War-
szawskiej.*

Dekanaty					
Stanisławowski	34	2936	1	195	869
Radzyński	4	5568	109	85	2123
Summa	76	8504	110	280	2997
Dyflydentow		110			
Zydow		280			
Dzieci		2997			
Summa Sum- marum		11891			

WOIE-

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
ZIEMIA WIZKA.

Oprocz tej Części co należy do Wileńskiej
Diecezyi.

Dekanat Wąsowski.

Parafie	licz- ba wsi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- licki:	Dyf- syde:	Zyd:	Zyd:
Białoszewo	25	1076		37	305
Grabowlkiey	15	801		38	136
Parafii Część	20	994	42	301	150
Grąjewo	14	482	4	58	142
Niedzwiedna	8	812	8	65	206
Radziłow M.	18	656	7	40	237
Romańskiey Pa- rafii Część	14	801		55	237
Stucz	45	5205	209	377	1099
Wąsów M.					
Inne Wsie y Ko- ścioly obacz w Ziemi Łomżyń- skiej.					
Summa	159	10827	270	971	2512

Tomik IV.

II

Dekanat Wizki.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato-licki:	Dy-fyde: Zyd:
Burzyno	13	841	27 217
Dobrzyńsk:			
Parafii Część	7	350	49 68
Drozdowo	11	500	32 67
Jedwabne	26	1231	129 239
Piątnickiey Pa- rafii Część	2	237	5 12 13
Przytuły	21	960	5 69 300
Wizna M.	26	2172	10 161 435
<i>Resztę obacz w Ziem. Łomżyń- skiej.</i>			
Summa	106	6291	20 479 1339

Rekapitulacja Dekanatow Ziemi Wizkiej.

Wąsowski | 159 | 10827 | 270 | 971 | 2512

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
		Kato-licki:	Dyffydenty: Zyd:
Wizki	106	6291	20 479 1339
Summa Dyffidentow	265	17118 290	290 1450 3851
Zydow		1450	
Dzieci		3851	
Summa Summarum		22709	

WOLEWODZTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Wyszogrodzka.

Dekanat Bodzanowski.

Blichowo	10	230		13	50
Bodzańowo M	16	1000		49	250
<i>Ma jeden fol- wark w Pło- ckim.</i>					
Bulkowo	2	220		5	70
Daniszewo	16	667		22	156

Li j

Parafie	licz- ba Wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.	
		Kato- licki:	Dyl- syde:	
Łętowo	15	775	37	208
Łubki	7	143	20	22
Kucice	1	120		24
Orszymowo	22	1500	58	351
Pilichowo	3	140		20
Summa	92	4795	204	1151

Dekanat Płoński.

Radzymiński				
Parafii Część	2	46		12
<i>Drugą Część o- bacz w Ziemi Ciechanowski.</i>				

Dekanat Wyszogrodzki.

Czerwiński				
Parafii Część	14	737	33	260
Gumino	10	662	12	192
Kobylniki	9	280	2	30

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- licki:	Dyf- syd:	Zyd:	
Wyszogrod M. z Rembowem	9	1000	13	900	250
Radzikowskiej	1	115		17	37
Skolatoskiej	21	627		8	166
Parafii Część Zakrzewskiej	5	261	50	17	68
Parafii Część Zukowskiej Pa- rafii Część	12	626		10	56
<i>Resztę patrz w Ziemi Ciecha- ńskiej.</i>					
Summa	81	4508	63	999	859

Rekapitulacya Dekanatow.

Bodzanowski	92	4795	204	1151
Płoński	2	46		12

Dekanaty	Liczba Wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.		
		Kato licki.	Dyf. syde:	Zyd:	
Wyszogrodzki	81	4508	63	999	859
Summa	175	9349	63	1203	2022
Dyflydentow		63			
Zydow		1203			
Dzieci		2022			
Summa Summarum		12637			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE

Ziemia Zakroczyńska

Dekanat Nowomieyski

Klukowo	36	998		63	846
Nasielsk M.	33	1768	2	438	436
Nowe M.	15	668		7	98
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Ciechanowskiej					
Summa	84	3434	2	508	1420

Dekanat Prasnyski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz zacząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
		Kato licki:	Dyf. syde:	Zyd:	
Golymiński	5	175			81
Parafii Część					
Resztę patrz w Ziemi Ciechanowskiej.					

Dekanat Pułtuski.

Dzierżenin	15	686		10	318
Gąsiorowo	4	200		5	50
Gzy	21	750		69	334
Przewodowo	9	550		14	120
Pokrzywnica	8	524		11	85
Pułtusk M.	8	2200	2	10	400
Serock M.	8	500		30	100
Smogorzewo	2	77		5	18
Szyfki	12	584		20	30
Winnica	39	1200		20	308
Zegrz	8	390	2	2	80
Summa	134	7661	4	196	1843

Dekanat Zakroczyński.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czasowy siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
---------	------------	--------------------------------	-------------------------

		Kato-licki:	Dyffsyde:	Zyd:	
Joniec bez Ofienka w Ziemi Ciechanowskiej	9	810		4	90
Kamienica	14	549		40	76
Kociszewo	1	84		4	10
Kroczewo	14	514		20	60
Krysk	8	558		43	149
Pomieczowo	13	664		22	90
Smolzewo	3	140		10	20
Wrona i Wronsk	3	150		4	39
Zakroczym M.	3	450	2	53	91
Grodziec obacz w Ziemi Ciechanowskiej.					
Summa	68	3919	2	200	625

Rekapitulacya Dekanarów Ziemi Zakroczyńskiej.

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za czasowy siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
----------	------------	--------------------------------	-------------------------

		Kato-licki:	Dyffsyde:	Zyd:	
Nowomieyski	84	3434	2	508	1420
Prasnyski	5	175			81
Pultuski	134	7661	4	196	1843
Zakroczyński	68	3919	2	200	625
Summa	291	15189	8	904	3969
Dyffsydentow		8			
Zydow		904			
Dzieci		3969			
Summa Summarum		20070			

Rekapitulacya Województw y Ziem.

Rekapitulacya

Województwa Ziemie	licz- ba wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.
-----------------------	--------------------	---	---

	Kato- lickich	Dyf- fyde:	Zyd:	
Płockie	595	32035	194	2960 7162
Zawkrzyńska	349	20162	392	1052 4443
Dobrzyńska	365	21535	3096	1235 5687
Część zostająca w Kordonie Pru- skim.	41	2592	296	733
Rawskie Część Ziemi Gołtyń- skiej	44	3103	69	114 664
Mazowieckie Ciechanowska Część Ziemi	646	32872	367	1273 7707
Czerkiew	4	266		26 41
Łomżyńska	564	39389	230	4535 9881
Część Ziemi Liwskiej	55	2921	39	244 766
Nurtha	549	32877	6	1955 7650
Rożańska	194	11904	22	1688 3057

Ziemie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- lickich	Dyf- fyde:	Zyd:	
Część Ziemi Warszawskiej	76	8504	110	280	2097
Wizka	265	17118	290	1450	3851
Wyszogro- dzka	175	9349	63	1203	2022
Zakroczymiska	291	15189	8	904	3969
Summa	4213	249806	5072	13919	60630
Dyflydentow		5072			
Zydow		18919			
Dzieci		60630			
Summa Sum- marum		334427			

Nota. Miast w Województwach y Ziemach
do Dieceyi Płockiej należących literą
M. po Dekanatach oznaczonych wynosi
liczba 44.

*Epitaphia, quæ post repetitas
variis temporibus Ecclesia Cathedra-
lis Plocensis instaurationes, ad-
huc ibidem videntur & leguntur.
Quibus adduntur, quæ extant apud
Simonem Starovolsium Libro:
Monumenta Sarmatarum, edito
Cracoviæ A. D. MDCCLV. (*)*

D. O. M.

Hic iacet Stanislaus Lubieński
peccator indignus Episcopus
Plocen: oreteur pro eo: mortuus die xvi. April:
Anno Dni. MDCXXXX.

(*) De Sepulchris hujus Ecclesiæ antiquio-
ribus sic scribit Franciscus Rzepnicki S. J.
Præter Corpus Vernerii Episcopi Plocensis a
Bolesła Castellano Viskoensi occisi, cuius vitæ
sanctitatem, Deus multis signis illustrem fecit,
ornata est sepulchris Ladislai Hermanni, Bole-
slai Crivoufki Ducum Poloniæ, & plurium
Ducum Masoviæ. Tom: II. Lib: 3. Cap: 1. Vitæ
Præfulum Poloniæ M. D. L. Posnaniæ 1762.

*Alterum eiusdem epitaphium, quod nunc
non extat, Starovolscius refert sequens.*

D. O. M.

Memoriæque Stanisłai Lubieński
Episcopi Plocensis.

Cuius virtuti doctrinæque datum, ut post-
quam florentem ætatem non ociosam in
Aula Sigismundi III. egisset, virilem seni-
lemque honoratam duceret, officiis Magistra-
tibus, Episcopali dignitate, quam ex Regente
Regiæ Cancellariæ, & Abbatiae Tinecen:
Administratore primum in Ecclesia Luceori-
ensi, Regni simul Procancellarius, deinde in
Plocen: gessit, nomenque divi Stanisłai Tutel-
laris sortitus, zelum, pietatem, religionem ex-
pressit, utrobique Pastor vigilans, Religionis
Catholicæ, & immunitatum Ecclesiæ acerrim-
us propugnator, pauperum & oppressorum
asylum, gravis, prudens consilio, & eloquio
promptus, veritatis & Patriæ amantissimus,
augendique cultus Divini studiosus. Hæc
structa Templum, fundatum hic Psalteristarum
Collegium, cætera dotata alibi, librique editi
testantur, ut extarent lapidi incisa. Frater
natus maior Mathias Archiepiscopus Gnesnen:
fecit, atque Sarcophagum monumento, quod
in adverso pariete Testamento ordinatum cer-
nis, libens moerensque addidit. Obiit Anno
Episcopatus XIII. Ætatis suæ LXVII. Salutis
MDCXL. xvi. Aprilis.

D. O. M.

Petro Dunin Wolski Episcopo Plocens-
viro morum svaavitate, prudentia, vitæ inte-
gritate insigni, amplissimis legationibus apud
Regem Catholicum & S. Sedem Apostolicam,
ac Magistratu Cancellarii Regni optime functo,
ob idque Sigismundo Augusto, Henrico & Ste-
phano, a quo ad Pontificatus dignitatem eve-
ctus est, Regibus Poloniæ Charissimo.

Patruo benemerenti moerens

Hieronymus Wolski Tribunus Plocens. ex
testamento Stanislai fratris sui Decani Plo-
censis & Pultoviensis:

hoc monumentum posuit

Vixit annos LX. obiit MDXC. die xx. Augusti.

*Alterum ejusdem epitaphium laminæ æneæ
auratæ ac stemmate Cygnus insignitæ, inscri-
ptum, in Sarcophago repertum sequens. (*)*

Petr

(*) *Vide de hoc acta Capit. Cath. Ploc. anno
1782. die 15. Julii Fol: 34. Tit: Sepulchrum
Illustriſſi Wolski ipsamque laminam reper-
tam & in Arario ejusdem Ecclesiæ asservatam.*

Petrus Dunin Wolski Episcopus Plocensis
Qui ætatem suam in amplificanda gloria Dei
consumpsit, præclaris facinoribus, & quam
plurimis Legationibus in orbe Christiano
clarus. Et ob id a Polniæ Regibus ad u-
triusq; Cancellariæ dignitatem promotus.
Ab omnipotenti Deo Ecclesiæ Plocensi Præ-
fectus. Idem ob eximias Corporis & animi
dotes viva voce viviq; omnium Suffragiis
homo integerrimus pronunciatus est, Deo
Salvatori suo quiescit. Obiit Anno Domini
1590. die 20. Augusti Ætatis vero suæ 59.
Ingressu 60. 18. ejusdem Mensis.

D. O. M.

Ad honorem & laudem Dei Opt: Max: &
Deiparæ Virginis
Officii Rorate in hoc Sacello psalentium
fundatori

Stanislao Dunin Wolski Decano Plocensi
Pultoviensique

qui cum nosse coepisset, desiit vivere.

A. D. MDCII. Ætatis suæ xxxii.

Hieronymus Wolski Tribunus Plocen: frater
defuncti, pietatis ergo.

D. O. M.

Illmus Stanislaus Krasinski de Krasne Palati-
nus Plocensis Capitaneus Blonen: vetusta

Slepowronorum gente, excello ingenio, &
doctrina excellenti moribus antiquis.
Juventa bonis artibus & videndis exterorum
Regionibus excolta, boni in Rep: Civis E-
questris Ordinis muniis laudabiliter functus,
prudens Consilarii in Ordinem Senatorium
florente ætate adscitus, optimi incorruptique
judicis Supremi Regni Tribunalis sæpius
Præsidens laudem meruit. Sacratissimis
Poloniæ Principibus Stephano I. & Sigis-
mundo III. Charissimus, Reipub: & Patriæ
amantissimus, Concivibus suis gratissimus,
omnibus acceptissimus. Cui Charis: Con-
jux Anna de Michow (*) hoc monumentum
mæsta collocavit: Obiit diem vitæ.
A. MDCXVII. Ætatis suæ LIX. 1. Febr:

(*) *Apud Starovolscium legitur de Mui-
chow.*

D. O. M.

Hieronymus Cielecki
Pervetusta Zarębarum Gente ortus
Vir prudens & eruditus
Virtutibus præstans
meritis in Rempubicam insignis
Ex Secretario Regiæ Majestatis Referendarius
Regni ac Sereni: Constantiæ Regiæ Cancellarius
Instituendæque Regiæ Proles Præfectus
Demum

Demum Episcopus Plorensis insignitus
Sponsæ suæ utilis & vigilans Præsul
Regiæ domui apprime charus
Clericis Civibusque Patriæ acceptus
Post insertam cælo animam
Corporis sui exuvias hic deposuit
Ætatis Anno LXIII. salutis humanæ
A. MDCXXVII.
Cui hoc amoris monumentum gratus nepos
Sigism: Cielecki Præp: Posnan: Gnesn: &
Floc: Canonicus posuit.

D O M.

Jlms & Magnificus Dnus Andreas Sierpski
a Gulczewo Palatinus Raven:
Et hujus Arcis Præfectus; vir pius, Catholicus,
humanus, ab omni fastu ali-
enus; dignissimus ut post fata etiam memoria
hominum viveret sempiterna, sub
hoc sepulchro a se erecto, cum Coniuge sua
femina lectissima quiescit.
Obiit A. D. MDLXXII. die xv. Apr: vixit autem
annos LXXVIII. mens: IV. dies XV.

D O M.

Mgea Catharina a Trzciana Mgei Prandotæ
Palatini Raven: filia & Mgei Andreæ
Tomik IV. Kk

Sierpski de Gulczewo Palatini Raven: Capite
 Ploc: Coniux: insigni pietate fœmina
 matronarumque decus.
 Obiit A.D. MDLXVI. die XXXI. Martii. Ejus-
 dem sepulchri honore cum marito ornata.

D. O. M.

Rdmus Dnus Joannes Slaski *
 Canonicus Plocensis Præpositus Plonscensis
 dum

Ecclesiæ, Ecclesiasticis, amicis, naturæ,
 Pauperum & Subditorum hujus Ecclesiæ Pa-
 tronus, sobrius, Constans, Sacro Missæ
 Sacrificio etiam itinerans non intermisso
 vixisset

mortales hic exuvias deponens, vivit sine
 morte vitam.

Pientissimo Patruo nepos ex fratre
 Vincentius Slaski * posuit
 Vixit annis 88. mortuus anno 1632. die XVIII.
 Mensis Decembris.

* *Apud Starovolscium legitur utrobique Skalski*

Reverendmo Dno Paulo Glogowski Decano
 Plocen: viro pietate & Sapientia
 Summo, Sacrarum Litterarum &
 Juris prudentiæ cognitione præ-
 stanti, vitæ innocentia, morum ca-
 stitate, hospitalitate, modestia
 Singularem. Cineri ejus domicilium

hoc ante præparatum & dotatum
 amici posuere.
 Obiit die X. Febr: A. D. MDLXXX* ætatis
 suæ LXXVIII.

* *Apud Starovolscium legitur MDLXX.*

D. O. M.

Paulus Potrykowski Archid: Pultov: Canonicus
 Plocen. J. U. D. genere clarus, virtute
 clarior, prudentia maturus, authoritate gravis,
 animo candidus, frequens Arbitrator Tribunalitius,
 Fidei Orthodoxæ in Colloquio generali
 Thorunenſi Propugnator: Præsulæi honoris
 ultro collatæ contemptor, Societatis JESU
 amator, qui Præposituram Drohicensem per
 consensum Regium liberali sua munificentia
 Collegio adoptavit; umbram sui
 hic deposuit A. 1634. vixit annis

78.

ut vivat cælis dic viator & ora:
 Domine JESU pone passionem, Crucem, &
 mortem tuam inter Judicium & animam ejus.

Nicolaus Czambski Cantor Ecclesiæ Cathedra-
 lis Plocenſis: sibi & fratri germano Joanni
 Czambski Plocenſi Lancienſi Canonico ta-
 bulam posuit. Oretur pro eis.

Kk ij

D. T. O. M.
 Pauli Klofowicz J. U. D. Plocen: Varfav;
 Pultov: Kielecen: Canonici, Caroli
 Ferdinandi Poloniæ & Sveciæ Principis
 Eppi Plocen: & Vratislav: fidissimi Thesau-
 rarii.

Maturam ætate, plenam virtutum, opimam
 meritorum, omni invidia carentem invida
 parca mœssuit spicam, quam
 hocce collegit tumulo.

Oretur pro eo, ut inferatur cœlesti horreu.
 A. D. MDCLXXIV.

D. O. M.
 Perennique Sanctorum memoriæ
 Perillustri & Admum Reverendi Dni Mathiæ
 de Golemowo Golemowski
 Archidiaconi Plocensis Canonici Gnesnensis

Qui
 Antiquo Porajorum stemmate clarus
 Verus ut gloriosi sanguinis, sic virtutis
 hæres
 Avitum generis splendorem propriis virtutibus
 illustravit
 religionis ac pietatis cultor, cum in Ecclesia
 Ploc: annos vitæ Christi in cultu promovendo
 complevisset
 &

Munus Officialis Gralis a Rmo Stan:

Lubieński, X. a Serefino Carolo Ppe Episco-
 pis sibi commissum aliquot annis
 Administrasset.

plenus tandem virtutum & annorum terris
 mortuus, cælo natus, hic
 Mortalitatæ suæ exuvias deposuit
 Anno ætatis suæ 64. Salutis vero humanæ
 1658. Mensis Mali die 9.

D. O. M.
 Sta Viator
 & occulte labilis sæculi in magnis brevem
 Computa periodum
 Theodorus Machciński
 Eppus Palleopolitanen: Custos Cathedr:
 Plocensis.
 invita sua

D. O. M. pietatem, Capitulo Verum amorem,
 Juribus, Statutis, zelum
 Muneri Officialatus Gralis ac Judicis toties Tri-
 bun: Regni Justitiæ sine nota candorem
 In hoc lapide locuturæ inscripsit ætati;
 In hac Cathedrali Ecclesia
 Altaris S. Erasmi Epi: Mart: erectionem,
 ejusque opimam cum missa votiva quotidiana
 foundationem.
 In Gosdoviensi Parochiali trium altarium ex
 integro extructionem

Sacristiani Cathedralis seu Pœnitentiarii do-
tationem, Missæ Cibavit septimanatim ad expo-
sitionem Ssmi institutionem

Per mæfissimum suum Executorem

Jacobum Cieszewski Canon: Cath: Ploc: cu-
ravit. Ipse in vita copiosissime suppellectilis
Ecclesiasticæ Author, ac huius Cathedralæ
vere benefactor munificentissimus emeritis
meritis laboribus in Ecclesia Dei dignissime
annis 55. longa æquavit sæcula.

Viam æternitatis ingressus Anno Dni 1737. die
6. Augusti.

Viator imitari stude, & ei requiem æternam
precare, cui hocce monumentum idem
posuit Executor.

D. O. M.

Melchioris Radzimski Archidiaconi & Me-
dicinæ Doctoris Canonici Ecclesiæ Plocensis
Sarcophagum.

ad latus dextrum

Serius aut citius sedem properamus ad unam.
ad latus finistrum.

Hæc nobis ultima Domus.

Obiit anno MDLX. IV. Decembris vixit
annis 67.

lector ora

Quæ ætas longa est! aut quid homini longum.

D. O. M.

P. S. Manibus ac Viatori devoto.

Peillustri & Admum Reverendus Dominus
Sebastianus in Olive Jawornicki

Decanus Luceorienfis Archidiaconus Plocen:
Præpositus Ecclesiæ Collegiatae S. Michaelis
S. R. M. Secretarius

Auditor Gravis Illustriissimi ac Reverendissimi
Dni Dni Joannis Gembicki Episcopi Plocensis.
qui naturæ forte

Mortalitatis suæ

Avitus majorum sanguis

*Cætera in detrito pavimenti lapide legi ne-
queunt.*

D. O. M.

Adm Rdus Dnus Andreas Ubyfz a Mogilnica
armorum Cholewa Posnan: Ploc: Pultov:
Canonicus, vir timens Deum de Ecclesia hac
benemeritus, candidus, sincerus pro justitia
zelans & æquitate depugnans virtuti semper
favens

Monstris vitiorum perpetuum bellum
indicens.

tandem sera post fata decessit & exuvias mor-
talitatis suæ hic deposuit

Obiit die XVIII. Apr: anno Salutis 1638.

Ætatis suæ 63.

Oretur pro eo.

Adm Revdo Dno Paulo Biedrowski * Archidiacono Cathedralis Collegiatæ S. Michaelis & S. Catharinæ Ecclesiæ Præposito Vicario in Spiritualibus & Officiali Grali Plocæ Boni publici Ecclesiæ promotori,

æquitatis & iustitiæ fautori,
Capituli ac Confratrum singulari cultori,
erga pauperes liberali,

erga suos & extraneos munifico
monumentum hoc amoris & gratitudinis perpetuæ Executores posuerunt.

Obiit die 19. Nov. Anno Salutis 1632.

Ætatis vero 63,

* Apud Starovolscium legitur Biedkowski, sed cum hæc imprimerentur requisitioni factæ Plociam responsum, legendum potius Biedrowski.

Domino olim Jacobo Buczacki Dei Gratia
Epo Plocen: R. Moin C—

Joannes Ostrowiczki Archidiaconus Dobrzyn: in Ecclesia Plocen: & Hieronym: Graiowski * Præpositus Pultovien:

Benefactori suo posuerunt.

A. D. MDXL. IX. die mensis deest, qui extat apud Starovolscium Maij. * apud eund: legitur Kraiowski. eiusque epitaphium refert Pultoviae.

Alterum eiusdem epitaphium Starovolscius refert sequens.

Reverendō Patri Jacobo Buczacki Dei gratia Episcopo Plocensi, ultimo hæredi nobilissimæ & vetustissimæ illius familiæ, in terris Podoliæ & Russiæ, positum.
Mortuus Anno 1541. die veneris 6. Decembr: *

* In descriptione epitaphiorum ante aliquot annos, legitur Maij, atque certe hoc mense mortuum esse scribit Rzepnicki, sed in anno cum neutro epitaphio concordat, asserit quippe mortuum anno 1542. quod sane mendum typi reputandum est. Primum porro monumentum ita extat, ut hic describitur. Proinde vel ante mortem positum est, vel error in anno sculptendo artificis. Cæterum ob marmoris rotundi partem periphericæ non nihil confractam initialis vox una aut altera huius epitaphii legi nequit.

D. O. M.

* Bartholomæo Niszczycki Cancellario
Plocen: Canonico Gnesn:

Antiqua nobilitate generis
Candore & probitate morum
præstantissimo

Albertus Sobiejewski ** in Starozrzeby Canon: Cracov: & Dobrzyn: Archid: Secretarius Regius
integer amicus.

Posuit MDLX. obiit A. D. MDLVII. die XVIII.

Augusti hora X. Vixit. Annis LIII. diebus
XV. horis X.

* Starovolscius hoc epitaphium refert Pultovia. ** Apud eundem legitur Sobiewski a Starozrzeby; ipse tamen refert monumentum positum in Ecclesia Szczenensi Martino & Mathiæ Sobieiuskim a Starozrzeby.

D. O. M.

* Schiborius Przedpelski Cano: Ploc: & Parochus in Brog Rdmi Dni Erasmi Ciolek ** bon. mem: Epipi Plocan: in Brog defuncti *** in arce Pultoviensi quondam Scriba, hic sepultus quiescit. Obiit A. D. 1540. die 9**** mensis Octobr: Ætatis suæ LX. Anno.

* Starovolscius monumentum hoc ponit Pultovia, legitque Wisheborius. ** Apud eundem deest nomen Ciolek. *** Apud eundem legitur in Romana Curia. Et ibi revera mortuum Erasmus scribit Rzepnicki: A Sigismundo I. ad Leonem X. missus, dum Romæ secreta quædam tractaret negotia, cum Leone X. eodem anno 1522. in urbe obiit, ibidem in

Ecclesia S. Mariæ de populo sepultus. Tom: II. Lib: 3. Vitæ Præsulum Poloniæ. **** Apud Starovolscium legitur die 11. & in fine adduntur carmina duo sequentia

Iuveni portum spes & fortuna valete,
Nil mihi vobiscum; ludite nunc alios.
Utra tamen descriptio lapidi insculpta fuerit, sciri nunc nequit, cum responsum Plocia, hic & nunc epitaphium hoc non posse reperiri, qui tamen ante annos aliquot hæc epitaphia descripsit, assertit hoc monumentum extasse, & se fideliter illud exscripsisse.

Extant præterea in hac Ecclesia duo monumenta recentia, vivis posita. Alterum Celsissimo Principi Poniatowski, tunc Episcopo Ploc: nunc Primati Regni, quod vide descriptum Tom. I. in Præfat: ad eundem: Alterum Capitulo Cathedrali Ploc: quod vide hoc Tom: IV. pag: 214. atque mendum typi gratus gratas corrige gratus gratæ, Responsum quoque Plocia, cum hæc imprimerentur, extare adhuc ibi, sed ægre in pavimento legi posse attritum alterum Epitaphium Lubieński quod supra pag: 471. ex Starovolscio relatum, nunc non extare dictum est.

Reliqua pie in Domino sanctorum monumenta vetustate consumpta, aut in pavimento detrita penitus legi nequeunt.

Præter tamen adnotata hic in tractu dictus Starovolscius refert sequentia.

Optimi animi & naturæ dotibus Vir otia-
tissimus D. Sebastianus Kroczevski Ploceni
& Varlav: Canonicus erga omnes humanissi-
mus, in egenos pius, & beneficus, Divini cul-
tus amator, sacellum hoc annuo censu dota-
vit, in quo sepultus est, dignus perpetua ho-
minum memoria, quam Amici & Testamenti
sui Executores, posteritati ejus commenda-
tam habere volentes, hoc ei monumentum
posuerunt. Obiit Anno Domini MDLXXII.
die XXIX. Maji Vixit Annos LIII. Mensem I.
dies VIII. Orate pro eo.

*Conditur hoc tristi Doctor Laurentius antra
Quem Wserecz genuit, Plocia culta fovit.
Ingenio exiguus, nec claris ortus atavis.*

*At meruit virtus præside fulta Deo
Ut sua sit requies, cunctorum hic meta laborum
Colere cum magnis socia voce Deum.*
Ruri artibus Plociæ Jure imbutus, Romæ
Laurea & Protonotarii Acolytique titulo orna-
tus, ex Canonici Pultovien: primus post uni-
tam Præbendam ad Confessorii munus hic vo-
catus quiescit. Obiit Anno Domini MDCXIV.
die V. Mensis Maji Ætatis LXXVI.

Hic jacet Venerabilis Nicolaus Gorski Ca-
nonicus Plocensis, expectans resurrectionem
mortuorum. Obiit die XVI. Junii Anno
Domini 1513.

Joannes Gorski Archidiaconus Ecclesiæ
Cathedralis Canonicus Collegiatæ Pultovien:
Vicarius in Spiritualibus Officialisque Gene-
ralis Plocensis.

Joanni Gorski, clara Bogoriæ Familia orto,
bonarum Artium Juriumque cognitione spe-
ctato, Regi Sigismundo Augusto a Secretis, &
exinde Procerbus Regni, familiari dilecto,
deinde Conjugii fructibus sæcundo, ac mor-
te consortis requiem exercitiæ laboribus vitæ
consequuto, a suo tandem Antistite ad Archi-
diaconatum Ploceni Deo favente electo, sub-
indeque Canonici Pultovien: cumulado, Offi-
ciali & Vicario in Spiritualibus Generali, dul-
cia immaculati thori pignora, Patri desidera-
tissimo die xxv. Junii Anno Domini MDCX.
defuncto moesti posuerunt. Vixit Annos LX.

Reverendus D. Petrus Goyfski Canonicus
Ploceni in Strumiec & Goyfsk Parochus, vir
ob dexteritatem ingenii clarus, & apud Prin-
cipes, Spirituales, ac alios homines gratus
acceptusque, hoc loco quiescit, mortuus
post longam ægritudinem die 9. Januarii An-
no Domini 1599. Vixit Annos 57.

*Vivite mortales, celestia quærite Cuncti,
In cineres etenim gloria vestra redit:*

Admodum Rndus D. Mathias Mdzewski
Canonicus Plocen: & Chelmen: Vir gente
nobilissima, pietate Christiana, dexteritate
animi, placabilitate in subditos laudabilis,
sub hac mole molem Olympi expectat, qui
cum sat maturum attigisset ævum. Anno æ-
tatis 55. Salutis vero Reparatae 1619. Men-
sis Junii die 20. Obiit in Domino. Qui sibi
præsidium spesque Salutis erat.

Jacobo Zapolski de Zapolice Decano Pre-
misliensi, Gnesnensi, Plocensi Canonico.

Viro animi candore, vitæ puritate, pietate
in Deum, in Amicos fide, in egentes liberali-
tate, æquitate in omnes spectabili. Qui
postea, quam Mathiæ Pstrokoński Cuiavien-
sisque Consanguineo, ac demum Martino
Szyfzkowski Plocen: Episcopis, fidelem o-
peram, qua diu familiariter sunt usi, cumu-
late probasset; tandem Sacro hujus Basilicæ
Collegio adscriptus, boni Capitularis incre-
menta privatis rationibus, & vivus, & mo-
menti prætulit, dignus grata poster-
tatis memoria; dignus exemplo. Obiit An-
no Salutis MDCXIV.

XIII.

*Inscriptio supra valvas Ecclesiæ RR. Benedic-
tinarum (a pluribus sæculis Plociæ proxime
Ecclesiæ Cathedralis degentium, nunc Pul-
toviæ translatarum) posita, eruto ex suo
loco lapide ne ipsa intereat, hoc loco inseritur.*

Genitrici Virgini, Divo Benedicto, &
Ejus Sacræ Familiæ:

Serenissimis Sigismundo Tertio, & Con-
stantia Piis & Optimis Principibus. Sta-
nislao Lubieński Episcopatum Plocensem ge-
rente, ejus ex sorore nepos Stanislaus Star-
czewski Episcopus Lacedæmonien-
sis Suffra-
ganeus, Abbas, Canonicusque Plocen: olim
ligneum & vetustate confectum Monasterium
una cum Templo Divo Adalberto sacro ex-
truxit, erexit, ornavit, dicavitque Anno Do-
mini Millefimo Sexcentesimo trigesimo se-
cundo.

*In eadem Ecclesia RR. PP. Benedictin: quæ
nunc una cum Monasterio pro Seminario Dia-
cesano reddita est, epitaphium extat sequens.*

D. O. M.

Piis Parentum suorum Sebastiani de Star-
ce prope centenarii & Annæ de Zapolice
sexagenariæ Manibus, Quorum uterque ve-
luta in Palatinatu Siradien: orti Domo, raro
in Connubio exemplo

Ecclesiæ Dei Stanislaum Episcopum, & huius Monasterii Abbatem, Laurentium Cantorem Cracovien: Regium Secretarium, Ordini Societatis Jesu Gasparem & Petrum quatuor votorum Professos, Cœnobio Bursensis Virginum Præmonstraten: Sophiam, Familiis vero in sæculo propagandis Andream, Hedvigem, & Barbaram procrearunt.

Hoc pietatis monumentum Rmus Dnus Stanislaus Starczewski Epus Laced: Suffraganeus & Abbas Plocen: posuit & in eodem sepulchro una cum illis tumulari voluit. Vixit Annos.

Obiit Anno 1643. mensis Septembris die 15.

Epitaphium in Ecclesia olim RR. PP. S. J. quæ nunc in Scholas transformata est, ac epitaphium hoc marmori inscriptum in Oratorio earundem Scholarum conspicitur.

D. O. M.

M. K.

Hic Jacet

Oeretur pro Eo

Tale sibi monumentum ex humilitate testamento poni mandavit P. M. D. Michael a Karnkow Karnkowski Capitaneus Wlssogrodienfis Fundator Collegii Plocensis Societatis Jesu immortalibus Elogiis dignus.

Obiit Anno 1660. 14. Octobr: Etat: 54.

XIV.

XIV.

Epitaphia in Ecclesia Collegiata Pultoviensi descripta apud Starovolscium Libro Monumenta Sarmatarum.

Reverendus D. Mathias Kalecki Cantor Plocen: Præp: Pultovien: Canonicus Vilneæ: Parochus Makovien: Secretarius Regius. Vir singulari eruditione, humanitate, munificentia in suos, & egenos. Vixit annis 87. Obiit penultima Decembr: Anno Domini 1576.

D. O. M.

*Tulbicius jacet hic, post tristia fata sepultus,
Ut virtutis amans, sic pietate gravis.
Contentus tumulo hoc nunc est & imagine picta,
Cui fortuna olim, cui decor omnis erat.
Ergo age quisquis ades, si te mortalia tangunt.
Dic, vivat placidis Sedibus ille Dei.*

Sepulchrum Reverendi Domini Nicolai Stawogorski Cancellarii, Vicarii in Spiritibus, Officialisque Generalis Plocen: Mundo valedico, Infernum detestor, dum ad cœlestem Patriam tendo,

Tomik IV.

LI

Paulus Kalecki a Makolin, Jurium Doctor, Abbas, Canonicus, Vicarius, & Officialis Plocen: Plebanus Lentovien: virtute genereque nobilis, hoc saxum sibi vivens, fieri fecit. Anno Domini MDLXV. Nobile stemma nostrum Korficz, anxique vita vale. Vixit LXX. Mortuus Anno Domini 1573. die 13, Martii.

D. O. M.

Reverendo Joanni Gliński, Cancellario Plocen: Canonico Plocen: S. R. M. Secretario, antiqua Nobilitate insigni, viro prudentissimo, candido, & eloquentia affabilique modestia prædito: Paulus Helkowski, Canonicus & Officialis Plocen: Executor Testamenti meæstus posuit. Vixit Annis XLVI. Obiit Anno Domini MDCX. die XXVI. Mensis Septembr: Transiens Viator ore pro eo.

D. O. M.

Hieronymus Kraiewski ex Vetusta Familia Cygnorum Præpositus Pultovien: Vir cum generis Nobilitate clarus, tum morum probitate & ingenio omnibus gratus. Obiit Anno Domini 1583.

D. O. M.

Die Viator: die Spectator: Deus propitius esto Mathiæ Zoltowski, Sacræ Theologiæ Doctori, & in hac Ecclesia ejusdem Professori, Canonico & Altaris Sanctissimæ Trinitatis, ad quod decumbit, & Capellæ S. Spiritus Provisor! sub hoc saxo in pulvere jacenti, quod mortalitatis suæ memor vivus fieri curavit, Anno Domini MDCV. ætatis suæ LXV. Obiit Anno Domini 1614. Mensis Decemb: die XIII. Vixit Annis LXXIII. Hebdomadis XIII.

D. O. M.

Rendo Bartholomæo Nitzczycki *Vide hoc monumentum supra in Ecclesia Cathed: Plocen: pag: 483.*

D. O. M.

Reverendus Andreas Kosiński antiquissima & prisca adhuc Quiritibus honorata Corniculariorum Gente nobili, Canonicus Vicarius in Spiritualibus, & Officialis Generalis Plocen: in Columnis hoc sibi monumentum posuit Anno Domini 1611. Obiit die IX. Aprilis.

Joannes Wyrzykowski Sacrae Theologiae
Doctor, Canonicus Plocensis, Anno Domini
MDLVII. 1. die Maij:

Wscheborius Przedpełski *Vide supra in
Eccl. Cath. Ploc. pag. 484.*

Venerabilis D. Adamus Kawka, Vicarius
& Vice-Custos hujus Ecclesiae mortuus Anno
D. 1608. 25. Septembr: Orate pro eo.

D. O. M.
Domino Jacobo de Biskupice, praestanti
Philosopho, Astrologo & Medico, Cracovien:
& Plocen: Canonico, & Archidiacono Lovi-
cien: apud Reges & Primores, propter medi-
cinam, & solertiam, & sedulitatem gratissimo,
in egenos & studiosos benefico, Curatores
Testamenti posuerunt. Obiit dysenteria.
Annos natus LI. Anno D. MDLIII.

D. O. M.
Reverendus D Stanislaus Grabowski, ejus-
que nominis ejusdem Patruus, Canonicus Ec-
clesiae Cathedralis Plocensis, hoc tumulo quie-
scunt. Anno Domini 1602.

*Sanguine junctus, uterque cubant sub mar-
more duro*

*Quis est idem nomen, laus, honor, atque decus.
Utrius est tumulus putredine membra dehiscit,
Quos artius vivos fœdere junxit amor,
Quisquis ades, supplex promens de pectore
voces.*

Astropotens animis dic miserere Deus.

XV.

*Epitaphia in Ecclesia Collegiata
Pultoviensi nuper descripta, quo-
rum forte singula incuriam descri-
bentis; Latusciana porro, tempo-
ris, quo scripta sunt, indolem deno-
tant.*

D. O. M.
Martino Olsztyński Phisæ & J. U. Dri
omniumque Disciplinarum doctrina prædito,
vita ac morum probitate omnibus gratissimo.
Qui cum in Alma Cracovien. Universita-
te, tum peragrata Italia omnium liberalium
artium disciplinas miro ingenio, solerti indu-
stria, studioque indefesso, feliciter percurrisset, ab
Illmo Henrico Firlejo Plocen: Epo ad Aulam
accitus Index Officii Pultovien: datus; tandem
Canonicatu Pultovien: ab Eodem ornatus,
Eoq; munere sub duobus Illius Successoribus
functus, laboribus & morbis conflictatus post-
habito Officio thermas lustrando ita patien-
tiae singulare exemplar reliquit, ut parem

vix aliquem, Superiorem certè neminem habuerit. Tandem 63. emensis annis, amicis sui desiderio relicto, hic suæ mortalitatis Exuvias deposuit. Prælati & Cancellarij desideratissimo hoc amoris & pietatis extremum officium. exsolverunt. Obiit Anno 1640. die 29. Julij Oretur pro Eo.

D. O. M.

Illustri & Adm Rndo Dno Stanislao Faleński J. V. Dri Pultovien: Canco Latovien: Viscovien: Plebano, Sæ Ræ Mttis Secretario, & olim minoris Cancellariæ Metrices Regenti. Qui amisso magno suo illo Mæcenate Henrico Firley de Dambrowica Archi - Eppo Gnesnen: spretis Aulæ & Fortunæ alea & lusu, ipsa sua Virtute & pietate merente, privatim consumptus scorbuto contabuit, & diem suum clausit. Anno Salutis 1631. Die 12. Mensis Maii, aucto novo censu in hac Ecclesia pro Organis, & Cursu V. Mariæ in Ecclesia Viscovien: cantando perpetuo. Executores Testamenti ad Sarcophagum nunc Amici Vita & Corporibus juncti Memorix P. C.

Hospes Sis te, ora, dic Ave Maria, quia & tibi ita erit.

D O M.

Hæc est meta Laborum, ad quam pervenit Anno ætatis suæ 79. Christi 1672. Joannes

Kraiewski Cracov: Plocen: Cancus, Decanus Pultovien: Collegio Cancorum huius Ecclesiæ inscriptus a Stanislao Lubieński pio, docto, prudentiq; Eppo Anno supra 1635. Vir in Deum summe pius, in Pauperes & loca sacra liberalis, hinc spes, quod in cælo cum exultatione metet, quæ sic in terra mortis memor seminavit, id mortuo Viator apprecare. Executores Testamenti Confratri Charissimo posuerunt.

D. O. M.

A. R. D. Sebastiano Posnaniensi J. V. D. Plocen. Pultovien: Canco Illorum & Rmor: D. D. Magni illius imprimis Stanislai Hosii S. R. E. Cardinalis Ammanuenti, Petri Myszkowski Cracovien: & Adalberti Baranowski Plocen: Epporum, Actuaria & Auditori, Qui nulla incommoda sui Corporis sentiens & amplius se victurum cogitans, vitæ suæ statutam 86. Annor: ætatis suæ complens cum sola spe resurrectionis obtinuit & debitum naturæ solvit A. Dni 1663. Die 6. Mensis Aprilis. Executores Testamenti in Memoriam P. C. Funera dum spectas, tu quoq; funus eris. Vale dic Parce Deus.

D. O. M.

Laurentius Szulc Reselien. Cancus Pultovien: Præpositus Visnen: Qui memor poste-

rorum Cancatum Pultovien: Fundi Lipa & Goszewo post binam Conflagrationem A. 1613. & 1645 bis ædificavit, Villasq; Biala, Dambrowam & Jasienczam restauravit, fatigatus requiescit hic in communi sepulchro Conf. atrum suorum. Ubi Resurrectionem & Misericordiam DEI expectat. Positum, A. D. 1650.

D. O. M.

Illustri & Adm Rudo Dno Joanni de Roxice Dan. browski Plocen: Pultovien: Canco. Regio Secretario, Eppatus Plocen: Administratori. Religione, Fide, obsequio liberalitate Officio, DEO, Patriæ, Regi, Egenis, Amicis spectatissimo Viro præmatura morte extincto Meus D. Martin. de Roxice Castellanus Polanece: Fratri Delideratissimo mærens P.C. Vixit Annos 48. Obiit 13. April: A. 1619.

Quisquis hæc legis pia pro anima effunde suspiria.

D. O. M.

Alberti Lubieniski Præpositi Pultovien: Canei Cracovien: Regi Secretarii cineres hic tumulantur.

Qui Mathia Archi Eppo Gnesnen: Stanislao Eppo Plocen: Fratribus natu maior, Illustri pietate, Exemplari, ingenio amabilis post 46. Annor: Sacerdotium, & Residentiam

primum ad Ecclesiæ Gnesnen: dein Pultovien: continuo neq; otiose actam, Vitam temporaneam finit, æternam inivit Die 5. 8bris Anno Salutis 1640. ætatis 75. Avunculo Amantissimo Martinus Starczewski Decanus Plocen: Gnesnen: Cracovien: Cancus, Regius Secretarius mærens posuit.

Sacri Militis Umbra est Prælis & Adm Rudi Dni Adalberti Woyfza Pil Filii Olbrachti Viri Magni militis expediti Celebris Centurionis tanquam natura sic adgubernante ut Pater ad Limen Reiplex, Filius ad Aras excubaret. Vere Stirps nata DEO & Patriæ, Mater Anna Magnæ Familiæ de magna Ruda Rudzka, Natus Pietate & Constantia Magnus, Magnanimi Joannis Tarnowski Archi Eppi Gnesnen: Pronepos, a quo claritudinem Sanguinis, Doctissimi Lubieniski Eppi Plocen: Cliens, ab Illo Beneficium Brokowien: Serenissimi Principis Caroli Poloniæ & Sveciæ Domesticus, ab Illo Cancatum Plocen: Victoriosissimi Vladislai Regis Secretarius, ab hoc Chelmensem Cathedr: Præpturam, natura, ingenio, Pietate, meritis, affectus est. Ut nihil durable est, tam magnos Passus in præcoci ætate præcidit mors subciso gradu vitæ 38. mortuo Viscoviæ Die 18. Aprilis A. 1650. Gnotus D. Stanislaus Woyfza Serenissimi

Principis Poloniæ & Sveciæ Aulicus Cubicularius Frater Mæstissimus exiguæ Marmore perennem Tumulum Signavit.

Annæ de Gente Jastrzembecciorum Ujeyska Fæminæ Læstissimæ Religione in Deum, benignitate in Pauperes, benevolentia in Amicos insigni, prudentia pudicitiaq; Maritali domi forisve conspicuæ, Nicolaus Szyzskowski Abbatiz Cæruen: Administrator Perpetuus, Secretarius Regni major matri Desideratissimæ posuit. Obiit Anno ætatis suæ 45. Christi 1524. 13. Kalendas Januarii.

Famatus Mathæus Plaza Vir Consularis Civitatis Pultovien: adhuc Vita superstes in perpetuam memoriam Sibi atq; Charissimæ Conjugi suæ Annæ de Domo Chociszewska simulq; liberis suis, quos ex ea susceperat hoc Epitaphium fieri Curavit A. 1613.

Nobilis ac Famatus Stanislaus Pieniæzek Wolski Proconsul Pultov: hoc monumentum superstes adhuc locavit. Lapis Læctori non homines solum verba oportuna loquantur, utile Consilium Marmora muta dabunt. Volscio hæc posuerunt Vivo, dum vita mænebat venturæ mortis. - -

Andreas Noskowski Eppus Plocen: Sigismundi Regis ejus nominis benignitate præter multorum opinionem minime ambiens in eam dignitatem evectus. Qui Templum hoc, & Plocense majus instauravit. Contubernium Philosophorum Cracovien: & Duas in usum instituendæ juventutis Scholas Pultoviz extruxit, ornavit & proventibus auxit. Sacellum quoq; D. O. M. S. & Funeris sui monumentum hoc pie de morte cogitans vivens ipse sibi posuit A. Christi 1561.

V I A T O R.

Ad hanc Catastrophen, vel lachrymas exprimas, vel hunc lapidem Sepulchræm dolore cordis premas.

Quod ceciderit tantus Regni Poloniarum Primas,

Qualem multa sæcula expectare, nulla spectare, aut auspiciari possunt.

Hic erat Andreas Olszowski ex Pontifice Culmensi, Supremo Regni Cancellario, Abbate Andrzejovien: Archi - Episcopus Gnesnen: Legatus Natus, Primusque Poloniæ & Lithuaniz Princeps.

Sex Senatorum ex Sorore, Episcoporum ac Ministrorum Regni Avunculus, tam gratiosissimus.

Ut nuncupari possit Sexiga Domus Dei,
Currus Gloriæ.

Antequam de vita in morte, de introitu ad
interitum, de Summo honorum fastigio, in
fastidio mortalitatis periit.

Tanta peregit, ut quidquid circa inauguratio-
nem in Papatum per publicam Panegyrim
Urbano VIII. * Pontifici Maximo scripserit,

Quidquid in Electione Leopoldi in Cæsarem
Francofurti Legatus dixerit:

Totum erat Romæ & in Austria Oraculum. &

Quidquid sub Zurawno ad Squarciviam, ad
Chocim cum Turcis, in Pactis Monaste-
rien: Bidgost cum Svecis, ad Golembium cum
discordantibus Palatinatibus Polonis gesse-
rit, coadunaveritque

Totum erat in Republica Polona miraculum.

Quidquid Thorunii per vindicatas Ecclesias à
potestate & possessione hæreticorum, per
Conditam Legem, ut Rex & Regina Catho-
lici sint, sub Interregnis per Scripta Pacta
Conventa Tribus Regibus constituerit:

Totum erat in Christianitate Evangelium.

Hunc Olszovium adhuc Juvenem, tanquam
Discipulum suum.

Adamus Opatovius in Universitate Cra-
coviensi olim Professor, nunc in opinione
Sanctitatis, vivus prædixit, futurum fore

* Innocentio X. non Urbano VIII. scripsit
Panegyrim, cui titulus: Publica Spes: ut
refert Rzepnicki, & coævus Olszovio Bu-
żynski in Actis Mss: Archiep: Gnesn: addens
Urbano sermone scriptam.

inter bonos optimum, inter magnos ma-
ximum, inter æquales primum, inter
omnes unicum Filium Matris suæ Polo-
niæ, amore, labore, honore & ore.

Vladislai IV. cum Ludovica in Galliis,
Michaelis I. cum Eleonora Viennæ:

tam felix Pronubus erat,

Ut videretur per eandem Consortes, Regno
Poloniæ omnes intulisse Sortes. Acto-
rum Abdicationis Joannis Casimiri Ille Di-
ctator exactus, pupillari Coronæ & Polo-
niæ Salutaris Tutor & Partitor, Pacifica-
torque Interregni & Electionis.

Stemmatis erat Pruss, sed Prussiæ Marchioni-
bus Electoribus adeo insensus pro de-
fensione Patriæ, ut nunquam contra Cati-
linas & Clodios dixisse Cicero audiretur.

Joannis III. Electionem per popularia Vota
ipse dextrè formavit, firmavitque per Co-
ronationem manibus suis in Capite Ejus
Diadema Regni

Ad Cardinalitiam Purpuram Candidatus,
nominatusque erat,

Sed omnes Cardinales virtutes ab Infantia am-
plexus, maluit in Senio Poloniæ esse Pri-
mus, quàm Romæ Secundus?

Prodiit in Incem de utero Celsissimæ Koniec-
posciorum Domus, vel ex eo indicio, quod
toties finis esset Poloniæ per Seditiones &
bella, nisi hic Princeps Primas egisset

curas, principiisque dolorum obvenisset.
Obiit Gedani.

Ut ad fata ejus, tot lacrymæ fluctuarent,
quot Mare Balthicum suggerit
Undas.

Ultimariò Salutavit & Visitavit Regem Polo-
niæ ad Fortalitium Laternæ, quia abhinc
Supremo Pastori Regni Agnus Christus
Redemptor

Lucerna erat.

Tantum Meritorum Principi
Tu Lapis Sepulchralis, in Testem memorem-
que famam esto:

qui es erectus à Nepote Mæsto
Ludovico in Żaluskie Żaluski Episcopo Plo-
censî MDCXCIX. Die XII. Maij.

Alexander diceret Magnus, nisi sit exinde
Maximus,

Quòd Ecclesiæ tres Episcopos, tan-
quam tres Gratias,
Poloniæ Regno quinque Senatores, tanquam
quinque sensus boni publici genuisset Fili-
os, olim in Żaluskie Żaluski Palatinus Ra-
vensis, Bræstensis, Cujavien: Regnovien:
Gubernator.

Legendus hic, aut lugendus sistitur.
Tantus Consul in Consiliis, tantus Numa pro
Numine Divum, tantus Vir Virtutum viri-
umque robore.

Pro Patria fortissimus, gravem ætatem suam te-
neris ab Annis non sustentabat simplici ad

transfretandum Jordanem baculo, sed Mare-
schalcalibus Scipionibus ter in Tribunal
Regni, Quater in Comitibus, & quoties sum-
psit hanc Directionis Virgam, toties am-
plectebantur Virtutes, plectebantur flagel-
lis, vitia. Alexander erat, sed qualem non
deprehenderunt Bactra, nec deploravit Cali-
stenes, sed Ipsos Reges Poloniæ, Palatina-
tusque & Provincias per affectum popula-
ritatem, & sensuum suorum gravitatem, ha-
buit Ephestiones, Ter Maritus erat, cum
Prazmova, Olszovia, Koniecpolsca, &
tanquam triplex Funiculus ligavit sanguine
suo tres Ordines Regni

Regium per Colligationem Joannis III.
Senatorium per nexus cum Principibus Pri-
matibusque Regni.

Equestrem, cum Nepotes suos tales habuerit,
qui sub Exercitus Polonici

Labaro, labore martiali adeo assuescunt Mi-
litæ, ut Ductores bellicæ facti,

Primi Rubiconem transeunt, Monstrantque
Monstris hostium eos generosos Spiritus
quos

Avunculus excitat Hector.

Joannis Casimiri, Michaelis I. Joannis III.
Gentilitius Agnus ejus tam pretiosus erat,
ut Vellus Domus Żaluscianæ tanquam
Aureum in latere.

Cordis sui gestabant.

Noluit mori, nisi in canitie, ut etiam in

morte spiraret Candorem Vitæ vel ut Purpuratorum Filiorum Parens Candidatus maneret ad Gloriæ Coronam. Tantæ Generationis Patri ut Jesus Christus sit Pater Misericordiarum precatur Filius, hæcque fieri curavit.

Ludovicus in Zaluskie Zaluski Episcopus Plocensis
Anno MDCCXX. V. Maij.

PAX VOBIS

Per Natalitiorum Fascias Illmi, per Honorum Fasces Celsissimi, per Vitæ facta, usque ad fata Gloriosissimi, olim ex Patre Palatino Raveni Fratres, ex Sorore Olszovii Primatis Regni Nepotes, ex Sacris Aris & Tyaris Pontices, seu verius — Andreas Christostomus Comes in Zaluskie Zaluski Varmien: & Sambien: Eppus & Princeps, Supremus Regni Poloniarum Cancellarius, cum Illmo & Rmo Martino Fratre suo, præter Præfulas Cruces, Ambo Sielunen: Duces, dam erant inter vivos superstites Principes & Ecclesiarum Antistites, ita dilexerunt se, ut ultimo vitæ somno soporati, & in morte non sint separati, atque donec resurgant in extremæ diei momento, in hoc requiescunt monumento.

Scias

Scias Viator, quod Andreas Legis Custos, Gregis Pastor, Regis Cancellarius & Senator.

Noluit in hoc Lapide aliter sculpi, nisi hic jacet peccator,
pro ejus anima quisque sit apud Deum precatior.

Gutstadt, æterni Stadii adimplevit ætatis suæ
Annos 63. Die ima Mense Majo Anno 1711.
Olim os Regni, nunc Arida Ossa ejus, Clamant
de terra hac funesta,

Pie Jesu inter Oves locum præsta.

Hujus Diœcesis Pastori, quibus utrisque Fratribus ut sit Pater Misericordiarum & Consolationis Christus Jesus. Hæc precatur & scribit in marmore dolore læsus
Ludovicus in Zaluskie Zaluski Episcopus Plocen-

D. O. M.

Quisquis hic manes, recordare pios Manes
Illmi & Rmi Dni Pauli in Zaluskie Zaluski
Episcopi Arbenis,

Suffraganei Prælati Plocen: Archidiaconi
Pultovien: Præpositi Solecen: & Sieminen:

Qui

Post collecta in Gallia Eruditionum Lilia
Post elevatam in Collibus Urbis indolem,
Tomik IV. Mm

In Poloniæ Campis tanquam Vernans Viola
apparuit, sed brevi,

Plenus pro Ecclesia & Diœcesi meritorum
violenter fatis ereptus, disparuit

Anno Domini 1719.

Ipso Festo Sponsi B. V. Mariæ.

Desponsatus Annulo æternitatis

Ingrediente sole in Arietem

Agnum suum soli Justitiæ immolavit,

Cum ergo defuit esse Episcopus Suffraganeus,

Tu lector Amice & quivis Christiane

Animæ ejus sitis Suffraganei, ut lux perpe-
tua luceat ei

Hæc Suffragia proponit & Lapidem ponit

Ludovicus Episcopus.

D. O. M.

Viator.

Cernis marmor monumenti, sis memor ulti-
mi momenti.

Lapis Divi Hieronymi excudebat
lachrymas,

Hic Lapis Sepulchralis excudat suspiria pro
anima Illrmi olim Hieronymi in Zaluskie
Zaluski

Castellani Raven: Capitanei Zawichostens:
Inovlodensis

Qui

Ad Viennem Cataphractus Heros Lateri
Joannis III. assistens

Globo trajectus ad pectus non occubuit.

In Tribunalibus Regni toties Iudex,

In Comitibus Gnalibus toties Nuntius, in

Senatu pro defensione Ecclesiæ & Patriæ

indefessus Zelator, Orator, Senator non
succubuit.

Et tandem statutum semel mori trans-
gredi non potuit

Anno 1716.

Quisquis ergo adest Christianus

Dicat

Requiescat in pace Hieronymus Castellanus

Hoc precatur pium opus pro Fraterno Amore

Ludovicus Episcopus.

D. O. M.

Quinque Fratrum Senatorum Sextus

Idemque Natu ultimus, ut scias,

Ultimam hic Manum apposuisse naturam

Suasque Dotes in uno concentrasse

& post, ab opere cessasse.

Franciscus hic erat Decus Familiæ Zalusciæ

Czerniechovien: primo, post Plocen: Palatinus

Nec non Lublinen: Capitaneus.

Mm ij

Quem Joannes III. Javiciſſimus Poloniarum
Monarcha

Æquiſſimus meritorum æſtimator

Senatoria locavit in Curuli

In qua Quadraginta Annos non otioſus ſedit,

Legationibus aliquoties glorioſè functus

Mariam Thereſiam Joannis III. Regis Filiam

Maximiliano Bavariz Electori deſponſatam

in Flandriam duxit Bruxellas,

Regia Pruziæ bis eum vidit Legatum

Ante Annos 25.

A Republica ad Conſederatos Ravam de-
putatus,

Leopolim pro Hybernis per ſex Annos
Commiſſarius

Ubique tam dextrè & glorioſè rem egit,

Ut facta ejus etiam poſt fata loquantur ad
poſteros

Quisquis hæc Legis, Deum ſupplex ores,

Ut pro Patriæ ſolatio, tales det Senatores.

Dantiſci 19. 7bris 1721.

Mortuam putas Catharinam, falleris:

Vivit, Vivetque perpetuo in ſuis

Quos mundo edidit & Patriæ,

Quinam hi fuerint & quales. lege,

Quæ hic cernis monumenta, & videbis:

Quod ſæcula hæud dabunt æquales:

Celiſſimi

Quia S. R. Imperii Principes, & Duces
Illuſtriſſimi

Quia Præſules, Pontifices & Paſtores
Reverendiſſimi,

Quia Sacerdotes Magni
Excellentiſſimi,

Quia Senatores & Supremo Regni Cancellarii
Verè magnis Majores imò Maximi

Ludovicus, Andreas, Alexander,

Martinus, Hieronymus, Franciſcus,

Fuit Catharina Caſimiri Olſzovii Palatini
Sandomirien: Filia Sanctiſſima,

Andræ Olſzovii Primatis Regni Soror
Digniſſima,

Alexandri Zaſuſki Palatini Ravenſis Conſors
Amantiſſima

Jam modo quis lugeat matrem filiorum læ-
tantem.

Abi Viator, & pro tanta Matre

Sis apud Deum precator

Ut quam benedixit in Filiis, benedicat in
æternitatem,

Obiit Annorum 50. Matura meritis & ætate

Si quæris, quis tibi hunc revolvat lapidem,
Audi Poloniam, abi Plociam, abi Pulto-
viam, inquire Diæceſim, invenies Paræ-
neſim

Sub hac umbra Sol Celiſſimæ Familiæ.

mortalitatis Caſum, declinavit occaſum

In hac Tumba Tuba mirum ſpargens ſonum

per Cathedras, Ecclesias, Tribunalia, passivam vocem habet:

Ad hanc Aram Thesaurus Beneficiorum, omne genus egenorum Religiosorum indeficiens occlusus est. De hoc Cinere Phœnix ingeniorum, Arca Linguarum, Bibliotheca scientiarum expectat donec veniat immutatio ejus.

Nempe

Olizovii Primatis Regni Nepos, Supremi Cancellarii Poloniæ Frater
Ludovicus in Żaluskie Żaluski Episcopus
Płocen: olim S. R. M. Cancellarius.

Hic tacet & jacet.

Diœcesi multas Ecclesias extruxit, Episcopatui omnia Palatia erexit, motus & tumultus publicos hæresesque destruxit,

Rempublicam in Commissione Radomien: Præses instruxit, & nemini quidquam debuit, præter Deo Animam, Romæ reverentiam, Regi fidem, morti vitam

Erat dulcis eloquio, exemplaris pietate facie decorus.

Nunquam tamen putabat se pulchrum, nisi ut sepulchrum,

Post expiationem per Sacramenta à peccatis tanquam Agnus Immaculatus descenderet, Fratrum suorum, Principum, Episcoporum, Ducum, Corpora transtulit Varmiam, & hic Ipse Esca Vermium

Quisquis est Viator, sive bonus, sive inimicus, dicat requiescat in pace: Ludovicus.

Vixit Annos Sexaginta, & omnia illi momenta erant, ut positus ad monumenta mereretur precari: Vivat in æternum.

Radmus in Christo Pater Dnus Jacobus Bieliński a Sokołowo, Dei Gratia Episcopus Lacedemonen: Suffraganeus Plocen: in eademque Ecclesia Archidiaconus Pultovien: Vir qualis virutibus, tum maximè humanitate, liberalitate in Ecclesias, in suos denique & pauperes, morum sçavitare & animi Candore præditus, ingenio, Judicio, & in rebus gerendis singulari prudentia excellens, qui Episcopis ejusdem Ecclesiæ vehementer his Dotibus commendatus & muneribus Pontificiis ad ultimum vitæ tempus, & Judicii Fori Ecclesiastici in utraque Ecclesia eorum Authoritate Annis multis cum Dignitate Ecclesiastica & Summa sua laude præfuit. Cumquè uno partu cum Fratre fuisset editus, Dei benignitate justum tempus vitæ exegit, agens Annum ætatis suæ 49. mortis & vitæ perennis non immemor hoc sibi posuit monumentum, Anno 1583. die 7. Junii. Requies.

Viator huc animum precesque divertas, Ni
Dorotheæ de Domo Trebińskærogant manes,
quæ marito Nbli Dno Joanne Freze uia, ma-
gno squallore & luctu omnium, Annum a-
gens 16. ætatis abcessit Anno 1619. Die
2da 9bris.

Tuleży Katarzyna Storzyczyna, niech
iey da Bog wieczny pokoy
Umarła Roku Pańskiego 1679. Dnia
5. Marca.

*Super lamina ex aurichalco, inscriptio in
medio sequens, ante magnum altare habetur.*

Prædecessori suo

Bene merito Erasmus

Eppus Plocen; posuit.

Infra laminam super lapide

Paulus GYZYCZSKY

Fundator Ecclesiæ

Ad latera quatuor laminæ

Anno Dni 1440. in Eppum Plocensem

Eligitur, & in præsentia Vladislai Poloniae.

moritur Anno 1463. & hic feliciter sepelitur

IDIO *

* In hoc Epitaphio nota Arabica numeri
4. est difficilis conjectura, uti ob permixtio-
nem numeri Ecclesiastici cum Arabico annus
sepulturæ, qui existimatur 1510. Reliqua

etiam ob laminam contestam muro eique
immissam legi nequeunt. Cæterum ex vita
Pauli & Erasmi Epporum facile annus
definiri potest, qui hic est positus, quodque legi
nequit, continebit certe, fuisse Paulum conse-
cratum a Vincentio Archiepiscopo Gnesnensi in
Ecclesia Cathedrali Cracoviensi in præsentia
Ladislai Jagellonidæ, ut narrat Rzepnicki
in vitis Præsulum Poloniae, & ipso antiquior
Lubienſki in vitis Episcoporum Plocensium.

XVI.

*Epitaphia in atris quibusdam
Ecclesiis Diaceſis Plocensis a Sta-
rovolſcio relata.*

In Ecclesia Lomzensi.

Speſtabilis ac Magnificus Dominus Hie-
ronymus Modliſzewski a Kraiow, Caſtellanus
Małogoſtenſis, Łomſenſis Colenſiſque Capita-
neus. Vita functus 1567.

D. O. M.

Memoriam ſui Reverendus Pater D. Bar-
tholomæus Brunnerſki, Artiũ & Juris utri-
uſque Doctor, Archidiaconus Plocenſis, & Se-

de Episcopali per obitum olim Rndiff: Patris
D. Joannis Bieliński ejusdem Ecclesiæ Plocen-
sis Episcopi vacante, Administrator, posteris
suis & ipsis morituris cupiens relinquere hanc
imaginem cum saxo, & corpus suum tegente,
vividus adhuc existens ad laudem & gloriam
nominis sui, signum ipsius misericordiæ com-
paravit, & hoc loco constituit. Anno Domini
1550. XXVIII. Januarii.

D O M.

Illustris ac Magnus Stanislaus de Kra-
sne Krasinski Vexillifer primum Plocen: tum
Castellanus Ciechawien: Sierpcen: Podla-
chien: Plocen: demum ejusdem Palatinatus
Palatinus, ac Capit: Blonen: quiescit. Vir ge-
nerosi animi, vita pia, ac pacatis moribus,
eloquentia & doctrina excellenti, & qui aure-
am mediocritatem summum bonum esse judi-
cabat. Ad ejus memoriam magnificus Ludo-
vicus de Krasne Krasinski, Capitaneus Genera-
lis Plocen: Parenti suo Charissimo mærens po-
suit. Anno Domini MDCXVIII. die I. Aprilis

In Ecclesia Srzeńscensi.

Epitaphium Felicis Srzeński
Equitis Poloni.

Vixi Patriæ, volui, feci, honesta, utilia, iusta.
Defunctus quiesco hic clarus avis factisque
meis

Post funera vivam, inclyta defuncto fama
superstes erit.

Nec primus, nec ultimus, omnes me antecesserunt,
omnesque sequentur.

Alexander Srzeński Episcopus Plocensis, qui
Ecclesiam ibidem B. V.M. e lapidibus extruxit.

Obiit 1166.

In vita vivum Christum comitabar euntem

In tumultu positum, mortuus ecce sequor.

Et velut ille polos superata morte meavit,

Scandam cælestes sic redi viva thronos.

*Quisquis es, hæc tacita tecum, qui mente
revolves,*

In tumultis etiam tædia nulla feres.

Felix Srzeński a Sokółowo

Palatinus Plocensis, Marieburgensis, Vifnensis
Łomensis Capitaneus, Filius Stanisłai Srzeński
Palatini Masoviae

Diēti, Grad

Pietate in religionem singularis
ac in Reip: Administratione, prudentia, fideque
incredibili. Obiit 30. Martii 1636.

Martino & Mathiæ Sobieuskim
A Starozrzeby

Fortissimis Juvenibus
Quorum alter in Bello, quod Sigismundus
Rex primus cum Prussis gravissimum gessit
dum arcem Guttstat suæ fidei creditam forti-
ssime tueretur, hostium telis confossus occubuit.
Alter in Ludovici Regis Hungariæ exercitu,
una cum Rege suo cecidit.

In Drobnin, seu Drobin

Albertus Kryski Sigismundi II. Regis Po-
loniæ Aulicus, Succamerarius Plocensis, Do-
brzynen: & Mlaven: Capitaneus, Patricius
Polonus, juvenis decorus, ac pulcher, generis
nobilitate, ac maiorum suorum claritudine, &
virtutibus suis illustris, Philosophiæ ac Juris
scientia, lingvarumque multarum peritia cla-
rus, in disputationibus doctorum hominum a-
cutus, & disertus, natura & arte eloquens,
pauperum & oppressorum adjutor, justitiæ &
publici boni amator, qui legationibus ad Pi-
um III. Papam, ad Cæsarem Romanorum, ad
Hispaniæ Regem Philippum bis, ad Angliæ
Regem, ad Margrabium Brandeburgen: ex di-
vinitate perfunctus cum esset, se quoque ad
Rempublicam recte administrandam pararet,
amplissimosque Magistratus sibi promissos a Re-
ge expectaret, maturo fato, cum ingenti ho-
minum dolore, ex humanis sublatus est, 24.
Novembr. Anno 1566. ætatis suæ 33.

Hic jacet Venerabilis Michael Papłowski
Canonicus, Generalis Vice-Decanus, & Offi-
cialis Lancien: vir magnæ pietatis, & devo-
tionis, egenos & pauperes in domum suam
recipiens, ipsosque cooperiens, Vixit Annos
79. mortuus est Anno Domini 1596. die 20.
Maii, oreitur pro eo.

Hoc exiguum opus, ad laudem & honorem
Dei optimi positum est a Famato D. Adamo
Bąkowski, juxta sepulchrum germani sui Rndi
D. Alberti Bąkowski. Canon: Lancien: Viri
moribus & Consilio gravis, qui in fata
concessit.

*Hæc sunt monumenta, quæ a Starovolscio
sparsim relata, Diœcesis Plocensis esse repu-
tantur. Cæterum Rectores Ecclesiarum hu-
jus Diœcesis dignabuntur ea conferre cum suis
prototypis, & sicubi immutata sunt, adnotare,
ac si quæ alia in Ecclesiis extant, describere
accurate, ut usui esse possint, sive cogitanti viro
præstantissimo complere Starovolscii monumen-
ta Sarmatarum; sive alteri cuiquam antiquita-
tis & historiæ studioso.*

FINIS

Nomina eorum, quorum hic Epitaphia continentur.

Bakowski	- 519.	Kosiński	- 493.
Bielński	- 513.	Krafiński	- 473.
de Biskupice	- 494.	Krafiński	- 516.
Biedrowski	- 482.	Kraiewski	- 492.
Brumierski	- 515.	Kraiewski	- 496.
Buczacki	- 482.	Kroczewski	- 486.
Ejusdem	- 483.	Kryski	- 518.
Cielecki	- 474.	Laurentius v. Wferecz	
Czambski	- 477.	Lubieński	- 470.
Dąmbrowski	- 498.	Eiusdem	- 471.
Danin v. Wolski		Lubieński	- 498.
Faleński	- 496.	Machciński	- 479.
Freze	- 514.	Mdzewski	- 488.
Giżycki	- 514.	Modliszewski	- 515.
Gliniński	- 492.	Niżczycki	- 483.
Glogowski	- 476.	Noskowski	- 501.
Golemowski	- 478.	Olztyński	- 495.
Gorski	- 486.	Olzowski	- 501.
Gorski	- 487.	Olzowska v. Załuska	
Goyński	- 487.	Papłowski	- 519.
Grabowski	- 494.	Pieniążek	- 500.
Jawornicki	- 481.	Płaza	- 500.
Jastrzembecka v. Uieyska		Potrykowski	- 477.
Kalecki	- 491.	Posnaniensis	- 497.
Kalecki	- 492.	Prandota v. Sierpska	
Karnkowski	- 490.	Radziwiński	- 480.
Kawka	- 494.	de Roxice v. Dąmbrowski	
Kłowiecz	- 478.	Sierpski	- 475.

Sierpska	- 475.	Wolfski	- 473.
Slaski	- 476.	Wolfski v. Pieniążek	
Ślawogorski	- 491.	Woytza	- 499.
Sobieński	- 517.	Wferecz	- 486.
de Starce	- 489.	Wyrzykowski	- 494.
Starzewski	<i>ibidem</i>	Zapolski	- 488.
Storczyzna	- 514.	de Zapolice v. de Starce	
Szreński	- 516.	Zański	- 504.
Szreński	- 517.	Zański	- 506.
Szule	- 497.	Zański	- 507.
Trebińska v. Freze		Zański	- 508.
Tulbicius	- 491.	Zański	- 509.
Ubysz	- 481.	Zańska	- 510.
Uieyska	- 500.	Zański	- 511.
Wolfski	- 472.	Zaremba v. Cielecki	
Eiusdem	- 473.		

Præter hæc Epitaphia, monumenta posita vivis duo, de quibus vide pag: 485. Et inscriptio- nem v. pag: 489. atque in epitaphio Ni- szczycki pag: 483. loco Sobieński in Sta- rozrzeby. lege Sobieński a Starozrzeby.

OMYŁKI w DRUKU.

Omyłki.	Popraw
K. 42. w. ostatnim pozytecznie ułożonego	pozytecznie ułożony.
K. 70. w. 22. Nam -	Apotym Nam
K. 73. w. 2. do Wizyty	do Wizyt.
K. 81. w. 11. impotum	impositum;
K 89. na Tablicy w ko lumnii 4tej w kratce materyi Pro Majo 5tej	
- - Nro. XIV. -	popraw XV.
K. 90. w. 10. ale które	a te które.
K. 123. w. 8. ież także	ieść także
K. 216. w. 7. nempe	vide Notam paginā 282
Karta 297. w. 1. insinuat	insinuant.
K. 312. w. 12 aliisque	aliquē
K. 341. w. 21. natura -	natura.
K. 377. w. 2. omnipo- tenits - -	omnipotentis
K. 380. cum pueri -	cum pueris
K. 403. w. 19. gravifi sunt - -	gavifi sunt.

Resztę omyłek mniejszych druków, iako też
y większych niepostrzeżonych, w tym i poprze-
dzających Tomikach baczny Czytelnik raczy
poprawić.

To dzieło Rozządzeń Pastewskich w czterech
Tomikach zawarte do wszystkich Ko-
ściół Diecezyi Płockiej gratis daie się, aby
przy nich było na zawsze, między miejsc-
owymi Książkami w Drukarni kosztuje Zł: 16.

